

6

Estudi lexicomètric contrastiu dels estatuts d'autonomia de Catalunya de 1932, 1979 i 2006

Albert Morales Moreno

Generalitat de Catalunya
**Institut d'Estudis
de l'Autogovern**

**Estudi lexicomètric contrastiu
dels estatuts d'autonomia de Catalunya
de 1932, 1979 i 2006**

Estudi lexicomètric contrastiu dels estatuts d'autonomia de Catalunya de 1932, 1979 i 2006

Albert Morales Moreno

Generalitat de Catalunya
**Institut d'Estudis
de l'Autogovern**

Barcelona 2018

Biblioteca de Catalunya - Dades CIP:

Morales Moreno, Albert, autor

Estudi lexicomètric contrastiu dels estatuts d'autonomia de Catalunya de 1932, 1979 i 2006. – (IEA recerca ; 6)

ISBN 9788439397809 -- 9788439397786 (PDF) -- 9788439397793 (EPUB)

I. Institut d'Estudis de l'Autogovern (Catalunya) II. Títol III. Col·lecció: IEA recerca ; 6

1. Catalunya. Estatut (1932) – Llengua 2. Catalunya. Estatut (1979) – Llengua

3. Catalunya. Estatut (2006) – Llengua 4. Català – Freqüència de mots

5. Català – Anàlisi del discurs

811.134.1'373:519.2

342.4(460.23)"19/20"

La publicació d'aquest llibre no implica responsabilitat sobre el seu contingut per part de l'IEA.

© 2018 Generalitat de Catalunya. Institut d'Estudis de l'Autogovern
Palau Centelles. Baixada de Sant Miquel, 8 - 08002 Barcelona
web: presidencia.gencat.cat/iea

Disseny: Eugenia Rebés
ISBN: 978-84-393-9780-9 (paper)
978-84-393-9778-6 (pdf)
978-84-393-9779-3 (epub)

DL B 24744-2018

Producció: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions

Aquesta obra està subjecta a una llicència Creative Commons del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

*Als meus pares, a la iaia Amalia
i als avis que ja no hi són*

*Els estatuts d'autonomia són cosa de dos, essencialment de dos.
En el nostre cas, de Catalunya i l'Estat espanyol
i així n'ha estat plantejada la reforma.*

Ernest Benach

Sumari

Taula de figures	11
Abreviacions freqüents	15
Pròleg de M. Teresa Cabré	17
Agraïments	19
1. Introducció	21
2. Hipòtesis i objectius	25
3. Tramitacions estatutàries	29
3.1. Antecedents	29
3.2. Projecte d'autonomia de 1919	31
3.3. EAC 1932	32
3.4. EAC 1979	36
3.5. EAC 2006	39
4. Redacció i traducció estatutàries	47
4.1. La redacció i la traducció de les lleis a Catalunya	47
4.2. El procés de redacció i traducció de l'EAC 1932	54
4.3. El procés de redacció i traducció de l'EAC 1979	60
4.4. El procés de redacció i traducció de l'EAC 2006	67
5. Marc teòric i metodològic	101
5.1. Anàlisi del discurs	101
5.2. Discurs legislatiu	106
5.3. Lingüística de corpus	121
5.4. Lexicometria	122
5.5. Metodologia d'anàlisi	127
Anàlisi factorial de correspondències (AFC)	139
Creixement del vocabulari i Pareto	140
Estudi del vocabulari: vocabulari original i hàpax	141
Riquesa lèxica	142
Distància intertextual	144
Índex d'especificitats	144
6. Anàlisi	149
6.1. Anàlisi estadística	149

6.1.1. Estudi de la riquesa lèxica	149
6.1.2. Estudi de la distància intertextual	152
6.2. Exploració lexicomètrica quantitativa	154
6.2.1. PCLC: principals característiques lexicomètriques del corpus	154
6.2.2. Anàlisi factorial de correspondències	158
6.2.3. Creixement del vocabulari	159
6.2.4. Diagrama de Pareto	161
6.3. Exploració lexicomètrica qualitativa	163
6.3.1. Descripció estructural	164
6.3.2. Estudi del vocabulari	172
6.3.3. Estudi dels segments repetits	182
6.3.4. Estudi de les especificitats (partició <estructura>)	205
6.3.5. Estudi de les especificitats cronològiques (partició <EAC>)	215
EAC 1932	216
EAC 1979	232
EAC 2006	243
6.3.6. Verbs	261
7. Línies de recerca futura	281
8. Primeres conclusions	283
Bibliografia	289

Taula de figures

Figura 1.	Cartell <i>¡Guerra al estatuto catalán!</i>	34
Figura 2.	Auca de l'Estatut de Catalunya © L'Esquella de la Torratxa	35
Figura 3.	Carta de la Comissió dels Vint al Secretari General de l'IEC © Parlament de Catalunya	64
Figura 4.	Notes manuscrites de la revisió de l'EAC 1979 de Jordi Carbonell © Parlament de Catalunya	65
Figura 5.	Còpia digitalitzada de la carta © Parlament de Catalunya	66
Figura 6.	Il·lustració satírica sobre l'EAC 2006 final	74
Figura 7.	Diagrama de fluxos de la tramitació de l'EAC 2006	75
Figura 8.	Pàgina de mostra de l'informe tecnicojurídic (SJSALPC)	78
Figura 9.	Fitxa d' <i>així com</i> (ÉsADir)	83
Figura 10.	Fitxa d' <i>així com</i> (DAL 2017)	83
Figura 11.	Fitxa d'ús de la veu activa/passiva (DAL 2017)	91
Figura 12.	Usos del gerundi (DAL 2017)	93
Figura 13.	Estructura prototípica de la llei (a partir de GRETEL 1995:72)	117
Figura 14.	Pantalla inicial (Lexico 3.6)	134
Figura 15.	Freqüència relativa (Lexico 3.6)	135
Figura 16.	Freqüència absoluta (Lexico 3.6)	136
Figura 17.	Índex d'especificitat (Lexico 3.6)	137
Figura 18.	Matriu de dades (Lexico 3.6)	147
Figura 19.	Gràfic de l'anàlisi de riquesa lèxica (Microsoft Excel)	150
Figura 20.	Gràfics de les diferents proves de distància intertextual (R)	153
Figura 21.	Gràfic de la distància intertextual ampliat (R)	153
Figura 22.	Percentatges dels subcorpus (Microsoft Excel)	155

Figura 23. Anàlisi factorial de correspondències (Lexico 3.6)	158
Figura 24. Creixement del vocabulari (Lexico 3.6)	160
Figura 25. Diagrama de Pareto (Lexico 3.6)	162
Figura 26. Gràfic d'especificitats: "atribució/competències" (Lexico 3.6)	168
Figura 27. Concordances: "república" (Lexico 3.6)	174
Figura 28. Concordances: "regió/regional" (Lexico 3.6)	175
Figura 29. Gràfic d'especificitats: "caldre" (Lexico 3.6)	178
Figura 30. Concordances: grup de formes "caldre" (Lexico 3.6)	179
Figura 31. Gràfic d'especificitats: "caldre/poder/haver+de" (Lexico 3.6)	180
Figura 32. Gràfic d'especificitats: "correspon a la Generalitat" (Lexico 3.6)	185
Figura 33. Gràfic d'especificitats: "competència/atribucions" (Lexico 3.6)	187
Figura 34. Gràfic d'especificitats: grup de formes de "competència+" (Lexico 3.6)	188
Figura 35. Concordances: "la Constitució" (Lexico 3.6)	191
Figura 36. Gràfic d'especificitats: "la Constitució" (Lexico 3.6)	192
Figura 37. Gràfic d'especificitats: "en matèria de/d" (Lexico 3.6)	193
Figura 38. Gràfic d'especificitats: "en tot cas" (Lexico 3.6)	197
Figura 39. Concordances: "en tot cas" (Lexico 3.6)	197
Figura 40. Gràfic d'especificitats: "en els termes" (Lexico 3.6)	201
Figura 41. Concordances: "en els termes..." (Lexico 3.6)	202
Figura 42. Gràfic d'especificitats: "llocs/institucions" (Lexico 3.6)	203
Figura 43. Gràfic d'especificitats: "Generalitat/Catalunya" (Lexico 3.6)	205
Figura 44. Concordances: "autogovern" (Lexico 3.6)	206
Figura 45. Gràfic d'especificitats: "Catalunya/Espanya" (Lexico 3.6)	206
Figura 46. Gràfic d'especificitats: grup de formes de possessius (Lexico 3.6)	209

Figura 47. Gràfic d'especificitats: "llur(s)/seu(s)" (Lexico 3.6)	210
Figura 48. Gràfic d'especificitats: "competència/matèria/regulació/exclusiva" (Lexico 3.6)	211
Figura 49. Gràfic d'especificitats: "poders públics" (Lexico 3.6)	212
Figura 50. Gràfic d'especificitats: "entrada en vigor" (Lexico 3.6)	214
Figura 51. Gràfic d'especificitats: "aquest/a/s/es" (Lexico 3.6)	215
Figura 52. Concordances: "república" (Lexico 3.6)	217
Figura 53. Concordances: "hisenda" (Lexico 3.6)	218
Figura 54. Gràfic d'especificitats: grup de formes de present/futur (Lexico 3.6)	221
Figura 55. Concordances: "autoritats" (Lexico 3.6)	222
Figura 56. Concordances: "aquells" (Lexico 3.6)	224
Figura 57. Fitxa dels pronoms demostratius (DAL 2017)	225
Figura 58. Concordances: "estat" (Lexico 3.6)	226
Figura 59. Gràfic d'especificitats: "estat/Catalunya/Generalitat" (Lexico 3.6)	228
Figura 60. Concordances: "serveis" (Lexico 3.6)	229
Figura 61. Definició d'igual (DIEC)	230
Figura 62. Concordances: "igual" (Lexico 3.6)	231
Figura 63. Concordances: "referència" (Lexico 3.6)	233
Figura 64. Concordances: "allò" (Lexico 3.6)	234
Figura 65. Gràfic d'especificitats: "allò/el que" (Lexico 3.6)	236
Figura 66. Concordances: "present" (Lexico 3.6)	237
Figura 67. Gràfic d'especificitats: "present" (Lexico 3.6)	238
Figura 68. Concordances: "executiu" (Lexico 3.6)	239
Figura 69. Concordances: "apartat" (Lexico 3.6)	240
Figura 70. Concordances: "número" (Lexico 3.6)	241

Figura 71. Concordances: “perjudici” (Lexico 3.6)	242
Figura 72. Concordances: “ha/han” (Lexico 3.6)	244
Figura 73. Fitxa de la perífrasi d’obligació (DAL 2017)	245
Figura 74. Gràfic d’especificitats: “haver de + infinitiu” (Lexico 3.6)	246
Figura 75. Concordances: “regulació” (Lexico 3.6)	247
Figura 76. Gràfic d’especificitats: “nominalitzacions” (Lexico 3.6)	249
Figura 77. Concordances: “correspon” (Lexico 3.6)	251
Figura 78. Gràfic d’especificitats: “correspon” (Lexico 3.6)	252
Figura 79. Mapa de seccions (Lexico 3.6)	253
Figura 80. Concordances: “pot/poden” (Lexico 3.6)	254
Figura 81. Fitxa del verb poder (DAL 2017)	255
Figura 82. Concordances: “persones” (Lexico 3.6)	256
Figura 83. Fitxa de l’ordre dels constituents de l’oració (DAL 2017)	259
Figura 84. Concordances: “poders” (Lexico 3.6)	261
Figura 85. Concordances: “es refereix” (Lexico 3.6)	265
Figura 86. Gràfic d’especificitats: “promoure/garantir” (Lexico 3.6)	266
Figura 87. Gràfic d’especificitats: “llocs/institucions” (Lexico 3.6)	269
Figura 88. Gràfic d’especificitats: grups de formes futur/present (indicatiu/subjuntiu) (Lexico 3.6)	270
Figura 89. Gràfic d’especificitats: grups de formes futur/present (indicatiu/subjuntiu) (Lexico 3.6)	271
Figura 90. Gràfic d’especificitats: “consignació/cions” (Lexico 3.6)	273
Figura 91. Gràfic d’especificitats: “incloent/respectant” (Lexico 3.6)	274
Figura 92. Concordances: “respectant” (Lexico 3.6)	275
Figura 93. Concordances: “incloent” (Lexico 3.6)	276
Figura 94. Concordances: grups de formes de participi (Lexico 3.6)	277
Figura 95. Fitxa sobre el participi passiu (DAL 2017)	278

Abreviacions freqüents

ACD	Anàlisi Crítica del Discurs
AD	Anàlisi del Discurs
apt.	Apartat
art.	Article
BOE	Boletín Oficial del Estado
BOGC	Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya
BOPC	Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya
cap.	Capítol
CE	Constitució espanyola
CG	Corts Generals
DAL	Departament d'Assessorament Lingüístic
DSPC	Diari de Sessions del Parlament de Catalunya
DOGCG	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
DA	Disposició addicional
DD	Disposició derogatòria
DF	Disposició final
DT	Disposició transitòria
EAC	Estatut d'autonomia de Catalunya
IEA	Institut d'Estudis de l'Autogovern
LNL	Llei de Normalització Lingüística
LPL	Llei de Política Lingüística
PEM	Plain English Movement
secc.	Secció
SR	Segment repetit
STC	Sentència del Tribunal Constitucional
SAL	Serveis d'Assessorament Lingüístic
tit.	Títol
TP	Títol preliminar
TC	Tribunal Constitucional

Pròleg

L'ús dels mots i la innocència

De tothom és sabut que les paraules amaguen ideologia, no les paraules aïllades sinó les paraules combinades i encadenades constitutives del discurs. Les expressions que emetem en qualsevol situació, fins i tot en les situacions més controlades, transporten un rerefons ideològic. La funció dels analistes de discurs és fer emergir aquest rerefons a fi de donar-li una interpretació determinada d'acord amb hipòtesis que un treball científic es formula.

Han estat nombroses les recerques de tema polític que s'han fet en l'àmbit de la llengua i la ideologia, o més ben dit de la ideologia i el discurs. Algunes d'aquestes recerques són prioritàriament qualitatives i es basen en una metodologia d'anàlisi que parteix de la detecció de les unitats clau que permeten entendre el contingut d'un període històric, d'una organització política o el tractament que els diaris fan d'una determinada temàtica.

Fins fa relativament pocs anys la majoria d'aquestes treballs de detecció d'ideologia eren treballs manuals que depenien de l'agudesa analítica de l'investigador. Avui dia hi ha programes informàtics que extreuen la constel·lació dels mots més utilitzats durant un període de temps per al tractament d'un tema determinat, explicitant, fins i tot a través de la dimensió gràfica de les paraules, el pes que cada una d'elles té en el discurs. Són estratègies quantitatives que es basen en els recomptes de la freqüència de l'ús de les unitats del lèxic en els textos.

Però a finals dels anys seixanta ni hi havia els ordinadors d'avui ni existien programes de processament informàtic de les unitats lèxiques en corpus. La creació doncs del *Centre de recherche de lexicologie politique* el 1964, dirigit per Maurice Tournier a l'*École Normale Supérieure de Saint-Cloud*, va ser un fet cabdal en l'anàlisi quantitativa dels textos. Com bé afirma Tournier, el centre va ser en els seus inicis una reunió d'un grup

d'amics amb interessos comuns, tots ells compromesos amb opcions polítiques progressistes. A poc a poc va esdevenir un Laboratori reconegut internacionalment per les seves publicacions i per la creació d'un paquet de tractament informàtic del lèxic que, amb l'aplicació de proves estadístiques, permetia mesurar aspectes que a simple vista no eren perceptibles, perquè l'investigador es limitava a una lectura seqüencial dels textos. Aquesta tècnica de mesura quantitativa dels mots en discurs és l'àmbit metodològic que denominem Lexicometria. Tounier va associar al projecte dos matemàtics, Pierre Lafon i André Salem, que van anar avançant i refinant, sobretot el darrer, el paquet de tractament estadístic del lèxic que anomenem *Lexico-3*.

Albert Morales, jove investigador procedent originàriament de la Universitat Pompeu Fabra, actualment a la Universitat de Ginebra després d'haver passat per la de Venècia, va adoptar aquest mètode per analitzar el conjunt dels textos generats al llarg del període que va donar lloc a l'Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovat per les Corts espanyoles l'any 2006, i més tard impugnat al Tribunal Constitucional.

Aquest llibre és una part de la tesi doctoral que va defensar amb vigor a la Universitat Pompeu Fabra i que va obtenir la màxima qualificació. Hi trobareu una anàlisi rigorosa dels textos i una brillant interpretació de les dades.

M. Teresa Cabré

Barcelona, tardor de 2018

Agraïments

Aquest llibre és fruit d'una recerca que ha estat possible gràcies a la col·laboració, interessada i desinteressada, de molta gent. Vull mencionar especialment l'Institut d'Estudis de l'Autogovern (IEA) per haver-me fet confiança i haver pogut anar a l'Institut de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra entre els mesos de gener i juliol de 2017 a fer-la. D'allà, vull donar les gràcies especialment a la directora del grup de recerca IULATERM, Mercè Lorente Casafont, per haver-m'hi acollit, haver acceptat dirigir aquesta anàlisi i pel seu guiatge i mestratge transmès durant les converses que hem tingut en relació amb aquesta recerca diacrònica. A l'IULA també han estat molt profitoses les converses amb la M. Teresa Cabré, la Rosa Estopà, l'Amor Montané, el Jordi Vivaldi, la Carme Bach, així com amb la Besharat Fathi, la Laia Vidal o el Jorge Mario Porras, entre d'altres.

Del personal de l'Institut d'Estudis de l'Autogovern, vull enviar un agraïment a la comissió de selecció, a Carles Viver Pi-Sunyer, el seu director durant el període de gaudi de l'ajut, i la Mireia Grau Creus, la responsable de l'Àrea de Recerca. També vull afegir-hi el Jesús Solé, responsable de Comunicació, Publicacions i Documentació de l'IEA, per la seva paciència i gestions com a interlocutor durant la revisió i l'edició d'aquest llibre.

El Parlament també va acollir-me excel·lentment. Allà van ser profícues les converses amb Margarida Sanjaume, cap del Departament d'Assessorament Lingüístic, així com l'assistència i els materials del Departament d'Estudis Parlamentaris, de l'Oficina de Consultes i Atenció als Usuaris i de la Biblioteca, especialment la Rosa Felicitat Escrihuela, la Rosa M. López, la Mercè Mateu i el Jordi Serramià. Del Parlament també han resultat fructíferes les indicacions de Marc Vaccaro, Joan Ridao i Ismael Pitarch. De la mateixa manera, vull donar les gràcies al personal de l'Arxiu Nacional de Catalunya (sobretot, a la Mireia Bo, la Rosa Cruelles i el José Luis Pérez), a l'Anna Joan Casademont (Université TÉLUQ), a l'Arjuna Tuzzi

(Università degli Studi di Padova), a l'Ona Domènech (Universitat Oberta de Catalunya), a Carles Duarte (Institució Cultural del CIC), a Agustí Pou (del Departament de Justícia), a Clàudia Pujol (de la revista *Sàpiens*), a Elena Soriano, Mercè Corretja, Daniel Escribano, Josep Grau, Raimon Alamany, Mercè Rocamora i Xavier Bernardí.

Per acabar, també vull donar les gràcies als meus pares, amics i família i a en Josh, per la seva comprensió i per les hores de feina que aquesta recerca ha suposat.

Ginebra, gener de 2018

1. Introducció

Aquest llibre és el resultat de la recerca finançada per l'Institut d'Estudis de l'Autogovern (*Resolució PRE/401/2016, de 18 de febrer*) duta a terme a l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra el 2017.

El treball que hem elaborat s'estructura al voltant de nou capítols. A més d'aquesta introducció (el capítol 1), hem inclòs totes les parts habituals d'una recerca acadèmica. Per aquest motiu, al capítol 2 presentem les hipòtesis de partida i les motivacions inicials d'aquesta recerca, així com els objectius.

Al capítol 3 presentem molt breument els processos de tramitació i aprovació dels tres estatuts estudiats: l'EAC 1932, l'EAC 1979 i l'EAC 2006. També hi consten els antecedents d'aquests textos importants per a l'autogovern de Catalunya, així com el procés de tramitació del projecte d'autonomia de 1919, perquè aquesta va ser la llavor del posterior Estatut de Núria (EAC 1932). Part dels continguts d'aquest capítol provenen de la tesi doctoral que vam defensar al setembre de 2015 titulada *Estudi lexicomètric del vocabulari del procés d'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)* (Morales 2015).

Hem d'assenyalar, així mateix, com ja vam exposar en la proposta presentada a l'Institut d'Estudis de l'Autogovern, que aquesta recerca no inclou altres documents normatius igualment importants (com, per exemple, les Bases de Manresa o, fins i tot, l'Estatut Interior de Catalunya aprovat el 25 de maig de 1933) perquè no tenen un procés de tramitació i negociació comparable al dels tres estatuts estudiats (que primer es negocien a Catalunya i, després, a Madrid). En futures recerques, tanmateix, ens proposem estudiar-los lingüísticament.

Al capítol 4 hem analitzat els aspectes més cabdals de la redacció normativa. Hem elaborat una primera part introductòria sobre la redacció de les lleis a Catalunya i sobre la traducció i, tot i que no havíem previst

inicialment aquest estudi, un cop encetada la recerca, vam identificar un aspecte interessant i poc analitzat a la bibliografia, però cabdal per al nostre treball: la redacció i, sobretot, la traducció dels estatuts d'autonomia de Catalunya.

Atès el règim de bilingüisme oficial, el procés de tramitació i aprovació de les lleis d'aplicació a Catalunya implica llur publicació en les llengües amb reconeixement oficial: aranès, català i castellà. A diferència d'altres entorns institucionals (com, per exemple, en les institucions de la UE, en què s'empren múltiples llengües per redactar les lleis), no hi ha coredacció legislativa multilingüe, sinó que es redacta en una sola llengua i després se'n fa la traducció cap a l'altra. Així doncs, en aquesta recerca inèdita, hem intentat identificar els actors clau dels diferents processos de traducció i tota la documentació relacionada per estudiar-los millor. Hem d'assenyalar que ens hem centrat a descriure els processos que implicaven el castellà i el català perquè són les llengües comunes als tres processos de tramitació, tot i que en un futur també ens agradaria estudiar millor el procés de traducció cap a l'aranès de l'EAC 2006. Finalment, hem fet un estudi traductològic de la versió final (catalana i castellana) de l'EAC 2006, que presentem a l'apartat 4.3, per identificar les similituds i diferències entre ambdues versions.

Al capítol 5 hem presentat el marc teòric i metodològic d'aquest estudi i l'hem desenvolupat a partir de la recerca prèvia presentada en la tesi doctoral (Morales 2015), com ja hem assenyalat en relació amb el capítol 3. En aquesta ocasió ens hem limitat als aspectes relacionats amb l'anàlisi del discurs, el discurs de les normes jurídiques com l'EAC, la lingüística de corpus, la lexicometria i la metodologia implementada. Aquest és el capítol que presenta, per tant, els fonaments teòrics i metodològics de la nostra anàlisi, malgrat que com s'afirma posteriorment, l'anàlisi parteix d'una exploració lexicomètrica que no té un guió previ detallat.

El capítol 6 és, precisament, el que inclou els resultats de l'exploració lexicomètrica i les anàlisis dutes a terme. Després d'una breu introducció general a les parts que l'integren, hem dut a terme una anàlisi estadística, una exploració lexicomètrica quantitativa i una exploració lexicomètrica

qualitativa. A la part de l'estudi estadístic hem desenvolupat, gràcies a l'ajut de l'estadística Arjuna Tuzzi (de la Università degli Studi di Padova, amb qui havíem col·laborat durant l'etapa predoctoral) dos estudis cabdals per tenir una visió panoràmica de la configuració lèxica dels diferents estatuts del corpus: un estudi de la riquesa lèxica (apartat 6.1.1.) i un estudi de la distància intertextual (apartat 6.1.2.). Tot i que no són proves que formin part de l'exploració lexicomètrica habitual, resulten útils per identificar els trets lèxics de cadascun dels EAC estudiats.

A la segona secció de l'anàlisi, la relativa a l'exploració lexicomètrica quantitativa, hem analitzat amb el Lexico 3.6 el nostre corpus i hem presentat els resultats de les proves habituals que implica aquesta exploració. Un cop presentades les principals característiques lexicomètriques del corpus (6.2.1.), hem dut a terme les anàlisis quantitatives següents integrades en el programari esmentat: una anàlisi factorial de correspondències (6.2.2), l'estudi de creixement del vocabulari (6.2.3) i l'anàlisi resultant del diagrama de Pareto (6.2.4).

A l'apartat 6.3 hem dut a terme la part qualitativa de l'anàlisi. Malgrat que la lexicometria és un bon punt de partida per tenir criteris quantitatius que permetin identificar les unitats d'anàlisi més pertinents, aquesta tradició metodològica implica també una descripció qualitativa dels resultats. Sota la coordinació de la Mercè Lorente, hem dut a terme l'estudi qualitatiu.

Hem començat presentant les similituds i diferències de l'estructura general de cadascun dels estatuts analitzats (6.3.1). A continuació, hem estudiat el vocabulari exclusiu i els hàpax del corpus (6.3.2) i, després, hem estudiat els segments repetits més significatius lingüísticament (6.3.3).

La part principal de l'anàlisi, basada en l'estudi d'especificitats que executa el Lexico 3.6, presenta les paraules més significatives segons la partició EAC (és a dir, a partir de l'estatut en què es documenta: EAC 1932, EAC 1979 o EAC 2006) a l'apartat 6.3.4, i segons la partició *part* (és a dir, tenint en compte en quina part de la llei s'empra aquella forma) a l'apartat 6.3.5. Cal assenyalar, tanmateix, que la part principal de l'anàlisi pren com a referència la partició EAC. El darrer apartat d'aquest estudi qualitatiu,

presenta alguns resultats sobre l'anomenat vocabulari de base (és a dir, el vocabulari compartit).

La darrera part de l'anàlisi, la relativa als aspectes més terminològics, es presenten a l'apartat 6.3.6. L'estada al grup de recerca IULATERM, el mestratge de la Mercè Lorente, l'accés de primera mà a les fonts bibliogràfiques de referència sobre aquest àmbit i les profitoses converses amb diversos membres de l'Institut de Lingüística Aplicada, Centre específic de recerca de la Universitat Pompeu Fabra han estat clau per poder desenvolupar aquesta anàlisi sobre alguns aspectes terminològics relacionats amb els verbs emprats als EAC analitzats.

Atès que la metodologia lexicomètrica no acostuma a aprofundir en aspectes terminològics (normalment se'n fa només una descripció lexicològica), podem definir aquest component com a original de la metodologia d'aquest estudi. Així mateix, com que la nostra experiència prèvia en recerques terminològiques aplicades no és extensa, hem fet un estudi reduït dels coocorrents verbals del substantiu *dret* però significatiu i que caldrà aprofundir en un futur.

Aquesta recerca ha contribuït a donar resposta a alguns interrogants que ens havíem formulat durant la nostra recerca doctoral, però també n'ha obert de nous. Precisament per aquest motiu hem volgut explicitar al capítol 7, titulat "Línies de treball futur" els aspectes que ens agradaria treballar més exhaustivament en el futur. Hi assenyalem, així mateix, les directrius teòriques i metodològiques que considerem que caldria seguir per dur-les a terme i esperem poder realitzar-les nosaltres mateixos amb futurs finançaments d'altres institucions.

Al capítol 8 enumerem les conclusions a què hem arribat elaborant aquesta recerca inèdita i, per acabar, al capítol 9 hem fet una relació de les activitats acadèmiques derivades d'aquesta recerca, com assenyalen les bases de la convocatòria de beques de l'IEA.

Al darrer capítol hem inclòs el llistat de fonts consultades per dur a terme la recerca.

2. Hipòtesis i objectius

Com ja hem assenyalat, aquest llibre adopta com a punt de partida els objectius i subobjectius següents.

Ens hem proposat estudiar lingüísticament el corpus integrat pels Estatuts d'autonomia de Catalunya (EAC) de 1932, 1979 i 2006 per assolir els objectius següents:

- caracteritzar lingüísticament els principals textos normatius d'àmbit autonòmic de la història de Catalunya, els estatuts d'autonomia (debatuts i aprovats en seu parlamentària a les cambres de Catalunya i de l'Estat i que han estat en vigor);
- analitzar l'evolució del discurs legislatiu en català en els EAC;
- identificar el vocabulari específic (positiu i negatiu) de cada EAC;
- identificar el vocabulari original de cada EAC;
- estudiar com ha evolucionat històricament l'ús d'algunes paraules clau "políticament sensibles";
- contrastar les característiques discursives diacròniques de les normes;
- especificar les característiques compartides del discurs legislatiu diacrònicament.

Així mateix, a la proposta inicial ens vam establir:

- endegar una nova fase de caracterització del discurs legislatiu català a partir de l'anàlisi del discurs, la lingüística de corpus i l'estadística textual;
- assenyalar possibles vies de futur per a la recerca lingüística aplicada a l'estudi del discurs legislatiu català a partir dels tres EAC aprovats i aplicats;

- establir les bases per determinar els conceptes i les competències clau de cada EAC i veure com ha evolucionat llur tractament diacrònicament;
- identificar l'evolució d'algunes competències i matèries des d'un punt de vista diacrònic als diferents EAC;
- contribuir a una caracterització lingüística diacrònica de les normes bàsiques catalanes;
- contribuir a descriure lingüísticament l'evolució de l'estat de les autonomies i de l'autogovern de Catalunya;
- publicar i difondre els resultats obtinguts d'aquesta recerca.

Aquest treball és un repte que ens hem proposat dur a terme a partir de la metodologia i del marc de treball que ja ha estat emprat per a la tesi doctoral titulada *Estudi lexicomètric del vocabulari del procés d'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya* (2006), defensada l'any 2015 (Morales 2015). En mig any hem hagut de realitzar un treball que, en el cas de la tesi, havíem començat l'any 2009 i acabat el 2015. A més, hem fet algunes anàlisis i millores metodològiques arran de l'aprenentatge derivat de l'etapa predoctoral.

En aquest cas, hem treballat amb les particions cronològica (<EAC>) i estructural (<Estructura>) per identificar aspectes específics de cada part de la llei i s'han estudiat, els processos de redacció i traducció dels diferents estatuts, tema sobre el qual s'han publicat poquíssimes investigacions (branca que ens havíem plantejat investigar inicialment).

Per tant, aquest treball significava implementar, des d'un començament, una metodologia amb què ja estàvem familiaritzats però, alhora, afegint-hi matisos nous per obtenir més resultats que ens permetessin actualitzar la descripció del discurs legislatiu català a través dels tres textos legislatius més importants dels darrers 80 anys al Principat: els EAC 1932, 1979 i 2006.

A més, si considerem la gran modernització que ha viscut la llengua catalana des del restabliment de les institucions democràtiques l'any 1978, partim de la hipòtesi —que cal validar o falsar amb els resultats d'aquest

estudi— que hi haurà més similituds entre els EAC 1932 i 1979 entre ells que no pas amb l'EAC 2006, pel fet que, com s'afirma en la literatura, en el moment de modernitzar el discurs jurídic català, es va proposar crear un llenguatge que combinés de manera equilibrada la tradició i la modernitat i es trenqués la dependència que presentava respecte del castellà (Ribas 2006:105).

Finalment, hem d'assenyalar que, a la proposta del projecte, ens havíem establert com a objectiu fer una anàlisi molt ambiciosa de les dades i descriure el discurs legislatiu català genèricament: volem matisar-la i la limitem a l'estudi del discurs estatutari, és a dir, el discurs jurídic emprat als EAC. De fet, considerem que, per dur a terme una anàlisi holística del discurs legislatiu català, caldrà complementar aquesta anàlisi amb altres estudis lingüístics sincrònics de lleis, reglaments i jurisprudència de les mateixes èpoques (1932, 1979 i 2006) per sobre l'estudi del discurs legislatiu.

3. Tramitacions estatutàries

3.1. Antecedents

Des de temps medievals, Catalunya compta amb institucions d'autogovern pròpies fins al 1714, any en què acaba la Guerra de Successió, la qual “enfrontà Catalunya i els seus aliats amb Castella i suposà l'entronització dels Borbons a través de la persona de Felip V” (Ridao 2012:70). Amb la derrota, Catalunya perd les institucions i es deroga tot el dret públic català; des d'aleshores, la cultura i la llengua catalanes se subordinen a la concepció d'Estat centralista dels Borbons.

El catalanisme polític sorgeix “com una derivada del Romanticisme” (Segura 2013:42) i durant el segle XIX segueix una evolució que l'ajuda a consolidar-se, segons Andrew Dowling (citat a Segura 2013:43), en tres etapes: indagació cultural i divulgació (1830-1873), despertar de la consciència nacional (1879-1898) i moviment de masses (1898-present). Per això, a les darreries del segle XIX s'articula un primer document que expressa la voluntat d'autogovern a què aspira el catalanisme polític: les Bases de Manresa. Aquell text, el “primer projecte autonòmic articulat va ser el de les *Bases per a la Constitució Regional Catalana*, aprovat per la Unió Catalanista el 1892 a l'assemblea celebrada a Manresa” (Balcells 2010:11), plantejava “un projecte de monarquia federal en què les regions, entre elles Catalunya, es reservaven la sobirania interna i estarien governades per unes Corts a mig camí entre estamentals i democràtiques” (Fontana 2014:316).

A començaments del s. XX es crea la Mancomunitat de Catalunya i el 1913 comença la recuperació de l'autogovern. Segons el volum *Elements per a l'estudi de l'Estatut de Catalunya*, a més de les Bases de Manresa, hi ha hagut altres documents importants per al catalanisme polític, com el Programa del Tívoli, el Projecte de Llei aprovat definitivament sobre mancomunitats provincials, les Conclusions referents al règim autonòmic aprovades en l'Assemblea de Parlamentaris de 1917. Un altre fet clau fou

la proclamació de la Constitució de l'Havana, l'any 1928, que posava les bases de la Constitució provisional de la República Catalana.

Cal definir el text jurídic bàsic d'aquesta recerca: l'*estatut d'autonomia*. El *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans el representa com "el marc legal d'autogovern de comunitats nacionals o regionals que formen part d'un estat". Com explica el títol preliminar de l'EAC 2006 vigent, Catalunya "exerceix el seu autogovern constituïda en comunitat autònoma d'acord amb la Constitució i amb aquest Estatut, que és la seva norma institucional bàsica" (PC 2013:217). D'acord amb les funcions¹ que té atribuïdes, autors com Albertí *et al.* afirmen que l'Estatut és "equivalent a la constitució d'un estat membre d'una federació, perquè regula les institucions autonòmiques, estableix les competències que han de tenir i no pot ser modificat per cap altra llei, ni autonòmica ni estatal: només pot reformar-se pel procediment que el mateix Estatut preveu, característica pròpia de les constitucions i no pas de les lleis" (2002:111). Així mateix, és important assenyalar el caràcter estatal dels estatuts autonòmics a Espanya, motiu pel qual formen part de l'anomenat *bloc de la constitucionalitat* (Barceló i Vintró 2011:470), tenen rang orgànic i un complex procés per reformar-los:

L'Estatut té rang de llei orgànica estatal, forma part del bloc de la constitucionalitat i està sotmès a uns procediments agreujats d'aprovació i reforma i les seves previsions gaudeixen d'unes garanties reforçades que no proporciona la legislació ordinària.

(Pons i Pla 2007:187)

Els estatuts atribueixen competències a cada comunitat i, en certa mesura, perfilen el contingut i abast d'algunes competències estatals, com afirma Remotti:

Son normas de atribución de competencias a las CA por lo que no pueden atribuir competencias al Estado salvo que se trate (en sentido negativo) de los casos de competencias no asumidas por las CA, pero sí pueden ayudar a perfilar el contenido y alcance de las competencias estatales.

(Remotti 2011:36)

---

1. Per a més informació sobre la funció constitucional de l'EAC, consulteu Albertí, *et al.* (2002, 2010), Barceló i Vintró (2011) i Viver Pi-Sunyer (2011).

Des del punt de vista jurídic, és cabdal l'obra *La distribució de competències en el nou Estatut* (2007), publicada per l'Institut d'Estudis Autònomic i, més concretament per aquest estudi, l'article "Les competències de la Generalitat a l'Estatut de 2006: objectius, tècniques emprades, criteris d'interpretació i comparació amb els altres estatuts reformats", on el Dr. Viver Pi-Sunyer presenta, des d'un punt de vista comparatiu, alguns aspectes relacionats amb el repartiment competencial on, per exemple, s'expliciten les diferències entre estatuts com la següent:

La distinció entre les clàusules «sense perjudici» i «respectant» tenia ja un precedent en l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 1979 i el Tribunal Constitucional va donar relleu pràctic a aquesta distinció. Em refereixo a la competència sobre cooperatives, en la qual en lloc d'utilitzar la clàusula habitual de «sense perjudici», l'Estatut l'atribuïa a la Generalitat «respectant la legislació mercantil» (art. 9.20) i aquest incís va ser interpretat pel Tribunal en algunes sentències —com per exemple la 72/1983— en el sentit que aquí es defensa.

(Viver Pi-Sunyer 2007:22)

Històricament, els debats sobre les diferents reformes estatutàries, especialment les encapçalades per Catalunya, han esdevingut l'eix central del debat polític dels moments històrics respectius.

3.2. Projecte d'autonomia de 1919

El projecte d'autonomia més antic, articulat a Catalunya, el proposa la Mancomunitat l'any 1919. Aquesta institució es funda l'any 1914 per unificar diputacions i és un ens clau per entendre el desenvolupament polític de la Catalunya actual, atès que, per primer cop des de la derrota de 1714, Catalunya torna a tenir una administració pròpia. Malgrat que com s'indica a l'exposició *L'inici del demà. Mancomunitat de Catalunya: 100 anys* "els governs espanyols no li van traspasar cap competència ni cap recurs fiscal, però la transcendència de la seva obra va ser molt gran i el llegat de la institució [...] és present avui dia".

En aquell marc institucional, segons Balcells, es redacten unes bases maximalistes:

Pel novembre del 1918, es redactaren precipitadament unes bases inspirades en el criteri maximalista del text aprovat per l'Assemblea de Parlamentaris de l'octubre de

l'any anterior, un text que partia de la definició de les competències exclusives del poder central i cedia implícitament tota la resta al poder regional.

(Balcells 2010:34)

Aquelles bases regulaven, entre d'altres, l'ús de la llengua catalana (cooficial en l'àmbit de la justícia), l'organització territorial (hi hauria una diputació única i un govern propi), la transferència de competències i la creació d'un cos de policia propi.

Es va constituir una ponència redactora a les Corts Generals el desembre de 1918 i es va celebrar la comissió extraparlamentària els dies 8, 9 i 10 de gener de 1919, tot i que, com afirma Balcells, “el projecte d'estatut de la Mancomunitat no estigué llest fins al dia 17” (ib. 79).

Aquell text incloïa “concessions substancials al poder central” (Balcells 2010:89) respecte la primera versió que se n'havia fet. Els reformistes donaven suport al referèndum per votar aquest projecte d'estatut, malgrat que “no renunciaven a discutir i modificar després el contingut concret de l'estatut de la Mancomunitat, un cop feta la consulta popular, amb la qual cosa li treien la virtualitat d'un acte d'autodeterminació” (ib. 125). Era un text que reclamava més autonomia, però la lògica redactora “era federal i constituent” (ib. 44).

El recorregut parlamentari d'aquell projecte de llei s'atura, però, quan se suspenen les Corts el 27 de febrer de 1919 a causa de la vaga de la Canadenca. Tot i això, aquella tramitació inicial no fou en va, ja que aquelles bases esdevenen els fonaments del que acabaria sent l'Estatut del 1932:

Encara que aleshores no s'aconseguís l'estatut d'autonomia, el projecte del 1919, fruit del consens català, va ser el precedent que facilità la ràpida elecció del text del 1931, convertit —amb retalls— en l'Estatut del 1932.

(Balcells 2010:140)

3.3. EAC 1932

La primera proposta articulada d'autonomia de Catalunya es presenta l'any 1932. Francesc Macià proclama la República Catalana l'any 1931, tot i que “el govern provisional de la República Espanyola s'oposà a aquest acte revolucionari [...] i l'Estat català restà reduït a govern autònom de la

regió catalana” (Enciclopèdia Catalana). Pierre Vilar assenyala que aquella crisi fa ressorgir les aspiracions multinacionals a Espanya:

Els vots del 12 d’abril de 1931, la florida de banderes a les finestres de Barcelona, el plebiscit de l’Estatut: tot em confirmà aviat, estadísticament, que les meves observacions del 1927 no eren gens enganyadores. En un Estat que durant molt de temps havia pogut creure’s un «Estat-nació», les greus crisis contemporànies feien ressorgir, en els fets i en els esperits, una antiga estructura multinacional.

(Vilar 2013:60)

El 9 de juny de 1931 els encarregats de redactar la proposta “es van reunir a l’hotel de la vall de Núria [...] i el 20 de juny el projecte ja estava llest” (Abelló 2007:37), motiu pel qual el text estatutari es coneix com a *Estatut de Núria*. Aquell text no proposa “cap altra via que la inserció de Catalunya en una república federal” (ib. 35) i és “moderat” (ib. 44). La Diputació l’aprova al juliol i el 2 d’agost va ser “votat per referèndum popular amb una participació aproximada del 75 % del cens i amb el 99 % de vots afirmatius” (ib. 51); el president Macià el lliura el 13 d’agost de 1931 al president del Govern provisional de la República. El 18 d’agost, el president Niceto Alcalá Zamora el presenta a les Corts.

L’EAC 1932 planteja establir una estructura federal per a Espanya, crear un govern comú per als Països Catalans en el si de la federació espanyola, reconèixer la llengua catalana com a única oficial a Catalunya i, per acabar, distribuir clarament les competències entre la República i la Generalitat. Abelló assevera que la seva tramitació va ser feixuga:

El debat es va eternitzar; durant més d’un any, el text de l’Estatut va donar lloc a discussions apassionades a favor i en contra de l’autonomia i va dividir i oposar polítics i intel·lectuals de signe divers.

(Abelló 2007:52)

El text es tramita després a Madrid. La delegació catalana hi anava molt esperonada:

A Madrid no hi anàvem a afluixar. La missió que ens hi duïa no permetia d’estirar ni arronsar. Anàvem, simplement, a dir el que volíem, no res més que això. A dir el que volíem i prou. No pas a exigir i, menys encara, a prendre com suposaven aquells crítics.

(Aymamí 1932:55)

Les cròniques de l'època descriuen un doble discurs en el si del partit republicà:

Qui endevinava a través dels mots dolços, extremadament dolços del cap del Govern Provisional, una certa reserva, una certa por, que possibles entrebancs dificultessin els bons propòsits d'alguns homes, veritablement liberals, veritablement demòcrates, de la República.

(Aymamí 1932:70)

El text es va començar a discutir a les Corts el 6 de maig de 1932. Es fa palès que havien de modular-ne el contingut:

Passà de ser redactat en l'ambient de suport de la primera eufòria republicana, a ser objecte d'una forta campanya de repudi, orquestrada pels nuclis recalitrants del castellanisme, però també per sectors molt heterogenis que es revestien d'una aurèola de reformisme democràtic.

(Abelló 2007:96)

De fet, el dia 27 de juliol de 1932 se celebra a la plaça de bous de Las Ventas, a Madrid, un míting multitudinari contra l'Estatut català, tal com narra Marc Pons (2017) a l'article titulat "Guerra al Estatuto Catalán":

Figura 1. Cartell *¡Guerra al estatuto catalán!*

Les Corts l'aproven el 9 de setembre de 1932, tot i que "l'esperit federador i coordinador de l'Estatut de Núria, en ésser refusat per la constitució republicana, donava pas a una concepció regional de dependència" (Enciclopèdia Catalana). Les retallades² a l'EAC —com passa amb la reforma de l'EAC 2006— es perceben com un engany:

Al poble de Catalunya se li ha fet creure que la seva voluntat seria íntegrament respectada i si no és respectada així —íntegrament— aquest poble podrà dir, amb raó, que l'han enganyat. I si després d'estar nou mesos amb els braços oberts, ara li donen allò que convé als altres donar per tranquil·litat seva i no tot allò que aquest poble ha demanat en moments que podia exigir molt més, potser serà l'hora de creure que hem perdut el temps obrint els braços als forasters, mentre a dins de casa, entre nosaltres, ens hem lliurat, amb més acarnissament que mai, a cloure els punys.

(Aymamí 1932:123)

En publicacions de l'època de tot tipus (tant amb contingut informatiu com de sàtira) es va parlar força d'aquests canvis notables durant l'etapa de negociació a Madrid. L'Esquella de la Torratxa en feia una auca que començava:

Figura 2. Auca de l'Estatut de Catalunya © L'Esquella de la Torratxa

2. Es poden veure, comparades, ambdues versions estatutàries (l'avant-projecte i la versió final a múltiples fonts. En xarxa, es pot consultar a: [http://www.tufs.ac.jp/ts/personal/hirotate/documentacion/autonomia-catalunya/estatut%201932%20\(1931\).pdf](http://www.tufs.ac.jp/ts/personal/hirotate/documentacion/autonomia-catalunya/estatut%201932%20(1931).pdf) <Data de consulta: 28/01/2018>.

La decepció que en deriva, però, també es llegeix en clau positiva:

Malgrat la forta decepció per la retallada del text, l'Estatut es va convertir en una eina útil, que, amb la reconquesta de les institucions catalanes de govern, facultaria una legislació pròpia, encara que limitada.

(Abelló 2007:187)

Quan entra en vigor l'EAC 1932, s'elegeix i es constitueix el Parlament i aquest, per tant, esdevé "el primer [estatut] de la Catalunya contemporània" (Balcells 2010:140). Pierre Vilar, a *La Catalogne dans l'Espagne Moderne*, afirma que "l'«estatut» de 1932, votat gairebé unànimement, acordà una «Generalitat» catalana dotada de tots els poders de l'Estat, menys la diplomàcia i l'exèrcit" (Vilar 2013:62). Tot i així, s'anhelava el reconeixement nacional de Catalunya:

Perquè si el *Compendi* de Prat de la Riba, el 1894, deia en substància: «*Catalunya és la Nació, Espanya és l'Estat*», el romanticisme regional català, després de més de mig segle, només havia dit i repetit: «*España es la nación, Cataluña es la patria*». Aquesta diferència de vocabulari presenta un interès teòric i històric evident. Dues fórmules, dos períodes.

(Vilar 2013:72)

Malgrat que la Generalitat n'assumeix les competències durant poc temps, l'EAC se suspèn parcialment després del 6 d'octubre de 1936:

Durant la Guerra Civil hi hagué un període d'assumpció màxima de les competències estatutàries per la Generalitat (1936-1937), però a poc a poc, sobretot a partir del 1938, es va produir una retallada de l'autonomia catalana.

(Abelló 2007:187)

Quan les tropes arriben al Principat, Franco aprova la llei de derogació de l'Estatut de Catalunya el 5 d'abril de 1938, que aboleix l'Estatut i tots els signes d'autonomia.

3.4. EAC 1979

Amb la dictadura de Franco, la concepció d'Estat és més recentralitzadora i, com ja s'ha assenyalat, s'aboleix l'autonomia de les comunitats. Malauradament, vam haver d'esperar "la mort de Franco, el 20 de novembre de 1975, [perquè] Espanya i Catalunya iniciaren un procés que havia de canviar la seva història" (Sobrequés 2010:11). Havent mort el dictador, amb el pacte constitucional de 1978 (la Constitució entra en vigor el 29

de desembre d'aquell any) es basteixen els fonaments jurídics de l'Estat de les autonomies amb un ordenament que, a través dels estatuts d'autonomia —si més no, teòricament—, garanteix als governs autonòmics àmplies cotes d'autonomia i autogovern. En aquest marc, es comença a elaborar la proposta d'Estatut de la transició i se segueix, a proposta de Macià Alavedra, aquest mètode:

1. Redacció d'un avantprojecte per part d'una ponència en la qual estiguessin representats tots els partits parlamentaris.
2. Debat de l'avantprojecte en comissió i en ple.
3. Aprovació del projecte definitiu per part de l'Assemblea de Parlamentaris.

(ib. 31)

La comissió redactora (se la coneix com a *Comissió dels Vint*) consta dels 20 diputats següents: Laureà López, Eduardo Martín, Josep Andreu, Josep M. Triginer, Felip Solé, Jaume Sobrequés, Josep Subirats, Macià Alavedra, Josep Verde, Manuel de Sàrraga, Josep Sendra, Jordi Solé Tura, Maria Dolors Calvet, Marcel·lí Moreta, Anton Cañellas, Joaquim Arana i Carles Güell de Sentmenat. Comença l'avantprojecte el 8 de setembre de 1978 i n'enllesteix una primera versió en reunions celebrades a Barcelona, “entre el 12 i 15 de setembre, al parador de Sau, a Osona —va ser el que va donar nom a l'Estatut— i de nou a Barcelona entre el 26 de setembre i el 17 d'octubre” (ib. 32). De nou, els temes polèmics són recurrents (atès que també ho foren als processos dels EAC anteriors), com, entre d'altres, la llengua, la condició política dels catalans, la justícia, l'organització territorial de la Generalitat. Segons Sobrequés, “les competències que correspondrien a una futura Catalunya autònoma eren la medul·la central de l'Estatut” (ib. 37).

En paral·lel a aquest procés, s'estava bastint la Constitució espanyola, la qual “va actuar en tot moment com un element de rebaixa de l'avantprojecte. Així, desapareixen, de les competències exclusives de la Generalitat, els col·legis professionals i la majoria de matèries econòmiques” (ib. 45). De la mateixa manera, “aquella primera autoretallada va afectar altres temes importants” (ib. 45).

El 6 de novembre de 1978, la Comissió lliura l'avantprojecte enllestit a Tarradellas. El 10 de novembre es presenta al Ple del Parlament i s'hi

debat els dies 28 i 29 de novembre i 1, 4, 5, 7 11, 15 i 16 de desembre. Se'n negocia el contingut amb rapidesa, degut a la *bonne entente* entre les múltiples forces de l'arc parlamentari, puix que “la majoria de temes havien tirat endavant gràcies a l'acord entre PSC, PSUC i CDC, dirigits pels respectius portaveus Eduardo Martín Toval, Jordi Solé Tura i Miquel Roca Junyent, que varen ser «la troika estatutària»” (ib. 73).

El 16 de desembre es publica el text i els 20 i 26 d'aquell mateix mes se n'enllesteixen els treballs parlamentaris i “el projecte d'estatut fou aprovat en sessió solemne [...] el dia 29 de desembre de 1978, presidida per Josep Tarradellas i Joan, president de la Generalitat Provisional” (Enciclopèdia Catalana).

Es va haver de consensuar en un temps rècord per uns rumors que, de fer-se realitat, haurien dificultat la tramitació estatutària:

La immediata dissolució de les Corts. Si aquella amenaça es feia realitat, es produiria un retard d'uns mesos. Calia, doncs, que l'Assemblea de Parlamentaris enllestís la feina abans que nous parlamentaris poguessin modificar uns acords no assolits.

(ib. 74)

I així fou: el president Adolfo Suárez va dissoldre les Corts el 29 de desembre i va convocar eleccions legislatives per al març de 1979. Així doncs, “el procés de negociació de l'Estatut es va aturar i el projecte català va restar al registre del Congrés esperant dies millors” (ib. 83). Fins al 12 de juny de 1979, l'EAC aprovat no apareix al BOE i fins a tretze dies més tard no es fan “públics els motius de desacord que havien presentat al text català els diversos grups parlamentaris de les Corts espanyoles per tal que fossin debatuts” (ib. 93).

La ponència es reuneix el 20 de juliol, el 26, 30 i 31 de juliol i els dies 1 2, 3,³ 4, 5 i 7 d'agost (inclosa la nit màgica, la del 3 al 4 d'agost). La reunió i

---

3. Sobrequés defineix la nit del 3 al 4 com a *màgica*, perquè s'hi va desencallar el procés de negociació, gairebé aturat en aquell moment: “Es va negociar des de mitja tarda del dia 3 fins a quarts de dotze del migdia del dia 4. Sense dormir. En consolidar-se la claror del nou dia, cap a les vuit del matí, es va encendre la llum verda de l'ensenyament: la Generalitat hi tindria competència plena —no exclusiva—, l'Estat conservava l'alta inspecció i no se li negava el dret a crear centres propis a Catalunya” (Sobrequés 2010:104).

debat a les Corts per a l'aprovació definitiva se celebra el 13 d'agost. Allà s'hi van modificar aspectes importants del preàmbul (*realitat nacional*, per exemple, al redactat final se substitueix per *nacionalitat*) relacionats amb les competències, l'ordre públic, la justícia, les institucions, l'organització territorial en províncies o la hisenda.

Enric Juliana assenyala que altres comunitats van aprofitar l'embranchida catalana, ja que “a su vez, se promulgarían dos o tres estatutos singulares de contenido federal, con asamblea legislativa y competencias más extensas” (Juliana 2006, cap. 5); així es van crear els anomenats *estatuts de primera generació*, contraposats als *estatuts de segona generació* (redactats després de l'EAC 2006 i que l'adopten com a model).

El 25 d'octubre de 1979, l'EAC es va sotmetre a referèndum i es va aprovar amb el vot afirmatiu del 88,14 % dels votants (va participar-hi el 52,62 % del cens). El 29 de novembre de 1979, el Congrés dels Diputats va ratificar l'EAC, el Senat, una quinzena de dies més tard, el 12 de desembre. Tot i que el rei Joan Carles I el va sancionar el 18 de desembre, va entrar en vigor el 17 de gener de 1980.

Sobrequés sosté que “el que Catalunya fos capaç de construir en el futur dependria en bona mesura de la forma com administrés aquella autonomia, consolidada de manera definitiva el 1980” (2010:135). Ismael Pitarch, de la seva banda, afirma que “el text de Núria influeix per la regulació de l'Estatut del 1919, és pensat des d'una perspectiva més generosa per a Catalunya, la qual, en trets molt generals, es queda les contribucions directes i cedeix a l'Estat central el producte de les contribucions indirectes” (Pitarch 1991:18). L'Estatut de 1979 va estar en vigor fins l'any 2006.

3.5. EAC 2006

El 16 de novembre de 2003 es van celebrar eleccions al Parlament de Catalunya; alguns partits inclouen la reforma estatutària com a punt estrella de llur programa electoral.

Tot i que CiU va guanyar en nombre d'escons, el segon grup amb més vots —el PSC-CpC— va iniciar aquella mateixa nit les negociacions per

formar una coalició de govern amb ERC per constituir un govern d'esqueres com a alternativa a la *pau pujoliana* (Partal 2013:19). El 9 de desembre de 2003, ERC va anunciar que acceptava aquella proposta perquè era “la més «integradora», «catalanista» i «de progrés»” (Carbó 2003). La coalició formada per ERC, PSC-CpC i ICV-EA (coneguda com a *tripartit*), per tant, va passar a governar la Generalitat de Catalunya.

Aquella coalició implicava una majoria parlamentària prou forta com per endegar la reforma estatutària promesa. Segons Ridao (2007:15), *l'Estatut de Sau* havia representat un “profund canvi” en el model d'organització territorial d'Espanya però a l'inici del segle XXI es percep com un model esgotat.

Inicialment es pren com a punt de partida la *doctrina Argullos* (una lectura menys centralista de la CE), però ràpidament es comprova que malgrat que “hi ha un gruix important de competències que, tot i ésser incloses en l'Estatut d'autonomia, no han estat objecte de desplegament legislatiu” (BOPC 2002:89).

Els antecedents de la reforma estatutària són de l'any 2000, moment en què CiU, ERC iCV-EUiA i PSC-CpC van aprovar la Resolució 343/VI, que acorda “crear la Comissió d'Estudi per a l'Aprofundiment de l'Autogovern” (BOPC 2000:6).

La Moció 187/VI del Parlament de Catalunya, sobre l'exercici de l'autogovern (BOPC 2002a:89) va establir que l'informe final havia d'incloure “*les propostes presentades pels diversos grups parlamentaris* en el si de la Comissió” (BOPC 2002b:88). Tots els grups de l'arc parlamentari —excepte el grup parlamentari del Partit Popular de Catalunya— van elaborar una proposta de bases estatutàries per a la reforma estatutària. Cada GP va redactar una base que regulava i defensava els drets, aspectes i valors que consideraven primordials.

Les quatre bases presentades⁴ van ser:

---

4. Aquests textos van ser analitzats al treball de final de màster “Discurs legislatiu i usos lèxics: Estatut d'Autonomia de Catalunya (2006). Primeres anàlisis lexicomètriques” (Moraes, 2007).

Títol del document	GP	Aprovat el dia	Presentat el dia
Bases per a un nou estatut nacional de Catalunya	CiU	31/03/2003	06/04/2003
Constitució de l'estat lliure de Catalunya	ERC	03/04/2003	04/04/2003
Bases per a la reforma constitucional i estatutària	ICV-EUiA	03/04/2003	03/04/2003
Bases per a l'elaboració de l'Estatut de Catalunya	PSC-CpC	25/03/2003	25/03/2003

Una lectura atenta dels títols de les bases enviades ens permet comprovar que cada GP percep la reforma estatutària de manera diferent:

Hi ha hagut fonamentalment dues visions polítiques sobre l'Estatut: la visió federal que representava fins ara el Partit Socialista de Catalunya (PSC) de Pasqual Maragall, la catalanista que representa Convergència i Unió (CiU). Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) transità entre totes dues tants cops com li va convenir i, quan es va veure que el seu protagonisme no reeixia, va refugiar-se en l'independentisme més estèril.

(Homs 2008:15)

El PPC va canviar d'estratègia aleshores i "va ser corregida de forma ràpida per un Piqué que no volia veure's marginat del procés" (Bosch 2013:21).

La ponència redactora va desestimar aquelles bases (perquè tenien molt pocs punts en comú entre elles i, en alguns casos, poc rigor tècnic) i va determinar que es prendrien com a punt de partida els informes elaborats per l'Institut d'Estudis Autonòmics.

El 20 de gener de 2004, la Junta de Portaveus del Parlament va acordar la composició de la ponència redactora de la reforma estatutària i, el 16 de febrer de 2004, cada GP va nomenar els seus membres, tot i que, el 13 de juliol de 2004, se'n va acordar la modificació i se'n va establir la composició definitiva. La ponència redactora parteix dels informes de l'Institut d'Estudis Autonòmics, els quals, segons Marc Carrillo, "foren lliurats [a la Ponència] entre el juliol de 2004 i el juny de 2005" (Carrillo, López Bofill i Torres 2006:14); la Ponència, a més, va comptar amb l'assistència de dos reconeguts experts constitucionalistes (Ismael Pitarch i Joan Vintró) dels

Serveis Jurídics del Parlament de Catalunya i dels Serveis d'Assessorament Lingüístic de la cambra catalana (especialment Margarida Sanjaume, Joan Ramon Fibla i Enric Tudó).

El 8 de juliol de 2005, la Ponència va presentar a la Mesa la *Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya*. El 30 de setembre de 2005 es va votar la proposta de Proposició de llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'autonomia de Catalunya i es va derogar l'Estatut vigent des de 1979 (Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya). Es va aprovar per 120 vots a favor i 15 vots en contra i, en paraules de Jaume Bosch, ponent d'ICV-EUiA, aquell dia “es viu un moment d'il·lusió col·lectiva, molt superior al que generaran anys després les declaracions del 2012 i el 2013. Quan cantem tots plegats *Els Segadors* em sembla percebre un sentit especial en la frase «quan convé seguem cadenes»”. (Bosch 2013:31).

El pas següent del procés va ser la remissió i la consulta a les Corts Generals, és a dir, la tramitació de l'Estatut a Madrid.⁵ Durant aquesta fase es van produir els canvis més significatius.

El 2 de novembre de 2005 inicia al Congrés dels Diputats de Madrid el debat de totalitat sobre la Proposta de reforma estatutària. Tots els grups,⁶ excepte el PP, van acceptar debatre la reforma a les Corts (Barbeta 2005:13) i, en paral·lel, comença la negociació política de l'Estatut a Madrid.

Aquella negociació conclou el 10 de maig de 2006, dia en què el Ple del Senat va aprovar la proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya amb 128 vots a favor, 125 en contra i 6 abstencions. L'aprovació d'aquest text idèntic a l'aprovat al Congrés dels Diputats el 30 de març de 2006, clou l'*iter* parlamentari de la reforma de l'EAC 2006 i, atès que es tractava d'una llei estatal, l'EAC s'integra en l'anomenat *bloc de la constitucionalitat* (Barceló i Vintró 2011:470). De nou, com havia passat en les negociacions estatutàries anteriors ja analitzades, el text final

5. Per a més informació sobre la negociació a Madrid consulteu, entre d'altres, Ridao (2006), Sánchez-Llibre (2006) o Gendrau (2007).

6. Els grups parlamentaris que van votar a favor de la proposta foren: PSOE, CiU, ERC, PNV, IU-ICV, BNG, CC, EA, Chunta, Nafarroa Bai (Barbeta 2005:13).

presenta notables retallades⁷ respecte les versions inicials (tal com es va caracteritzar lingüísticament a Morales 2015).

Segons les declaracions que va fer a *El Mundo* el president de la Comissió Constitucional, Alfonso Guerra, es modifiquen “el preàmbul de l'Estatut, així com 144 articles, 18 disposicions addicionals, una transitòria i tres finals” (EFE 2006): per tant, la versió de Madrid “es va transformar tant que és força irrecognoscible” (Carrillo, López Bofill, i Torres 2006:27). Durant un míting electoral a Galícia tres anys més tard, Guerra pronuncia una polèmica frase (la reproduïm en espanyol) que encara es recorda i se cita sovint a la premsa, sobretot a la catalana, que sintetitza aquesta fase del procés d'aprovació de l'EAC: “[El Estatuto de Autonomía de Catalunya] lo cepillamos antes de entrar en la Comisión [Constitucional]” (Guerra 2009).

Mitjançant el Decret 170/2006, de 18 de maig, pel qual se sotmet a referèndum el projecte de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya s'estableix com a data de votació el dia 18 de juny de 2006, els resultats del qual són els següents:⁸

	Electors	Votants	Vots a favor	Vots en contra	Vots en blanc	Vots nuls
Barcelona	3.986.210	1.940.964	1.422.609	400.571	100.739	17.045
Girona	482.010	242.555	178.813	46.203	14.688	2.851
Lleida	310.990	157.172	116.468	30.374	8.962	1.368
Tarragona	530.893	253.476	182.007	56.594	12.818	2.057
Totals	5.310.103	2.594.167	1.899.897	533.742	137.207	23.321
		100 %	73,24 %	20,57 %	5,29 %	0,90 %

7. Es poden veure, comparades, ambdues versions estatutàries (l'aprovada al Parlament i la versió que s'aprova a les Corts Generals) a múltiples fonts. En xarxa, es pot consultar a: <https://www.vilaweb.cat/media/attach/vwedts/docs/comparativaestatut.pdf> <Data de consulta: 28/01/2018>.

8. Dades de la Junta Electoral Central publicades al DOGC núm. 4676 (14/07/2006).

Un 73,24 % dels votants, no del cens, va ratificar afirmativament el text estatutari, procés que posava el punt i final de la reforma de l'EAC 2006 iniciada formalment l'any 2002. El 20 de juliol es va publicar la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya tant al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya com al Boletín Oficial del Estado.

Onze dies més tard, el 31 de juliol, poc abans que entrés en vigor, el GP Popular presenta davant del Tribunal Constitucional “un extens recurs d'inconstitucionalitat contra un ampli nombre de preceptes del nou Estatut d'autonomia de Catalunya” (Carrillo, López Bofill i Torres 2006:33).

El 9 d'agost de 2006 entra en vigor l'Estatut d'autonomia de Catalunya⁹ resultat d'un llarg i feixuc procés de reforma estatutària. Aquest llarg procés d'aprovació, redacció i negociació implica que, com Carmen Pineira-Tresmontant afirmava sobre la redacció de la CE 1978, totes les comes i paraules del text estaven mesurades al mil·límetre:

Ce texte a donc été mûrement réfléchi dans son contenu et dans sa forme par un groupe de rédaction qui comportait à la fois des professionnels et des représentants des différents partis. L'examen des diverses ébauches montre combien une phrase, un mot, une virgule même, ont pu être l'enjeu de débats passionnés pour donner lieu à des compromis politiques.

(Pineira-Tresmontant 1986:90)

Acabat el procés d'aprovació de l'EAC 2006, Federico Trillo-Figueroa y Martínez-Conde (amb el suport de noranta-vuit diputats del PP) va presentar el 31 de juliol de 2006 un “recurs d'inconstitucionalitat contra la majoria d'articles del nou Estatut inclosos alguns als quals el PP català havia donat suport el 30 de setembre de 2005 al Parlament de Catalunya” (Bosch 2013:44). Els diputats que interposen el recurs contra l'EAC 2006 el basen en el fet que:

[L'EAC] aplicava el terme *nació* a Catalunya, imposava el català, establia una sèrie de drets i deures que restringien les llibertats dels ciutadans de Catalunya i els diferenciaven de la resta dels espanyols i qüestionava la unitat d'Espanya amb la fixació d'un poder judicial autònom, un repartiment de competències contrari a la Constitució i

---

9. EAC vigent en el moment de redactar aquesta recerca.

l'establiment d'una relació de bilateralitat entre Espanya i Catalunya, a més d'un sistema de finançament i unes atribucions en relacions internacionals inadmissibles.

(Segura 2013:217-218)

Després de gairebé quatre anys, el 28 de juny de 2010 el Tribunal Constitucional va fer pública part de la sentència 31/2010 (en endavant, STC 31/2010) sobre la constitucionalitat de l'Estatut en resposta al recurs del PP. La STC 31/2010 declara inconstitucionals¹⁰ algunes de les parts de l'EAC 2006:

La sentència declarava anticonstitucional l'article 97 referit al Consell de Justícia de Catalunya, parcialment anticonstitucionals tretze articles més i reinterpretava encara vint-i-quatre articles i tres disposicions addicionals; mantenia la menció de Catalunya com a nació en el preàmbul, però sense valor legislatiu.

(Segura 2013:31)

José Montilla interpretava la sentència com l'inici de la desconfiança institucional entre l'Estat i la Generalitat (RAP 2010:15) i la sentència suposava un “abans i un després respecte a l'evolució de l'autogovern a Catalunya en el si de l'Estat espanyol” (Homs 2010:49).

Carles Viver Pi-Sunyer discrepava “radicalment de bona part de la fonamentació jurídica [de la STC 31/2010], del to emprat, de la prevenció política que traspua i del desconeixement de la realitat catalana (de la lingüística¹¹ entre d'altres)” (2010:62) i afegia, a més, que la sentència “desactiva[va] pràcticament totes les novetats que l'Estatut pretenia introduir en l'àmbit de la regulació de les competències” (ib. 62).

D'acord amb les tesis d'Antoni Segura, aquella data “fou el dia de la ruptura sentimental amb Espanya, el dia en què [molts catalans] es con-

---

10. Malgrat que hi ha alguns fragments que la STC declara inconstitucionals, nosaltres no hem fet cap anàlisi específica d'aquells fragments ni s'han tractat a part, perquè el text consolidat els inclou tot identificant-los amb claudàtors, tot i que sí que cal recordar-ne la inconstitucionalitat i, per tant, la nul·litat d'aquells articles.

11. La qüestió lingüística era —i continua sent— un dels aspectes més controvertits i que més tensions han provocat entre la Generalitat i l'Estat central. Sobretot quant a l'aplicació de la llei de política lingüística i amb el sistema d'immersió de l'escola catalana. Per a un retrat exhaustiu sobre aquest àmbit, consulteu Llamas-Gómez (2012).

venceren que Catalunya i els ciutadans de Catalunya no tenien cabuda a Espanya” (Segura 2013:32). Ho justificava així:

La sentència del TC fou un final de trajecte i per a molts ciutadans suposà el salt de l'autonomisme a l'independentisme, sense passar pel nacionalisme. La nova fornada d'independentistes no responia tant a factors identitaris —llengua, cultura, trets diferencials— com de deslleialtat i fallida de l'Estat, d'engany davant les aspiracions a l'autogovern que un Estatut mutilat no podia satisfer.

(Segura 2013:241)

Des de sectors no catalanistes, evidentment, la STC 31/2010 es llegeix d'una manera molt diferent. Per exemple, Felipe González afirmava:

Es fácil pensar desde el sentimiento catalán que la sentencia es contra Cataluña. Pero, como ya dije en su día, lo más inadecuado de la sentencia no eran los escasos artículos suprimidos, sino un desafortunado juicio político sobre la percepción mayoritaria que Cataluña tiene sobre su propia identidad. La aceptación de la singularidad de Cataluña, con sus hechos diferenciales y las correspondientes competencias derivadas de ellos, no hubiera exigido necesariamente una reforma de la Constitución. Sin embargo, como ocurrió lo que ocurrió con el Constitucional, es probable que la salida de una reforma constitucional que recoja la singularidad sea ahora necesaria.

(Romero i Gutiérrez 2013b)

La STC 31/2010, doncs, endega una nova etapa política en les relacions Catalunya—Espanya que, a posteriori, acaba desembocant en el procés polític d'independència que viu actualment Catalunya.

4. Redacció i traducció estatutàries

En aquest capítol, exposem els resultats de la investigació realitzada, en relació amb l'estudi dels processos de redacció i de traducció dels tres estatuts analitzats. La necessitat d'estudiar més exhaustivament els processos de traducció de cada tramitació estatutària va fer-se palesa durant la darrera etapa de l'estada de recerca.

Així, tot i que no havíem previst inicialment aquest estudi, un cop encetada la recerca, vam identificar un aspecte interessant i poc estudiat a la bibliografia, però cabdal: la redacció i, sobretot, la traducció dels estatuts d'autonomia de Catalunya. Degut al règim de bilingüisme oficial, el procés de tramitació i aprovació de les lleis d'aplicació a Catalunya implica llur publicació en les llengües amb reconeixement oficial de cada moment històric.

A diferència d'altres entorns institucionals (com, per exemple, a les institucions de la UE, en què s'empren múltiples llengües per redactar les lleis), a l'Estat no hi ha coredacció legislativa multilingüe, sinó que primer es redacta en una llengua i després es tradueix cap a l'altra o les altres. Hem estudiat els processos que implicaven el castellà i el català, perquè són les llengües comunes als tres processos de tramitació, tot i que, en un futur, també ens agradaria estudiar millor el procés de traducció cap a l'aranès de l'EAC 2006. A la darrera part del capítol, la corresponent a l'EAC 2006, hem fet un estudi traductològic de la versió final (catalana i castellana), que presentem a l'apartat 4.3, per identificar l'estratègia de traducció implementada i les similituds i diferències entre les versions castellana i catalana.

4.1. La redacció i la traducció de les lleis a Catalunya

Com és ben sabut, la situació sociolingüística del català i la seva evolució han estat sotmeses a les vicissituds dels canvis polítics de cada etapa històrica. Tot i que, com afirma Carles Duarte, "amb la instauració d'un règim democràtic i el restabliment de la Generalitat (1931), el català torna

a adquirir condició de llengua oficial i s'emprenen nous esforços en el procés de fixació de la normativa general i dels models lingüístics per a un ús ple de la llengua catalana” (1993:24). Durant la primera etapa del franquisme (fins a l'any 1946), “el català va passar per una primera fase de persecució sèria” (Duarte 1993:24).

Amb la restauració de les institucions democràtiques arran del pacte constitucional de 1978, el català adquireix el rang de llengua cooficial i “intensificà de forma substancial els seus usos públics” (Duarte 1993:25). A continuació presentem un breu repàs històric sobre el tractament que ha rebut la llengua catalana en la traducció de les lleis. Segons Ona Domènech, “l'Estat espanyol és un exemple paradigmàtic d'autonomia lingüística, ja que la Constitució espanyola, tot i considerar el castellà com l'única llengua oficial a tot el territori, estableix l'oficialitat de les altres llengües espanyoles en les respectives comunitats autònomes i d'acord amb el que estableixin els respectius estatuts d'autonomia” (2012:7).

Des de la restauració de les institucions, és notable destacar la feina que s'ha fet des de les institucions i les universitats per modernitzar el discurs legislatiu català. Inicialment, el Grup d'Estudis de Tècnica Legislativa (GRETEL)¹² va tenir-hi un paper cabdal. Segons Sanjaume, “el 1984 es va fundar el GRETEL, en el qual van participar lingüistes i juristes, amb la finalitat d'estudiar i divulgar treballs de recerca en tècnica legislativa” (2014:14). Alguns dels seus membres foren O. Camps, C. Duarte, J. M. Mestres o M. Xirinachs i analitzaren la forma de les lleis en llengua catalana (GRETEL 1986) per formular recomanacions lingüístiques recollides en el manual *La redacció de les lleis* (GRETEL 1995), una guia de referència encara vigent per redactar les lleis en català. Allà s'hi tracten, entre d'altres, consideracions generals, característiques del llenguatge d'especialitat jurídic, aspectes sintàctics¹³ i ortotipogràfics de la norma, terminologia jurídica, etc.

---

12. Per a més informació, consulteu GRETEL (1995).

13. Quant a la sintaxi, un dels punts més analitzats és el sexisme en el llenguatge. Consulteu, entre molts altres, Lledó (1992), Ribas i Salom (2003), Secretaria de Política Lingüística. Institut Català de la Dona (2005), Departament de Cultura (2011) o Centenera (2014).

Altres organismes que es van sumar al projecte de modernització lingüística del català normatiu han estat, per exemple, la Direcció General de Política Lingüística, el Comitè Assessor per a l'Estudi de l'Organització de l'Administració del Departament de Governació, la Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic, el Departament de Justícia, o la Societat Catalana d'Estudis Jurídics.

Cal esmentar, per exemple, un capítol del volum *Tècnica normativa. El procediment intern d'elaboració de les normes*, publicat per la Generalitat de Catalunya i titulat "La tècnica normativa, el seu significat dins el context autonòmic", en què el catedràtic de Dret Administratiu Fernando Sainz Moreno ja reclamava l'any 1991 que "les normes han de reunir uns requisits mínims de claredat expressiva, d'estructura formal i de lògica interna" (1991:21).

Les tres institucions amb un paper més destacat han estat el TERMCAT, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i el Parlament de Catalunya. La primera és el TERMCAT, creat l'any 1985 per la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans. Té com a missió "garantir el desenvolupament i la integració de la terminologia catalana en els sectors especialitzats i en la societat en general".¹⁴ La segona és l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, creada el 1912 per la Mancomunitat d'Enric Prat de la Riba. Margarida Sanjaume assenyala que "ha representat un potent mitjà de difusió del llenguatge juridicoadministratiu català gràcies a la seva tasca formativa" (2014:14). La darrera és el Parlament de Catalunya. Sanjaume explica que "quan el Parlament va reprendre la seva activitat, el 1980, ja es va dotar d'un equip de lingüistes", els quals "van començar a fixar uns criteris lingüístics per a les lleis i els primers textos parlamentaris" (ib. 15). L'any 1997, tot "inspirant-se en aquells corrents de modernització del llenguatge legislatiu, especialment del Quebec, van establir el que seria el model lingüístic i d'estil dels textos del Parlament" (ib. 16) i van publicar la primera edició del manual *Criteris de redacció dels textos normatius i declaratius*.

A posteriori, el Parlament de Catalunya (2003) va publicar *Legislador i tècnica legislativa. Workshop celebrat al Palau del Parlament el dia 17 de*

---

14. Informació del lloc web oficial del Centre de Terminologia TERMCAT.

febrer de 2003, en què s'hi tracten aspectes procedimentals i institucionals més que no pas lingüístics. Cal assenyalar que “els lingüistes del Parlament col·laboren amb les institucions que exerceixen l'autoritat lingüística a Catalunya —IEC i TERMCAT— i també amb les universitats, especialment en postgraus i màsters i amb els serveis lingüístics d'altres administracions i institucions públiques del domini lingüístic català” (Sanjaume 2014:16). Aquesta institució també ha publicat dues edicions (SAL 2014; DAL 2017) d'una obra de referència per a la redacció normativa: el *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya*, que presenta d'una manera excel·lent els principis que s'han de seguir a l'hora de redactar les lleis i té un enfocament eminentment pràctic, aplicat i normatiu.

Com ja hem avançat, GRETEL i la resta d'institucions prenen com a model el discurs legislatiu quebequès, tot adoptant —i adaptant— les directrius del manual de Sparer i Schwab, aparegut l'any 1980, titulat *Rédaction des lois: rendez-vous du droit et de la culture*. Isidor Marí formulava aquest desig l'any 1983:

Confiam veure com el llenguatge administratiu català, en comptes d'arrossegar els mateixos defectes d'estil del castellà, sap avançar amb eficiència cap a uns mitjans expressius propis, conformes amb la llengua i la cultura de la nostra nació i accessibles als ciutadans que servim.

(Marí 1983:159)

Mellinkoff (1963), un dels primers que ho va criticar, afirmava que el llenguatge jurídic anglès dels textos jurídics i legislatius, en particular i de qualsevol llengua, en general, es caracteritzen pel seu llenguatge obtús. Rylance (2012), reconeix que, tot i que la població general també en sigui destinatària —per necessitat—, el llenguatge dels textos jurídics, en general, i legislatius, en particular, és força complex:

People read legal writing, not because they want to, but because they have to. Lawyers need to learn to write in good, clear English that their clients understand. Bad habits need to be eliminated rather than perpetuated.

(Rylance 2012:XVII)

Per tant, advocats —i, per extensió, legisladors— han de redactar en un llenguatge que l'usuari final pugui entendre, ja que, segons Butt (2002:19), tot i la complexitat conceptual del Dret, les nocions difícils —com les de

qualsevol altra parcel·la de coneixement especialitzat— sempre es poden expressar amb paraules més planeres.

El cap del departament d'estudis del Senat, el lletrat Claro José Fernández-Carnicer González, assegurava el 2003 que els textos —sobretot les lleis— tenen efectes extralingüístics (en aquest cas, jurídics) i, per tant, els usuaris finals haurien de comprendre'n el contingut:

Por tanto, una buena evaluación está directamente vinculada a una adecuada redacción de la norma, que no es sólo un problema de lingüística, que es un problema que va más allá.

(Parlament de Catalunya 2003:124-125)

Cal afegir, a més, segons Rahman (2014), que, fins i tot, quan s'estudia dret, hi ha pocs continguts als estudis d'aquesta pràctica. Aquest professor universitari i redactor de legislació europea, de nou, torna a incidir en el matis que diferencia la *redacció jurídica* i la *redacció legislativa*:

Regrettably those lawyers themselves forget that they are not skilled in legislative drafting but only in legal drafting. Their skills and knowledge in legal writing remains half unless they learn legislative drafting. [...] As there is no any academic course in legislative drafting in the universities, people are deprived of learning legislative drafting institutionally. The only chance to learn legislative drafting is in-house training which is available only for those who are already in the profession.

(Rahman 2014:3)

Els criteris i principis de què parteix la normalització del llenguatge jurídic català són els següents:

En l'elaboració d'aquests criteris s'han tingut en compte els principis generals d'estil que caracteritzen el llenguatge jurídic català (claredat, precisió, senzillesa, etc.). Aquests criteris, però, es poden aplicar quan cal fer una proposta per resoldre una construcció lingüística determinada que no funciona de la mateixa manera en català que en castellà o que pot presentar més d'una solució en la llengua d'arribada sense traïr l'original. Així, aquests criteris es basen en els principis següents:

- L'economia (preferència per les formulacions breus i concises).
- La claredat (tenir present a qui s'adreça la norma i què disposa).
- La precisió en l'expressió (ús de la terminologia i la fraseologia pròpies de cada especialitat).

(DGPL 1999:7)

Sobre la traducció jurídica cap al català, hem de destacar que és una activitat present des del mateix inici de la llengua catalana, segons Carles Duarte:

La traducció jurídica no és d'aparició recent en català. Bastarà recordar, per demostrar-ho, que un dels textos més antics conservats en català és una versió catalana del *Liber iudiciorum* o *Forum iudicum* del segle XII, que les versions catalanes dels Usatges de Barcelona o dels Furs de València procedeixen d'originals en llatí, l'existència de tres llengües oficials (català, llatí i aragonès) a la Cancelleria Reial a l'edat mitjana o la figura del torsimany en aquest mateix període com a intèrpret oficial.

(Duarte 1993:90)

De la traducció de les lleis, des de la restauració democràtica, cal assenyalar que hi ha lleugeres diferències en funció de la combinació lingüística de les traduccions. En el règim jurídic actual, Carlos Duarte estableix que les característiques de la traducció jurídica català—castellà són les següents:

Pel que fa al primer tipus de traducció legal, del català al castellà, cal dir que es dona de forma sistemàtica en totes les lleis i disposicions autonòmiques (també es produeix en altres casos de documentació administrativa ordinària, de què no ens ocuparem en aquest text). D'altra banda, la traducció legal del castellà al català s'ha concretat ja en la versió catalana de la Constitució (incloent-hi la reforma de l'apartat 2 de l'article 13, com a conseqüència del Tractat de la Unió Europea) i en l'edició de nombrosos volums de traducció al català de legislació general espanyola. Aquest tipus de traducció va rebre l'any 1990 l'impuls dels acords entre el Govern espanyol i la Generalitat de Catalunya en matèria de normalització lingüística. Quant a la traducció al català dels textos de les Comunitats Europees, n'hi ha força exemples, com l'edició existent dels tractats constitutius, els tractats de modificació i l'Acta Única, o la versió catalana de l'Acord entre la Comunitat Econòmica Europea i el Principat d'Andorra i cal preveure que cada vegada siguin més nombrosos els textos comunitaris que disposin d'una versió catalana. D'ençà de l'obertura de l'Oficina de Barcelona de la Comissió de les Comunitats Europees (1991), s'han editat diversos documents i impresos comunitaris en versió catalana (com *La Unió Europea. El Tractat de Maastricht, Aplicació de l'Acta Única Europea* o *Les institucions de la Comunitat Europea*).

(Duarte 1993:91-92)

Com afirma Domènech (2012:5), la necessitat d'aquesta traducció “sovint no respon a la voluntat de fer comprensible un text, atès que els parlants del territori on conviuen les dues llengües són, majoritàriament, bilingües. En aquest context, doncs, la traducció esdevé, fonamentalment, un instrument de normalització lingüística, més que no pas una eina de comu-

nicació”. El seu objectiu principal és “garantir el dret d’opció lingüística dels ciutadans” (Domènech 2012:11).

Des que va entrar en vigor la Llei 35/2010 de l’1 d’octubre, sobre l’occità, aranès a l’Aran, cal afegir una tercera llengua al flux de traducció habitual de les institucions catalanes: l’occità. Joan Fibla assegura, en conseqüència, que el procés de traducció de les lleis va ser determinat per la publicació simultània català-castellà en el DOGC i en el BOE:

Una vegada establert el text definitiu de la llei en català, aquest s’ha de traduir a les altres dues llengües oficials de Catalunya: l’occità, llengua pròpia d’Aran i l’espanyol. La traducció de la llei a l’espanyol es publica en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) i en el Boletín Oficial del Estado. Per la seva banda, la versió occitana es publica en el DOGC. Totes tres versions es publiquen en el web del Parlament. La versió occitana està disponible també en el Portal Jurídic de Catalunya.

El text català de la llei i la versió en espanyol, que estan sotmesos a uns terminis de promulgació i publicació, es publiquen simultàniament, mentre que la versió occitana no està sotmesa a cap termini de publicació, la qual cosa comporta que sovint aparegui amb un cert retard respecte a les altres dues versions lingüístiques.

(Fibla 2016)

Normalment un assessor lingüístic fa el seguiment d’una llei i la tradueix:

L’assessor lingüístic que s’encarrega de la traducció a l’occità és el mateix que ha fet el seguiment de la llei al llarg de tot el procediment legislatiu i, per tant, té un coneixement profund del text i de totes les vicissituds que ha patit fins a arribar a la versió final. El text traduït pels SAL se sotmet encara a una darrera revisió a càrrec del servei lingüístic del Consell General d’Aran. El text definitiu, com hem dit adés, es publica en el DOGC i en el web del Parlament.

(Fibla 2016)

Segons Bacardí *et al.* les motivacions principals que impulsen la traducció entre castellà i català són les enumerades a continuació:

Si ens centrem en les zones catalanoparlants de l’Estat espanyol, podem dir, d’acord amb García de Toro, que els principals factors que condicionen la traducció entre aquestes parelles de llengües són els següents:

- La convivència entre les dues llengües
- La proximitat formal
- L’especificitat temàtica del mercat laboral
- L’especificitat de l’ensenyament

La convivència i la situació de cooficialitat del català i el castellà garanteixen, en principi, un alt nivell de coneixement d'ambdues llengües, fet que en condiona inevitablement el procés de traducció: d'una banda, sovint aquesta traducció no és necessària i de l'altra, quan es duu a terme, sol respondre a criteris diferents al de la intel·ligibilitat (econòmics, estètics i, fonamentalment, polítics).

“Habrà textos que se traducirán del español al catalán para contribuir a la normalización del catalán, por ejemplo, como sucede con la documentación administrativa, pero también habrá textos que se traducirán del catalán al español para perpetuar la hegemonía de la lengua mayoritaria, para poner de manifiesto la importancia y la difusión del original (Parcerisas, 1998) y así un largo etcétera”

Cristina García de Toro, *La traducción entre lenguas en contacto. Catalán y español* (pág. 54, 2009).

(Bacardí *et al.* 2012:141)

En els apartats següents repassem breument els processos de redacció i de traducció de cadascun dels EAC analitzats en aquest treball. Cadascuna de les seccions inclou un breu repàs del procés de redacció estatutària (intentant centrar-nos a assenyalar les dificultats que va implicar-ne l'elaboració més textual). A més a més, s'indica la composició de la ponència redactora, es fa especial atenció al rang que va assolir-hi la llengua catalana i, a l'últim, es presenten els aspectes relacionats amb la traducció dels estatuts.

4.2. El procés de redacció i traducció de l'EAC 1932

Quan es redacta l'EAC 1932 (o Estatut de Núria)¹⁵ també hi ha dificultats a l'hora de consensuar-ne la versió final. Al volum *El debat estatutari de 1932*, Abelló assenyala que la negociació estatutària implicava una demanda d'autogovern clarament expressada per Catalunya, tot i que no era factible una reestructuració de l'Estat a curt termini.

Per aquest motiu, “establí que les bases de l'estructura de l'Estat eren les que existien en aquell moment, els municipis i les províncies, però obria la porta a una possible modificació en el futur i establia ja d'entrada

---

15. Com ja hem assenyalat al capítol 3, som conscients que aquest Estatut és, en realitat, el fruit d'un treball previ que es concreta en la redacció del projecte d'autonomia de 1919 i de l'Estatut.

les atribucions que l'Estat no podria delegar mai a les futures regions autònomes" (2007:80). Segons Abelló, "Unamuno no va entendre la idea de Catalunya ni va acceptar el plantejament autonòmic. Digué: «Hablar de nacionalidades oprimidas es sencillamente una mentecada; no ha habido nunca semejante opresión, y lo demás es envenenar la historia y falsearla»" (2007:93) i l'assagista basc va proposar definir Catalunya com a "núcleo político-administrativo", resultat de l'organització administrativa de les quatre províncies. La redacció final de l'article 1 de l'Estatut de Núria, de fet, disposa que "Catalunya es constitueix en regió autònoma dintre de l'Estat espanyol, de conformitat amb la Constitució de la República i el present Estatut".

La mateixa autora (Abelló 2007:37) indica que els redactors de l'EAC 1932 foren Antoni Xirau i Palau (d'Esquerra Republicana de Catalunya), Rafael Campalans (d'Unió Socialista de Catalunya), Martí Esteve i Guau (del Partit Català Republicà), Jaume Carner i Pere Coromines i Muntanya (ambdós independents). Segons el *Manual d'autonomia. Textos per a la reforma de l'Estatut de Catalunya* de Jaume Sobrequés i Mercè Morales, el procés de redacció fou així:

El 10 de juny es va reunir per primera vegada i va designar la ponència encarregada de la redacció del projecte d'estatut, de la qual tindria cura una subcomissió presidida per Jaume Carner i integrada per Pere Coromines, Martí Esteve, Antoni Xirau i Rafael Campalans. La ponència es va reunir a l'hotel de la vall de Núria i va enllestir el text de l'estatut el 20 de juny.

(Sobrequés i Morales 2003:65)

Segons Teresa Abelló, "l'anàlisi comparativa entre el text plebiscitat el 1931 i l'atorgat per les Corts el 1932 posa de manifest múltiples modificacions" (2007:175). Durant la negociació de la redacció a Madrid, una comitiva integrada per Amadeu Hurtado (conseller adjunt del govern provisional de la Generalitat de Catalunya) i Jaume Carner, també van haver de negociar-ne el contingut lingüístic, com assenyala Hurtado: "En unes entrevistes amb el president del Govern ens va presentar algunes observacions de redacció per a fer més precisos els termes de determinats articles i ens va sotmetre unes quantes esmenes de caràcter administratiu i d'importància secundària" (citat a Abelló 2007:51).

És important indicar que “el text passà de ser redactat en l'ambient de suport de la primera eufòria republicana, a ser objecte d'una forta campanya de repudi, orquestrada pels nuclis recalcitrants del castellanisme, però també per sectors molt heterogenis que es revestien d'una aurèola de reformisme democràtic” (Abelló 2007:96).

Per aquest motiu, la fase de la negociació a Madrid es va traduir en un canvi significatiu respecte del text estatutari inicial:

La retallada va ser substancial, però cal tenir present que, en el moment que es va redactar l'Estatut de Núria, la Constitució, a la qual s'havia de subordinar el text, no solament no estava aprovada, sinó que ni tan sols estava redactada. Per tant, l'Estatut aprovat el 1932 ja no incloïa els títols i els articles que es referien a aspectes inclosos en la Constitució. Els canvis eren importants. S'utilitzava el terme regió autònoma en comptes d'Estat, amb tot el que això comportava. Quedava eliminada la possibilitat d'agregació de territoris limítrofs i la de federació entre regions autònomes.

(Abelló 2007:175)

Del rang que es va aconseguir negociar per a la llengua catalana en aquest EAC, cal assenyalar les mesures següents:

Pel que fa a la llengua, l'article 2 de l'Estatut del 1932 rectificava l'article 5 de l'Estatut de Núria i instaurava la cooficialitat del català i el castellà, en comptes de l'oficialitat del català; es garantia la cooficialitat del català i el castellà i la possibilitat que els ciutadans poguessin emprar el primer davant els tribunals i quan es comunicessin amb l'Administració.

(Abelló 2007:175)

Jaume Sobrequés i Mercè Morales expliciten, més exhaustivament, de les competències en relació amb la llengua catalana de l'EAC 1932:

Quant a la llengua catalana, les Corts varen acceptar-ne l'oficialitat, però no exclusiva, sinó compartida amb la de la llengua castellana. La justícia i l'administració havien de ser bilingües, cosa que ja contemplava l'Estatut de Núria, però sense que aquest fet comportés l'oficialitat de l'idioma castellà. Respecte a l'ensenyament, un dels temes més conflictius en el debat a les corts, Miquel Santaló, Josep Maria Sbert, Rafael Campalans i Lluhí i Vallescà varen defensar les atribucions plenes del govern català en aquesta matèria. No ho varen aconseguir. Les corts varen autoritzar només que el govern català pogués crear i sostenir escoles pròpies amb els recursos de la seva hisenda. El debat sobre la universitat va culminar amb la

decisió de constituir una universitat única i bilingüe, que podria ser autònoma a proposta de la Generalitat.

(Sobrequés i Morales 2003:76)

L'investigador Daniel Escribano ha treballat, de manera extensa, l'oficialitat del català a la tesi *Anàlisi sociològica del règim d'oficialitat lingüística al domini territorial meridional de la llengua catalana durant la Segona República Espanyola (1931-1938)* (2015) i a articles derivats d'aquella recerca (Escribano 2015, 2016). Així mateix, el professor Jordi Ginebra ha estudiat exhaustivament al capítol "Rememorant un repte històric: antecedents en el procés de reconeixement i protecció de la llengua catalana" (publicat per l'Institut d'Estudis del Govern al volum *Reptes del dret lingüístic català: reflexions per a un debat crític*) les vicissituds d'aquesta redacció estatutària pel que fa a la matèria lingüística, i conclou que "la regulació constitucional del plurilingüisme va deixar profundament insatisfeta la classe política catalana" (Ginebra 2017).

Respecte al procés de traducció, no hem pogut trobar cap informació sobre qui la va realitzar. Hem revisat, entre altres, volums com *Parlament de Catalunya. L'obra legislativa 1932-1939* (Pitarch 1981), *Clarís: setmanari de publicació eventual* (revista enterament redactada per F. Maspons i Anglasell, per comentar la redacció de l'Estatut de Catalunya a les Corts Constituents de la II República), el *Llibre del cinquantenari* (Pitarch 1984) o els ja esmentats *Manual d'autonomia. Textos per a la reforma de l'Estatut de Catalunya* (Sobrequés i Morales 2003) i *El debat estatutari del 1932* (Abelló 2007), però a cap font hem aconseguit identificar els aspectes relacionats amb la traducció català<>castellà. Ni tan sols a la tesi doctoral *Anàlisi sociològica del règim d'oficialitat lingüística al domini territorial meridional de la llengua catalana durant la Segona República espanyola (1931-1938)* s'hi aborda la qüestió.

Tan sols hem trobat un breu referiment a aquest procés de redacció i traducció estatutària, en clau figurada, en una declaració de Francesc Maspons:

El setmanari, a més, recull unes paraules de Maspons pronunciades durant una conferència celebrada al Centre Català de Sabadell el 2 d'octubre: "Si el primer Parlament català és representat per diputats que no tinguin la valentia d'afrontar aquest retret i

actuïn per traduir al català la Constitució espanyola i implantar a Catalunya les lleis i els acords espanyols, aleshores no hi haurà, a Catalunya, Corts catalanes sinó una sucursal de les de Madrid. I per arribar a aquest final, no calia que els qui lluitaren entorn de Rafel de Casanovas donessin la vida, ni que llavors ençà ningú hagués cantat la pàtria catalana, ni ningú hagués lluitat ni hagués sofert per alliberar-la”.

(García Izquierdo 2016:268-269)

Això ens esperona, tanmateix, a continuar buscant en una recerca futura els aspectes relacionats amb aquest procés de traducció, mai estudiat a fons fins aquest estudi. Ens proposem investigar aquest aspecte completament oblidat. Així mateix, estudiarem detalladament les esmenes realitzades durant el procés de revisió del text estatutari.

Gràcies als suggeriments d'algunes persones i institucions (enumerats a l'apartat d'agraïments), creiem que una recerca futura més exhaustiva¹⁶ d'alguns arxius i biblioteques concrets poden aportar-nos valuoses informacions en relació amb la traducció de l'EAC 1932.

Tot i que no s'han conservat arxius personals dels ponents Antoni Xirau, Martí Esteve ni de Jaume Carner, sí que s'han conservat els fons pertanyents a Rafael Campalans i a Pere Coromines. En el cas de Rafael Campalans, consultarem la documentació dipositada a la fundació homònima (Fundació Rafael Campalans); quant a la documentació de Pere Coromines, el director, en Josep Ferrer i Costa, ens ha informat per correu electrònic (amb data 04/09/2017) que “tot el fons de Pere Coromines va ser dipositat a la Biblioteca de Catalunya, on és catalogat i es pot consultar, abans de la creació de la Fundació Pere Coromines”. Per tant, ens proposem d'anar a consultar aquest fons en un futur, atès que creiem que poden contenir documents amb detalls cabdals sobre la traducció de l'EAC 1932.

Així mateix, una revisió més exhaustiva del fons del President Macià a l'Arxiu Nacional de Catalunya, creiem que ens permetria trobar algun

---

16. Reitero els meus agraïments a tot el personal de la Biblioteca i de la Direcció d'Estudis Parlamentaris del Parlament de Catalunya, especialment les persones següents: Rosa López, Mercè Mateu i Jordi Serramià.

document rellevant, tot i que la primera consulta d'aquest fons, realitzada en el marc d'aquesta recerca, no ha estat exitosa.

Considerem que també caldria explorar, en un futur, els arxius de l'Institut d'Estudis Catalans i els de la Mancomunitat de Catalunya per intentar trobar-hi la resposta. Per acabar, un últim recurs (del qual s'ha fet una primera consulta general sense resultats) pot ser el dels Diaris de sessions del Parlament de la II República, disponible a la pàgina web del Parlament de Catalunya.

En relació amb la regulació lingüística de la llengua catalana, l'Estatut de 1932 disposava les normes següents als articles 2 i 3:

Article 2. L'idioma català és, el mateix que el castellà, llengua oficial a Catalunya. Per a les relacions oficials de Catalunya amb la resta d'Espanya, així com per a la comunicació entre les Autoritats de l'Estat i les de Catalunya, la llengua oficial serà el castellà. Qualsevol disposició o resolució oficial dictada dintre de Catalunya, haurà d'ésser publicada en ambdós idiomes. La notificació es farà també en aquesta forma si així ho sol·licita la part interessada. Dintre del territori català, els ciutadans, sigui la que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin en llurs relacions amb els Tribunals, Autoritats i funcionaris de totes classes, tant de la Generalitat com de la República. Qualsevol escrit o document que es presenti davant dels Tribunals de Justícia, redactat en llengua catalana, haurà d'anar acompanyat de la corresponent traducció castellana, si així ho sol·licita alguna de les parts. Els documents públics autoritzats pels fedataris a Catalunya, podran ésser redactats indistintament en castellà o en català i obligadament en una o altra llengua, a petició de la part interessada.

En tots els casos, els respectius fedataris públics expediran en castellà les còpies que hauran de tenir efecte fora del territori català.

(EAC 1932)

Podem trobar informació sobre aquest procés de tramitació estatutària, entre altres, a obres com *El Estatuto de Cataluña: lo que pedía Cataluña y lo que han concedido las Cortes Españolas* (Anònim 1932?), *La Nación catalana no ha existido nunca: divulgación histórica* (Osés 1932), *Catalunya i la república* (Rovira i Virgili 1931) i *Un Grito contra el Estatuto: [por la nación única]* (Royo 1932?), així com als ja citats *Manual d'autonomia. Textos per a la reforma de l'Estatut de Catalunya* (Sobrequés i Morales 2003) i *El debat estatutari del 1932* (Abelló 2007).

4.3. El procés de redacció i traducció de l'EAC 1979

L'1 d'agost de 1978 es va celebrar la segona reunió per elaborar el Projecte d'estatut d'autonomia de Catalunya i es va decidir la composició de la ponència que faria una primera redacció de l'EAC 1979. El seu procés d'elaboració havia de semblar-se a l'aplicat en l'elaboració de la Constitució, el qual comptava amb les fases següents:

1. Redacció d'un avantprojecte per part d'una ponència en la qual estiguessin representats tots els partits parlamentaris.
2. Debat de l'avantprojecte en comissió i en ple.
3. Aprovació del projecte definitiu per part de l'Assemblea de Parlamentaris.

(Sobrequés 2010:31)

La ponència redactora, coneguda com a *Comissió dels Vint*, estava formada per:

Macià Alavedra (CDC)
 Miquel Roca Junyent (CDC)
 Laureano López Rodó (AP)
 Eduardo Martín Toval (PSC)
 Josep Andreu Abelló (PSC)
 Josep Maria Triginer i Fernández (PSC)
 Josep Benet (independent pel PSUC)
 Felip Solé Sabarís (PSC)
 Jaume Sobrequés i Callicó (Independent pel PSC)
 Josep Subirats (PSC)
 Josep Sendra i Navarro (CDC)
 Jordi Solé Tura (PSUC)
 Josep Solé Barberà (PSUC)
 Dolors Calvet i Puig (PSUC)
 Josep Verde Aldea (PSC)
 Marcel·lí Moreta (UCD)
 Anton Cañellas (CC-UCD)
 Joaquim Arana i Pelegrí (ERC)
 Manuel de Sárraga Gómez (UCD)
 Carles Güell de Sentmenat (CC-UCD)

D'acord amb un dels membres de la comissió, Jaume Sobrequés, "la presència de Miquel Roca, Jordi Solé Tura i Eduard Martín Toval, que havien format part de la ponència per a la redacció de la Constitució, assegurava que

l'Estatut s'adaptaria al marc constitucional establert" (Sobrequés 2003:94). Aquests diputats van iniciar el procés tot i que, "com que els parlamentaris catalans, diputats i senadors, estaven impacients per posar en marxa el procés de redacció de l'Estatut, no varen esperar que la Constitució tingués la forma definitiva i s'havien posat a treballar ja des d'abans, tot i saber que la configuració final de l'Estatut no es podria tancar fins que la Constitució no entrés en vigor" (Sobrequés 2010:11). De fet, "a mesura que progressava la redacció de la Constitució, els parlamentaris accentuaven les converses per posar-se a redactar l'Estatut" (Sobrequés 2010:34).

La Comissió va cloure el text el 17 d'octubre de 1978 i segons Jaume Sobrequés, "aquella primera redacció va poder servir per detectar quines eren les grans qüestions a debatre i quins eren els posicionaments de sortida dels partits parlamentaris expressats a través dels seus representants a la comissió" (2010:45) i "la tarda del 5 de novembre del 1978, la Comissió dels Vint es disposava a entrar en la recta final" (2010:47). Així doncs, amb aquesta negociació, "s'havia aconseguit un avantprojecte d'estatut molt ajustat a la Constitució i que, tanmateix, otorgava a la Generalitat un nivell de competències bastant alt" (Sobrequés 2003:102).

En relació amb la negociació de l'EAC 1979, es torna a comprovar la dificultat de consensuar la redacció final de l'article que havia de definir Catalunya. En la primera sessió de treball, celebrada el 8 de setembre de 1978, "es varen redactar l'article 1, en el qual s'afirmava que «Catalunya com a expressió de la seva realitat nacional i per accedir al seu autogovern, es constitueix en Comunitat Autònoma d'acord amb la Constitució o amb el present Estatut, el qual és la seva norma institucional bàsica»" (Sobrequés 2003:96). Al volum *L'estatut de la Transició. L'estatut de Sau (1978-1979)*, Sobrequés afirma que "a l'articulat, en el títol preliminar s'havia substituït l'expressió «realitat nacional» per la paraula «nacionalitat»" (2010:113). De nou, la redacció final estableix que "Catalunya, com a nacionalitat i per accedir al seu autogovern, es constitueix en Comunitat Autònoma d'acord amb la Constitució i amb el present Estatut, que és la seva norma institucional bàsica" (Sobrequés 2010:113). Així doncs, "a l'Estatut de 1979, Catalunya era reconeguda com a nacionalitat i no com una regió, denominació que se li donava en el text de 1932" (Sobrequés 2003:118).

Encara ara continua sent controvertit posar-se d'acord quant a l'ús d'unitats com *nació*, *singularitat*, *especificitat*, *estat* o *país*. Sobre l'ús de formes com *país* als textos legislatius, Margarida Sanjaume (2015:20) qualifica aquest mot com a simptomàtic: algunes forces l'empren de manera ambigua (el nostre país, més pròpia d'altres registres lingüístics) i d'altres l'eviten amb formes que no tenen tradició en el discurs legislatiu català (com Comunitat Autònoma de Catalunya, legalment impecable, però també amb una intenció política evident).

Sobre la llengua, com en la resta de processos estatutaris, també va costar arribar a un acord:

La redacció que es va imposar va ser la que havien presentat el PSC i el PSUC. ERC i CDC no havien aportat cap redactat a la comissió. L'acord al qual es va arribar —amb l'oposició d'aquests dos partits, que consideraven que no recollia l'obligatorietat del coneixement del català per als residents a Catalunya— deia així: «La llengua pròpia de Catalunya és el català.» I tot seguit: «Els idiomes català i castellà són oficials a Catalunya i tothom té el dret d'usar-los.» Finalment: «La Generalitat garantirà l'ús del català i del castellà i prendrà les mesures necessàries per assegurar el coneixement d'ambdues llengües.» Es va acordar així mateix que el text definitiu contingués alguna referència a la llengua aranesa i a la franja fronterera amb l'Aragó.

(Sobrequés 2010:34)

Segons aquest exdiputat, cal assenyalar les propostes que van redactar AP i UDC per al tractament de la llengua. La d'Alianza Popular es resumeix en els principis següents:

La proposta d'AP començava reconeixent l'oficialitat del català i del castellà com a llengües oficials a Catalunya. Seguia garantint que, a Catalunya, els ciutadans, «qual-sevol que sigui llur llengua materna, tindran dret a elegir l'idioma oficial que prefereixin». Volia també AP que el castellà fos l'única llengua oficial en les relacions entre Catalunya i la resta d'Espanya i amb les autoritats de l'Estat i això en la doble direcció. A més, la Generalitat havia de garantir a tots els ciutadans de Catalunya que ho sol·licitessin «els mitjans necessaris per al coneixement d'una i altra llengua». El darrer punt de la proposta tenia una intencionalitat que es comenta sola i unes conseqüències greus a l'hora de configurar un sistema educatiu coherent. Deia així: «L'ensenyament es donarà en català o en castellà d'acord amb la llengua materna de la població escolar i les opcions dels pares.»

(Sobrequés 2010:34)

La proposta d'Unió Democràtica de Catalunya, cal resumir-la en els principis següents:

La proposta sobre llengua presentada per UDC a Sau va ser la més complexa i treballada, també la més complicada i d'una major casuística. D'entrada ofería tres alternatives. La primera definia el català com la llengua oficial de Catalunya, sens perjudici del ple respecte als ciutadans de llengua no catalana i a la personalitat lingüística de la Vall d'Aran. La segona alternativa, després d'afirmar que el català era la llengua oficial de Catalunya, exigia l'obligatorietat dels catalans de conèixer el català, «igualmente que la llengua oficial de l'Estat, que és la castellana». La tercera alternativa era la que s'acostava més al text finalment aprovat: el català i el castellà, «igualmente», són llengües oficials a Catalunya. Amb relació a la primera i la segona alternatives, UDC proposava que es fes una versió en castellà de tots els documents públics, «en cas de sol·licitar-ho part interessada». Amb relació a la tercera opció, UDC acceptava que totes les disposicions o resolucions oficials de la Generalitat fossin publicades en castellà i català.

Quant a la llengua emprada en les relacions de Catalunya amb la resta de comunitats autònomes, el text d'UDC establia una diferència interessant, en distingir les de parla catalana de la resta. En el segon cas, la llengua vehicular seria el castellà.

No acabaven aquí les propostes d'UDC pel que feia a la llengua. Es referien també als drets dels ciutadans a triar la seva llengua, «sigui quina sigui», en els tribunals i davant les autoritats i funcionaris i exigien la traducció al català o al castellà de qualsevol document oficial si ho sol·licitava alguna de les parts. Els documents autoritzats per fedataris públics podrien ésser redactats en castellà o català i «obligadament en una o altra llengua a petició de la part interessada».

(Sobrequés 2010:34-37)

Cal concloure, doncs, afirmant que a l'EAC 1979, "la llengua catalana era considerada oficial a la mateixa Constitució i no estava tan condicionada ni restringida com a l'Estatut de 1932, la qual cosa permetia a la Generalitat endegar una política lingüística més ambiciosa" (Sobrequés 2003:119). La regulació de les llengües de l'EAC 1979 es basa en les disposicions següents:

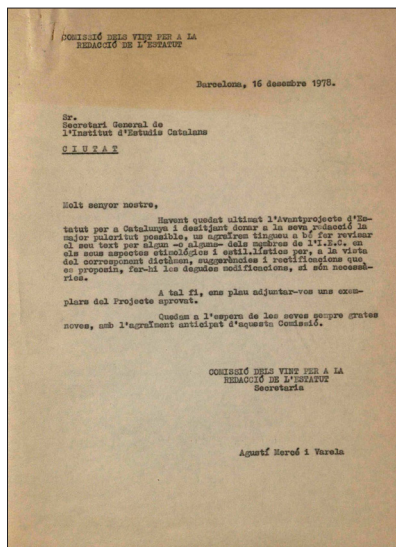
Article 3

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català.
2. L'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol.

3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.
4. La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció.

(Art. 3, EAC 1979)

Figura 3. Carta de la Comissió dels Vint al Secretari General de l'IEC © Parlament de Catalunya

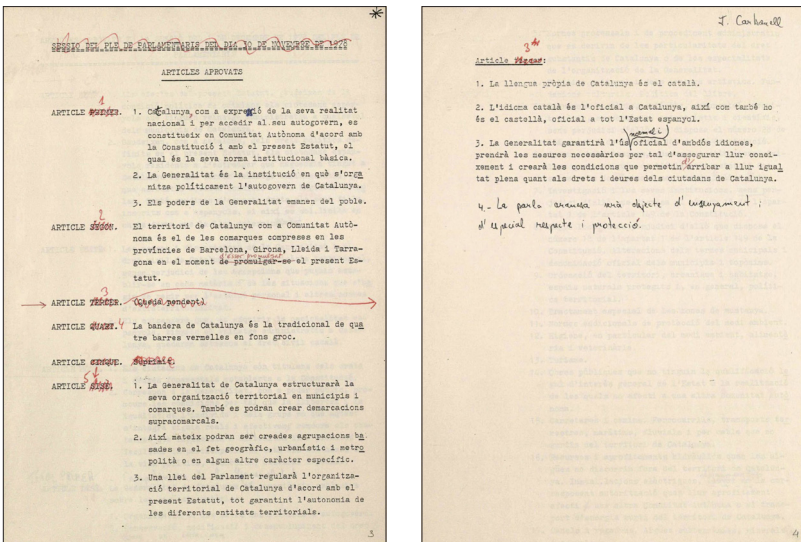
Pel que fa al procés de traducció de l'Estatut de 1979 no hem trobat cap referència a la bibliografia consultada. Sí que hem aconseguit trobar alguns indicis al Fons Estatut Sau, arxivat al Parlament de Catalunya. Entre els documents relatius a les sessions del plenari de l'Assemblea de Parlamentaris (11/09/78 al 20/04/79), als documents 15.6 i 15.7 trobem els textos oficials, tant en català com en castellà, del projecte d'Estatut d'autonomia de Catalunya. Així mateix, a l'apartat núm. 12, hi ha documents relacionats amb els aspectes lingüístics que ens interessin.

Del 16 de desembre de 1978 data, per exemple, la carta en què se sol·licita la revisió del text de l'avantprojecte a l'Institut d'Estudis Catalans per, així, "donar a la seva redacció la major pulcritud possible".¹⁷

Com es veu a la carta original consultada, signada per Agustí Mercè i Varela en nom de la Comissió dels Vint i adreçada al Secretari General de l'Institut d'Estudis Catalans, Jordi Carbonell i de Ballester, es demana que es revisin "els seus aspectes etimològics i estil·lístics per, a la vista del corresponent dictàmen, fer-hi les degudes modificacions, si són necessàries".

A la carpeta de documents digitalitzats hi consten els fulls originals amb les anotacions i revisions de Jordi Carbonell i de Ballester:

Figura 4. Notes manuscrites de la revisió de l'EAC 1979 de Jordi Carbonell © Parlament de Catalunya

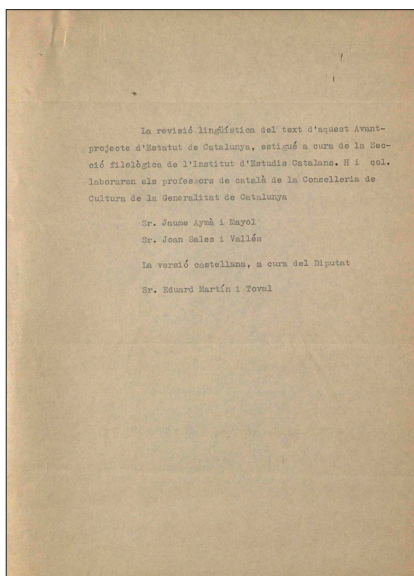

17. S'han mantingut els errors de picatge i ortografia presents a la documentació consultada.

Tot i que aquesta documentació històrica és inèdita, no hem tingut temps d'analitzar les esmenes que el Sr. Carbonell hi va fer; ens proposem fer-ho en el futur, des d'un punt de vista lingüístic, per enriquir la història jurídica de la Catalunya contemporània.

Entre la resta de documents d'aquell lot, també hi ha una nota sense data sobre "la revisió lingüística del text de l'avantprojecte d'Estatut i la traducció al castellà". Aquest document té una importància cabdal per a aquest apartat de la nostra recerca, perquè, allà se n'indiquen els altres revisors que, a més de Jordi Carbonell, van participar-hi i, sobretot, perquè també hi consta el nom del diputat que va elaborar-ne la versió castellana:

Figura 5. Còpia digitalitzada de la carta © Parlament de Catalunya

La revisió lingüística del text d'aquest Avantprojecte d'Estatut de Catalunya, estigü a cura de la Secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Hi col·laboraren els professors de català de la Conselleria de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Sr. Jaume Aymà i Mayol
Sr. Joan Sales i Vallés

La versió castellana, a cura del Diputat
Sr. Eduard Martín i Toval

El primer fet interessant és que un dels revisors de l'Estatut fou l'autor d'*Incerta glòria*, Joan Sales i Vallés (1912-1983), fet poc divulgat de la biografia de l'escriptor català; l'altre fou Jaume Aymà i Mayol (1911-1989), fundador

de l'editorial Aymà (entre d'altres) i editor en clandestinitat d'autors com Josep Maria de Sagarra o Josep Gimeno-Navarro (font: Anuari TRILCAT).

Per tant, segons consta en la documentació oficial consultada, el diputat Eduardo Martín Toval va elaborar la versió castellana que esdevé el punt de partida de la tramitació estatutària a Madrid. Aquest advocat d'origen malagueny va tenir un paper destacat en l'elaboració de la Constitució de 1978 i en la Comissió dels Vint. Martín, “després de la unificació socialista, es va incorporar al PSC (PSC-PSOE). Va ser elegit diputat a Corts per la circumscripció de Barcelona a les eleccions generals del 15 de juny del 1977” (Sobrequés 2010:154). En el marc d'aquesta recerca, hem intentat contactar a través de la Secretaria General del Parlament de Catalunya amb el Sr. Martín Toval, però les dades que tenen per contactar-lo no estan actualitzades (la darrera que hi consta és de la seu del PSOE a Màlaga) i, per tant, ha estat impossible parlar-hi sobre aquesta traducció. Malauradament, Martín Toval va morir el 15 de gener de 2019. Encara ens queda escatir qui va encarregar-se de la versió final publicada al DOGC, traduïda cap al català a partir del text negociat a Madrid, recerca que reprendrem en un futur. Així mateix, durem a terme un estudi detallat de les esmenes realitzades durant el procés de revisió del text estatutari.

Finalment, hem d'assenyalar que algunes de les obres de referència per analitzar l'EAC 1979 són *La España de las autonomías. Pasado, presente y futuro* (un article especialment: “El Estatuto de Cataluña de 1979: ámbito competencial” de Joan Hortalà Arau) (Acosta 1981), el volum *Comentarios jurídicos a l'Estatut d'autonomia de Catalunya* (Molas 1982), els quatre volums de l'obra *L'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Bases documentals per l'estudi del procés polític d'elaboració de l'Estatut de 1979* (Sobrequés i Riera 1982) o el ja citat *L'Estatut de la Transició: l'Estatut de Sau (1978-1979)* (Sobrequés 2010).

4.4. El procés de redacció i traducció de l'EAC 2006

Atesa la proximitat temporal amb l'EAC 2006, aquest ha estat el procés de redacció i traducció més fàcil de descriure, per la gran quantitat de fonts i,

sobretot informants a què hem tingut accés. A la tesi (Morales 2015), vaig exposar exhaustivament tots els detalls del procés de redacció, negociació i aprovació d'aquest Estatut. Així doncs, en aquest apartat, em centro a presentar les generalitats del procés de redacció, traducció, negociació i aprovació de l'EAC 2006. Al final, en canvi, presento un estudi detallat del procés traductològic que va implicar aquesta tramitació estatutària.

Els estatuts d'autonomia, com qualsevol altra llei, tenen el llenguatge molt mesurat. El cronista polític Pere Gendrau narra una escena que il·lustra la importància de la negociació lingüística durant l'elaboració de l'EAC 2006:

El diputat del Parlament d'ERC Joan Ridaó, el que diuen que té «tot l'Estatut al cap», es va mostrar molt crític denunciant que els òrgans locals, com ara les futures vegueries, quedarien supeditades a la Llei bàsica estatal i les competències no serien de la Generalitat. Tot perquè s'havia canviat la paraula «establiment» d'aquest règim local per «desenvolupament».

(Gendrau 2007:120)

Com en la resta de casos, la negociació de l'EAC 2006 va ser un procés llarg i feixuc. Ernest Benach assegurava, en una conferència, pronunciant el 7 de novembre de 2005 que “els redactors de la Proposta del nou Estatut hagin optat per una tècnica legislativa moderna que precisa amb claredat l'abast de les competències de la Generalitat” (Benach 2006:20). Els manuals de dret públic català de Ridaó (2012:357) i Barceló i Vintró (2011:479) també assenyalen que la tècnica legislativa de redacció de l'EAC 2006 és diferent de l'aplicada a l'EAC 1979:

Una definició general de les tipologies competencials, que distingeix entre competències exclusives, compartides i executives; la incorporació d'una sèrie de criteris i principis sobre aspectes diversos tendents, tots ells, a preservar el nivell competencial de la Generalitat en àmbits que, tot i ser competència de l'Estat incideixen en els interessos que té encomanats o que es troben estretament vinculats a les competències autonòmiques i una regulació molt extensa i detallada del règim competencial de cada matèria, que determina fins i tot la llista de submatèries que, en tot cas, s'inclouen en una determinada matèria.

(Barceló i Vintró 2011:47)

La composició de la ponència redactora (BOPC 2004:5) que va elaborar l'EAC 2006 és la següent:

GP integrants	Membre/s
GP Convergència i Unió	Sr. Ramon Camp i Batalla
	Sra. Núria de Gispert i Català
	Sr. Francesc Homs i Molist
	Sr. Jaume Camps i Rovira (baixa: 29/04/2005)
	Sr. Artur Mas i Gavarró (alta: 29/04/2005)
GP Socialistes-Ciutadans pel Canvi	Sra. Lúdia Santos i Arnau
	Sr. Miquel Iceta i Llorens
	Sr. Joan Ferran i Serafini
	Sr. Àlex Masllorens i Escubós
GP Esquerra Republicana de Catalunya	Sr. Joan Ridao i Martín
	Sr. Josep Huguet i Biosca (baixa: 19/10/2004)
	Sra. Pilar Dellunde i Clavé (alta: 19/10/2004)
	Sra. Teresa Aragonès i Perales
GP Partit Popular de Catalunya	Sr. Francesc Vendrell i Bayona
	Sr. Jordi Montanya i Mías
	Sra. Àngels Olano García
	Sra. M. Belén Pajares i Ribas
GP Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Alternativa	Sr. Jaume Bosch i Mestres
	Sr. Jordi Miralles i Conte
	Sra. Dolors Camats i Luis (baixa: 27/04/2004)
	Sr. Joan Boada i Masoliver (alta: 27/04/2004)
	Sra. Dolors Comas d'Argemir i Cendra
Lletrats del Parlament	Sr. Joan Vintró i Castells
	Sr. Ismael E. Pitarch i Segura
Gestor parlamentari	Sr. Eduard Principal i Galí

Són nombroses les obres que presenten la filosofia i les novetats del nou text estatutari. Trobem, per tant, des de l'argumentari dels partits favorables a la reforma quan s'endega el procés (ICV 2005) fins a publicacions que estudien els canvis que comportaria el nou marc estatutari en relació amb, per exemple, l'acció exterior del govern (Pons i Sagarra 2006) o els drets i deures que incorporava (Ferrerres, Biglino i Carrillo 2006; Serrano 2008).

Tot i el seu caràcter divulgatiu, durant la tesi vam comprovar que les memòries i testimonis escrits d'alguns diputats que van participar activament en el procés d'aprovació i/o redacció tenien una gran vàlua. Entre d'altres, resulten útils les memòries de Josep Sánchez Llibre (2006), Francesc Homs (2008, 2010) i Ramon Tremosa (2006a, 2006b) de CiU; la de Joan Ridao (2006) d'ERC; les de Manuela de Madre i Miquel Iceta (2005) i Santos, Bonet i Fuentes (2006) del PSC-CpC; o la més recent de Jaume Bosch (2013), d'ICV-EUiA.

Segons l'article dedicat a l'EAC 2006 a l'Enciclopèdia Catalana, les principals novetats del nou estatut són:

Esment de Catalunya com a nació en el preàmbul.

Incorporació d'un nou títol específicament dedicat al dret i el deure de conèixer el català i l'establiment d'aquesta llengua com a llengua preferent en l'administració i en els mitjans de comunicació públics catalans i com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament.

Reforçament dels instruments jurídics de Catalunya, especialment l'establiment del Consell de Justícia de Catalunya, qualificat d'òrgan desconcentrat del Consell General del Poder Judicial i presidit pel president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC), al seu torn definit com la màxima instància judicial a Catalunya, sempre d'acord amb la Llei Orgànica del Poder Judicial.

L'explicitació de les funcions del Síndic de Greuges, al qual dota també d'un caràcter exclusiu en l'àmbit administratiu català.

Atribució de caràcter vinculant als dictàmens del Consell de Garanties Estatutàries.

Delimitació de les competències exclusives de la Generalitat i les compartides entre l'Estat i la Generalitat en matèria legislativa i executiva, així com les relacionades amb la normativa de la Unió Europea.

Establiment de la competència exclusiva de la Generalitat en la convocatòria de consultes populars tant a nivell català com local.

Establiment del règim tributari dels governs locals.

Competències compartides sobre l'activitat financera de les caixes d'estalvi d'acord amb 'els principis, les regles i els estàndards mínims que estableixin' les bases estatals.

Competències sobre immigració (acolliment, participació en els contingents d'entrada d'immigrants, etc.).

Nova ordenació territorial basada en les vegueries.

Nova regulació del règim de finançament dirigida a un substancial augment dels recursos, una participació efectiva de la Generalitat en la capacitat financera (fixació del tipus impositiu, exempcions i bonificacions sobre la base imposable, etc.) i recaptatòria (creació d'una agència tributària en règim de col·laboració amb l'estat), a més d'una quantificació de les necessitats inversores de l'estat a Catalunya i la participació en la fixació del grau de solidaritat interterritorial.

(Enciclopèdia Catalana)

Com ja hem indicat al capítol 3.5, Federico Trillo i un nodrit grup de diputats *populars* van presentar un recurs davant el Tribunal Constitucional, que va pronunciar-se sobre la inconstitucionalitat de part del preàmbul i l'articulat a la STC 31/2010.

Sobre l'estatus de la llengua catalana a l'EAC 2006, cal esmentar que durant la tramitació parlamentària, com havia succeït amb els EAC de 1932 i 1979, de nou, la part lingüística de l'EAC és una de les més difícils de pactar. Francesc Homs justificava la necessitat de regular-la en aquesta reforma estatutària així:

Tot i la definició de llengua pròpia de l'Estatut del 1979 i el seu reconeixement com a llengua oficial, la realitat jurídica i *de facto* del català era —i continua sent— d'inferioritat respecte del castellà, del qual se'n predica constitucionalment el deure de conèixer-lo.

(Homs 2008:75)

A l'article "La llengua en el procés de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya", publicat a la *Revista de Llengua i Dret*, les investigadores Eva Pons i Anna M. Pla resumeixen la negociació de la part lingüística de la manera següent:

Pel que fa a la llengua, el consens parlamentari és la pauta a Catalunya entre els partits partidaris de la reforma (CiU, PSC iC-V, ERC), sense que el tema mereixi un especial èmfasi dins l'oposició global a la reforma per part del PPC. Les aportacions en la matèria lingüística a partir del text inicial de la Ponència conjunta es deuen principalment a esmenes presentades per ERC i CiU. Si bé la qüestió lingüística es veu afectada pels debats polítics i jurídics més amplis que tenen lloc en aquesta primera fase, la regulació específica de la llengua no pateix variacions notables al llarg de l'íter parlamentari.

La unitat dels partits catalans assolida a Catalunya a l'entorn del text del 30 de setembre de 2005 s'afebleix en els mesos subsegüents. Per part del PP s'accentua llavors l'oposició política al procés de reforma estatutari, que inclou la crítica a les seves previsions lingüístiques. La tramitació per part de les Corts Generals, condicionada per la negociació prèvia, comporta la incorporació al text de les esmenes en la matèria lingüística proposades pel PSOE. Més concretament, canvia la redacció del preàmbul i s'inclouen modificacions a la majoria dels preceptes relatius a la llengua, que afecten aspectes rellevants del règim lingüístic, amb les excepcions destacables dels drets lingüístics en l'ensenyament i dels consumidors i usuaris. Per tant, tot i que l'estructura de la regulació lingüística es manté, s'introdueixen canvis —de vegades aparentment mínims— en la redacció, que en varien el sentit.

(Pons i Pla 2007:210)

Evidentment, però, la STC 31/2010 té un impacte directe sobre la regulació lingüística estatutària. A més de les contribucions d'Eva Pons al número especial de la *Revista d'Estudis Autònomic i Federals* posterior a la publicació de la STC 31/2010 (article titulat “Els efectes de la STC 31/2010, de 28 de juny, sobre el règim lingüístic de l'Estatut d'autonomia de Catalunya”) i l'apartat “La llengua” del número especial de la *Revista Catalana de Dret Públic* (elaborat per Antoni Milian, Xavier Muro, Anna M. Pla i Eva Pons), trobem múltiples articles que avaluen l'impacte de la sentència en el règim lingüístic. El Dr. Viver Pi-Sunyer en valora l'impacte sobre llengua amb els comentaris següents:

Quant a la llengua, la Sentència deixa intactes la regulació del català en l'àmbit de l'ensenyament i el seu caràcter de llengua vehicular preferent, encara que no única i nega alhora el dret a rebre l'ensenyament únicament en castellà. Respecte de la llengua de les administracions catalanes i dels seus mitjans de comunicació, declara que l'Estatut no pot imposar l'ús preferent del català, com sí que ho feia la Llei de política lingüística vigent, encara que immediatament admet que el legislador ordinari podrà donar aquest tracte preferent a qualsevol de les dues llengües oficials per «corregir situacions històriques de desequilibrio». Més enllà de les crítiques que pogués merèixer el fet que l'Estatut no pugui vincular, tampoc aquí, el legislador i que després

de trenta anys hagi de justificar-se la preferència del català en la necessitat de la seva «normalización», el fet cert és que la doctrina establerta per la Sentència no exigirà a la pràctica cap canvi significatiu, encara que pot ser un planter de conflictes. Tampoc no es reconeix el deure general de conèixer el català. Aquí es trenca clamorosament la igualtat entre les llengües oficials que, segons la mateixa Sentència, hauria de presidir la regulació estatutària. Això significa que si un ciutadà al·lega desconeixement del català, les comunicacions que els poders públics li dirigeixin en aquesta llengua manquen d'efectes i, a més, afegeix la Sentència, no se li pot imposar l'obligació de demanar a l'Administració que li dirigeixi les comunicacions en castellà. Això sembla portar a l'exigència que totes les comunicacions dels poders públics de Catalunya siguin bilingües; tanmateix, la Sentència afirma que poden fer-se en una única llengua sempre que s'arbitrin «mecanismos» perquè els qui prefereixen la comunicació en castellà puguin obtenir-la sense que el mecanisme per aconseguir-ho els signifiqui una càrrega. Aquí haurà de veure's què s'entén per càrrega en aquest context i haurà de posar-se molta imaginació per fer compatible l'ús del català amb l'absència de càrregues individuals.

(Viver Pi-Sunyer 2010:64-65)

El professor Enoch Albertí, de la seva banda, dibuixa el panorama següent post-STC 31/2010 sobre l'estatus de la llengua catalana:

L'Estatut pretenia també reconèixer la identitat singular de Catalunya, especialment pel que fa al seu caràcter nacional i al català com a llengua pròpia. El tractament del català com a llengua pròpia de Catalunya mereix una menció específica. Em limitaré només a constatar que, malgrat que es declari inconstitucional i nul·la la previsió de l'article 6.1 EAC que el català ha de tenir un ús preferent per part de les administracions públiques i els mitjans de comunicació públics de Catalunya (FJ 14), en general el TC confirma la constitucionalitat del model d'ús del català i del règim de doble oficialitat que estableix l'Estatut, que significa elevar de rang la legislació lingüística vigent a Catalunya des de fa molts anys, de conformitat amb decisions anteriors del mateix TC. Això no obstant, cal advertir que, en aquest marc de confirmació general del model lingüístic de Catalunya i en especial del règim lingüístic de l'ensenyament, el TC introdueix algunes consideracions que poden donar lloc a interpretacions diferents, que poden reobrir el debat sobre el model existent i que poden generar un notable potencial conflictiu. Quan s'ha d'interpretar l'ínterpret i quan aquesta operació pot conduir a resultats diferents i fins i tot contradictoris, es pot afirmar, crec, que l'ínterpret no ha fet prou bé allò que li pertoca fer.

(RCDP 2010:19-20)

Així doncs, la regulació lingüística de l'EAC 2006 posterior a la sentència 31/2010 —així com molts altres aspectes regulats— es resumeix amb aquesta vinyeta:

Figura 6. Il·lustració satírica sobre l'EAC 2006 final (font no identificada)

Com ja hem avançat, aquesta recerca, finançada per l'Institut d'Estudis de l'Autogovern, m'ha permès ampliar una línia de recerca relacionada amb la tramitació estatutària que no vaig poder tractar a la tesi doctoral: el procés de traducció que implica el fet de tenir un ordenament jurídic que preveu una llengua oficial (el castellà) comú al territori de tot l'Estat i unes llengües cooficials (aranès, basc, català i gallec) en aquells territoris que, històricament, tenien una llengua pròpia diferent a la castellana. Per tant, en aquesta recerca hem volgut ampliar aquesta mancança i estudiar de forma més detallada el procés de traducció de la tramitació de l'EAC 2006.

A la tesi, vam esmentar els aspectes de traducció següents:

En redactar-la, la comissió de les Corts Generals ho fa en castellà (la qual, posteriorment, es tradueix al català).

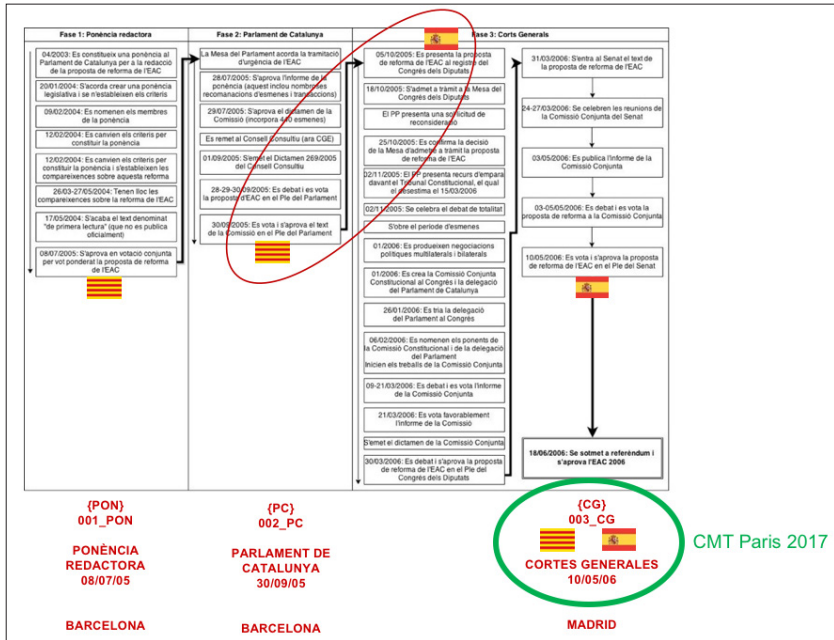
Malgrat que Joan Ramon Fíbla, Margarida Sanjaume i Enric Tudó, dels SAL del Parlament i autors d'aquesta traducció, van rebre l'encàrrec directe dels lletrats de les Corts de fer una traducció com més directa i literal possible del text original.

La premissa de partida d'aquesta traducció va en contra d'un dels principis del llenguatge normatiu català.

(Morales 2015:484-489)

A continuació incloem el diagrama que resumeix l'iter parlamentari de la reforma estatutària amb els diferents processos de traducció¹⁸ que implica (amb la bandera corresponent a la llengua en què es negocia en cada moment):

Figura 7. Diagrama de fluxos de la tramitació de l'EAC 2006

Es comprova com, des dels treballs inicials de la ponència fins a la proposta d'Estatut que aprova el Ple del Parlament de Catalunya el 30 de setembre de 2005 la llengua de negociació —i en què estan redactats els documents— és el català.

18. Vam presentar aquesta recerca relacionada amb alguns dels aspectes traductològics de la reforma de la reforma el 14 d'abril al 1er Congrés Mundial de Traductologia (celebrat a la Universitat de Paris Ouest-Nanterre-La Défense, París) amb el títol "La traduction normative entre langues romanes (castillan-catalan): étude traductologique du statut d'autonomie de la Catalogne (EAC 2006)".

En aquell moment, cal fer-ne la traducció cap al castellà, ja que posteriorment s'havia de tramitar a les Corts Generals. Com ja hem assenyalat, els Serveis d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya tradueixen el text estatutari cap al castellà; en concret, els tècnics Joan Ramon Fibla i Enric Tudó, així com la coordinadora dels SAL, Margarida Sanjaume, són les persones que se n'encarreguen. Segons llur testimoni directe, la col·laboració amb els lletrats i diputats va ser molt propera i la llengua de treball era el català.

Llur versió castellana s'envia a les Corts Generals, on es pren com a text de partida per a la tramitació estatutària, primer al Congrés dels Diputats i, després, al Senat. La llengua de treball en aquesta fase de la negociació és el castellà i la versió final consensuada és, també, en castellà. Tanmateix, la legislació estableix que cal publicar la llei també en la llengua cooficial del territori d'aplicació de la llei (en aquest cas, el català) per tal que aparegui publicada, respectivament, en castellà al *Boletín Oficial del Estado* i en català al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*. De nou, la traducció del text estatutari va ser encarregada institucionalment als Serveis d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya. El mateix equip de treball que havia elaborat la versió castellana tenia aleshores l'encàrrec d'elaborar-ne la versió cap al català.

Per conèixer bé aquest procés traductològic, hem d'identificar quins són els criteris de traducció que hi ha subjacents. Entre d'altres, es poden citar els principis generals de traducció normativa català—castellà, que es recullen a la guia *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (publicat per la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya l'any 1999):

En l'elaboració d'aquests criteris s'han tingut en compte els principis generals d'estil que caracteritzen el llenguatge jurídic català (claredat, precisió, senzillesa, etc.). Aquests criteris, però, es poden aplicar quan cal fer una proposta per resoldre una construcció lingüística determinada que no funciona de la mateixa manera en català que en castellà o que pot presentar més d'una solució en la llengua d'arribada sense traïr l'original. Així, aquests criteris es basen en els principis següents:

- L'economia (preferència per les formulacions breus i concises).
- La claredat (tenir present a qui s'adreça la norma i què disposa).

- La precisió en l'expressió (ús de la terminologia i la fraseologia pròpies de cada especialitat).

(DGPL 1999:7)

Com ja s'ha afirmat a l'apartat 4.1, l'objectiu principal d'aquest tipus de traducció és “garantir el dret d'opció lingüística dels ciutadans” (Domènech 2012:11), no tant fer comprensible el text “atès que els parlants del territori on conviuen les dues llengües són, majoritàriament, bilingües” (Domènech 2012:5).

Tot i que aquests tècnics elaboren una versió castellana, aquesta no és la versió final, ja que a diferència del flux de treball al Parlament de Catalunya, el contacte entre diputats, juristes i lingüistes, és molt més restringit durant aquesta darrera fase de la tramitació estatutària. De fet, un cop aprovada i feta pública la versió final catalana i castellana, els Serveis d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya publiquen, juntament amb els Serveis Jurídics, amb data de juny de 2006, el document *Informe tecnolingüístic sobre el text de l'Estatut d'autonomia de Catalunya*.

Aquest informe, signat pels juristes del Parlament Ismael E. Pitarch (lletrat major) i Joan Vintró (lletrat), i els lingüistes dels SAL Margarida Sanjaume i Enric Tudó es redacta amb l'objectiu de fer palès “l'estudi i el comentari de diverses errades materials incongruències formals i imperfeccions tècniques detectades en el text de la Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya aprovat per les Corts Generals el 10 de maig de 2006 i aprovat en referèndum pels ciutadans de Catalunya el dia 18 de juny”. (SJSALPC 2006:2). El fet que la versió catalana de l'EAC aprovada contingui errors es deu a múltiples factors, explicitats a l'informe mateix:

L'existència d'errors en aquest punt final de la tramitació s'explica tant per la complexitat mateixa de la norma com per la dificultat a l'hora de prestar l'assessorament tècnic en moments determinats del procés d'elaboració i també pel fet que hagin participat en la redacció agents múltiples i variats, amb òptiques diverses: així, ultra algunes errades estrictament materials, les successives modificacions de la norma hi han produït certes incoherències, per tal com n'han obviat sovint la sistemàtica interna. Hauria calgut, doncs, un tràmit final de revisió formal i tècnica de la totalitat del text, una vegada establert, amb vista a assegurar-ne la redacció harmònica.

Convé recordar que la Proposta aprovada en primera instància s'ajustava a la tècnica pròpia dels textos legislatius emanats del Parlament, que s'adeqüen a una normativa

lingüística i formal estandarditzada, basada en un model de llengua, de tècnica de redacció i d'estructuració formal actualitzat a partir de la tradició històrica i fermament consolidat.

(SJSALPC 2006:2)

Segons l'informe, les observacions que s'hi recullen ja s'havien traslladat durant la tramitació, tant en primera instància al Parlament, com més tard a la cambra baixa i la cambra alta, entre moltes altres observacions tècniques que sí que van ser ateses en el moment corresponent per les instàncies pertinents. Per tant, aquest informe tecnolingüístic es redacta amb la finalitat de documentar-les per a recerques futures, com aquesta:

Aquest informe, en tot cas, pretén formalitzar *pro futuro* aquest conjunt d'observacions tècniques, per si poden ser útils per a l'estudi del text i per a la resolució de possibles problemes d'interpretació en l'aplicació de la norma. Aquesta és la voluntat que n'inspira la presentació.

(SJSALPC 2006:3)

El document final és un informe de 68 pàgines en què s'exposen detalladament els punts de l'articulat que contenen errors:

Figura 8. Pàgina de mostra de l'informe tecnicojurídic (SJSALPC)

 ESTATUTS DE CATALUNYA <small>Statuta de Catalunya</small>	
<p>Article 11</p> <p>1. El poble aranès exerceix l'autogovern mitjançant aquest Estatut, el Conselh Generau d'Aran i les altres institucions pròpies.</p> <p>2. Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat occitana dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranèses el llarg dels segles. Aquest Estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.</p> <p><i>Es proposa emprar dues locucions diferents, en l'apartat 1, per a introduir conceptes situats en dos plans: aquells de norma institucional, per un costat, i les instruccions mateixes, per l'altre). D'altra banda, es recomana adequar el contigut de l'apartat 2 al fo neutre i l'estil precís que escau a la part dispositiva de la norma, la qual ha de quedar especialment despullada de qualsevol càrrega emotiva subjectiva (a diferència, en un cert sentit, del preàmbul).</i></p> <p><i>En tot cas, es recomana invertir els dos apartats actuals, per a adaptar l'ordre del precepte a la lògica discursiva, i, d'altra banda, dividir en dues parts l'actual apartat 2. És a dir, es recomana convertir l'actual apartat 2 en dos apartats nous, l'1 i el 2, i convertir l'actual apartat 1 en un nou apartat 3, tot evitant sens perjudici dels canvis demunt proposats (incorporats ja en aquesta nova proposta a la columna esquerra).</i></p> <p>1. El poble aranès exerceix l'autogovern en virtut d'aquest Estatut, per mitjà del Conselh Generau d'Aran i de les altres institucions pròpies.</p> <p>2. Es reconeix l'Aran com una realitat occitana secular, dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística. Es reconeix aquesta singularitat, que ha d'ésser emparada i respectada, i es reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.</p> <p>Títol I, capítol I, rùbrica</p> <p>Capítol I. Drets i deures de l'àmbit civil i social</p> <p><i>La redacció d'aquesta rùbrica no és coherent amb la de les altres d'aquest títol i és, la rùbrica del capítol II i les dos articles 16, 21, 22, 23, 24, 26, 26 i 30.</i></p>	<p>1. El poble aranès exerceix l'autogovern en virtut d'aquest Estatut, per mitjà del Conselh Generau d'Aran i de les altres institucions pròpies.</p> <p>2. Es reconeix l'Aran com una realitat occitana secular, dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística. Es reconeix aquesta singularitat, que ha d'ésser emparada i respectada, i es reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.</p> <p>1. Es reconeix l'Aran com una realitat occitana secular, dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, singularitat que ha d'ésser emparada i respectada.</p> <p>2. Es reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.</p> <p>3. El poble aranès exerceix l'autogovern en virtut d'aquest Estatut, per mitjà del Conselh Generau d'Aran i de les altres institucions pròpies.</p> <p>Capítol I. Drets i deures de l'àmbit civil i social</p>
8 / 68	

Els autors de l'informe destaquen, principalment, les 5 tipologies d'errors següents:

- Incorreccions en la puntuació de les oracions de relatiu (exemple: art. 33.3, 33.4 i 131.2)
- Incorreccions en la puntuació d'enumeracions (exemple: art. 5)
- Falta de coherència en l'estructura, la titulació o la numeració dels preceptes, en el sistema de remissions i en l'ús de denominacions (exemple: art. 120.2, 148, 165.2, 171, 204.2, 204.3, 205, 208.1, 209.2, 219.1, 221, 222.1.a, DA 8, DF 2)
- Usos discriminatoris per raó de gènere (exemple: preàmbul, paràgraf 6.3; art. 21.2, 44.3, 65, 101.3, 136.b)
- Preceptes de redacció perfectible (exemple: art. 137.2, 143.2, 152.1, 162.2 i 173)

(SJSALPC 2006:4-6)

Reproduïm a continuació un exemple concret de la mena de canvis (i la justificació corresponent) que inclou l'informe:

Article 11

Versió final EAC 2006

1. *El poble aranès exerceix l'autogovern mitjançant aquest Estatut, el Conselh Generau d'Aran i les altres institucions pròpies.*

2. *Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat occitana dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Aquest Estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.*

Article 11

Redactat alternatiu de l'informe

1. *El poble aranès exerceix l'autogovern en virtut d'aquest Estatut, per mitjà del Conselh Generau d'Aran i de les altres institucions pròpies.*

2. *Es reconeix l'Aran com una realitat occitana secular, dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística. Es reconeix aquesta singularitat, que ha d'ésser emparada i respectada i es reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.*

Es proposa emprar dues locucions distintes, en l'apartat 1, per a introduir conceptes situats en dos plans separats (la norma institucional, per un cantó i les institucions mateixes, per l'altre).

D'altra banda, es recomana adequar el contingut de l'apartat 2 al to neutre i l'estil precís que escau a la part dispositiva de la norma, la qual ha de quedar especialment despullada de qualsevol càrrega emotiva i subjectiva (a diferència, en un cert sentit, del preàmbul).

En tot cas, es recomana invertir els dos apartats actuals, per a adaptar l'ordre del precepte a la lògica discursiva i, d'altra banda, dividir en dues parts l'actual apartat 2. És a dir, es recomana convertir l'actual apartat 2 en dos apartats nous, l'1 i el 2 i convertir l'actual apartat 1 en un nou apartat 3, tot això sens perjudici dels canvis damunt proposats (incorporats ja en aquesta nova proposta a la columna esquerra).

(SJSALPC 2006:8)

Alguns dels casos que s'havien identificat en l'estudi lexicomètric de la tesi (Morales 2015) i que estaven degudament exposats i justificats en aquest *Informe tecnolingüístic sobre el text de l'Estatut d'autonomia de Catalunya* van ser les formes *excepte, salvant, contenir, adequat i previstes*.

La publicació d'aquest informe per part dels SAL del Parlament de Catalunya em va dur a ampliar aquesta recerca sobre els aspectes traductològics de l'EAC 2006. Per aquest motiu, vaig posar en paral·lel les versions catalana i castellana de la versió final de l'Estatut i, així vaig poder identificar-ne les divergències i similituds.

Ens hem proposat estudiar l'anomenat fenomen del “magnetisme” en la traducció normativa català-castellà, en general i en la traducció de l'EAC 2006, en particular.

La traducció en la combinació castellà—català presenta algunes singularitats. Mentre que no hi ha gaires dificultats relacionades amb la manca d'equivalents, atès que el sistema jurídic és gairebé idèntic, els criteris de traducció han de basar-se en un aspecte lingüístic clau: el gènere textual. Segons la classificació d'Annabel Borja sobre gèneres relatius al discurs jurídic, “en la descripció de los tipos de traducción tiene una gran importancia la categoría de género, entendido como agrupaciones de textos pertenecientes a un mismo campo y/o modo que comparten la función, la situación de uso y las convenciones textuales” (Hurtado 2001:58). Per tant, tot i que és senzill trobar equivalents, les dificultats de traducció poden derivar-se d'aspectes relacionats amb la noció de *gènere*:

En el cas de la parella de llengües català-castellà, aquesta dificultat en l'equivalència és clarament menor perquè, en principi, la diferència entre sistemes jurídics no existeix. Ara bé, atesa la variació de textos de l'àmbit jurídic (de la qual ja hem parlat), el que sembla clar és que els tipus de traducció que impliqui l'equivalència funcional serà diferent en cada cas, segons el tipus de text que tractem. Així, els criteris de traducció aplicables per al text d'una llei o d'una resolució judicial seran diferents dels criteris aplicables a un formulari o una acta i a la vegada diferiran dels que hem de tenir en compte a l'hora de traduir un text doctrinal.

(Ribas 2006:120)

La tradició de la traducció català-castellà s'ha basat en la traducció literal. Carles Duarte afirma que el traductor ha de ser capaç de trobar el balanç entre la fidelitat respecte l'original i les tries estilístiques que el puguin distanciar de l'original:

Es tracta, doncs, de trobar el punt d'equilibri que, garantint l'absoluta fidelitat de la traducció, no introdueixi en el text d'arribada elements forçats pel fet de seguir massa de prop l'estil de l'original, ni allunyi la traducció de manera excessiva de l'original, de manera que la distància sigui massa gran perquè s'hi pugui veure la identitat amb l'original.

(Duarte 1989:67)

Tanmateix, degut a la proximitat lingüística entre el català i el castellà, cal fer un esforç per vèncer l'anomenat "efecte *magnetisme*" que la llengua original tendeix a exercir sobre el traductor:

En el proceso de traducción de textos entre PLC [par de lenguas cercanas] se observa un cierto magnetismo ejercido por la lengua original sobre el sujeto-traductor. [...] Así, bajo una presión inconsciente, provocada por el texto original, bajo la mirada del traductor, el impacto de las fórmulas o expresiones propias de la lengua de partida hace que éstas se plasmen en la lengua traducida cercana como si fueran naturales de ella, mientras que las propias quedan olvidadas.

(Elamane 1996:256)

Podem afirmar que, en general, aquesta és la tendència que predomina en la traducció de l'EAC 2006 del castellà cap al català.

Com observem en els contextos següents, tant el català com el castellà han optat per les opcions més genuïnes segons la tradició del discurs jurídic en sengles llengües:

EAC 2006 (versión castellana)	EAC 2006 (versió catalana)
<p>Cataluña ha ido construyéndose a lo largo del tiempo con las aportaciones de energías de muchas generaciones, de muchas tradiciones y culturas, que han encontrado en ella una tierra de acogida. (Preàmbulo)</p>	<p>Catalunya s'ha anat fent en el decurs del temps amb les aportacions d'energies de moltes generacions, de moltes tradicions i cultures, que hi han trobat una terra d'acollida. (Preàmbul)</p>
<p>Todas las personas tienen derecho a utilizar las dos lenguas oficiales y los ciudadanos de Cataluña el derecho y el deber de conocerlas. (Art. 6.2)</p>	<p>Totes les persones tenen el dret d'utilitzar les dues llengües oficials i els ciutadans de Catalunya tenen el dret i el deure de conèixer-les. (Art. 6.2)</p>
<p>Gozan, como catalanes, de los derechos políticos definidos por el presente Estatuto los españoles residentes en el extranjero que han tenido en Cataluña la última vecindad administrativa, así como sus descendientes que mantienen esta ciudadanía, si así lo solicitan, en la forma que determine la ley. (Art. 7.2)</p>	<p>Gaudeixen, com a catalans, dels drets polítics definits per aquest Estatut els espanyols residents a l'estranger que han tingut a Catalunya el darrer veïnatge administratiu, i també llurs descendents que mantenen aquesta ciutadania, si així ho sol·liciten, en la forma que determini la llei. (Art. 7.2)</p>
<p>Todas las personas tienen derecho a vivir en un medio equilibrado, sostenible y respetuoso hacia la salud, de acuerdo con los estándares y los niveles de protección que determinan las leyes. Tienen también derecho a gozar de los recursos naturales y del paisaje en condiciones de igualdad y tienen el deber de hacer un uso responsable de los mismos y evitar su despilfarro. (Art. 27.1)</p>	<p>Totes les persones tenen dret a viure en un medi equilibrat, sostenible i respectuós amb la salut, d'acord amb els estàndards i els nivells de protecció que determinen les lleis. També tenen dret a gaudir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d'igualtat, i tenen el deure de fer-ne un ús responsable i evitar-ne el malbaratament. (Art. 27.1)</p>

En els contextos anteriors, per exemple, podem veure que, tot i la —necessària— literalitat dels articles comparats, s'han optat per les opcions més naturals en català. En l'article 7.2, per exemple, s'hauria pogut traduir literalment *así como* per *així com*, però és més habitual en el discurs estatutari català la fórmula triada (*i també*). Si cerquem la locució *així com* en un diccionari de llengua general en català (a continuació, per exemple, n'incloem la fitxa del portal ÉsADir), apareix documentada i és correcta:

Figura 9. Fitxa d'*així com* (ÉsADir)

així com

Etiquetes

» ús general ✓

---

1. Locució que expressa una contraposició.

Així com ahir va ploure, avui farà bon dia
Així com el germà gran és simpàtic, el petit és molt antipàtic

2. Equival a *i també*, **com també**.

Hi van assistir el director de l'empresa i l'alcalde d'Olot, així com alguns representants dels treballadors

Com a exemple, podem trobar que el *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya* (DAL 2017:275) en desestima l'ús, en detriment de la locució *i també*:

Figura 10. Fitxa d'*així com* (DAL 2017)

així com

Locució que evitem quan té sentit copulatiu o continuatiu. En lloc seu, podem emprar la locució *i també* o simplement la conjunció *i*, segons el context.

~ L'autorització inclou les mesures necessàries per a protegir el medi ambient, així com les corresponents a la prevenció d'incendis.

✓ L'autorització inclou les mesures necessàries per a protegir el medi ambient i les corresponents a la prevenció d'incendis.

~ el conjunt d'actuacions destinades a analitzar les dades sanitàries relatives als éssers vius, els aliments, l'aigua i el medi, així com l'estat de salut de les persones considerades col·lectivament

✓ el conjunt d'actuacions destinades a analitzar les dades sanitàries relatives als éssers vius, els aliments, l'aigua i el medi, i també l'estat de salut de les persones considerades col·lectivament

Al preàmbul també s'hauria pogut optar per *construint* —en comptes del *fent* de la versió final— com a opció més literal de l'original castellà *construyéndose*, però és més genuïna la solució aplicada (*s'ha anat fent*).

Precisament, aquesta llibertat a l'hora de triar l'opció més genuïna en català és el que a la tesi doctoral (Morales 2015) vam trobar a faltar de la versió final de l'EAC 2006, que inclou solucions com *excepte* o *salvant* i que argumentàvem de la manera següent en relació amb la quarta tipologia d'esmena detectada durant el procés de redacció de l'EAC 2006:

4) l'adequació de l'EAC 2006 als criteris lingüístics de les Corts Generals

Aquesta última tipologia és la menys habitual. S'identifica només a la fase de la tramitació al Congrés i al Senat. Algunes formes específiques de la darrera versió ho són perquè no apareixen abans.

Són els casos d'*excepte*, *salvant*, *contenir* o *adequat*. Com ja s'ha exposat, els SAL del Parlament desaconsellen l'ús d'*excepte*, atès que es prefereixen formes com *llevat de/que*.

En redactar la versió final la comissió parlamentària que l'elabora a les Corts Generals la redacta en castellà (i, posteriorment, es tradueix al català; és el document que s'ha estudiat en aquesta tesi). Aleshores, els lingüistes del Parlament reben l'encàrrec de les Corts de fer una traducció com més directa i literal del text original possible.

Aquesta premissa de partida pot anar en contra d'un dels principis del llenguatge normatiu: l'adequació al principi de genuïnitat.

Entenem que aquesta imposició quant a les tries lingüístiques no s'adiu a motius filològics ni de tècnica legislativa, ans a la voluntat de l'Estat que el text català tingüés una estructura lèxica i sintàctica el més propera possible a la versió de l'EAC en castellà. Aquesta ingerència es pot, doncs interpretar de dues maneres ben diferents:

- L'Estat desconfia de la possible versió que pugui sortir del Parlament, per això revisa de prop i dona instruccions precises quant a l'ús de determinades expressions.
- L'Estat vol garantir la literalitat absoluta de la versió catalana de l'EAC aprovada al Congrés i al Senat per evitar que l'Estatut redactat d'acord amb l'estil de redacció normativa més genuí en català pugui donar peu a interpretacions diferents de les que disposa el text estatutari acceptat a Madrid.

Com s'ha avançat, és difícil determinar si una tria lingüística determinada i algunes esmenes es deuen a la voluntat d'adequar tècnicament o políticament el text estatutari.

Tot i això, aquesta primera exploració ens ha permès de detectar-les i tipologitzar-les. Caldrà, en recerques posteriors, limitar-hi l'àmbit d'estudi per poder entendre'n millor el comportament i establir-ne una classificació final més acotada.

Com a tasca futura ens proposem detectar, amb l'ajut dels lingüistes que van participar en la traducció, altres formes i segments repetits d'aquesta tercera versió originats per aquesta voluntat expressa dels lletrats del Congrés i del Senat que la traducció catalana de l'EAC 2006 fos el més literal possible.

(Morales 2015:499-500)

Potser caldria atenuar les paraules que vam escriure a les conclusions de la tesi, però l'essència d'aquell fragment es manté intacta: considerem que les Corts Generals haurien d'haver permès una redacció de la versió final catalana com més adequada possible a la tradició en redacció normativa catalana.

Altres exemples d'aquesta tècnica traductora basada en la genuïtat de cada versió es pot notar, per exemple, en l'ordre dels elements de la oració:

EAC 2006 (versión castellana)	EAC 2006 (versió catalana)
<p><i>Corresponde a la Generalitat la competencia exclusiva en materia de régimen electoral de los entes locales creados por aquélla, con la excepción de los constitucionalmente garantizados.</i> (Art. 160.3)</p>	<p><i>Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de règim electoral dels ens locals que crea, a excepció dels que són garantits constitucionalment.</i> (Art. 160.3)</p>
<p><i>La Generalitat dispone de unas finanzas autónomas y de los recursos financieros suficientes para hacer frente al adecuado ejercicio de su autogobierno.</i> (Art. 202.1)</p>	<p><i>La Generalitat disposa d'unes finances autònomes i dels recursos financers suficients per a afrontar l'exercici adequat del seu autogovern.</i> (Art. 202.1)</p>
<p><i>Asimismo, deben promover las medidas económicas y normativas de apoyo a las familias dirigidas a garantizar la conciliación de la vida laboral y familiar y a tener descendencia, con especial atención a las familias numerosas.</i> (Art. 40.2)</p>	<p><i>Així mateix, han de promoure les mesures econòmiques i normatives de suport a les famílies dirigides a garantir la conciliació de la vida laboral i familiar i a tenir descendència, amb una atenció especial a les famílies nombroses.</i> (Art. 40.2)</p>

S'observa que la versió catalana tendeix a l'ordre canònic¹⁹ (*substantiu+adjectiu* i *adjectiu+adverbi*) que no pas la versió original: *garantits constitucionalment, exercici adequat* i *atenció especial*.

Identifiquem, també, un ús més sistemàtic i adequat a la norma ortotipogràfica en relació amb l'ús de majúscules en contextos com:

EAC 2006 (versión castellana)	EAC 2006 (versió catalana)
<p><i>Corresponde a la Generalitat la competencia exclusiva en materia de obras públicas que se ejecutan en el territorio de Cataluña y que no hayan sido calificadas de interés general o no afectan a otra Comunidad Autónoma. Esta competencia incluye en todo caso su planificación, construcción y financiación. (Art. 148.1)</i></p>	<p><i>Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de les obres públiques que s'executen al territori de Catalunya i que no han estat qualificades d'interès general ni afecten una altra comunitat autònoma. Aquesta competència inclou en tot cas la planificació, la construcció i el finançament de les obres. (Art. 148.1)</i></p>
<p><i>La participación en la elaboración de los programas de acceso a los cuerpos de notarios y registradores de la propiedad, mercantiles y de bienes muebles de España, a los efectos de acreditar el conocimiento del Derecho catalán. (Art. 147.1.b)</i></p>	<p><i>La participació en l'elaboració dels programes d'accés als cossos de notaris i registradors de la propietat, mercantils i de béns mobles d'Espanya, als efectes de l'acreditació del coneixement del dret català. (Art. 147.1.b)</i></p>
<p><i>Todas las personas tienen derecho a acceder en condiciones de igualdad a los servicios públicos y a los servicios económicos de interés general. Las Administraciones públicas deben fijar las condiciones de acceso y los estándares de calidad de estos servicios, con independencia del régimen de su prestación. (Art. 30.3)</i></p>	<p><i>Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat als serveis públics i als serveis econòmics d'interès general. Les administracions públiques han de fixar les condicions d'accés i els estàndards de qualitat d'aquests serveis, amb independència del règim de llur prestació. (Art. 30.3)</i></p>

19. Entenem la noció d'ordre canònic de la manera que es defineix a la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (GIEC 2016:1221): "L'ordre canònic (o bàsic) del català estableix que el subjecte, quan no és el·líptic, precedeix el predicat i que el verb va seguit dels complements".

A més, també s'ha verificat una tendència en la versió catalana a simplificar el llenguatge i, en alguns contextos concrets, a substituir algunes nominalitzacions pel verb corresponent (i, així, fer-la més comprensible):

EAC 2006 (versión castellana)	EAC 2006 (versió catalana)
<p>Tienen también el deber de colaborar en la conservación del patrimonio natural y en las actuaciones que tiendan a eliminar las diferentes formas de contaminación, con el objetivo de su mantenimiento y conservación para las generaciones futuras. (Art. 27.2)</p>	<p>També tenen el deure de col·laborar en la conservació del patrimoni natural i en les actuacions que tendeixin a eliminar les diferents formes de contaminació, amb l'objectiu de mantenir-lo i conservar-lo per a les generacions futures. (Art. 27.2)</p>
<p>La adecuación a la Constitución de los proyectos y proposiciones de reforma del Estatuto de Autonomía de Cataluña antes de su aprobación por el Parlamento. (Art. 76.2.a)</p>	<p>L'adequació a la Constitució dels projectes i les proposicions de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya abans que el Parlament els aprovi. (Art. 76.2.a)</p>
<p>Corresponde a la Generalitat la competencia compartida sobre la definición de las corporaciones a que se refiere el apartado 1 y sobre los requisitos para su creación y para ser miembro de las mismas. (Art. 125.2)</p>	<p>Correspon a la Generalitat la competència compartida sobre la definició de les corporacions a què fa referència l'apartat 1 i sobre els requisits per a crear-ne i per a ésser-ne membre. (Art. 125.2)</p>

De nou, es percep aquesta voluntat de simplificar la redacció sense caure en l'efecte magnetisme (segons la terminologia emprada per Elamane).

És probable que la diferència més notable en la traducció catalana de l'EAC 2006 tingui a veure amb els temps verbals. El llenguatge jurídic català tradicional solia expressar la obligació amb el verb modal *deure* i quan als anys 80-90 es modernitza el llenguatge jurídic català, pel que fa als verbs performatius s'opta per, en comptes de seguir el model castellà (que empra el futur simple), adequar-se a la tradició d'altres llengües romàniques (per exemple, el francès: Cornu (2005:267)) i s'empra el present mantingut:

Normalment, els textos legals són més complexos i contenen més verbs. En la tradició espanyola, dins la qual ens hem trobat fent normes i textos administratius, els verbs que no són aquest primer performatiu se solen escriure en futur. Però aquest futur no és freqüent en la tradició antiga catalana, que se sol expressar amb perífrasis d'obligació amb el verb "deure". Aquesta construcció és obsoleta en el català actual. [...] En realitat, la redacció en present d'indicatiu el que fa és ampliar el camp dels performatius

en els textos legals, ja que s'hi donen les mateixes condicions que en el performatiu inicial: contradicció amb la realitat mentre la transformació que es predica no s'ha complert, compromís de la institució en la realització dels enunciats, promulgació per una autoritat legalment constituïda.

(GRETEL 1995:36)

Per tant, a la traducció catalana, trobem de manera sistemàtica verbs en present en aquells contextos en què en castellà està en futur simple:

EAC 2006 (versión castellana)	EAC 2006 (versió catalana)
<p><i>El Fiscal o la Fiscal Superior de Cataluña es el Fiscal Jefe o la Fiscal Jefa del Tribunal Superior de Justicia de Cataluña representa al Ministerio Fiscal en Cataluña y será designado en los términos que establezca su estatuto orgánico. (Art. 96.1)</i></p>	<p><i>El fiscal o la fiscal superior de Catalunya és el fiscal o la fiscal en cap del Tribunal Superior de Justicia de Catalunya, representa el Ministerio Fiscal a Catalunya i és designat en els termes que estableix el seu estatut orgànic. (Art. 96.1)</i></p>
<p><i>Las funciones del Fiscal o la Fiscal Superior de Cataluña son las que establece el Estatuto orgánico del Ministerio Fiscal. La Generalitat podrá celebrar convenios con el Ministerio Fiscal. (Art. 96.4)</i></p>	<p><i>Les funcions del fiscal o la fiscal superior de Catalunya són les que estableix l'Estatut orgànic del Ministeri Fiscal. La Generalitat pot subscriure convenis amb el Ministeri Fiscal. (Art. 96.4)</i></p>
<p><i>La creación, modificación y supresión, así como el desarrollo del régimen jurídico de las veguerías, se regulan por ley del Parlamento. La alteración, en su caso, de los límites provinciales se llevará a cabo conforme a lo previsto en el artículo 141.1 de la Constitución. (Art. 91.4)</i></p>	<p><i>La creació, la modificació i la supressió, i també el desplegament del règim jurídic de les vegueries, són regulats per llei del Parlament. L'alteració dels límits provincials, si s'escau, s'ha de portar a terme d'acord amb el que estableix l'article 141.1 de la Constitució. (Art. 91.4)</i></p>
<p><i>De acuerdo con el artículo 138.2 de la Constitución, la financiación de la Generalitat no debe implicar efectos discriminatorios para Cataluña respecto de las restantes Comunidades Autónomas. Este principio deberá respetar plenamente los criterios de solidaridad enunciados en el artículo 206 de este Estatuto. (Art. 201.4)</i></p>	<p><i>D'acord amb l'article 138.2 de la Constitució, el finançament de la Generalitat no ha de comportar efectes discriminatoris envers Catalunya respecte a les altres comunitats autònomes. Aquest principi ha de respectar plenament els criteris de solidaritat que enuncia l'article 206 d'aquest Estatut. (Art. 201.4)</i></p>

Hem documentat alguns casos, però, en què el futur simple no s'ha traduït directament per un present simple, com en els contextos següents:

<p>EAC 2006 (versión castellana)</p> <p><i>La Generalitat establecerá una delegación para la mejor defensa de sus intereses ante las instituciones de la Unión Europea. (Art. 192)</i></p>	<p>EAC 2006 (versió catalana)</p> <p><i>La Generalitat pot establir una delegació per a defensar millor els seus interessos davant les institucions de la Unió Europea. (Art. 192)</i></p>
<p>EAC 2006 (versión castellana)</p> <p><i>La Generalitat será Administración ordinaria del Estado en Cataluña en la medida en que le sean transferidas, mediante los instrumentos que corresponda, las funciones ejecutivas que ejerce la Administración del Estado a través de sus órganos territoriales en Cataluña. (DA 6)</i></p>	<p>EAC 2006 (versió catalana)</p> <p><i>La Generalitat será Administració ordinària de l'Estat a Catalunya en la mesura que li siguin transferides, mitjançant els instruments que corresponguin, les funcions executives que compleix l'Administració de l'Estat per mitjà dels seus òrgans territorials a Catalunya. (DA 6)</i></p>

En el segon context, s'ha mantingut l'ús del futur simple també en català perquè parla d'una situació futura (no és una hipòtesi). Sobre l'altre cas, hauríem d'estudiar més contextos i corpus jurídics paral·lels català—castellà per identificar les condicions contextuais que fan que el futur simple es tradueixi pel verb modal *poder + infinitiu*.

Així mateix, hem observat lleugeres diferències entre ambdues llengües en relació amb l'ús d'anàfores. Es comprova com, per exemple, se substitueix la fórmula castellana *el/a presente...* per *aquest/a...*, o bé se simplifica el redactat:

<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versión castellana)</p> <p><i>Es por todo ello que, siguiendo el espíritu del Preámbulo del Estatut de 1979, el presente Estatuto asume que [...]. (Preámbulo)</i></p>	<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versió catalana)</p> <p><i>És per tot això que, seguint l'esperit del preàmbul de l'Estatut del 1979, aquest Estatut assumeix que [...]. (Preàmbul)</i></p>
<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versión castellana)</p> <p><i>2. Las facultades en materia de haciendas locales que el presente capítulo atribuye a la Generalitat deben ejercerse con respeto a la autonomía local y oído el Consejo de Gobiernos Locales, establecido por el artículo 85. (Art. 220)</i></p>	<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versió catalana)</p> <p><i>2. Les facultats en matèria de finances locals que aquest capítol atribueix a la Generalitat s'han d'exercir amb respecte a l'autonomia local i escoltat el Consell de Governos Locals, que estableix l'article 85. (Art. 220)</i></p>
<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versión castellana)</p> <p><i>Los poderes públicos de Cataluña deben establecer las medidas necesarias para facilitar el ejercicio de estos derechos y el cumplimiento de este deber. De acuerdo con lo dispuesto en el artículo 32, no puede haber discriminación por el uso de una u otra lengua. (Art. 6.2.)</i></p>	<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versió catalana)</p> <p><i>Els poders públics de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per a facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. D'acord amb el que disposa l'article 32, no hi pot haver discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües. (Art. 6.2.)</i></p>

Des d'un punt de vista formal també s'intenta simplificar el redactat i les remissions internes de la norma:

<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versión castellana)</p> <p><i>Las normas de la Ley Orgánica prevista en el apartado tercero del artículo 157 de la Constitución y las normas contenidas en el presente Estatuto deben interpretarse armónicamente. (DA 12)</i></p>	<p style="text-align: center;">EAC 2006 (versió catalana)</p> <p><i>Les normes de la llei orgànica a què fa referència l'article 157.3 de la Constitució i les normes contingudes en aquest Estatut s'han d'interpretar harmònicament. (DA 12)</i></p>
---	--

Un altre exemple que demostra aquesta voluntat de simplificació lingüística de l'EAC 2006, per tal de fer-lo més entenedor, és l'ús de la passiva. Tot i que, en castellà, és un temps que s'utilitza menys que en altres llengües (italià o anglès, per exemple), s'hi empra més sovint que en català. L'apartat III.3.1 del llibre d'estil del Parlament de Catalunya (DAL 2017:39) estableix la norma següent, en relació amb l'ús de la passiva en el discurs estatutari català:

Figura 11. Fitxa d'ús de la veu activa/passiva (DAL 2017)

II.1.3. Preferència per la veu activa

Hi ha dos tipus d'oracions passives: les perifràstiques i les pronominals o reflexes. L'oració passiva perifràstica, amb l'estructura [subjecte] + *ésser* + [participi] + [complement agent], és un recurs sintàctic que converteix en subjecte el que seria el complement directe de l'oració activa. La passiva pronominal es construeix amb el pronom reflexiu *es* i un verb transitiu en tercera persona. Aquesta construcció és un recurs per a la impersonalització, per tal com omet el subjecte agent.

II.1.3.1. Passiva perifràstica

En general, en els textos parlamentaris, s'han d'evitar les passives perifràstiques i s'ha d'emprar la corresponent oració en veu activa.

~ Les esmenes poden ésser presentades pels grups parlamentaris

✓ Els grups parlamentaris poden presentar les esmenes

En el cas de les passives perifràstiques sense agent, és preferible convertir-les en passives pronominals.

~ La llei és aprovada

✓ S'aprova la llei

En alguns casos, però, pot ésser convenient mantenir la passiva perifràstica, perquè a vegades l'oració en activa corresponent introdueix un matís diferent. Així, per exemple, l'oració «La modificació ha d'ésser aprovada per l'assemblea» té un valor semàntic diferent de «L'assemblea ha d'aprovar la modificació». En el segon cas, es podria entendre que l'assemblea té l'obligació d'aprovar la modificació, quan en realitat el que es vol dir és que no es pot fer cap modificació si no l'aprova l'assemblea.

Per aquest motiu, en molts casos, s'ha substituït el verb en passiva per la veu activa:

<p><i>Los derechos reconocidos por los capítulos I, II y III del presente Título y por la Carta de los derechos y deberes de los ciudadanos de Cataluña son tutelados por el Consejo de Garantías Estatutarias, de acuerdo con lo establecido por el artículo 76.2.b y c. (Art. 38.1)</i></p>	<p><i>El Consell de Garanties Estatutàries tutela els drets que reconeixen els capítols I, II i III d'aquest títol i la Carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya, d'acord amb el que estableix l'article 76.2.b i c. (Art. 38.1)</i></p>
<p><i>Los derechos reconocidos por los capítulos I, II y III del presente Título vinculan a todos los poderes públicos de Cataluña y, de acuerdo con la naturaleza de cada derecho, a los particulares. Las disposiciones dictadas por los poderes públicos de Cataluña deben respetar estos derechos y deben interpretarse y aplicarse en el sentido más favorable para su plena efectividad. Los derechos reconocidos en los artículos 32 y 33 vinculan también a la Administración General del Estado en Cataluña. (Art. 37. 1)</i></p>	<p><i>Els drets que reconeixen els capítols I, II i III d'aquest títol vinculen tots els poders públics de Catalunya i, d'acord amb la naturalesa de cada dret, els particulars. Les disposicions que dictin els poders públics de Catalunya han de respectar aquests drets i s'han d'interpretar i aplicar en el sentit més favorable per a llur plena efectivitat. Els drets que reconeixen els articles 32 i 33 també vinculen l'Administració general de l'Estat a Catalunya. (Art. 37. 1)</i></p>
<p><i>Instruir expedientes y, en general, ejercer las funciones disciplinarias sobre Jueces y Magistrados en los términos previstos por las leyes. (Art. 98.2.c)</i></p>	<p><i>Instruir expedients i, en general, exercir les funcions disciplinàries sobre jutges i magistrats, en els termes que estableixen les lleis. (Art. 98.2.c)</i></p>
<p><i>Los extranjeros que adquieren la nacionalidad española quedan sometidos al derecho civil catalán mientras mantengan la vecindad administrativa en Cataluña, salvo que manifiesten su voluntad en contra. (Art. 14.2)</i></p>	<p><i>Els estrangers que adquireixen la nacionalitat espanyola resten sotmesos al dret civil català mentre mantinguin el veïnatge administratiu a Catalunya, llevat que manifestin llur voluntat en contra. (Art. 14.2)</i></p>

L'ús del terme *finances* és un exemple de com el llenguatge normatiu català ha optat per unitats més genuïnes en la tradició jurídica catalana. Com s'observarà a l'apartat 6.3.7, aquesta forma és específica de l'EAC 2006:

<p>ARTÍCULO 220. LEY DE HACIENDAS LOCALES</p>	<p>ARTICLE 220. LLEI DE FINANCES LOCALS</p>
<p><i>1. El Parlamento debe aprobar su propia ley de haciendas locales para desarrollar los principios y disposiciones establecidos por el presente capítulo. (Art. 220.1)</i></p>	<p><i>1. El Parlament ha d'aprovar la seva pròpia llei de finances locals per a desplegar els principis i les disposicions que estableix aquest capítol. (Art. 220.1)</i></p>

En aquest estudi traductològic comparatiu de les versions castellana i catalana de l'EAC 2006 hem d'analitzar també l'ús dels gerundis. De nou, en castellà detectem un ús no sistematitzat de les comes per introduir les clàusules que contenen un gerundi. El llibre d'estil actual de redacció de lleis del Parlament dedica dues pàgines a identificar clarament els usos correctes i incorrectes del gerundi (DAL 2017:118-119) i l'informe tecnolingüístic al qual ens referíem abans parla a bastament de l'ús del gerundi (SJSALPC 2006:25):

Figura 12. Usos del gerundi (DAL 2017)

Apareix sovint arreu del text una clàusula que fixa l'obligació de la Generalitat d'exercir les seves competències dins els límits d'un marc determinat: "respectant el que estableixi l'Estat...", "respectant el que disposen els articles...", "respectant el principi constitucional de...", "respectant les normes generals...", "respectant la legislació..."

En aquest article 116, però, la subordinada introduïda pel gerundi "respectant" es fa dependre del verb de l'oració principal ("correspon"), amb què la limitació s'imposa, a tort, a l'atribució mateixa de la competència a la Generalitat, i no pas, com escauria, a les condicions en què la Generalitat pot exercir aquesta competència.

Dos altres preceptes (els articles 159.6 i 173) aporten una formulació més correcta d'aquesta clàusula:

"Les competències de la Generalitat especificades en els apartats 1, 3, 4 i 5 s'han d'exercir respectant el principi d'autonomia local." (art. 159.6).

"Correspon a la Generalitat la competència sobre l'ús de la videovigilància i el control de so i enregistraments o altres mitjans anàlegs, en l'àmbit públic, efectuats per la policia de Catalunya o per empreses i establiments privats. La Generalitat ha d'exercir aquesta competència respectant els drets fonamentals." (art. 173)

El que es vol especificar, doncs, no és pas que l'atribució de la competència es fa respectant el marc determinat en cada cas, sinó que és l'exercici de la competència el que ha de ser respectuós amb aquest marc. Cal notar que és també aquesta la interpretació que es desprèn de la redacció de la lletra c de l'art. 121.1:

"c) [La competència exclusiva en matèria de comerç i fires inclou en tot cas] La regulació dels horaris comercials, respectant en l'exercici d'aquesta competència el principi constitucional d'unitat de mercat."

Es recomana, per tant, adoptar sempre la fórmula "en l'exercici de la qual [competència exclusiva] la Generalitat ha de respectar..." (amb què el verb 'respectar' passa a dependre del subjecte pertinent), tant en aquest article 116.1 com en tots els preceptes similars en què apareix una formulació incorrecta d'aquesta clàusula (concretament, els art. 118.1, 120.1, 121.1.c, 125.1, 125.4, 128.1, 131.3, 132.1, 134.1.j, 136, 137.2, 140.1.d, 142.2, 144.2, 146.1.a, 149.3, 149.5.b, 151, 153, 156, 160.1, 165.1, 166.3.a, 169.1.d, 169.6, 193.1 i 218.5).

Finalment, cal advertir que la fórmula proposada hauria de conivre en determinats preceptes (art. 116.1, 120.1, 132.1 i 152) amb la referència que es fa en l'objecte directe de la frase subordinada a l'exercici per l'Estat de les competències corresponents (en el cas que ens ocupa, "el que estableixi l'Estat en exercici de les competències que li atribueix l'article 149.1.13 i 16 de la Constitució").

Per a eludir aquesta reiteració, i amb vista a evitar la complexitat innecessària de la norma, es recomana substituir l'expressió "el que estableixi l'Estat en exercici de les competències que li atribueix l'article 149.1.13 i 16 de la Constitució" per la fórmula simplificada "el que estableixi l'Estat en virtut de l'article 149.1.13 i 16 de la Constitució" (o bé adoptar la fórmula encara més simple que empra l'art. 125.4: "respectant el que disposa l'article 149.1.13 de la Constitució").

Les formes més emprades en gerundi en el corpus estudiat són *respetant* i *incloent*. (vegeu l'apartat 6.3.6, en què s'inclou un estudi d'aquestes formes):

EAC 2006 (versión castellana)	EAC 2006 (versió catalana)
<p>Corresponde a la Generalitat, respetando lo establecido por el Estado en el ejercicio de las competencias que le atribuye el artículo 149.1.13 y 16 de la Constitución, la competencia exclusiva en materia de agricultura y ganadería. (Art. 116.1)</p>	<p>Correspon a la Generalitat, respectant el que estableixi l'Estat en exercici de les competències que li atribueix l'article 149.1.13 i 16 de la Constitució, la competència exclusiva en matèria d'agricultura i ramaderia. (Art. 116.1)</p>
<p>Corresponde a la Generalitat la competencia sobre las condiciones de los edificios para la instalación de infraestructuras comunes de telecomunicaciones, radiodifusión, telefonía básica y otros servicios por cable respetando la legislación del Estado en materia de telecomunicaciones. (Art. 137.2)</p>	<p>Correspon a la Generalitat la competència sobre les condicions dels edificis per a la instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica i altres serveis per cable, respectant la legislació de l'Estat en matèria de telecomunicacions. (Art. 137.2)</p>
<p>La regulación del régimen jurídico de la propiedad del suelo respetando las condiciones básicas que el Estado establece para garantizar la igualdad del ejercicio del derecho a la propiedad. (Art. 149.5.b)</p>	<p>La regulació del règim jurídic de la propietat del sòl, respectant les condicions bàsiques que l'Estat estableix per garantir la igualtat de l'exercici del dret a la propietat. (Art. 149.5.b)</p>
<p>Debe regularse por ley el estatuto jurídico del personal al servicio de la Administración de la Generalitat, incluyendo, en todo caso, el régimen de incompatibilidades, la garantía de formación y actualización de los conocimientos y la praxis necesaria para el ejercicio de las funciones públicas. (Art. 71.7)</p>	<p>S'ha de regular per llei l'estatut jurídic del personal al servei de l'Administració de la Generalitat, incloent-hi, en tot cas, el règim d'incompatibilitats, la garantia de formació i actualització dels coneixements i la praxi necessària per a complir les funcions públiques. (Art. 71.7)</p>

Per acabar aquest estudi traductològic comparat de les versions castellana i catalana de l'EAC 2006, hem d'assenyalar que en la resta de contextos, la versió catalana és una traducció literal del text castellà.

Abans d'enllestir aquest apartat, exposem el règim lingüístic que estableix l'EAC 2006; cal assenyalar que entre l'EAC 1979 i aquest Estatut s'havien desenvolupat les lleis de normalització i política lingüística. La tècnica legislativa emprada serveix per integrar a l'Estatut disposicions que ja s'havien regulat amb lleis ordinàries, com la Llei 7/1983, del 18 d'abril, de

normalització lingüística a Catalunya, o la Llei 1/1998, de política lingüística, del 7 de gener de 1998, les quals estableixen disposicions com les següents, sobre la llengua catalana:

Article 6

1. Les lleis que aprova el Parlament de Catalunya s'han de publicar en edicions simultànies, en llengua catalana i en llengua castellana, en el Diari Oficial de la Generalitat. El Parlament n'ha de fer la versió oficial castellana. En cas d'interpretació dubtosa, el text català serà l'autèntic. Quant a la seva publicació en el Boletín Oficial del Estado, hom s'ha d'atènyer al que disposa la norma legal corresponent.
2. La publicació en el Diari Oficial de la Generalitat, quan s'escaigui, de les disposicions normatives i les resolucions oficials de l'Administració pública de la Generalitat i dels ens locals de Catalunya s'ha de fer en edicions simultànies, en català i en castellà.
3. Pel que fa a la llengua, la documentació derivada de les actuacions administratives, els avisos, els impresos i els formularis de les entitats damunt esmentades redactats en català tenen validesa oficial.

(Art. 6, LNL 1983)

Article 8. La publicació de les normes

1. Les lleis que aprova el Parlament de Catalunya es publiquen, en edicions simultànies en català i en castellà, en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Correspon al Parlament de fer-ne la versió oficial castellana.
2. La publicació en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, si escau, de les disposicions generals i les resolucions normatives del Govern, de l'Administració i les institucions de la Generalitat i de les administracions locals de Catalunya es fa en edicions simultànies en català i en castellà.

(Art. 8, LPL 1998)

En comparació amb els EAC 1932 i 1979, aquest darrer Estatut inclou múltiples articles que regulen la llengua catalana. En concret, trobem disposicions sobre matèries lingüístiques als articles 6, 32, 33, 34, 35, 36, 50, 101, 102, 143 i 147:

Article 6. La llengua pròpia i les llengües oficials

1. La llengua pròpia de Catalunya és el català. Com a tal, el català és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya i és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament.
2. El català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol. Totes les persones tenen el dret d'utilitzar les dues llengües oficials i els ciutadans de Catalunya tenen el dret i el deure de conèixer-les. Els poders públics de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per a faci-

litar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. D'acord amb el que disposa l'article 32, no hi pot haver discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües.]

3. La Generalitat i l'Estat han d'emprendre les accions necessàries per al reconeixement de l'oficialitat del català a la Unió Europea i la presència i la utilització del català en els organismes internacionals i en els tractats internacionals de contingut cultural o lingüístic.
4. La Generalitat ha de promoure la comunicació i la cooperació amb les altres comunitats i els altres territoris que comparteixen patrimoni lingüístic amb Catalunya. A aquests efectes, la Generalitat i l'Estat, segons que correspongui, poden subscriure convenis, tractats i altres mecanismes de col·laboració per a la promoció i la difusió exterior del català.
5. La llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i és oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística.

Article 32. Drets i deures de coneixement i ús de les llengües

Totes les persones tenen dret a no ésser discriminades per raons lingüístiques. Els actes jurídics fets en qualsevol de les dues llengües oficials tenen, pel que fa a la llengua, validesa i eficàcia plenes.

Article 33. Drets lingüístics davant les administracions públiques i les institucions estatals

1. Els ciutadans tenen el dret d'opció lingüística. En les relacions amb les institucions, les organitzacions i les administracions públiques a Catalunya, totes les persones tenen dret a utilitzar la llengua oficial que elegeixin. Aquest dret obliga les institucions, organitzacions i administracions públiques inclosa l'Administració electoral a Catalunya i, en general, les entitats privades que en depenen quan exerceixen funcions públiques.
2. Totes les persones, en les relacions amb l'Administració de justícia, el Ministeri Fiscal, el notariat i els registres públics, tenen dret a utilitzar la llengua oficial que elegeixin en totes les actuacions judicials, notariales i registrals i a rebre tota la documentació oficial emesa a Catalunya en la llengua sol·licitada, sense que puguin patir indefensió ni dilacions indegudes a causa de la llengua emprada, ni se'ls pugui exigir cap mena de traducció.
3. Per a garantir el dret d'opció lingüística, els jutges i els magistrats, els fiscals, els notaris, els registradors de la propietat i mercantils, els encarregats del Registre Civil i el personal al servei de l'Administració de justícia, per a prestar llurs serveis a Catalunya, han d'acreditar, en la forma que estableixen les lleis, que tenen un nivell de coneixement adequat i suficient de les llengües oficials, que els fa aptes per a complir les funcions pròpies de llur càrrec o de llur lloc de treball.

4. Per a garantir el dret d'opció lingüística, l'Administració de l'Estat situada a Catalunya ha d'acreditar que el personal al seu servei té un nivell de coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials, que el fa apte per a complir les funcions pròpies del seu lloc de treball.
- [5. Els ciutadans de Catalunya tenen el dret de relacionar-se per escrit en català amb els òrgans constitucionals i amb els òrgans jurisdiccionals d'àmbit estatal, d'acord amb el procediment establert per la legislació corresponent. Aquestes institucions han d'atendre i han de tramitar els escrits presentats en català, que tenen, en tot cas, plena eficàcia jurídica.]

[Article 34. Drets lingüístics dels consumidors i usuaris

Totes les persones tenen dret a ésser ateses oralment i per escrit en la llengua oficial que elegeixin en llur condició d'usuàries o consumidores de béns, productes i serveis. Les entitats, les empreses i els establiments oberts al públic a Catalunya estan subjectes al deure de disponibilitat lingüística en els termes que estableixen les lleis.]

Article 35. Drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament

- [1. Totes les persones tenen dret a rebre l'ensenyament en català, d'acord amb el que estableix aquest Estatut. El català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament universitari i en el no universitari.]
2. [Els alumnes tenen dret a rebre l'ensenyament en català en l'ensenyament no universitari.] També tenen el dret i el deure de conèixer amb suficiència oral i escrita el català i el castellà en finalitzar l'ensenyament obligatori, sigui quina sigui llur llengua habitual en incorporar-se a l'ensenyament. L'ensenyament del català i el castellà ha de tenir una presència adequada en els plans d'estudis.
3. Els alumnes tenen dret a no ésser separats en centres ni en grups classe diferents per raó de llur llengua habitual.
4. Els alumnes que s'incorporen més tard de l'edat corresponent al sistema escolar de Catalunya gaudeixen del dret a rebre un suport lingüístic especial si la manca de comprensió els dificulta seguir amb normalitat l'ensenyament.
5. El professorat i l'alumnat dels centres universitaris tenen dret a expressar-se, oralment i per escrit, en la llengua oficial que elegeixin.

Article 36. Drets amb relació a l'aranès

1. A l'Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i d'ésser ateses oralment i per escrit en aranès en llurs relacions amb les administracions públiques i amb les entitats públiques i privades que en depenen.
2. Els ciutadans de l'Aran tenen el dret d'utilitzar l'aranès en llurs relacions amb la Generalitat.
3. S'han de determinar per llei els altres drets i deures lingüístics amb relació a l'aranès.

Article 50. Foment i difusió del català

1. Els poders públics han de protegir el català en tots els àmbits i sectors i n'han de fomentar l'ús, la difusió i el coneixement. Aquests principis també s'han d'aplicar respecte a l'aranès.
2. El Govern, les universitats i les institucions d'ensenyament superior, en l'àmbit de les competències respectives, han d'adoptar les mesures pertinents per a garantir l'ús del català en tots els àmbits de les activitats docents, no docents i de recerca.
3. Les polítiques de foment del català s'han d'estendre al conjunt de l'Estat, a la Unió Europea i a la resta del món.
4. Els poders públics han de promoure que les dades que figurin en l'etiquetatge, en l'embalatge i en les instruccions d'ús dels productes distribuïts a Catalunya constin també en català.
- [5. La Generalitat, l'Administració local i les altres corporacions públiques de Catalunya, les institucions i les empreses que en depenen i els concessionaris de llurs serveis han d'emprar el català en llurs actuacions internes i en la relació entre ells. També l'han d'emprar en les comunicacions i les notificacions dirigides a persones físiques o jurídiques residents a Catalunya, sens perjudici del dret dels ciutadans a rebre-les en castellà si ho demanen.]
6. Els poders públics han de garantir l'ús de la llengua de signes catalana i les condicions que permetin d'assolir la igualtat de les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua, que ha d'ésser objecte d'ensenyament, protecció i respecte.
7. L'Estat, d'acord amb el que disposa la Constitució, ha de donar suport a l'aplicació dels principis que estableix aquest article. S'han d'establir els instruments de coordinació i, si escau, d'actuació conjunta perquè siguin més efectius.

Article 101. Oposicions i concursos

1. La Generalitat proposa al Govern de l'Estat, al Consell General del Poder Judicial o al Consell de Justícia de Catalunya, segons que correspongui, la convocatòria d'oposicions i concursos per a proveir les places vacants de magistrats, jutges i fiscals a Catalunya.
2. El Consell de Justícia de Catalunya convoca els concursos per a proveir places vacants de jutges i magistrats a Catalunya en els termes establerts per la Llei orgànica del poder judicial.
3. Les proves dels concursos i les oposicions regulats per aquest article, si tenen lloc a Catalunya, poden fer-se en qualsevol de les dues llengües oficials, a elecció del candidat.

Article 102. El personal judicial i la resta del personal al servei de l'Administració de justícia a Catalunya

1. Els magistrats, els jutges i els fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement adequat i suficient del català per a fer efectius els drets lingüístics dels ciutadans en la forma i amb l'abast que determini la llei.

2. Els magistrats, els jutges i els fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement suficient del dret propi de Catalunya en la forma i amb l'abast que determini la llei.
3. En tot cas, el coneixement suficient de la llengua i del dret propis ha d'ésser valorat d'una manera específica i singular per a obtenir una plaça en els concursos de trasllat corresponents.
4. El personal al servei de l'Administració de justícia i de la Fiscalia a Catalunya ha d'acreditar un coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials que el fa apte per a complir les funcions pròpies del seu càrrec o lloc de treball.

Article 143. Llengua pròpia

1. Correspon a la Generalitat de Catalunya la competència exclusiva en matèria de llengua pròpia, que inclou, en tot cas, la determinació de l'abast, els usos i els efectes jurídics de la seva oficialitat i també la normalització lingüística del català.
2. Correspon a la Generalitat i també al Conselh Generau d'Aran la competència sobre la normalització lingüística de l'occità, denominat aranès a l'Aran.

Article 147. Notariat i registres públics

1. Correspon a la Generalitat de Catalunya, en matèria de notaries i de registres públics de la propietat, mercantils i de béns mobles, la competència executiva que inclou en tot cas:
  - a) El nomenament dels notaris i els registradors de la propietat, mercantils i de béns mobles, per mitjà de la convocatòria, l'administració i la resolució de les oposicions lliures i restringides i dels concursos, que ha de convocar i portar a terme fins a la formalització dels nomenaments. Per a la provisió de les notaries i dels registres, els candidats han d'ésser admesos en igualtat de drets i han d'acreditar el coneixement de la llengua i del dret catalans en la forma i amb l'abast que estableixen l'Estatut i les lleis.
  - b) La participació en l'elaboració dels programes d'accés als cossos de notaris i registradors de la propietat, mercantils i de béns mobles d'Espanya, als efectes de l'acreditació del coneixement del dret català.
  - c) L'establiment de les demarcacions notariales i registrals incloent-hi la determinació dels districtes hipotecaris i dels districtes de competència territorial dels notaris.
  - d) El nomenament de notaris arxivers de protocols de districte i la guarda i custòdia dels llibres de comptadoria d'hipoteques.
2. Correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de règim dels recursos sobre la qualificació dels títols o les clàusules concretes en matèria de dret català que s'hagin d'inscriure en un registre de la propietat, mercantil o de béns mobles de Catalunya.
3. Correspon a la Generalitat, en el marc de la regulació general, la competència executiva en matèria de Registre Civil incloent-hi el nomenament dels seus encarregats interins i substituïts, l'exercici amb relació a aquests de la funció disciplinària i també

la provisió dels mitjans humans i materials necessaris per a l'exercici de les funcions. Aquests encarregats han d'acreditar el coneixement de la llengua catalana i del dret català en la forma i amb l'abast que estableixen l'Estatut i les lleis.

(EAC 2006)

L'últim apunt que afegim a aquesta secció té a veure amb la bibliografia sobre l'EAC 2006. Algunes de les obres de referència per estudiar-lo són el *Curs de dret públic de Catalunya comentari a l'Estatut* (Ridao 2007) (i la versió amb els comentaris posteriors a la STC 31/2010: *Curs de dret públic de Catalunya: adaptat a la nova legislació i a la sentència del Tribunal Constitucional 31/2010, del 28 de juny, sobre l'Estatut de Catalunya* (Ridao 2012)), les dues edicions del manual *Dret públic de Catalunya* de Mercè Barceló i Joan Vintró (respectivament, de 2008 i 2011), l'obra publicada pel Departament de Relacions Institucionals i Participació titulada *Un Estatut socialment avançat i nacionalment ambiciós: Informe comparatiu del text aprovat per la ponència i l'Estatut vigent* (DRIP 2005) o els números especials publicats l'any 2010 arran de la STC 31/2010 *Revista catalana de dret públic. Especial Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006* (RCDP 2010) i *Revista Activitat parlamentària. Especial sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya* (RAP 2010).

5. Marc teòric i metodològic

En aquest apartat presentem una breu compilació d'estudis desenvolupats en diferents àmbits que, per les seves característiques, formen part de la nostra recerca i han contribuït a establir els fonaments teòrics i metodològics d'aquest estudi.

En concret fem referència a treballs elaborats des de l'anàlisi del discurs (5.1.), la descripció lingüística del discurs legislatiu (5.2), la lingüística de corpus (5.3) i la lexicometria (5.4). Al final, presentem els principis metodològics que regeixen la nostra anàlisi (5.5). Veurem que hem fet un especial èmfasi en aquelles d'àmbit català i espanyol, però aquestes llengües no són les principals pel que fa a aquest tipus d'estudis lingüístics.

5.1. Anàlisi del discurs

En aquesta secció presentem l'anàlisi del discurs (AD): la seva gènesi, la història i els objectius, algunes de les definicions que se n'ofereixen i les escoles més representatives.

Segons Charaudeau i Maingueneau (2002:41-45), no existeix un acte fundacional de l'AD com a disciplina, sinó que més aviat convergeixen múltiples corrents i disciplines de les ciències socials (com la sociolingüística, la pragmàtica o la psicologia cognitiva, entre d'altres) i es renoven les pràctiques d'anàlisi textual emprades, tradicionalment, abans de la difusió massiva de la informàtica i, amb ella, de la lingüística de corpus.

A múltiples fonts (entre d'altres a Charaudeau i Maingueneau 2002:41; Paltridge 2012:2; o Guilhaumou 2002:7) es declara que el primer cop que s'empra el terme *anàlisi del discurs* és l'any 1952, quan Zellig S. Harris l'empra com a títol en un article. Harris es proposa dur a terme una recerca per descodificar els motius que duen la gent a saber, a partir d'una situació comunicativa concreta, com han d'interpretar l'enunciat d'algú altre. És a dir, parteix d'una aproximació força propera a la sociolingüística actual:

La démarche inaugurale de l'analyse de discours s'avère très rapidement prendre la forme d'une approche sociolinguistique en ce sens qu'elle associe un modèle linguistique, essentiellement l'analyse d'énoncé, à un modèle sociologique, défini à travers la notion de conditions de production.

(Guilhaumou 2002:10)

A partir de mitjan dècada dels seixanta es formen i es consoliden els diferents corrents de l'AD com la coneixem ara. L'AD, per definició i per gènesi, és una aproximació que va més enllà de la descripció dels usos lingüístics a nivell microtextual. Charaudeau i Maingueneau (2002:45) asseguren que l'AD vol estudiar l'ordre discursiu dels textos en relació amb la resta de discursos de la Història:

On signalera en particulier l'ethnographie de la communication (Gumperz et Hymes 1964), l'analyse conversationnelle d'inspiration ethnométhodologiste (Garfinkel 1967), l'École française; à cela s'ajoute le développement des courants pragmatiques, des théories de l'énonciation et de la linguistique textuelle. Il faut aussi accorder une place à des réflexions venues d'autres domaines, telle celle de M. Foucault (1969) qui déporte l'histoire des idées vers l'étude des dispositifs énonciatifs, ou celle de M. Bakhtine, pour ce qui concerne en particulier les genres de discours et la dimension dialogique de l'activité discursive.

(Charaudeau i Maingueneau 2002: 41)

El discurs és, per a l'AD, una activitat a través de la qual l'emissor es posiciona en una discussió, a través de la qual és partícip d'un conflicte. Protàgores d'Abdera, un dels autors puntals de Billig, assevera que el discurs (i, per tant, el pensament) és una controvèrsia, és a dir, una discussió constant ("All debate, to a certain extent involves placing opposing positions into conflict with each other") (Billig 1987:75) i, per tant, no pot haver-hi neutralitat: quan un parlant tria una paraula, aquella tria lèxica és ja una presa de posició. Aquest és el punt de partida dels estudis de Billig. Entre d'altres, ha analitzat, també, els prejudicis (Billig 1985), les ideologies (Billig 1991) i el discurs polític (Billig 1995). Una altra de les figures clau d'aquest corrent d'estudi és Michel Foucault:

Michel Foucault has played a central role in the development of discourse analysis through both theoretical work and empirical research. In almost all discourse analytical approaches, Foucault has become a figure to quote, relate to, comment on, modify and criticise.

(Jørgensen i Phillips 2002:12)

Foucault afirma que la veritat és una construcció discursiva i, per això, n'investiga les regles per determinar què és cert i què és fals, què es pot dir i què s'ha de callar (Foucault 1969). La gran aportació de Foucault és, però, aquesta teoria:

In reality however this discourse [discourse of repression] serves to make possible a whole series of interventions, tactical and positive interventions of surveillance, circulation, control and so forth, which seem to have intimately linked with techniques that give the appearance of repression, or are at least liable to be interpreted as such.

(Foucault 1980:120)

L'antic catedràtic del Collège de France estableix la dicotomia poder (*control*) i discurs. Jørgensen i Phillips afirmen que, per això, discurs i coneixement són poder:

Foucault focuses on power. In common with discourse, power does not belong to particular agents such as individuals or the state or groups with particular interests; rather, power is spread across different social practices. Power should not be understood as exclusively oppressive but as productive; power constitutes discourse, knowledge, bodies and subjectivities.

(Jørgensen i Phillips 2002:13)

L'AD i la lingüística de corpus analitzen l'ús de la llengua en contextos reals i, per tant, el punt de partida són fets lingüístics documentats en corpus confeigits a partir de produccions textuais reals, no creades *ad hoc* per a la recerca. Com a analistes del discurs, ens centrem en l'estudi del vocabulari i dels usos lingüístics dels EAC 1932, 1979 i 2006. Aquesta disciplina, vol llegir els discursos reals des de diferents enfocaments:

La motivation de l'analyse de discours est double: les phrases contiennent des éléments qui ne peuvent s'interpréter au niveau de la phrase elle-même et l'interprétation d'un discours donné ne se réduit pas à la somme des interprétations des phrases qui le composent.

(Reboul i Moeschler 1998:13)

Aquesta multidisciplinarietat complica el fet de trobar consens, fins i tot pel que fa a la definició mateixa de *l'anàlisi del discurs*: un parell de fonts, com Jaworski i Coupland (1999:1-2) i Paltridge (2012:13-14) n'inclouen fins

a 13 definicions diferents.²⁰ Aquest estudi dels EAC 1932, 1979 i 2006 pren com a referència una de les definicions més acceptades:

Discourse analysis examines patterns of language across texts and considers the relationship between language and the social and cultural contexts in which it is used. Discourse analysis also considers the ways that the use of language presents different views of the world and different understandings. It examines how the use of languages is influenced by relationships between participants as well as the effects the use of language has upon social identities and relations. It also considers how views of the world, and identities, are constructed through the use of discourse.

(Paltridge 2012:2)

Les recerques en AD provenen de camps com la pragmàtica, la teoria dels actes de parla, l'anàlisi conversacional, la psicologia discursiva, l'etnografia de la comunicació, la sociolingüística interaccional, l'anàlisi de la narració i l'anàlisi crítica del discurs (ACD). Segons Charaudeau i Maingueneau (2002:44), els elements següents són comuns a tots els estudis d'AD independentment de llur escola:

- conceben el discurs en el marc de la interacció social;
- prioritzen l'anàlisi de les situacions comunicatives, tot prioritant la caracterització dels gèneres discursius;
- constaten que els funcionaments discursius depenen de les condicions de producció del coneixement o del posicionament dels interlocutors;
- posen èmfasi en l'organització textual o la detecció de marques d'enunciació.

(Charaudeau i Maingueneau 2002:44)

Les recerques en AD han de ser realistes i tenir en compte la seva tradició qualitativa:

Discourse analysis is a committedly qualitative orientation to linguistic and social understanding. It inherits both the strengths and the weaknesses associated with qualitative research. As weaknesses, there will always be problems in justifying the selection of materials as research data. [...]

If discourse analysis is able to generalise it can normally only generalise about process and not about distribution. [...] One common weakness of discourse analysis

---

20. A més de les fonts citades, a Schiffrin, Tannen i Hamilton (2001:538-547) hi ha una anàlisi detallada de la polisèmia del sintagma *anàlisi del discurs* i un repàs exhaustiu de l'evolució històrica del concepte segons les diferents escoles.

is therefore that there is a potential mismatch between the analytic method and the interpretation of data in distributional terms.

(Jaworski i Coupland 1999:18)

Un dels punts febles de l'AD acostuma a ser la tria d'unitats, motiu pel qual hem emprat una selecció basada en criteris estadístics, la lexicometria, que presentem a l'apartat 5.4.

Hem decidit estudiar lingüísticament als EAC 1932, 1979 i 2006 perquè, precisament, són textos que entren en relació entre ells i això els fa idonis per a aquesta disciplina:

Discourses are always defined in relationships of complicity and contestation with other Discourses, and so they change when other Discourses in a society emerge or die.

(Gee 1999:22)

Un EAC s'elabora institucionalment, en cada moment històric, com a resposta a les aspiracions d'autogovern del poble català, com a reclamació d'un canvi de l'*statu quo*, amb més competències i, atesa la transcendència històrica i social, afloren aspectes relacionats amb l'ús del llenguatge, com la ideologia, els tabús o les modes lèxiques.

A través de l'estudi contrastiu dels diferents estatuts que integren el nostre corpus podem aïllar les omissions i les especificitats del vocabulari de cada moment històric.

En Lingüística, un dels corrents estesos i acceptats és l'Anàlisi Crítica del Discurs (ACD). Cal definir-lo com "the study of discourse in relation to the structure of a society as perceived e.g. by Marxists; to ideologies etc. seen as underlying its 'production'" (Fairclough 1995:32). L'ACD propugna que els discursos tenen un rol cabdal per mantenir i legitimar la desigualtat, la injustícia i l'opressió en la societat. L'ACD estudia la relació entre poder i discurs (Fairclough 1989, 1992, 1995). Van Dijk diu que l'ACD no s'associa a cap escola de lingüística, ni d'anàlisi del discurs (citat a van Leeuwen 2006:290). Com a branca específica de l'AD, aquesta aproximació analitza la relació entre les pràctiques lingüístiques dels parlants i les pràctiques de càstig i exclusió que es desenvolupen en els sistemes de poder del món occidental, per tal de trobar indicis lingüístics que les demostrin, fer-les paleses i combatre els prejudicis, la discriminació i el racisme tot

denunciant aquestes pràctiques discursives i oferint eines discursives per combatre-les, com exposa Nussbaum:

[*L'investigador*] se situa en un determinat tipus d'anàlisi del discurs —el corrent d'anàlisi crítica—, tria uns objectes d'estudi —el racisme, el discurs sobre les minories ètniques en els debats parlamentaris, per exemple— ideològicament marcats i manifesta la voluntat d'oferir “armes discursives” que ajudin a la resistència.

(Nussbaum 2002:35)

L'ACD inclou tres escoles amb matisos lleugerament diferents. D'una banda, hi ha l'escola de Londres, encapçalada per Norman Fairclough, que analitza socioculturalment la relació entre els actes comunicatius dels individus i les estructures socials més àmplies (Fairclough i Wodak 1997). De l'altra, trobem l'escola de Viena, que adopta una aproximació sociohistòrica i el seu exponent principal és Ruth Wodak: analitzen els aspectes afectius de la interacció, els problemes d'identitat i de gènere i la construcció discursiva del *nosaltres* que identifica l'endogrup (Wodak 1989). I, per acabar, hi ha l'escola d'Amsterdam, encapçalada per Teun van Dijk i que pren, com a punt de partida, la intencionalitat i la teoria dels actes lingüístics d'Austin i Searle, per oferir una aproximació sociocognitiva al discurs (Van Dijk 1997).

En el nostre estudi interpretem només els resultats obtinguts de les proves estadístiques sobre el corpus textual de què disposem i els còmputos que s'hi han aplicat. Per aquest motiu, doncs, no prenem l'ACD com a opció metodològica, malgrat que moltes recerques similars a la nostra sí ho han fet. La diferència és que, des de l'Anàlisi del Discurs, no oferirem les “armes discursives” (segons la terminologia de Nussbaum (2002:35)) que hauríem d'oferir si aquest fos un treball d'ACD.

5.2. Discurs legislatiu

En aquesta secció presentem les principals referències i tendències quant als estudis del discurs legislatiu en general, i del discurs estatutari en particular. Com ja hem assenyalat, aquesta anàlisi parteix d'un estudi lexicològic del vocabulari dels EAC 1932, 1979 i 2006.

És, per tant, una caracterització del llenguatge emprat en redactar la norma, però s'hi detecten algunes tendències que s'atribueixen a l'estudi del gènere discursiu que analitzem (com seria l'ús de clàusules com *respectant el que estableixi l'Estat*, analitzat prèviament a Morales (2015)).

Podem definir la noció de *discurs legislatiu* d'acord amb la definició que en proposa el Departament d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya:

Les lleis, els estatuts i les normes de funcionament pertanyen a l'àmbit del llenguatge normatiu, com els reglaments o els decrets. El llenguatge normatiu o llenguatge de les normes jurídiques és un subllenguatge d'especialitat dins el llenguatge jurídic, que inclou també altres subllenguatges, com el llenguatge judicial. Atès que les lleis presenten unes característiques pròpies, en part diferents de les dels altres tipus de normes, sovint es parla de *llenguatge legislatiu* per a fer referència al llenguatge específic de les lleis.

(DAL 2017:26)

L'EAC representa un text normatiu cabdal en l'ordenament jurídic català. Els estatuts, des d'un punt de vista lingüístic, són difícils de classificar, ja que ho hem de fer com a discurs legislatiu (o normatiu), segons el seu gènere, com ja hem avançat. Tanmateix, són textos normatius amb un fort component polític.

En un altre nivell, segons Giuliano i La Rocca, cal considerar els EAC textos conatius:

I testi conativi forniscono indicazioni su come si devono svolgere determinati compiti. Appartengono a questa categoria le «istruzioni» (come i libretti che accompagnano le strumentazioni tecnologiche) e i «regolamenti» (dagli statuti associativi fino alle leggi istituzionali).

(Giuliano i La Rocca 2008:25)

El text de les lleis és performatiu, ja que “dans le domaine juridique, où les fonctions normative et performative des textes sont essentielles, le verbe joue un rôle primordial car, en effet, «dire c'est faire»” (Greenstein 2006:24) i, com assenyala Carofiglio (2010:127), les paraules no només declaren, sinó que també canvien la realitat.

Des del punt de vista de la tipologia textual, cal classificar-los com a textos “conatius”, és a dir, que tenen efectes jurídics.

Aquest tipus de llenguatge, segons Tiersma (2006:552), presenta una sèrie de patrons lèxics recurrents, fet que els converteix en textos que es poden analitzar informàticament:

Legislative statutory texts are particularly well suited to congram and ngram extraction (lexical patterns) because of the highly formulaic language of legal discourse. [...] Unfortunately it is not the purpose of this paper to observe lexical cohesion patterns for textual mapping but this is a possible area for future research in legislative discourse.

(Incelli 2010:751)

Segons M. Teresa Castiñeira, els textos normatius inclouen formes que denoten i connoten, però amb un alt grau de precisió:

Hoy se reconoce sin dudas que la precisión absoluta es imposible. Los parlamentos dictan las leyes y los jueces las interpretan y aplican. De lo que se trata es de alcanzar un grado de precisión que permita mantener la seguridad jurídica.

(Castiñeira 2006:73)

Les disposicions s’han d’interpretar amb el sentit establert pel legislador:

Nell’applicare la legge, l’interprete faccia riferimento al “significato proprio delle parole secondo la connessione di esse”. Questo richiamo all’esattezza dei significati dovrebbe costituire un riferimento generale per il giurista, e orientare sempre tanto la sua interpretazione quanto la sua scrittura.

(Carofiglio 2010:137)

Malgrat que el llenguatge jurídic té, segons Cornu (2005:17-20), un triple vessant com a llenguatge sectorial, llenguatge tècnic i llenguatge tradicional, no hem d’oblidar que “si le droit est fait pour tous, le langage du droit aussi” (Cornu 2005:23).

Per aquest motiu, durant les darreries del segle xx, ha ressorgit el *textualisme*, moviment que vol recuperar la filosofia del Plain English Movement²¹ (PEM, també anomenat Plain Meaning Rule als EUA) per aplicar-la al llenguatge jurídic. Aquest corrent es basa en el fet que l’interpret ha de

---

21. També anomenat Plain English Campaign a Montolio i Albertí (2012:98).

llegir literalment la llei i no només interpretar-la segons les intencions del legislador en redactar-les:

In the area of statutory interpretation it became relatively acceptable to look at a statute's legislative history to help determine the meaning of an ambiguous word or phrase. [...] No text can have a meaning independent of the intentions of its maker. In fact, the search for meaning invariably focuses on what a speaker meant by an utterance.

(Tiersma 2006:554)

Segons Daniel Cassany, el PEM, aquest moviment de simplificació del llenguatge administratiu, neix als EUA, als anys seixanta, després que els consumidors reclamessin una documentació redactada en un llenguatge més planer. Fou un moviment que ràpidament es va estendre a la resta del món anglosaxó.

El 1975, Citibank reescriu els formularis de préstecs per adaptar-los als principis del PEM i, el 1978, Jimmy Carter ordena que “totes les regulacions més importants es redactin amb un anglès planer i entenedor per a tots aquells qui les hagin de complir” (Cassany 1993:184). Llurs principis comencen a generalitzar-se al món anglosaxó, després de la publicació de *Language of the Law*: aquesta obra incideix en la redacció normativa per simplificar-la. Pel que fa al català, s'adopten els principis quan s'havia de començar a recodificar el llenguatge jurídic català, després de la mort de Franco:

La represa de l'activitat de les institucions d'autogovern va coincidir amb el sorgiment de moviments internacionals de renovació del llenguatge juridicoadministratiu i del llenguatge legislatiu o normatiu a Europa (Alemanya, Àustria, Gran Bretanya), com ara la campanya del Plain English.

(Sanjaume 2014:13)

Així doncs, a Catalunya, “lingüistes i juristes van contribuir a la fixació d'un estil propi per al llenguatge juridicoadministratiu i per al llenguatge legislatiu” (ib. 13) com es va fer també en relació amb la gestió terminològica:

Desde el principio de las autonomías la aprobación de planes de normalización de las lenguas históricas, que debían recuperar largos años de silencio oficial, llevó consecuentemente a un interés importante por la terminología. La ciencia y la técnica, aunque minoritariamente enseñadas y redactadas en catalán o en euskera (no tanto en gallego), no habían podido ser las lenguas naturales desarrolladas al ritmo del progreso

científico. Era necesario, pues, recuperar el tiempo perdido; modernizar y actualizar los lenguajes específicos, y, con ellos, la terminología especializada.

(Cabré 1999:34)

D'acord amb autores com M. Teresa Cabré o Estrella Montolío, això fa que el llenguatge jurídic català presenti una evolució destacable a Espanya:

Un caso especial lo constituyen las otras lenguas oficiales del Estado español (gallego, vasco y catalán). Para estas tres lenguas, la renovación del lenguaje jurídico ha venido impulsada por una motivación adicional: la voluntad de recrear una tradición jurídica truncada tras cuarenta años de prohibición. Entre ellas, cabe destacar la renovación del lenguaje jurídico catalán.

(Montolío i Albertí 2012:99)

Precisament per aquesta renovació del postfranquisme, el llenguatge jurídic català no comparteix trets amb altres llengües properes, com l'espanyol o l'italià:

Nel brano citato emergono molte delle caratteristiche tipiche dello scrivere (e del parlare) dei professionisti del diritto. Fra queste si annoverano, oltre all'eccesso dell'aggettivazione e in generale alla ridondanza linguistica, l'uso di pseudotecnicismi e di un lessico inutilmente raro e arcaicamente letterario. [...]

La lingua gergale dei giuristi irta di stereotipi, di arcaismi, di circonlocuzioni ridondanti e frasi formulari, caratterizzata dall'abuso delle subordinate (e da un'interpretazione a volte spregiudicata della grammatica e della sintassi), volutamente racchiusa entro un perimetro disciplinare.

(Carofiglio 2010:129-130)

Hi ha força publicacions i recerques, sobretot en anglès, pel que fa a guies de redacció d'acord amb els principis del PEM. A més de referències clàssiques com *The language of the law* de Mellinkoff (publicat el 1963), cal destacar manuals més recents, com els de Butt i Castle (2006), a Anglaterra i Darmstadter (2008) als Estats Units. Hi ha, per exemple, estudis lingüístics fets a nous arribats als EUA (Hoffman i Tyler 2008) i Wagner i Cacciaguidi-Fahy (2006) han recollit pràctiques i eines sobre aquesta qüestió. O Girolamo Tessuto (2008), que ha descrit els múltiples estils de redacció legislativa en anglès. El PEM també és present a altres països, com Suïssa (Mader 2003) o Catalunya (Galiana 1999).²²

---

22. Els subratllats són nostres.

El terme avaluació també exclou els estudis sobre la necessitat real d'una llei i *els esforços per adaptar-la a un llenguatge entenedor*. Tanmateix, això no significa necessàriament que el fet que una llei sigui o no sigui comprensible hagi de ser irrellevant en el context de l'avaluació. *Al cap i a la fi, les lleis que resulten incomprensibles o que són difícils d'entendre no són els mitjans més adequats per a assolir els objectius establerts pel legislador.* (Mader 2003:99)

És evident que la regulació legal, encara que sigui especialitzada, va destinada a tots els ciutadans, però també és evident que la seva eficàcia real s'estén sobre els professionals o experts en la matèria regulada i en la norma en qüestió. D'aquesta manera, *la intel·ligibilitat de les normes rau no tant en el fet que puguin ser compreses d'immediat per tots els ciutadans, com en el fet que no puguin ser-ho, a causa de la seva deficient redacció, per aquells que en són els destinataris més directes.*

(Galiana 1999:22)

En anglès, hi ha molts manuals, associacions i revistes científiques que tipifiquen l'estil i la redacció relatius a les lleis. Carofiglio assegura que el primer manual de PEM es publica l'any 1894, precisament, als EUA:

Gli Stati Uniti si sono dati il primo manuale di stile per la redazione di atti e documenti nel 1894, e il testo è giunto oggi alla trentesima edizione. [...]

Negli Stati Uniti, sul modello di un piccolo, fondamentale libro continuamente ristampato dagli anni Trenta a oggi —*The Elements of Style*—, è stato pubblicato nel 1991 *The Elements of Legal Style*: un manuale che fissa le regole basilari dell'uso, dall'interpunzione al lessico, dalla grammatica alla sintassi, dall'*actio* all'*elocutio*, con efficacia e chiarezza.

(Carofiglio 2010:142-143)

Cal destacar nombroses publicacions com l'*International Journal of Legislative Drafting and Law Reform*, articles publicats a l'*International Journal of Law, Language and Discourse*, o institucions com el Legal Writing Institute d'Estats Units o l'Europa Institut de la Universitat Zurich. Quant als manuals, un dels més emprats en el món anglosaxó és el de Rylance (2012); per conèixer les aproximacions existents, vegeu Bhatia, Candlin i Engberg (2008). Degut a la seva hegemonia, l'anglès és la llengua amb més recerca sobre redacció normativa. A més de manuals clàssics de redacció legislativa com els de Goodrich (1984), Dickerson (1986), Thornton (1987), Bowers (1989), n'hi ha alguns de més nous (Karpen, Kretschmer i Molle 2002; Bhatia, Candlin i Engberg 2008) que descriuen les propietats del discurs legislatiu, però els de Thornton (1987), Xanthaki (2013) i Zammit (2013) són dels més emprats.

A més, és especialment destacable la investigació de Doczekalska (2009) a *All Originals: Fiction and reality of multilingual legal drafting in the European Union and Canada*, en què va analitzar la redacció normativa en entorns multilingües (Unió Europea i Canadà), el rol de la traducció i el contacte entre sistemes jurídics diferents.

En francès també s'han descrit els principis de redacció legislativa en capítols del manual de confecció de lleis de Drago (2005) i en el de Vanderlinden (1990), que tracta sobre la redacció legislativa en contextos amb múltiples sistemes jurídics i lingüístics. A més, cal destacar el monogràfic de la revista *Le Courrier juridique des finances et de l'industrie* de 2008, a la *Légistique* i el *Manuel de légistique* (Bergeal 2012). Resulta especialment pertinent, també, citar les obres *Jurilinguistique comparé: Langage du droit, latin et langues modernes*, de Mattila i Gémar (2012) i *Linguistique juridique* (2005), de Gérard Cornu, en què es presenten els trets lingüístics d'una bona redacció legislativa. A més, cal assenyalar el volum de Jean-Claude Gémar sobre la redacció i la traducció jurídica titulat *Traduire ou l'art d'interpréter. Langue, droit et société: éléments de jurilinguistique* (1995).

La jurilingüística a Catalunya és força present:

A Catalunya ens hem de considerar especialment afortunats perquè l'organigrama del Parlament n'inclou ambdós, tot i que els organigrames d'altres cambres legislatives properes (com l'Assemblée Nationale francesa, les Cortes Generales espanyola o la Camera dei Deputati italiana) acostumen a reflectir-hi un departament de serveis jurídics però no pas un de serveis lingüístics. A les institucions europees, tanmateix, sí que es dona importància a aquest aspecte lingüístic i, de fet, existeix la figura del "lawyer-linguist" (*jurista-lingüista*), la qual garanteix una correcta redacció legislativa paral·lela en diferents llengües; a nombroses universitats europees i nord-americanes, així mateix, els plans d'estudi de Dret acostumen a incloure assignatures de redacció normativa i, algunes institucions, com la Mercer University School of Law, compten amb centres específics de formació en redacció legislativa, com el Legal Writing Institute.

(Morales 2017, blog RLD)

Sobre la tradició en castellà, malgrat els intents previs i d'acord amb Montolíó, no s'ha materialitzat aquest desig fins fa poc:

En España, con la llegada de la democracia, estos movimientos de adaptación de los patrones comunicativos a los tiempos actuales tuvieron repercusión en el lenguaje

administrativo español y se materializaron en la publicación del *Manual de Estilo del Lenguaje Administrativo* (1990). Con todo, en el ámbito del discurso jurídico, el primer planteamiento de la necesidad de renovación lingüística no llegó hasta el año 2002.

(Montolío i Albertí 2012:99)

Encara que hi ha alguns intents històrics aïllats amb propostes modernitzadores, com la d'Enrique Martín Guix a la seva *Guía Teórico-Práctica del Escribiente* (publicada l'any 1902) o la derivada de l'aprovació de la *Ley de procedimiento administrativo* de 1958 s'inicia un procés de renovació del llenguatge administratiu castellà, però amb uns resultats molt limitats (Ribas 2006:111). Durant els anys vuitanta, “treballs com els de Calvo (1980, 1983, 1984) suposen un nou esforç renovador en el camí cap a la modernització però encara amb un ressò molt limitat” (Ribas 2006:111).

L'impuls més gran, però, arriba l'any 2005 gràcies al Pla de transparència judicial del Consell de Ministres:

Este reconocimiento del derecho del ciudadano a comprender está en la base del *Plan de Transparencia Judicial*, aprobado por Acuerdo del Consejo de Ministros de 21 de octubre de 2005, que incluye entre sus objetivos obtener una justicia comprensible tanto en las vistas o comparecencias como en las comunicaciones escritas y en las propias resoluciones judiciales. La elaboración del *Informe de la Comisión de modernización del discurso jurídico* constituye una cristalización relevante de este objetivo.

(Montolío i Albertí 2012:100)

L'any 2011 (CMLJ 2011) aquesta comissió fa públic un informe. Des d'aleshores, però, la *Comisión Interministerial para la Modernización del Discurso Jurídico* no ha publicat cap altre treball. Fruit de la recerca que es deriva d'aquesta comissió per elaborar l'informe citat, però, la Dra. Montolío Durán publica l'any 2012 l'obra *Hacia la modernización del discurso jurídico* (Montolío i Albertí 2012). Alguns manuals adreçats a futurs juristes com, per exemple, el *Manual de técnica legislativa* (García-Escudero 2011), inclouen indicacions sobre redacció normativa, però no hi ha cap manual de referència de redacció legislativa específic, com en el cas de les llengües esmentades.

Pel que fa al discurs legislatiu, a la universitat de Granada, es va defensar una tesi doctoral que el tracta des de la filosofia del dret (Rodríguez 1993)

i, a la universitat de Salamanca, una recerca va contrastar el discurs legislatiu i mediàtic sobre la dona immigrant a Portugal dels anys 2004-2007 (Serra 2012). Per acabar, és remarcable la feina de Maria Cristina Bordonaba Zabalza sobre l'argumentació en els preàmbuls de la normativa laboral espanyola i la d'Elena Landone sobre els marcadors del discurs en algunes normes territorials d'algunes CA; ambdues es recullen al volum *Lengua y derecho: líneas de investigación interdisciplinaria* (Chierichetti i Garofalo 2010). Els preàmbuls dels estatuts d'autonomia també han estat objecte d'estudi del professor Manuel Bonachela Mesas, que l'any 2011, va publicar, a la revista *Teoría y Realidad Constitucional*, l'article "Los preámbulos de los Estatutos de Autonomía entre la técnica legislativa y su trascendencia constitucional". A la tesi doctoral (Morales 2015:528), ja vam afirmar que aquest era un dels apartats més interessants de caracteritzar, des de l'òptica de l'anàlisi del discurs i esperem en un futur dur a terme un estudi contrastiu aprofundit dels preàmbuls dels EAC 1979 i 2006 (l'EAC 1932 no n'inclou cap, com es veu a la secció 6.3.1).

Quant a la llengua catalana, ja s'ha esmentat que la situació és força diferent. Segons Ribas (2006:104), ja durant els anys trenta es van produir nombroses investigacions sobre la modernització del llenguatge jurídic català. Alguns exemples en són *Formulari de documents en català* (de Cèsar August Jordana, 1931) o *Formulari de documents notariais* (de J. Comes, 1932 i l'EAPC, creada l'any 1914). Tanmateix, amb la restitució de les institucions democràtiques posteriors a la CE 1978, es du a terme una modernització general del llenguatge jurídic català. Per modernitzar-lo, es proposava crear un llenguatge que combinés, de manera equilibrada, la tradició i la modernitat i, d'aquesta manera, es trenqués la dependència que presentava respecte del castellà (Ribas 2006:105). Podem afirmar, 40 anys més tard, que s'ha assolit aquella missió, gràcies a la feina d'institucions, unitats administratives, departaments universitaris i serveis de normalització lingüística, entre molts altres actors, que han permès "garantir un únic llenguatge i una única terminologia jurídica a les lleis de Catalunya i a les de l'Estat" (Ribas 2006:110).

És notable la feina del Grup d'Estudis de Tècnica Legislativa (GRETEL).²³ Segons Sanjaume, “el 1984 es va fundar el GRETEL, en el qual van participar lingüistes i juristes, amb la finalitat d'estudiar i divulgar treballs de recerca en tècnica legislativa” (2014:14). Alguns dels seus membres foren O. Camps, C. Duarte, J. M. Mestres o M. Xirinachs i analitzaren la forma de les lleis en català (GRETEL 1986) per fer una sèrie de recomanacions lingüístiques, recollides a *La redacció de les lleis* (GRETEL 1995) (encara ara un model emprat per redactar lleis en català).

El moviment de modernització del llenguatge jurídic català parteix del model de descripció del discurs legislatiu quebequès, tot adoptant —i adaptant— les directrius del manual de Sparer i Schwab, aparegut l'any 1980, titulat *Rédaction des lois: rendez-vous du droit et de la culture*. En una ressenya d'aquest manual Isidor Marí deia l'any 1983:

Confiam veure com el llenguatge administratiu català, en comptes d'arrossegar els mateixos defectes d'estil del castellà, sap avançar amb eficiència cap a uns mitjans expressius propis, conformes amb la llengua i la cultura de la nostra nació i accessibles als ciutadans que servim.

(Marí 1983:159)

Com avançàvem, moltes institucions han treballat, des de fa gairebé 40 anys, amb la mateixa finalitat. Algunes de les principals, en aquesta modernització, han estat la Direcció General de Política Lingüística, el Comitè Assessor per a l'Estudi de l'Organització de l'Administració del Departament de Governació, la Comissió Interuniversitària de Llenguatge Administratiu i Jurídic, el Departament de Justícia o la Societat Catalana d'Estudis Jurídics. Des del nostre punt de vista, tanmateix, considerem que les tres amb un rol més prominent han estat: el centre de terminologia catalana (TERMCAT), l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) i els Serveis d'Assessorament Lingüístic —anomenats Departament d'Assessorament Lingüístic des de 2016— del Parlament.

El TERMCAT, creat l'any 1985 per la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans, és encapçalat, inicialment, per M. Teresa Cabré Cas-

---

23. Per a més informació, consulteu GRETEL (1995).

tellví i la seva missió és “garantir el desenvolupament i la integració de la terminologia catalana en els sectors especialitzats i en la societat en general”.²⁴ La segona és l'EAPC, creada l'any 1912 per la Mancomunitat d'Enric Prat de la Riba i dirigida inicialment per Isidre Lloret. Margarida Sanjaume assenyala que “ha representat un potent mitjà de difusió del llenguatge juridicoadministratiu català gràcies a la seva tasca formativa” (2014:14).

La darrera, com assenyàvem, és el Parlament de Catalunya i, més concretament, el seu Departament d'Assessorament Lingüístic. Sanjaume explica que “quan el Parlament va reprendre la seva activitat, el 1980, ja es va dotar d'un equip de lingüistes”, que “van començar a fixar uns criteris lingüístics per a les lleis i els primers textos parlamentaris” (ib.15). Cal assenyalar que “els lingüistes del Parlament col·laboren amb les institucions que exerceixen l'autoritat lingüística a Catalunya —IEC i TERMCAT— i també amb les universitats, especialment en postgraus i màsters i amb els serveis lingüístics d'altres administracions i institucions públiques del domini lingüístic català” (Sanjaume 2014:16).

El 1997, tot “inspirant-se en aquells corrents de modernització del llenguatge legislatiu, especialment del Quebec, van establir el que seria el model lingüístic i d'estil dels textos del Parlament” (ib.16), es publica la primera edició de *Criteris de redacció dels textos normatius i declaratius*. Després el Parlament (2003) va publicar l'obra *Legislador i tècnica legislativa. Workshop celebrat al Palau del Parlament el dia 17 de febrer de 2003*, on s'hi tracten, més aviat, aspectes procedimentals i institucionals. Durant la darrera dècada, el Parlament ha publicat dues edicions (el 2014 i el 2017) del *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya*, una referència indispensable juntament amb la del GRETEL pel que fa l'estudi i la descripció del discurs legislatiu català.

Pel que fa a l'anàlisi de discursos normatius negociats políticament —és a dir, com els estatuts autonòmics o la CE—, no hem trobat gaires recerques que hagin partit d'un vessant lingüístic. Hem de citar els estudis de

---

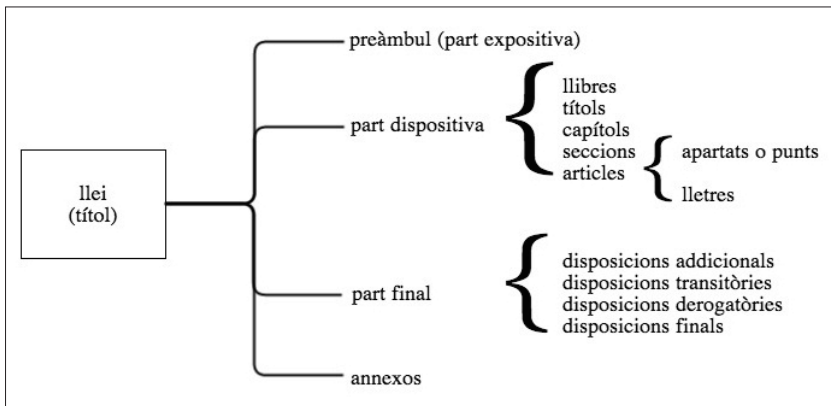
24. Informació extreta del lloc web oficial del Centre de Terminologia TERMCAT.

Seoane (1968) sobre el llenguatge emprat a la Constitució de 1812 o la recerca que, actualment, du a terme la investigadora Ségolène Demol, a la Universitat Pompeu Fabra, que estudia l'evolució del vocabulari de les diferents constitucions promulgades a Espanya els anys 1812, 1931 i 1978 (Demol 2012; 2013).

De l'àmbit català, a més, és pertinent el volum *La terminologia instrumentalitzada* (editat per Miquel Strubell i publicat l'any 2015), que inclou estudis d'AD normatiu des d'un punt de vista terminològic. Alguns articles tracten sobre la polisèmia de conceptes com *nació* i *regió* a la legislació europea o sobre l'evolució cronològica al *Diccionario de la lengua española* de la RAE de definicions de conceptes clau com *sobirania*, *consulta*, *estat* o *referèndum*.

Un cop enllestida la revisió bibliogràfica, hem d'indicar que l'estructura prototípica de les lleis en llengua catalana —aplicada als estatuts analitzats— és, segons el *Manual de redacció de les lleis*, la següent:

Figura 13. Estructura prototípica de la llei (a partir de GRETEL 1995:72)

Com assenyalava Margarida Sanjaume a la citació inicial, l'AD normatiu és una part de la descripció del discurs jurídic i Finegan (2012:483) diu que “the phrases «language of the law» and «legal discourse» refer to (a) language that arises in statutory law”.

Galiana, per la seva banda, estableix que el llenguatge normatiu està integrat per formes lèxiques comunes i especialitzades (de l'àmbit jurídic-coadministratiu i d'altres):

Partint de les paraules que componen la norma, els termes del llenguatge legislatiu es poden classificar en termes del llenguatge ordinari, termes pertanyents a una determinada ciència o tècnica i termes tecnicojurídics.

Les normes jurídiques, que obliguen, prohibeixen o autoritzen determinats comportaments, es componen de paraules que tenen les característiques pròpies del llenguatge ordinari. Això és així perquè es busca el seu major grau de comprensió.

(Galiana 1999:22)

L'estudi del discurs legislatiu s'ha dut a terme, sobretot, des de la tècnica legislativa i des de la lingüística. Nosaltres, evidentment, ens situem en aquesta segona tradició, que s'engloba dins l'etiqueta de *linguistique juridique*, que Gérard Cornu (2005:25) defineix com “l'application particulière au langage du droit de la science fondamentale de la linguistique générale”. Aquesta branca s'ocupa de:

La linguistique juridique examine les signes linguistiques que le droit emploie (disons pour simplifier, les mots, sous le rapport de leur sens et de leur forme) et les énoncés que le droit produit (disons par exemple les phrases et les textes, sous le rapport de leur fonction, de leur structure, de leur style, de leur présentations, etc.).

(Cornu 2005:392)

La lingüística, però, hi té un paper subsidiari, segons aquest expert:

La linguistique juridiques mérite d'être reconnue principalement comm l'auxiliaire d'une branche de la science de la législation: la technique législative. Dans une autre terminologie, on y reconnaîtra une partie de la légistique, nom donné à la science de la composition des lois. Elle participe à l'art législatif.

(Cornu 2005:34)

La definició de *tècnica legislativa* que empren en aquest treball és la següent:

Scienza (sapere) delle tecniche legislative e del loro uso appropriato, ed in un senso più ampio come scienza della progettazione legislativa inclusiva sia degli aspetti formali che di quelli sostanziali.

(Pagano 2004:33)

Aquesta part de les Ciències Jurídiques s'ocupa de "la legislació en el seu aspecte avaluatiu institucional i procedimental, és a dir, el procés general de producció de lleis i normes jurídiques" (Galiana 1999:11). La bibliografia existent sobre aquesta disciplina és molt àmplia i, a més, comprèn obres de diversos àmbits del Dret. La majoria de recerques d'aquest àmbit s'han desenvolupat, sobretot, a països anglòfons i també francòfons. Destaquem manuals que compten amb una part de tècnica i una altra de redacció legislativa, amb casos i legislació concrets de l'Índia (Atre 2006), dels Estats Units (Haggard i Kunev 2007) o de la Commonwealth (Zammit 2013).

De l'àmbit castellanoparlant, destaca el manual de José H. Meehan titulat *Teoría y técnica legislativas* (de 1976), el volum *Técnica Normativa de las Comunidades Autónomas* (publicat per la Comunidad Autónoma de Madrid l'any 1991), la tesi de Josep Aguiló (1989), titulada *Informática jurídica, lenguajes documentales y técnica legislativa* i la de Del Río (2003), que presenta un estudi sobre l'aplicació dels sistemes experts en la normalització del llenguatge legislatiu. A més, és remarcable la recerca de Blanca Sáenz de Santamaría (2008) sobre tècnica legislativa a *La formación de la ley durante el reinado de Isabel II (Un estudio histórico de técnica legislativa)* i el manual *Técnica legislativa* de López Olvera (2002). Malgrat que és una traducció, també considerem cabdal, degut a la seva influència, esmentar el volum *Nomografía o el arte de redactar leyes* (de Jeremy Bentham i traduït al castellà per Cristina Pabón). En l'àmbit català, Di Ciommo (2012) ha investigat la tècnica legislativa italiana a la UPF.

Aquesta recerca, com s'ha avançat, és un estudi del discurs estatutari català. Al món anglosaxó, s'empren dos termes molt propers, però que designen àmbits diferents: *legislative drafting* i *legal drafting*. En aquesta

recerca, ens interessa, sobretot, d'analitzar el primer. Hem d'estudiar el discurs legislatiu (o normatiu) i no pas un altre de més ampli i genèric, com la redacció jurídica (és a dir, el que en anglès s'anomena *legal drafting*). Aquest camp i el seu hiperònim, el discurs jurídic (*legal discourse*), són àmbits idonis per dur-hi a terme estudis amb l'AD:

Law libraries, therefore, house immense collections of written text, such as motions, counterclaims, and judges' opinions, but they also contain spoken words, transcribed in writing, such as trial testimony, questioning, and argument. Law, therefore is a fertile field for discourse analysts.

(Shuy 2001:482)

Al món francòfon, s'empren termes que poden generar confusió: mentre que l'etiqueta *jurilinguistique* (o *linguistique juridique*) és més àmplia (lingüística aplicada a les ciències jurídiques). La forma *légistique* (i el seu equivalent italià *legistica*) serveix per designar el nostre àmbit d'estudi. Segons l'EuroVoc, l'equivalent català de *legal drafting* és *redacció legislativa*. A la bibliografia publicada, però, hi ha variació i s'alternen *redacció de textos legislatius*, *redacció de textos normatius* i *redacció normativa*.

Al títol d'aquesta recerca, tanmateix, hi diu *discurs legislatiu*. Com vèiem a l'apartat anterior, aquesta és una recerca de l'àmbit de l'anàlisi del discurs, no pas de l'anàlisi textual: la diferència rau en el fet que l'AD posa en relació els components d'un text amb alguns trets socials o psicològics d'una persona o grup, mentre que l'anàlisi textual l'analitza només com a estructura.

Tot i això, gran part de la bibliografia i de les caracteritzacions lingüístiques del discurs legislatiu són a obres sobre *redacció legislativa* o una variant sinònima; un exemple, el ja citat manual de referència del GRETEL es titula *La redacció de les lleis*. Amb aquest sintagma es fa referència a tots els recursos que "tracten de la qualitat lingüística i legislativa d'una llei".²⁵

---

25. Definició del *Tesaurus* del Parlament de Catalunya.

5.3. Lingüística de corpus

La lingüística de corpus es desenvolupa gràcies a l'expansió de la informàtica a gran escala i se n'amplien els usos durant la segona meitat del segle xx. Els primers treballs de lingüística de corpus, però, són previs: Friedrich Wilhelm Kaeding fou un lingüista alemany que, l'any 1897, va analitzar un corpus d'aproximadament 11 milions de paraules per desxifrar la distribució de cada lletra i llurs seqüències en alemany. Altres pioners en la lingüística de corpus foren Franz Boas, Zellig Harris o Charles C. Fries.

El 1961 es crea el Brown Corpus i molts autors consideren aquesta fita el naixement de la lingüística de corpus moderna. Fins als anys vuitanta aquesta disciplina passa força desapercebuda, però gràcies al desenvolupament i a la comercialització industrial de la informàtica domèstica, en aquest període, creix l'interès per aquesta disciplina.

En aquest treball, partim de la definició de *corpus* següent:

A corpus is a large collection of computer-readable texts, of different text-types, which represent spoken and/or written usage. No corpus can be a fully representative sample of the whole language, but such collections can at least be designed to represent major dimensions of language variation, such as spoken and written, casual and formal, fiction and nonfiction, British and American intended for different age groups, for experts and lay persons, and so on.

(Stubbs 2001:326)

L'*Enciclopèdia Catalana* defineix aquesta disciplina com la "branca de la lingüística que es basa en l'estudi dels fenòmens lingüístics a partir de grans col·leccions de textos en format màquina, anomenats corpus" (*Enciclopèdia Catalana*) i, segons Meyer, ha afegit un gran valor a la recerca en Lingüística:

Corpus linguistics has been one of the more exciting methodological developments in linguistics since the Chomskyan revolution of the 1950s. It reflects changing attitudes among many linguists as to what constitutes an adequate "empirical" study of language, and it has drawn upon recent developments in technology to make feasible the kinds of empirical analyses of language that corpus linguists wish to undertake.

(Meyer 2002:141)

De fet, “corpus linguistics is more a way of doing linguistics, a methodological basis for pursuing linguistic research, than a separate paradigm within linguistics” (Meyer 2002:xi). Es considera que la teoria generativista chomskiana és un punt d'inflexió en el desenvolupament d'aquesta disciplina. Noam Chomsky (que Castellà designa “nom estel·lar” de la gramàtica generativa (1992:22)), planteja amb el generativisme “unes idees que van influir molt en la visió del llenguatge i que han estat objecte de debat en altres camps, com la psicologia humana” (ib. 22).

Tot i la importància per a la lingüística de corpus, Chomsky no acceptava el corpus com a eina d'anàlisi lingüística, ja que, segons ell, calia estudiar la competència (i no l'actuació lingüística), perquè la tasca de la gramàtica fos “construir un model formal explicatiu de les regles, principis, etc. que constitueixen la competència lingüística dels parlants” (ib. 103). A diferència dels generativistes, els lingüistes de corpus prioritzen el component descriptiu per sobre de l'explicatiu:

Corpus linguists see complexity and variation as inherent in language, and in their discussions of language, they place a very high priority on descriptive adequacy, not explanatory adequacy. Consequently, corpus linguists are very skeptical of the highly abstract and decontextualized discussions of language [...], because such discussions are too far removed from actual language use.

(Meyer 2002:3)

La nostra línia de recerca s'inscriu dins la lingüística de corpus perquè “it approaches that focus on language choices, meanings and patterns in texts including those based on [...] the notion of genre and the problem-solution pattern” (Flowerdew 2012:175).

5.4. Lexicometria

La lexicometria és una branca de la lexicologia²⁶ que analitza els textos partint de la freqüència d'ocurrència dels mots que l'integren. Segons el *Vocabulari de la lexicometria* cal definir-la així:

---

26. Per entendre la relació entre lexicologia i lexicometria incloem l'explicació següent: “Salem (Lebart and Salem, 1994:13) refers to lexicology as the ‘study of the origin, story and relationship of words’. What lexicometry has achieved is to extend the analytic approach by elaborating the relationships within a text that are not accessible to consci-

Disciplina que permet descriure quantitativament els textos constitutius d'un corpus a partir de la seva segmentació en formes gràfiques. Consta d'un conjunt de mètodes que permeten fer reorganitzacions formals de la seqüència textual i anàlisis estadístiques de vocabulari.

(Salem, Cabré i Romeu 1990:26)

Aquesta branca també s'anomena *estadística lingüística* (Guiraud 1960), *estadística lèxica* (o *lingüística quantitativa*, Muller 1974), *estadística textual* (Lebart i Salem 1994), *anàlisi de dades en lingüística* (Benzécri 1980) o *lexicologia quantitativa* (Niklas-Salminen 1997:35). Tot i la variació, nosaltres fem *lexicometria* per la seva precisió, com argumentava M. Teresa Cabré en un treball de 1977:

Preferimos el término lexicometría a estadística textual porque, como muy bien justifican, es más preciso en cuanto al objeto y más amplio en cuanto al método.

(Cabré Castellví 1977:197)

Des d'aquesta perspectiva interpretem *mot*, *paraula* o *forma* des d'un punt de vista formal, és a dir, com "le groupement de lettres, séparé, à gauche et à droite, par un blanc des autres éléments du texte" (Niklas-Salminen 1997:13-14).

Els pioners dels estudis en lexicometria són Wagner (1949) i Guiraud (1953) i, posteriorment, De Bazin (1967) i Muller (1967).

Nombrosos autors (entre d'altres, Guilhaumou 2002:14) consideren que la denominació *lexicometria* i els seus orígens metodològics neixen a França, al Laboratoire de lexicologie politique de l'ENS de Saint-Cloud. El primer treball exhaustiu realitzat des d'aquesta aproximació és l'anàlisi dels pamflets del maig del 68 francès, recollit a *Des tracts en mai 68* (Demonet *et al.* 1975).

La lexicometria sorgeix a finals de la dècada dels 60, integra trets de la lingüística textual i quantitativa i parteix d'un estudi intrínsec del vocabulari:

---

ousness, leading to an encounter with textual organization. In this respect, lexicometry is not a uniform method but a panoply of approaches which seek to capture the different properties of a corpus.

Rather than being a single coherent method it involves a series of methods which are applied to appropriately chosen texts that relate to socio-historical hypotheses, while also being constrained by the research instruments." (Williams 1999:229-230).

Elle ouvre la voie à une linguistique de corpus qui définit le corpus comme une collection de données langagières sélectionnées et organisées selon des critères linguistiques explicites pour servir d'échantillon du langage (Habert, Nazarenko et Salem, 1997:11), résolvant ainsi en partie les problèmes des linguistes face au corpus. Le linguiste finit en effet par concentrer son attention sur l'enrichissement des corpus, via les banques de données, l'accroissement de leur taille et l'amélioration des accès aux corpus.

(Guilhaumou 2002:13-14)

L'empreu perquè, com afirma Bolasco, proporciona una visió general del corpus:

Il presupposto quindi della scuola benzecriana d'Analyse des données è di disporre d'un sistema ampio di informazioni elementari, capaci di cogliere il fenomeno nella sua complessità.

(Bolasco 1999:20-21)

A més, permet una selecció del vocabulari no basada en criteris subjectius —com podria ser-ho la tria de paraules clau d'un àmbit o d'una temàtica—, sinó que, a partir d'un estudi inicial basat en càlculs matemàtics, es detecten les unitats que resulten més significatives estadísticament. La seva objectivitat comença, doncs, amb la selecció i l'anàlisi:

Pour la lexicométrie, l'objectivité commence quand les projections tendent à faire place à des formalisations. On ne fixe d'avance ni mots-témoins, ni grilles, ni schèmes, ni hiérarchies. On prend tout (exhaustivité des relevés), de la même manière (uniformité du dépouillement) et selon un critère unique (invariance d'une unité de base anonyme). Cette «neutralité» n'est pas un postulat innocent: elle signifie que chaque occurrence est également significative et que seules entrent en ligne de compte les valorisations quantitatives ou formelles qui sont le fait du texte.

(Demonet, *et al.* 1975:20-21)

Aquesta metodologia garanteix un tractament sistemàtic i automatitzat del corpus:

La lexicometria permet superar el simple recompte de mots i establir, a partir del tractament sistemàtic i automatitzat de corpus de textos, les complexes relacions estadístiques que es produeixen entre les unitats lèxiques.

(Centre de Lexicometria 1993:1)

El vocabulari del corpus pot classificar-se (segons la freqüència i distribució de les formes en els diferents subcorpus) en:

- Vocabulari comú: entès com a conjunt de formes presents a totes les parts d'un corpus.
- Vocabulari de base: entès com a conjunt de formes del corpus que no presenten, per a un llinar determinat, cap especificitat, ni negativa ni positiva, a cap de les parts.
- Vocabulari original: per a una part del corpus, conjunt de formes originals per a aquesta part.

(Salem, Cabré i Romeu 1990:41)

Es pot considerar que la lexicometria és una metodologia amb una tradició prou madura i consolidada.²⁷ Entre molts altres, podem esmentar estudis com el de Benoit (1982) sobre l'evolució del vocabulari comunista en el període 1932-1946, el de Salem (1993) sobre l'evolució del vocabulari sindical, el de Bigey (2007) sobre el vocabulari de les sèries de novel·la rosa del període 1942-2004 o el de Savoy (2014) sobre els discursos de l'Estat de la Nació dels presidents nord-americans en el període 1934-2014.

Des de l'inici de la lexicometria hi ha dues grans escoles: la dels formalistes i la dels lematitzadors (*lemmatiseurs*). La diferència entre elles rau en el fet que els investigadors del primer grup consideren que cal estudiar les ocurrències de cada forma (*forme*, en francès) i és semasiològica ja que “privilégie les signes pour aller vers le sens-cette liste de formes constitue seulement un matériau de départ” (Martinez 2003:19). En aquest grup podem trobar autors com Pierre Lafon, André Salem o Maurice Tournier.

Els lematitzadors parteixen de l'agrupament de les diferents formes relatives a un únic paradigma o flexió; és a dir, parteixen del lema (*emme*), amb autors com Étienne Brunet o Charles Muller, que defensen que “la lemmatisation, malgré ses imperfections, a le mérite de masquer l'une de ces réalités, donc d'isoler l'autre et d'en permettre la mesure” (Muller 1984:XI). A la bibliografia més recent s'ha començat a detectar l'ús d'una tercera unitat, el motiu (*motif*):

Un motif se définit par l'association récurrent de *n* éléments du texte muni de sa structure linéaire, la quelle donne une pertinence aux relations de successivité et de contiguïté.

(Mellet i Longrée 2012:717)

---

27. Per a més informació sobre l'evolució d'aquestes recerques de 1980 a 2009, llegiu Guilhaumou (2010).

Les últimes quatre dècades han estat un període fèrtil per a l'estudi lexicomètric, ja que s'han produït avenços notables i s'han desenvolupat i millorat les eines d'anàlisi lexicomètrica. Com passa amb les recerques, algunes parteixen d'un estudi del vocabulari formalista (com el *Lexico* 3.6) i altres, en canvi, parteixen de les formes agrupades per lema (com l'*Alceste* o l'*Hyperbase*).

Des de l'inici, a principis de la dècada dels setanta, la universitat catalana mostra un gran interès per la lexicometria i a finals d'aquella dècada, poc després del seu naixement a França, es conclouen els primers estudis lexicomètrics sobre els vocabularis dels debats parlamentaris de la Constitució espanyola de 1932 (Cabré 1977), dels programes i manifestos electorals d'aquella dècada (Anglada 1978), dels pamflets partidistes publicats en clandestinitat a Espanya durant el període 1965-1974 (Lleal 1980), dels pamflets partidistes publicats en clandestinitat a Espanya durant el període 1965-1974,²⁸ del discurs de la premsa durant la postguerra (Romeu 1992) o del discurs del partit Republicà Demòcrata Liberal espanyol entre 1931 i 1936 (Íñigo 1995).

A l'inici, per tant, la lexicometria té una forta presència dins l'àmbit universitari català: es funda la Unitat Tècnica de Lexicometria a la Universitat de Barcelona (1985), s'organitzen les *Jornades sobre Lexicometria* (1988) i, dos anys després, les primeres *Journées d'Analyse des Données Textuelles* a la UPC (1990).

Tot i aquests inicis, tret de l'anàlisi feta sobre la representació d'Espanya al diari *Le Monde* entre 1969 i 1985 (Fernández Moreno 1998), no tenim constància d'altres estudis lingüístics basats en mètodes lexicomètrics que s'hagin desenvolupat a Catalunya en els darrers anys, llevat del treball d'Eloi Grasset (2011), que l'ha aplicat per estudiar contrastivament l'obra de Pere Gimferrer en català i castellà, la nostra recerca sobre les diferents versions de l'EAC 2006 (Morales 2015) i aquest estudi.

---

28. A Cabré Castellví (1982:771-776) es pot trobar una síntesi dels estudis fets a Espanya durant la dècada dels 70 en lexicologia política des d'aproximacions lexicomètriques (també hi ha les elaborades a partir d'altres metodologies).

5.5. Metodologia d'anàlisi

En aquest capítol, s'explica detalladament la metodologia relacionada amb les fases de l'anàlisi següents:

- Constitució del corpus
- Selecció del programari lexicomètric
- Preparació del corpus
- Selecció d'unitats
- Anàlisi estadística
  - Riquesa lèxica
  - Distància intertextual
- Exploració lexicomètrica quantitativa
  - PCLC: Principals característiques lexicomètriques del corpus
  - Anàlisi Factorial de Correspondències (AFC)
  - Creixement del vocabulari
  - Diagrama de Pareto
- Exploració lexicomètrica qualitativa
  - Descripció estructural
  - Estudi del vocabulari original i hàpax
  - Segments repetits
  - Especificitats basades en la partició <estructura>
  - Especificitats basades en la partició <EAC>

Les exploracions lexicomètriques no tenen un guió preestablert de passos. Per això, hem seguit les fases de la tesi (Morales 2015). Hem estudiat com a “nous historiadors del discurs” (Guilhaumou 2002:24), tres dels textos més importants de l'autonomisme català històric: els EAC de 1932, 1979 i 2006.

Aquests textos cabdals pertanyen a disciplines com les Ciències Polítiques i el Dret, àmbits “fortament legitimats” (ib. 24) per dur-hi a terme estudis com aquest. Per constituir qualsevol corpus, els objectius de recerca han d'estar clars des del començament:

To create a valid and representative corpus it is important [...] to plan the construction carefully before the collection of data even begins. This process is guided by the ultimate use of the corpus.

(Meyer 2002:53)

Segons autors com William Martinez la fase de constitució del corpus és feixuga i llarga, però cabdal:

La constitution d'un corpus d'étude est un long travail de recherche de l'information et de mise en forme des données qui représente une phase capitale du travail. Même s'il s'agit essentiellement d'opérations de nature technique celles-ci sont essentielles à la réussite des procédures analytiques subséquentes.

(Martinez 2003:9)

Per obtenir una versió fiable dels textos, vam contactar amb la Direcció d'Estudis Parlamentaris del Parlament, que ens va proporcionar els textos en format de text simple (amb l'extensió *.txt*), per explotar-los amb el programari d'anàlisi seleccionat. L'únic format amb què funcionen (Lamalle, et al. 2003:10) aquests programes, malgrat que ja els teníem en PDF o Word (Morales 2008, 2015), és, sovint, aquest.

Tot i que a la proposta inicial vam indicar l'Iramuteq com a programa de referència, al final hem emprat el Lexico 3.6, per la gran quantitat de problemes de compatibilitat que presentava amb Macintosh i Windows. Tanmateix, com ja vam assenyalar a Morales (2015:185), els fonaments metodològics i de treball d'ambdós programes són equiparables.

El nostre corpus està format pels tres documents següents:

Arxiu	Document
EAC1932.txt	Estatut d'autonomia de Catalunya (1932)
EAC1979.txt	Estatut d'autonomia de Catalunya (1979)
EAC2006.txt	Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)

L'estructura prototípica de les lleis (com ja hem vist al diagrama de l'apartat 5.2) i, per extensió, de les versions de l'EAC 2006, consensuades en seu parlamentària inclou, segons el *Manual de redacció de les lleis* (GRETEL

1995), una part expositiva (preàmbul), una part dispositiva (articulat), una part final (disposicions) i, opcionalment, un annex o més.

Tot i que al mercat hi ha múltiples eines d'anàlisi textual (vegeu Morales 2015:180), hem triat el Lexico 3.6 per a l'estudi lexicomètric i el programa R per a les proves estadístiques de riquesa lèxica i distància intertextual.

El Lexico 3.6 és una eina d'anàlisi lexicomètrica creada a l'ENS Fontenay-Saint-Cloud i desenvolupada pel grup de recerca SYLED-CLA²T (Université Paris 3), d'André Salem. Es va concebre per estudiar textos i va ser un dels primers paquets lexicomètrics: la 1a versió, anomenada Lexicloud, apareix l'any 1990 i, fins a l'actualitat, se n'han desenvolupat tres versions que han incorporat millores significatives. A diferència dels competidors, el Lexico 3.6 permet que l'usuari tingui un control absolut sobre els diferents passos d'una exploració lexicomètrica:

L'originalité principale de la série Lexico est qu'elle permet à l'utilisateur de garder la maîtrise sur l'ensemble des processus lexicométriques depuis la segmentation initiale jusqu'à l'édition des résultats finaux. Les unités qui seront ensuite automatiquement décomptées sont exclusivement constituées à partir de la liste des délimiteurs fournie par l'utilisateur, sans recours à des ressources dictionnaires extérieures.

(Lamalle, et al. 2003:6)

Algunes de les recerques en què s'ha emprat són Mayaffre (2000) o Martinez (2003).

El programa R, utilitzat per estudiar la riquesa lèxica i la distància intertextual, és un script desenvolupat en llenguatge Python i la seva primera versió data de 2009. L'R²⁹ és un "llenguatge i un entorn de desenvolupament de programari per obtenir càlculs i gràfics estadístics". Amb aquest programa "you will be able to set a specific chunk size, such as 1.000 words, and then divide each text into some number of 1.000 words segments" (Jockers 2014:137). Algunes de les recerques en què s'ha aplicat (programes com l'Iramuteq el tenen com a base) han estat les de Ducos, *et al.* (2014) o Marchand (2014).

---

29. El programari es pot descarregar des de l'enllaç <http://www.r-project.org/> [29/06/2014].

La constitució del corpus té dues fases ben diferenciades (d'acord amb Martínez (2003:346):

1. la codificació i normalització del corpus;
2. la identificació de les unitats textuais i la partició del corpus.

Cap de les eines seleccionades no requereix que s'etiqueti o es lematitzi el corpus, tot i que sí que cal un etiquetatge estructural mínim, que presentem més endavant. Havent normalitzat i etiquetat el corpus, es pot processar amb el Lexico 3.6.

En el nostre cas, com hem vist, treballem amb un corpus no lematitzat perquè apliquem la metodologia de Baldit-Schneller i Dominguès (2010:857) o d'Escoubas-Benveniste (2010:413):

Le corpus n'est pas lemmatisé ni annoté pour deux raisons théoriques: 1) afin de ne pas limiter son emploi en intégrant au corpus des annotations qui ne sont pas indispensables pour notre analyse; 2) parce que la définition des notions de «mot» et de «parties du discours» ne font pas l'unanimité parmi les linguistes et ne permettent pas de fournir une approche unitaire directement exploitable dans le cadre de l'analyse de corpus.

(Escoubas-Benveniste 2010:413)

Com afirmàvem, la nostra aproximació, formalista, parteix de la forma (definida com a “forma gràfica situada entre dos espais en blanc” o com a “arquetip que correspon a les ocurrencies idèntiques d'un corpus de textos” (Salem, Cabré i Romeu 1990:21)). L'aplicació utilitzada (Lamalle, *et al.* 2003:11) considera el conjunt següent de caràcters com a *delimitadors* (“signe que representa, per a un ordinador, la demarcació d'una unitat gràfica”) (Salem, Cabré i Romeu 1990:12):

.,:;!/?/_-\'"()[]x\$\$

En aquest treball, el *vocabulari* és el “conjunt de formes que apareixen en un corpus de textos” (Salem, Cabré i Romeu 1990:39).

Un cop segmentat estructuralment el text, és necessari normalitzar-lo. Tot i haver-hi programes per fer-ho automàticament (com Tdp-Vlc), degut al format d'arxiu que es necessita com a input (.txt) per al Lexico 3.6, hem normalitzat el text semiautomàticament i l'hem tractat amb

l'editor *Microsoft Word* per normalitzar-lo, posar-hi totes les formes en minúscula i passar-hi el corrector ortogràfic (per detectar i esmenar possibles errors).

Hem dut a terme aquestes operacions de neteja del corpus inspirant-nos en la metodologia emprada per diversos autors, com Arnold (2008:110) i Menuet (2006:157).

No s'ha ha intervingut, però, en la composició textual del corpus. D'aquesta manera, en verificar el text, hem corregit les formes amb incorreccions i hem mantingut les que, malgrat que no apareixen en el diccionari de referència del programari, són correctes. D'aquestes, la més important és la que normalitza les majúscules i minúscules que, per evitar la duplicació de formes, les identifica com a diferents i dona resultats freqüencials invàlids.

L'última fase de confecció del corpus, la de presentació, és aquella en què el Lexico 3.6 pot distingir les diferents parts —en el nostre cas, els tres EAC— sempre que s'hi introdueixin unes marques a l'inici de cada part, per tal que reconegui cada *subcorpus* o *part* com “cadascun dels fragments d'un corpus corresponent a divisions i/o reagrupaments establerts per l'investigador” (Salem, Cabré, i Romeu 1990:31). És a dir, el nostre corpus té 3 subcorpus, corresponents a cadascun dels EAC estudiats.

Tanmateix, perquè el Lexico 3.6 els diferenciï, cal que els etiquetem correctament. Les marques estructurals de les diferents parts del corpus han de seguir la sintaxi següent:

Les clefs sont matérialisées dans le corpus sous la forme de cartouches informatives dont l'implémentation répond à une syntaxe simple qui compte cinq éléments:

- un marqueur de type '<' dont la fonction est d'annoncer l'ouverture de la clef et de l'isoler du texte qui précède
- un type alphanumérique .!?,;:'")-_\\$
- un signe '=' qui sépare type et contenu
- un contenu numérique d'identification qui regroupe les unités identiques
- un marqueur de type '>' dont la fonction est d'annoncer la fermeture de la clef et de l'isoler du texte qui suit.

(Martinez 2003:353-354)

En el nostre corpus, hem inserit dos marcatges que ens permeten fer diferents contrastos, en funció dels factors <EAC> i <estructura>. Aquesta és, segons Lamalle, una de les fases clau de l'etiquetatge, per així comparar posteriorment l'ús d'una mateixa forma (o segment repetit) en les diferents seccions del corpus:

L'insertion de clés constitue une phase importante dans la préparation du texte. Les clés introduites permettront ensuite à l'utilisateur d'effectuer des comparaisons à partir des parties du corpus qu'elles découpent.

(Lamalle, et al. 2003:12)

En primer lloc, la partició <EAC>, divideix el corpus en funció de la data d'aprovació i entrada en vigor del text. Això fa que es pugui considerar que analitzem una *sèrie textual cronològica*. La definició clàssica d'aquest concepte, proposat per André Salem, és:

Nous réserverons donc l'appellation de «série textuelle chronologique» aux séries périodiques homogènes constituées par des textes produits dans des situations d'énonciation similaires, si possible par le même locuteur (individuel ou collectif) et présentant des caractéristiques lexicométriques comparables.

(Salem 1988:107)

L'objectiu, doncs, és estudiar el corpus “afin de mettre en évidence une évolution diachronique des actants dans le discours” (Martinez 2003:6). És evident per veure com ha evolucionat la redacció dels EAC.

Les marques <EAC> són:

Marca	Document
<EAC=01_1932>	Estatut d'autonomia de Catalunya (1932)
<EAC=02_1979>	Estatut d'autonomia de Catalunya (1979)
<EAC=03_2006>	Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)

Com ja hem assenyalat a l'apartat 5.2, l'estructura prototípica de les lleis, segons el *Manual de redacció de les lleis* inclou una part expositiva (preàmbul), una part dispositiva, una part final i pot portar algun annex. Durant el text indiquem, en alguns contextos, la secció de la qual prové el fragment, tot emprant aquestes abreviacions:³⁰

Marca	Part de la llei o secció	Abreviació
	Apartat	apt.
<part=article>	Article	art.
<part=capítol>	Capítol	cap.
<part=disposicions_addicionals>	Disposició addicional	DA
<part=disposicions_derogatives>	Disposició derogatòria	DD
<part=disposicions_finals>	Disposició final	DF
<part=disposicions_transitories>	Disposició transitòria	DT
<part=preambul>	Preàmbul	—
	Punt	—
	Secció	secc.
<part=títol>	Títol	tit.

Aquest darrer marcatge permetria identificar si determinats usos lingüístics apareixen només a determinades parts de la llei. En aquest estudi no fem servir aquesta partició, sinó la partició *<estructura>*, que consta de les particions següents:

---

30. Les abreviacions estan documentades, com a mínim, en una d'aquestes fonts: Jaume Capó Frau, i Montserrat Veiga Fernández. *Abreviacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Política Lingüística, 2005. <http://www20.gencat.cat/Auto-servei/pdf/abrevia.pdf> [20/08/2014]. Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana. *SALT*. València: Generalitat Valenciana. www.cece.gva.es/polin/es/salt/apolin_salt.htm [20/08/2014]. Universitat Pompeu Fabra. *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, 2005. http://www.upf.edu/leupf/12ap1/111_1.htm [20/08/2014]. Parlament de Catalunya. Constitució espanyola. Estatut d'autonomia de Catalunya. Reglament del Parlament de Catalunya. Textos consolidats. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2013.

Marca	Part de la llei o secció
<estructura=01_preàmbul>	Part expositiva (preàmbul)
<estructura=02_part_dispositiva>	Part dispositiva (articulat)
<estructura=03_part_final>	Part final (disposicions addicionals, transitoris, derogatòries i finals)

Així doncs, quan executem el Lexico 3.6, cal escollir la partició desitjada (<EAC> o <estructura>) perquè el programari pugui estudiar el comportament lexicomètric de les formes en cadascuna d'aquestes seccions:

Figura 14. Pantalla inicial (Lexico 3.6)

The screenshot shows the Lexico 3.6 software interface. On the left, there is a list of terms and their frequencies. The main window displays the text of the 'EAC-01-001' section, which includes the following text:

EAC-01-001
 § estatut de catalunya de 1932
 § presidència del consell de ministres
 § a tots els que la present vegia i transmissió, suplicar
 § que les corts han decretat i sancionat la següent llei

estructura-part dispositiva
 part-disposicions i text primer
 part-disposicions generals i dispositives generals

part-disposicions § article 1. catalunya es constitueix en regió autònoma dins de l'estat espanyol, de conformament amb la constitució de la república i el present estatut, el seu estatut aprovat en la forma i de les condicions, el que fixen les províncies de barcelona, girona. Betles i l'aragó en el moment de promulgar: se el present estatut.

part-disposicions § article 2. l'idioma català es, el mateix que el castellà, llengua oficial a catalunya, per a les relacions oficials de catalunya amb la resta d'espanya, així com per a la comunicació entre les autònoms de l'estat lleis de catalunya, la llengua oficial serà el català, qualsevol disposició o resolució oficial dictada dintre de catalunya, haurà d'estar publicada en català i castellà. la notificació en forma escrita en aquesta forma si no ho són tota la part interessada, dintre del territori català, els catalans, segun la que signa la llengua materna, i d'una altra o d'altres oficials que s'ofereixin en llurs relacions amb els tribuns, autònoms i funcionaris en tots casos, tant de la generalitat com de la república, qualsevol escrit o document que es present davant dels tribuns de justícia, redactat en llengua catalana, haurà d'esser acceptat per la correspondent traducció castellana, si no ho són les d'una de les parts, els documents públics autoritzats pels tribunals a catalunya, podran ésser redactats i als tribunals en català i en castellà, i obligadament en una o altra llengua, a petició de la part interessada, en tots els casos, als respectius tribunals públics existents en català les còpies que hauran de tenir efecte fora del territori català.

part-disposicions § article 3. els drets adquirits abans de l'establiment de la constitució de la república espanyola, la generalitat de catalunya no podrà regular cap matèria fora de l'estructura de transició entre els estatuts del país i els altres espanyols: aquest no haurà mai d'esser de catalunya menys drets que els que tinguen els catalans en la resta del territori de la república.

part-disposicions § article 4. als efectes de règim autònom d'aquest estatut, tindran la condició de catalans: 1r. aquells que ho són per estatut i no hagin adquirit vint anys d'estrangeria fora de la regió. 2n. els altres espanyols que adquiriran aquest vintatge a catalunya.

part-disposicions § article 5. l'ús de l'arabès com a llengua oficial de catalunya

part-disposicions § article 6. de conformament amb el que preveu l'article 15 de la constitució, la generalitat exercirà la legislació de l'estat en les següents matèries:

- § 1.ª eficàcia dels documents oficials i documents públics
- § 2.ª penes i multes
- § 3.ª règim marítim i bases marítimes sobre buques, agricultura i ramaderia, en allò que afecta la defensa de la riquesa i la coordinació de l'economia nacional.
- § 4.ª ferrocarrils, carreteres, canals, telefons i ports que siguin d'interès general i l'estat, però, també al seu carter la revisió i política dels ferrocarrils i dels tribuns i, l'obligació dretes que es pugui reservar de tota aquesta matèria.
- § 5.ª bases materies de la legislació sanitària i mèdica
- § 6.ª règim d'assegurances generals i socials, sotmetes aquestes darreres a la inspecció que preceptua l'article 66.
- § 7.ª mines, riquesa i propietat, en compliment dels que està disposat en l'article 14 de la constitució, les muntanyes i els riuades i els riuades de les quals s'entengui a tributar alguna part de catalunya, sempre que conserva el dret de propietat i autònoma actual, d'apropiació i exclusió de l'estat.
- § 8.ª règim de premsa, associacions, reunions i espectacles públics.
- § 9.ª dret d'ocupació, subdint sempre la facultat de l'estat d'ocupar per al mateix les seves obres particulars.
- § 10.ª nacionalitat de espais naturals i reserves ecològiques. la legislació delimitarà la propietat i els límits de l'estat i de les regions.
- § 11.ª autoritat d'interès públic i d'interès general, en tot allò que s'entengui a ser d'interès públic i d'interès general i d'interès públic i d'interès general.

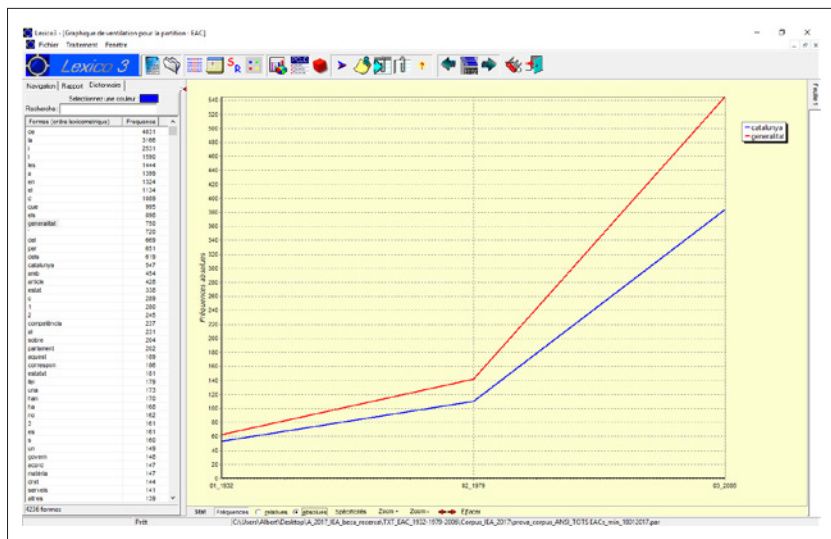
Des d'aquesta finestra, podem generar els gràfics d'especificitats anomenats *graphiques de ventilation*, que s'inclouen en aquesta recerca. El programari permet generar-los de tres tipus diferents (en els gràfics d'exemple següens hem triat la representació de les formes *generalitat i catalunya* a partir de les particions <EAC> i <estructura>):

2) basat en la freqüència absoluta de la forma:

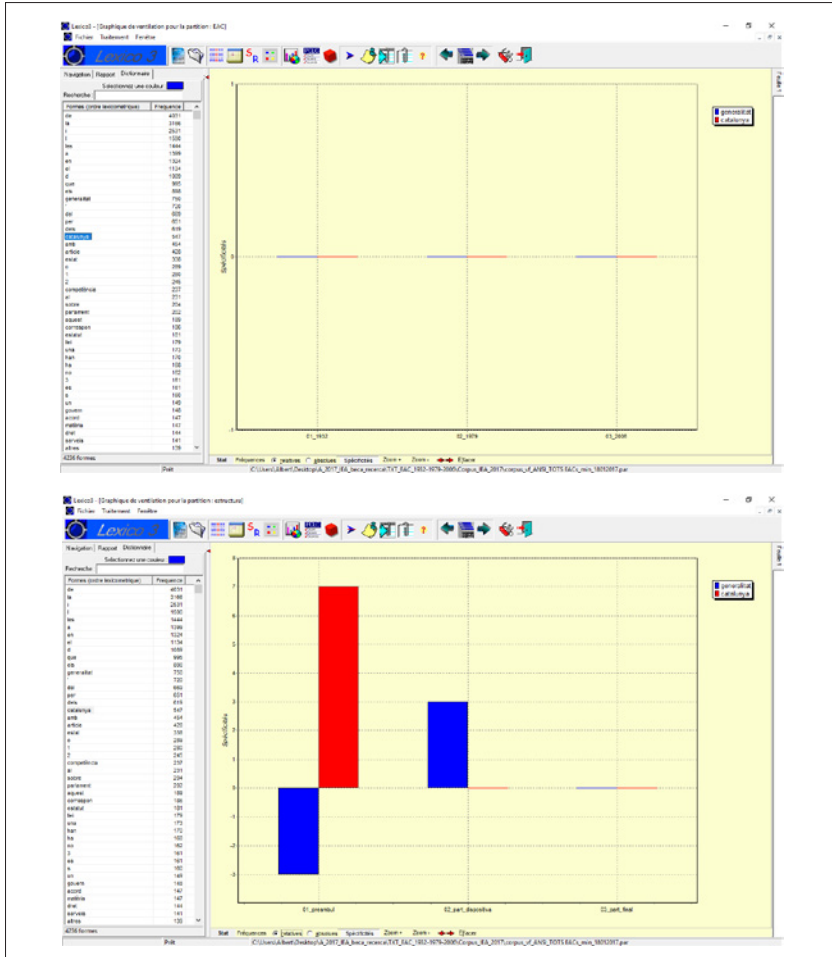
Figura 16. Freqüència absoluta (Lexico 3.6)

En aquest gràfic es fa palès, precisament, l'aspecte que comentàvem al paràgraf anterior: la freqüència absoluta és fortament dependent de les dimensions del subcorpus. Aquest gràfic presenta la tendència contrària: en termes absoluts, les formes *generalitat* i *catalunya* són notablement més emprades a l'EAC 2006 que als EAC 1932 i 1979.

3) basat en l'índex d'especificitat³¹ de la forma (en el primer gràfic, segons la partició <EAC> i en el segon, adoptant la partició <estructura>):

Figura 17. Índex d'especificitat (Lexico 3.6)

31. Dels tres tipus presentats, el que més empen en aquesta recerca és aquest.

Aquests gràfics ens permeten comprovar que, si adoptem com a referència el paràmetre cronològic (la partició <EAC>), ni *generalitat* ni *catalunya* presenten especificitat (ni positiva ni negativa, per això són a zero; és a dir, s'empren les vegades esperades estadísticament si prenem com a referència les dimensions totals del corpus i de cada EAC); tanmateix, si prenem com a referència la partició <estructura> es comprova que l'ús de la forma *catalunya* és específic positiu (E+07) de la part preàmbul, és a dir, que al preàmbul s'hi utilitza més sovint del teòricament esperat des d'un punt de vista freqüencial i estadístic, part en què hi ha un ús específic negatiu (E-03) (és a dir, s'empra menys de les vegades esperades estadísticament) de *generalitat*, la qual, però, sí és específica positiva de la part dispositiva (E+03).

Un cop feta la segmentació, s'ha d'executar l'opció *PCLC* (és a dir, *Principals Caracteristiques Lexicomètriques del Corpus*), la qual permet extreure les principals anàlisis lexicomètriques (en ordre decreixent, a la barra de la dreta de la captura de pantalla anterior): especificitats, especificitats diacròniques, AFC (*Analyse Factorielle des Correspondances*), CAH (*Classification Ascendante Hiérarchique*), Pareto, AC (*Accroissement du Vocabulaire*) i especificitats totals. D'acord amb els estadístics consultats, recomanen fixar els llindars estadístics a cinc (5) per a aquest projecte.

La matriu que resulta de les anàlisis estadístiques és la que consta al lateral esquerre de les captures de pantalla anteriors. Aquesta matriu té la columna principal a l'esquerra. Allà consten totes les formes del corpus i a cadascuna de les columnes posteriors s'inclou la freqüència absoluta i, si escau, l'especificitat d'aquestes (amb un signe positiu, en cas d'especificitat positiva, i, un de negatiu, si és negativa) a cada subcorpus. Les nostres anàlisis parteixen de llistats de formes, amb llur freqüència i/o índex d'especificitat, com també fan Bernardi i Tuzzi:

Oltre alla riduzione del numero di specificità, la lista pone anche un problema semantico che in teoria, si potrebbe tradurre in una procedura di selezione delle sole parole/espressioni pertinenti a una rosa di temi decisi *a priori* o nella realizzazione di distinte liste a tema. In questo studio, date le difficoltà di effettuare una sistematica classificazione semantica di parole/espressioni isolate dal contesto d'uso, si è preferito lavorare con un'unica lista per Presidente, agendo con criterio statistico sulle soglie dei *p-value*.

(Bernardi i Tuzzi 2010:673)

Aquests autors destaquen que no cal restringir la recerca tan sols a l'índex d'especificitat, ja que si no, perdriem informació valuosa:

Fare affidamento solo su soglie meno permissive per i *p-value* non è necessariamente l'unica strada da percorrere perché si rischia di perdere informazioni interessanti (soprattutto tra i poliformi e i segmenti che sono gli elementi più preziosi ma anche i più rarefatti).

(ib. 673)

Puntualment, doncs, categoritzem i classifiquem les formes en grups lèxics. Per fer-ho, cal situar-les en context i recuperar les concordances, sobretot amb corpus similars:

Qui plus est, l'analyse de discours sur des corpus de faible envergure devait faire appel en permanence à des données contextuelles pour valider l'interprétation historique. [...] rend possible, dans de nombreux cas, la présence du contexte dans le texte lui-même.

(Guilhaumou 2002:23)

L'eina primordial per explorar el corpus són aquestes funcionalitats:

- *Concordances.*
- *Groupe de formes.*
- *Recherche des segments répétés.*

Per aquest motiu, en aquest estudi lexicomètric partim d'una metodologia que suposa executar les anàlisis següents: anàlisi factorial de correspondències, anàlisi dels hàpax, de la riquesa lèxica, de les especificitats i dels segments repetits.

Anàlisi factorial de correspondències (AFC)

Les principals eines lexicomètriques, com el Lexico 3.6, permeten aplicar-hi un mètode multidimensional: l'anàlisi factorial de correspondències (AFC). Martínez assenyala que aquesta anàlisi sintetitza “les liens d'attraction et de répulsion entre les formes et les parties dans une série de plans graphiques” (2003:69) i el gràfic que en resulta permet “créer une typologie qui porte à la fois sur l'ensemble des parties du corpus et sur l'ensemble des unités par lequel ce dernier est décrit” (Habert, Nazarenko i Salem 1998:201).

Creixement del vocabulari i Pareto

Amb el programari triat podem dur a terme les proves de creixement del vocabulari i de Pareto. La primera (*accroissement de vocabulaire*) consisteix a mesurar i representar gràficament com creix el vocabulari en un subcorpus o en tot el corpus. Segons Salem “permet d’observer l’apparition de nouvelles formes au fur et à mesure que l’on avance dans le corpus. Comme c’est toujours le cas pour les corpus textuels, la courbe connaît une croissance rapide au début du corpus; cette croissance ralentit à mesure que l’on avance dans le corpus. On remarque, par-delà cette caractéristique globale, des zones d’accroissement plus fort ainsi que des paliers durant lesquels l’apport de nouvelles formes est plus faible” (Salem 2003:8).

A més, el programari també incorpora la possibilitat d’executar el diagrama de Pareto, una prova estadística que compara la distribució del vocabulari segons la llei de Zipf (es produeix una relació rang*freqüència constant). Segons el manual d’ús del programari, aquesta prova consisteix a:

- [...] permet de visualiser la structure de la gamme des fréquences.
- L’axe vertical permet de représenter la fréquence F des formes du textes (laquelle varie de 1 à Fmax, fréquence maximale calculée pour le texte T).
- Sur l’axe horizontal, on porte la quantité : nombre de formes du texte dont la fréquence est supérieure à F.
- Avant de tracer le Diagramme, on transforme chacune de ces quantités en son logarithme décimal.

Le Diagramme ainsi obtenu prend alors approximativement la forme droite que l’on appelle Droite de Zipf en l’honneur de Georges. Kingsley Zipf qui a montré que ce type de procédure réalisée à partir de larges catégories de textes permet de mettre en évidence une propriété statistique commune aux dépouillements en unités lexicales. Cette propriété est parfois présentée sous la forme excessivement simplifiée :

Rang x fréquence = Constante

(Salem 2003:8)

Estudi del vocabulari: vocabulari original i hàpax

A la part d'estudi del vocabulari hem inclòs un estudi del vocabulari original i dels hàpax.

Com ja hem assenyalat a l'inici d'aquest apartat 5.5, el vocabulari original és el conjunt de formes que només apareix en un subcorpus. El terme *hàpax* (escurçament del sintagma grec *hapax legomenon*), segons Grasset, s'empra des de mitjan segle XVII:

Mentre que no es verifiqui el contrari i fins el moment actual, es constata que aquesta expressió apareix recollida per primera vegada en un text anglès de 1654 (John Trapp: Annotations upon the Old and New Testament IV, 605, NED Suppl.)

(Grasset 2011:283)

La majoria d'autors s'hi refereixen com a *hàpax*, tot i que també n'hem vist que el denominen *hapax legomena* (Iezzi i Mastrangelo (2014:242)) o *mot rare* (Magri-Mourgues 2010:337).³²

Tot i la divergència de definicions sobre la denominació d'*hàpax* (vegeu Morales 2015:209) aquí l'usem per referir-nos a les formes “de freqüència 1 en el corpus o en una de les parts” (Salem, Cabré i Romeu 1990:23).

Segons la bibliografia, els hàpax permeten estudiar el vocabulari original de cadascuna de les parts. Això resulta especialment important en caracteritzacions lexicològiques com la nostra ja que, segons Nuñez i Guerrero (en relació amb el discurs polític, però també aplicable al discurs legislatiu) els discursos públics tenen un lèxic força homogeneïtzat:

Aunque es verdad que hay y, sobre todo, ha habido palabras de izquierda o de derecha, la pérdida de las actitudes revolucionarias, derivada del cambio en las estructuras políticas, sociales y económicas, ha hecho que se produzca una homogeneización en el lenguaje político actual de España. Lo que se impone, por el contrario, es un discurso perifrástico, altisonante y con aire pseudotécnico —esto último, sobre todo, cuando se está en posesión de responsabilidades de gobierno.

(Nuñez i Guerrero 2002:45)

---

32. Autors com Jacques Savoy (2012:898) o Arjuna Tuzzi afirmen que també existeixen els *dislegomena*, és a dir, “le parole di frequenza due” (2003:73). Per a més informació sobre l'evolució de les fórmules de càlcul dels hàpax i *dislegomena* a la bibliografia estadística, consulteu Tuzzi (2003:130).

Amb aquest mètode, segons Magri-Mourgues, es poden identificar les temàtiques compartides entre els diferents EAC i les específiques d'algun d'ells:

Avec cette méthode, ce sont les aspérités du lexique qui sont valorisées autrement dit les mots rares, notamment les *hapax*, au détriment des mots de fréquence élevée comme les mots grammaticaux forcément présents dans tous les textes. Cette méthode fait cependant ressortir des thématiques communes et, en l'occurrence, des thématiques privilégiées par les écrivains, quel que soit le genre dans lequel ceux-ci s'inscrivent.

(Magri-Mourgues 2008:756)

El percentatge d'hàpax als subcorpus és, segons la bibliografia analitzada, un paràmetre que s'associa amb la riquesa lèxica (també denominada *innovació lèxica*, segons la terminologia de Magri i Purnelle (2012:667)) i amb les dimensions de cada subcorpus:

La répartition des hapax, mots qui n'apparaissent qu'une seule fois dans l'ensemble du corpus. Ils constituent donc un indice de richesse lexicale, à considérer toutefois avec prudence, étant entendu que la présence d'hapax est corrélée à la taille des parties. La surreprésentation d'hapax apporte donc un complément d'information à mettre en regard avec la sous-représentation de segments, et inversement entre la sous-représentation d'hapax et la surreprésentation de segments.

(Marty, et al. 2010:121)

Riquesa lèxica

D'acord amb la bibliografia revisada, la riquesa lèxica³³ també ha estat molt estudiada. Es defineix així:

Lexical Richness is a (historically motivated) quality of a text describing the variety of different lexical means used in that text. It is one of possible ways to ascribe a text on the lexical level in its statics and dynamics. Such a description can be quantified and used for special purposes.

(Beliankou 2013:13)

Segons Grasset (2011), Labbé i Labbé (2014) o Mayaffre (2014), la riquesa lèxica és una de les propietats més analitzades. Algunes de les fórmules

---

33. Per a més informació sobre la riquesa lèxica, consulteu Wimmer, Gejza i Altmann, Gabriel. "Review Article: On Vocabulary Richness". *Journal of Quantitative Linguistics* 6.1 (1999): 1–9.

més habituals per calcular-la han estat la *type token ratio* (TTR) o alguna altra que s'hi ha inspirat (com la fórmula de Guiraud). El *type token ratio* és, en paraules d'Arjuna Tuzzi, “il rapporto tra la dimensione del vocabolario e quella del corpus” (Tuzzi 2003:127).

Podem saber amb aquest índex “combien de fois en moyenne chaque terme est utilisé: certains ne le sont qu'une fois, d'autres le sont dix, douze ou plus; on fait la moyenne, et l'on raisonne sur cette moyenne” (Prost 1974:21).

Una de les fórmules derivades de la TTR és la de Guiraud ($G=V/\sqrt{N}$). Segons Bolasco (1999:202), la riquesa lèxica es pot calcular dividint el nombre de formes (V) entre l'arrel quadrada del nombre d'ocurrències (N); tanmateix, segons Tuzzi (2003:128-129)³⁴ o Van Gijssel, Speelman i Geeraerts (2005:1), si la calculem amb alguna d'aquestes mesures cal tenir molt en compte les dimensions dels subcorpus, ja que “this ratio is highly text length dependent: the longer a text is, the lower the TTR will automatically be”.

Per evitar errors metodològics, l'hem analitzat emprant una tècnica estadística més complexa, que permet comparar subcorpus de diferents dimensions per extreure'n inferències de tipus estadístic, malgrat les diferències quant a mida, una metodologia validada a bastament per la recerca duta a terme, entre d'altres, per diversos investigadors del Grupo Interdisciplinare di Analisi Testuale (GIAT) (al qual pertany la Dra. Tuzzi) i que consisteix a executar tantes anàlisis com vegades indiquem amb tantes mostres (k) aleatòries del text i formes (n) com establim.

Basant-nos en els treballs d'Ondelli i Viale (2010), Tuzzi (2012) i Bernardi i Tuzzi (2010), hem estudiat la riquesa del lèxic minimitzant la diferència existent entre les dimensions desiguals dels Estatuts de 1932, 1979 i 2006.

---

34. “Sfortunatamente, la dimensione del vocabolario di un testo dipende dalla sua lunghezza. A partire dallo studio pionieristico di Yule (1944), la questione su come misurare la ricchezza lessicale attraverso una statistica che non dipenda dalla lunghezza del testo è stata fondamentale (Tweedie, Baayen, 1998, p. 323)” (Tuzzi 2003:128-129).

Distància intertextual

D'acord amb la bibliografia sobre la *distància lèxica* (o *connexió lèxica*), és habitual executar aquesta prova en recerques lexicològiques com aquesta. En primer lloc, Charles Muller estableix les bases per estudiar la distància lèxica (Muller 1968, 1977), Labbé, en canvi (Labbé, i Labbé 2003; Labbé 2007), desenvolupa, més acuradament, el concepte de *distància lèxica* (o *intertextual*), a partir d'aquestes recerques inicials i dels treballs desenvolupats en l'àmbit francòfon quant a connexió lèxica (Brunet 1988; Muller, i Brunet 1988).

Es basa en un tipus específic d'anàlisi d'agrupaments (*cluster analysis*), el *complete-linkage clustering*: cada text forma un agrupament individual i el gràfic que en resulta permet visualitzar en forma d'arbre el grau de proximitat entre els EAC estudiats. Primer s'uneixen els dos textos estadísticament més propers i, a continuació, aquest conglomerat es combina amb el que té més a prop, per després anar agrupant-se amb la resta de conglomerats i considerar la distància màxima entre els grups ja formats.

Malgrat que es tracta d'una tècnica no gaire estesa, s'ha aplicat en estudis com, per exemple, els de Margérard (2006), Magri-Mourgues (2010), Tuzzi (2012) o Savoy (2014).

Índex d'especificitats

A l'apartat anterior afirmàvem que hi ha un índex estadístic més fiable que la freqüència relativa per determinar l'ús de les formes emprades per sobre o per sota de l'índex estadístic esperat en relació amb tot el corpus i cada subpart: l'índex d'especificitats.

La fiabilitat d'aquest índex rau en criteris matemàtics. D'acord amb estudis com els de Martínez (2003), Grasset (2011) o Demol (2013): podem detectar-hi les formes que apareixen més vegades del que estadísticament s'espera en un subcorpus en relació amb el total de vegades i la seva distribució al corpus.

Per fer-ho, el Lexico 3.6 executa un càlcul basat en la distribució hipergeomètrica³⁵ de les formes al corpus (Lafon, 1984; Labbé i Labbé, 2014) i realitza una comparació part-tot. És a dir, una part (o secció) del corpus es compara amb el corpus sencer, per tal d'identificar-hi les paraules que permetin classificar-la. Amb aquest índex, disposem d'un valor numèric que assenyala les formes anormalment rares o freqüents a les diferents parts —en el nostre cas, en els diferents Estatuts analitzats—, fet que facilita la localització d'unitats interessants des de l'òptica de l'anàlisi del discurs. Hi cerquem, doncs, les formes “significativament freqüents” (segons Baldit-Schneller i Dominguès (2010:857)).

En aquest treball adoptem la definició següent d'especificitat:

Conjunt constituït per una probabilitat i un signe positiu o negatiu que permet establir un judici sobre l'abundància (o escassetat) de les ocurrències d'una forma en una de les parts d'un corpus.

(Salem, Cabré i Romeu 1990:18)

Aquest valor permet classificar el vocabulari en *específic* i *general*:

Permet d'establir quines formes es troben uniformement repartides en el corpus (les anomenades generals) i quines formes no s'hi troben i són, per tant, característiques d'una part (les formes específiques)

(Centre de Lexicometria 1993:20)

Una forma pot presentar especificitat en positiu o en negatiu, o no tenir-ne. La *forma general*, *forma banal* o *forma de base*, és aquella que “no presenta cap especificitat, ni positiva ni negativa, en alguna part d'un corpus determinat” (Salem, Cabré i Romeu 1990:19). El *vocabulari de base* (o *general*), per tant, té un índex d'especificitat zero.

D'una banda, una forma presenta especificitat positiva quan es “denota una presència “anormalment elevada” d'aquella forma a una part del corpus” (segons Salem, Cabré i Romeu 1990:19). Aquella és, per tant, una *especificitat positiva*, una *forma específica positiva* o una *forma ca-*

---

35. Monière i Labbé defineixen aquesta llei de la manera següent: “Il est donc nécessaire d'utiliser la loi hypergéométrique —ou “tirage sans remise” (le tirage d'un vocable modifie son espérance mathématique de figurer dans les tirages suivants)— et d'inclure explicitement dans l'urne le corpus sous revue” (Monière i Labbé 2012:739).

racterística (Baldit-Schneller i Dominguès 2010:857). Monière i Labbé asseguren que, en interpretar aquest índex, “il est préférable de se limiter à enregistrer le fait que le vocable considéré est *significativement*³⁶ sur- (ou sous-) employé” (2012: 747). D'altra banda, una forma presenta *especificitat negativa* quan té una presència “anormalment dèbil” (Salem, Cabré i Romeu 1990:18).

L'ordre a partir de l'especificitat, per tant, ens permet classificar el vocabulari característic en positiu i en negatiu. Tot el vocabulari d'un corpus s'ha d'inserir dins d'un contínuum en què especificitat positiva i negativa són els extrems, però entre els quals hi ha matisos. De fet, com afirma Muller, és a la zona central —zona en què conviuen les formes de base—, on se situen quasi totes:

Du reste, dans nos disciplines, les choses ne prennent pas en général l'allure d'un dilemme dramatique; elles conduisent plutôt à un classement des faits, du plus significatif au moins significatif, qu'à une dichotomie stricte entre significatif et non significatif.

(Muller 1973:93)

A més, podem definir les formes del corpus amb les etiquetes *forma comuna*, és a dir, aquella present “a totes les parts del corpus” (Salem, Cabré i Romeu 1990:21) i *forma original*, és a dir, “forma les ocurrencies de la qual són presents únicament en una part del corpus” (ib. 21).

En executar l'anàlisi d'especificitats amb el Lexico 3.6, apareix una matriu de dades així:

---

36. El subratllat és nostre.

Figura 18. Matriu de dades (Lexico 3.6)

Forma	F1	F2	F3	F4	F5
de	223	192	297		
de	239	192	-2 242	+7	
l	144	6 351	6 196	+3	
l	121	179	1123		
llo	103	214	6 127	+6	
a	114	227	1912		
as	365	2 242	196	+2	
al	95	279	670		
z	303	2 152	4 901	+8	
que	104	-4 182	729		
es	14	19	-4 981		
general	43	1 42	545		
general	103	-627	0	+3	
ad	29	4 126	719		
pas	395	-1 227	499		
del	123	2 121	6 204	+7	
colabor	23	176	364		
gru	52	-4 73	323		
estuv	16	192	-2 981	-4	
estar	69	-6 89	-4 200	0	
er	4	64	252		
l	4	-7 73	-3 203		
z	3	6 95	187	+7	
compens	2	25	4 203	+7	
a	195	64	-4 152	-3	
clon	16	13	-4 179	+4	
profes	6	2 44	190	+4	
aport	12	45	132		
compar	2	5 4	-1 181	+8	
estud	19	13	-4 113	-4	
te	6	2 46	2 126		
lora	13	34	126		
tas	2	6 1	-15 182	+20	
ha	1	4 1	-13 186	+21	
no	21	-2 37	184	-3	
z	1	4 40	-2 119	-3	
es	12	-1 97	-7 92	-6	
l	10	17	-1 9		
es	162	98	29		
gen	13	12	142		
l	6	16	-1 181		
inaba	4	-1 4	-4 129	-6	

A l'esquerra hi ha les formes del corpus (una fila per forma, per tant, n'hi ha 4.226). Posteriorment, a cadascuna de les altres tres columnes (relatives als tres textos del nostre corpus) hi ha dues subcolumnes. La primera sempre inclou un valor numèric i indica la freqüència absoluta d'aquella forma en aquell subcorpus. La segona inclou l'índex d'especificitat d'aquella forma precedit del símbol *menys* (-) quan es tracta d'una especificitat negativa i del símbol *més* (+), quan és una especificitat positiva. Quan una forma no presenta especificitat, perquè és part del vocabulari de base, aquesta subcolumna no té cap índex d'especificitat i, senzillament, és buida.

En aquesta recerca, adoptem el criteri de representació de Martínez (2003:35) i, quan una forma presenta especificitat positiva, ho marquem amb la lletra e majúscula (E), el símbol de la suma (+) i el número corresponent a l'índex d'especificitat, mentre que si l'índex d'especificitat és negatiu, l'únic que canvia és que hi posem el símbol de la resta (-).

Quan presentem les dades quantitatives relatives a la freqüència d'ús de les formes, optem per una taula com la següent (que prové d'una de les formes analitzades, *hisenda*):

Hisenda	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	12	1	1
<i>FR (10.000)</i>	28,3	0,9	0,2
<i>Esp</i>	E+12		E-07

Cal interpretar aquesta taula de la manera següent:

- A la primera fila, relativa a la freqüència absoluta (FA) incloem el nombre de vegades que apareix aquella forma a cadascun dels subcorpus d'aquesta recerca;
- A la segona fila incloem la freqüència relativa (FR 10.000) d'aquella mateixa forma a cada subcorpus. S'obté aquest valor dividint el nombre d'ocurrències de la forma entre el nombre d'ocurrències total del subcorpus (és a dir, 4.242 per a l'EAC 1932, 10.580 per a l'EAC 1979 i 40.011 per a l'EAC 2006) i després es multiplica per 10.000 per tal de normalitzar-lo. D'aquesta manera s'obté un valor comparable que té en compte les diferències de mida —notables— dels diferents subcorpus. S'empra sovint en recerques d'estadística lingüística com aquesta i el *Graphique de ventilation* del Lexico 3.6 també la preveu.
- A la tercera fila incloem l'índex d'especificitat (si s'escau) d'aquella forma; és a dir, si és una forma emprada per sobre o per sota dels cops (teòrics) esperats estadísticament i l'anàlisi d'especificitats del Lexico 3.6 l'identifica com a específica d'un dels subcorpus, n'incloem el valor. Quan no l'identifica com a específica, hi posem un guió (—) ja que és una forma amb especificitat zero.

6. Anàlisi

El sisè capítol d'aquest treball inclou continguts completament inèdits, fruit de la recerca duta a terme en el marc d'aquests sis mesos d'estada a l'IULA. Hem separat l'anàlisi en dos grans blocs: en primer lloc, hem realitzat dos estudis estadístics del corpus per estudiar-ne la riquesa lèxica i la distància intertextual; en segon lloc, hem dut a terme l'exploració lexicomètrica del corpus, que ens ha permès identificar algunes tendències quantitatives del vocabulari, als diferents estatuts analitzats; havent detectat aquestes tendències, hem optat per analitzar els aspectes més rellevants, des d'un enfocament qualitatiu més aprofundit.

6.1. Anàlisi estadística

Aquesta part de la recerca inclou dos estudis estadístics que, com es va demostrar a Morales (2015:218), esdevenen un bon complement de l'estudi lexicomètric amb el Lexico 3.6. Primer, presentem els resultats de l'anàlisi de la riquesa lèxica a l'apartat 6.1.1 i, posteriorment, a l'apartat 6.1.2, els de la distància intertextual.

6.1.1. *Estudi de la riquesa lèxica*

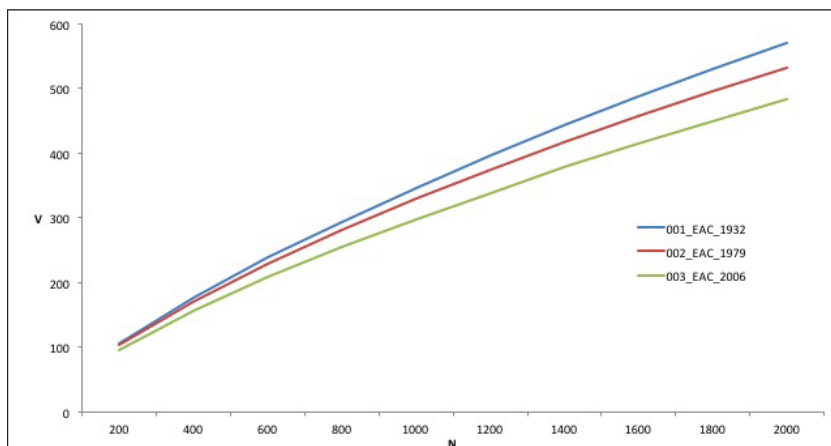
Per analitzar la riquesa lèxica del nostre corpus, hem emprat una metodologia a bastament implementada en recerques com Mingo i Panattoni (2010) o Battisti i Dolcetti (2012), que consisteix a extreure mostres comparables de textos de dimensions diferents, perquè els resultats siguin vàlids. Amb la col·laboració de la professora Arjuna Tuzzi de la Università degli Studi di Padova, hem executat un algorisme de 10 càlculs basats en extraccions de fragments (*chunks*) de text de longitud variable (200, 400, 600, 800, 1.000, 1.200, 1.400, 1.600, 1.800, 2.000 paraules). Així doncs, per a cada prova s'ha extret una mostra de 200 fragments i s'ha analitzat el número de paraules diferents (V) de cadascun dels 200 fragments. Seguidament, se n'ha calculat la mitjana.

Els resultats numèrics obtinguts han estat:

	200	400	600	800	1.000	1.200	1.400	1.600	1.800	2.000
001_EAC_1932	105,51	176,44	238,56	294,59	347,10	396,67	443,32	487,71	529,41	569,76
002_EAC_1979	103,11	170,82	228,99	281,38	329,52	374,08	416,60	456,58	494,94	531,94
003_EAC_2006	96,40	156,34	208,02	255,28	298,70	338,94	377,75	414,32	449,06	482,74

La representació gràfica és:

Figura 19. Gràfic de l'anàlisi de riquesa lèxica (Microsoft Excel)

Al gràfic, la corba manté, sempre, la mateixa tendència ascendent i l'ordre és sempre igual: des d'un punt de vista estadístic, podem afirmar que l'estatut que presenta un grau de riquesa lèxica inferior és l'EAC 2006; a continuació, vindria l'EAC aprovat l'any 1979 i, finalment, el text estatutari amb una riquesa lèxica superior és el de 1932.

La tècnica estadística aplicada permet superar els biaixos que es podrien deure a la diferència de mides de subparts del corpus, amb seleccions aleatòries de nombre de paraules (200, 400, 600... fins a 2.000).

La nostra hipòtesi és que aquesta tendència en les diferents corbes es deu al fet que el llenguatge emprat a l'EAC 2006 està molt més fixat que

el dels estatuts anteriors. L'EAC 1932 presenta un vocabulari estadísticament més ric (és a dir, hi ha més variació i menys repeticions) en totes les proves estadístiques realitzades, fet que vol dir que en textos triats aleatòriament i de la mateixa llargària hi ha més variació. Això implica, per tant, un grau de fixació inferior.

L'EAC 1979 presenta un nivell de riquesa lèxica (des d'un punt de vista estadístic) més alt que l'EAC 2006, però la distància amb la corba de l'EAC 1932 és menor que amb la de l'EAC 2006.

Llegim la posició de les corbes i la distància entre elles com una possible validació de la modernització i l'establiment del discurs legislatiu català contemporani. Es pot interpretar que el vocabulari de l'EAC 1932 era més variat perquè la redacció jurídica en català, en aquell moment, degut a les vicissituds històriques, no estava tan fixada, com passava també amb l'EAC 1979.

Tanmateix, l'EAC 2006 s'allunya, considerablement, de les corbes relatives a l'EAC 1932 i a l'EAC 1979 perquè, precisament, el discurs estatutari en llengua catalana ara ja està molt més fixat que el dels dos anteriors. Recordem que en el marc teòric assenyalàvem que l'anàlisi estadística és una bona estratègia per analitzar estadísticament textos jurídics per l'alt grau de formulismes del discurs jurídic (Incelli 2010:751). És a dir, com el text de l'EAC 2006 és resultat d'anys de la modernització, la normalització i l'ús del discurs estatutari català, presenta un llenguatge que estadísticament és menys variat que, per tant, presenta moltes més clàusules i fórmules prefixades que els EAC 1932 i EAC 1979.

Podríem suposar també que, potser l'EAC 1932 té una riquesa lèxica superior perquè l'estil de redacció d'aleshores era més ric que en l'actualitat, però, per poder confirmar aquesta hipòtesi hauríem de fer una anàlisi estilomètrica (amb eines específiques com *Stylo*) que complementés aquesta anàlisi lexicomètrica.

6.1.2. Estudi de la distància intertextual

Per analitzar la distància intertextual existent entre els diferents EAC hem emprat una tècnica estadística similar a la del punt 6.1.1. Gràcies a l'assistència tècnica de la professora d'Estadística Arjuna Tuzzi de la Universit  degli Studi di Padova, hem executat un algorisme de tres an lisis diferents de càlcul basades en extraccions de fragments textuais (*chunks*) de longitud variable.

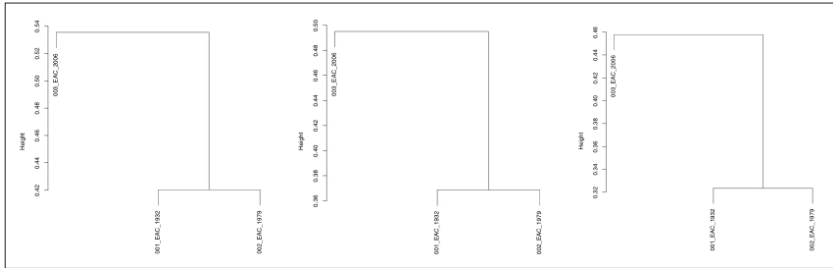
En el primer cas, s'han extret 200 fragments de text de 1.000 paraules dels EAC 1932, 1979 i 2006. En el segon, s'han tornat a extreure 200 fragments de 2.000 paraules cadascun. Finalment, en la tercera anàlisi, s'han obtingut 100 fragments representatius de 4.000 paraules cadascun (en aquest darrer cas el nombre de fragments  s més petit perquè un subcorpus, l'EAC 1932, té una extensió total de 4.242 formes).

Els resultats de les an lisis estadístiques són, respectivament:

Distància de $k = 200$ fragments amb $n = 1.000$ formes			
	001_EAC_1932	002_EAC_1979	003_EAC_2006
001_EAC_1932	0	0,420304695	0,531238761
002_EAC_1979	0,420304695	0	0,535434565
003_EAC_2006	0,531238761	0,535434565	0
Distància de $k = 200$ fragments amb $n = 2.000$ formes			
	001_EAC_1932	002_EAC_1979	003_EAC_2006
001_EAC_1932	0	0,368695652	0,488048476
002_EAC_1979	0,368695652	0	0,495072464
003_EAC_2006	0,488048476	0,495072464	0
Distància de $k = 100$ fragments amb $n = 4.000$ formes			
	001_EAC_1932	002_EAC_1979	003_EAC_2006
001_EAC_1932	0	0,323511622	0,457750562
002_EAC_1979	0,323511622	0	0,439755061
003_EAC_2006	0,457750562	0,439755061	0

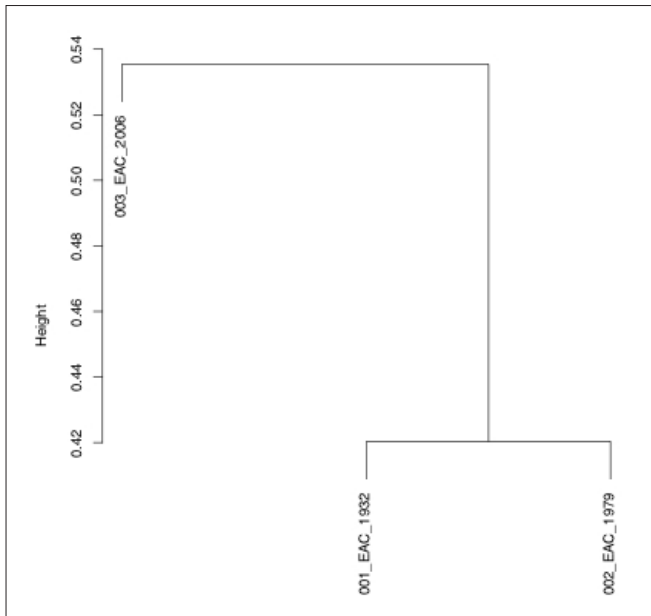
Les representacions d'aquestes proves estadístiques són aquestes:

Figura 20. Gràfics de les diferents proves de distància intertextual (R)

Ampliem el gràfic de la primera prova per il·lustrar-ne els resultats millor:

Figura 21. Gràfic de la distància intertextual ampliat (R)

Els valors i els gràfics anteriors mantenen, en les tres proves estadístiques realitzades, el mateix patró: trobem una primera agrupació estadística o clúster, a la part dreta, en què s'agrupen l'EAC 1932 i l'EAC 1979. Cal assenyalar que la proximitat entre aquests dos textos estatutaris és notable, ja que la distància estadística en relació amb l'altre Estatut, l'EAC 2006, és de 0,12 punts estadístics: l'EAC 1932 i 1979 presenten un índex estadístic de 0,42 i l'EAC 2006 té un valor de 0,54.

Aquesta proximitat torna a validar la hipòtesi que es derivava de l'anàlisi de riquesa lèxica de l'apartat anterior: els vocabularis de l'EAC 1932 i l'EAC 1979 són més propers entre ells i formen un conglomerat, mentre que l'EAC 2006 se'n distancia força i, per tant, el seu vocabulari es diferencia, des d'un punt de vista estadístic, més dels altres estatuts més antics.

6.2. Exploració lexicomètrica quantitativa

Aquesta secció presenta les anàlisis amb què habitualment s'endeguen les exploracions lexicomètriques. Permeten donar una descripció purament quantitativa del corpus però, alhora, són un bon indicatiu per copsar les tendències dels subcorpus que l'integren. Així doncs, comencem amb la descripció quantitativa general (la part relativa a les principals característiques lexicomètriques del corpus), amb una anàlisi factorial de correspondències, un estudi del creixement del vocabulari i, per acabar, un estudi del lèxic a partir del diagrama de Pareto.

6.2.1. PCLC: principals característiques lexicomètriques del corpus

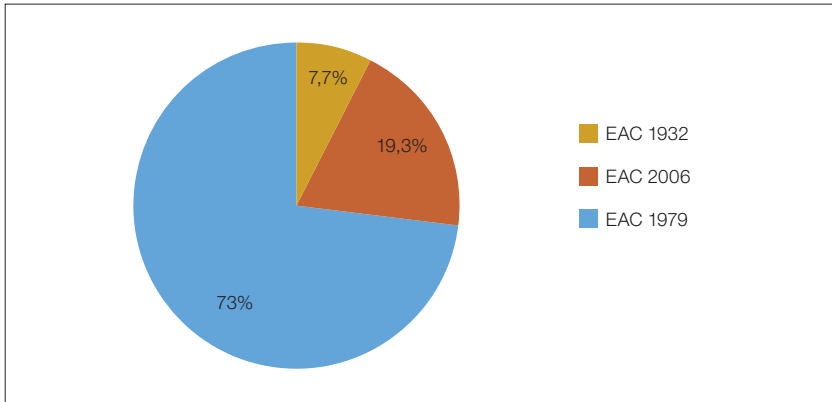
L'exploració lexicomètrica del Lexico 3.6 ens permet comprovar que les característiques lexicomètriques principals del corpus són les que enumereu a continuació. Aquestes dades s'obtenen en seleccionar la partició <EAC> i, després, cal prémer l'opció funció *Principales caractéristiques lexicométriques du corpus (PCLC)*.

El subcorpus més gran és el que forma l'EAC 2006, seguit de l'EAC 1979 —tot i que significativament més reduït— i, per últim, de l'EAC 1932. Es comprova que el corpus està format per documents amb grandàries desiguals:

Identificador	Document	Ocurrències		Formes		Hàpax	
01_1932	EAC 1932	4.242	(7,7 %)	1.009	(23,9 %)	606	(33,6 %)
02_1979	EAC 1979	10.580	(19,3 %)	1.766	(41,8 %)	935	(51,8 %)
03_2006	EAC 2006	40.011	(73,0 %)	3.457	(81,8 %)	1.546	(85,7 %)
		54.833	(100 %)	4.226		1.804	

La representació gràfica de la taula anterior és la següent:

Figura 22. Percentatges dels subcorpus (Microsoft Excel)

Les mides dels subcorpus són diferents i l'EAC 2006 sol ja suposa gairebé el 75 % (el 73 % per ser exactes) de tot el corpus: compta amb 40.011 ocurrències (que corresponen a 3.457 formes diferents). De fet, els EAC 1932 i 1979 suposen només el 27 % del corpus, amb 4.242 ocurrències (pertanyents a 1.009 formes diferents), l'EAC 1932 conté el 7,7 % de les ocurrències del corpus i, amb 10.580 ocurrències (són de 1.766 formes diferents), l'EAC 1979 representa el 19,3 % del total d'ocurrències del corpus.

La primera implicació (òbvia) que en podem extreure és que el document bàsic de l'autogovern català ha anat incrementant, perquè el nombre de competències ha anat augmentant i perquè la tècnica legislativa i el nivell

de detall de l'EAC també ho ha fet: l'EAC 1932 és un text amb unes bases i uns principis rectors molt genèrics, mentre que l'EAC 1979 i, especialment, l'EAC 2006, presenten una detallada relació de principis normatius, competències i àmbits d'actuació.

Si detectem la columna de les formes, el corpus conté un total de 4.226 formes diferents. Això implica que hi ha 4.226 paraules diferents que s'empren en un total de 54.833 vegades diferents. La forma amb la freqüència màxima és la preposició *de* (4.031 ocurrències).

Quan es calcula el percentatge que aquestes formes representen respecte del total de formes diferents, veiem que es manté una relació directament proporcional amb les dimensions de cadascuna de les parts del corpus. Així doncs, l'EAC 2006 conté un 81,8 % de les formes del corpus (3.457 formes del total de 4.226), l'EAC 1979 el 41,8 % de formes (1.766 formes del total de 4.226) i l'EAC 1932 el 23,9 % de formes (1.009 formes del total de 4.226).

Aquestes mateixes relacions percentuals es mantenen quant als hàpax de cada subcorpus: l'EAC 1932 té 606 formes dels 1.804 hàpax de tot el corpus (és a dir, el 33,6 %), l'EAC 1979 en té 935 (el 51,8 % d'hàpax) i l'EAC 2006 n'inclou 1.546 (el 85,7 % del total d'hàpax). Si calculem el pes d'aquests hàpax, en relació amb les dimensions de cada subcorpus, es comprova que llur relació és inversament proporcional a la que acabem de presentar: si dividim els 606 hàpax entre el total de formes diferents de l'EAC 1932 (1.009), comprovem que els hàpax suposen el 60,1 %; a l'EAC 1979, els 935 suposen el 52,9 % de formes diferents (aquest Estatut té 1.766 formes diferents); finalment, a l'EAC 2006, els 1.546 hàpax són el 44,7 % de les 3.457 formes diferents documentades en aquest subcorpus.

Tanmateix, si calculem el percentatge que les formes diferents suposen respecte del total de formes d'aquell subcorpus, observem una distribució percentual diferent:

Identificador	Document	Ocurrències		Formes		% = Formes / Ocurrències
01_1932	EAC 1932	4.242	(7,7 %)	1.009	(23,9 %)	23,8 %
02_1979	EAC 1979	10.580	(19,3 %)	1.766	(41,8 %)	16,7 %
03_2006	EAC 2006	40.011	(73,0 %)	3.457	(81,8 %)	8,6 %
		54.833	(100 %)	4.226		

Si prenem com a referència l'EAC 1932, les 1.009 formes diferents dividides entre les 4.242 ocurrencies totals donen un quocient del 23,8 %, mentre que la mateixa operació matemàtica aplicada als EAC 1979 i EAC 2006, respectivament, ens dona uns quocients del 16,7 % i del 8,6 %. Així doncs, els percentatges validen els resultats presentats a l'apartat 6.1.1: des de l'òptica de la variació de vocabulari (la riquesa lèxica), es comprova que l'EAC 2006 presenta un percentatge de variació més baix, mentre que l'EAC 1932 presenta el percentatge més alt (un 23,8 %, com ja hem dit).

Per acabar, hem d'indicar que si emprem la partició <estructura>, la distribució del vocabulari és:

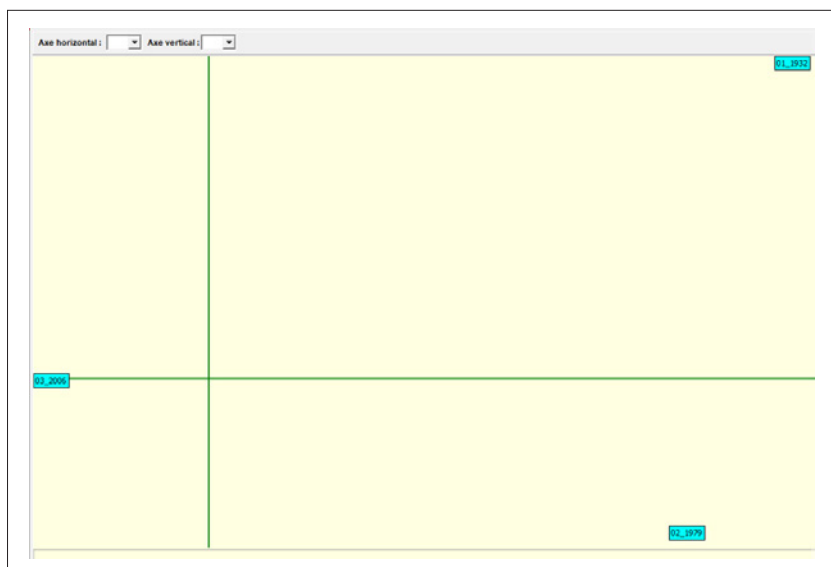
Identificador	Parts	Ocurrències	Formes	Hàpax
01_preàmbul	Preàmbuls	951	322	68
02_part_dispositiva	Articulats	49.160	3.870	3.624
03_part_final	Parts finals	4.722	1.034	339
		54.833		

Ja hem assenyalat que les diferències constatades en els subcorpus no suposen un impediment per a la validació dels resultats d'aquesta anàlisi. Precisament aquest va ser el factor decisiu a l'hora de seleccionar la metodologia triada, la lexicometria i les tècniques subjacents a les proves estadístiques implementades a l'apartat 6.1: poder dur a terme una anàlisi inicial basada en criteris quantitius amb què poguessim extreure conclusions estadístiques malgrat les diferències enumerades.

6.2.2. Anàlisi factorial de correspondències

Una de les proves estadístiques del paquet Lexico 3.6 és l'anàlisi factorial de correspondències (AFC) i s'obté, havent seleccionat una partició (<EAC> o <estructura>), prement-hi la funció *PCLC > AFC*; permet identificar les agrupacions de textos d'un corpus. En el nostre cas, com el corpus només consta de tres arxius, no suposa una prova estadística que doni molta informació, però valida resultats ja presentats. Quan s'executa l'AFC, s'obté el gràfic següent:

Figura 23. Anàlisi factorial de correspondències (Lexico 3.6)

Aquest gràfic, com hem assenyalat, aporta poca informació nova, però verifica els resultats de l'estudi ja presentat de distància intertextual (apartat 6.1.2): la posició de l'EAC 2006 es distancia força —a la banda esquerra del gràfic— dels altres dos subcorpus, l'EAC 1932 i l'EAC 1979, ambdós situats a la dreta del gràfic.

A diferència del resultat de l'estudi de la distància intertextual, no trobem una agrupació única dels EAC 1932 i EAC 1979 perquè el funcionament estadístic és diferent: mentre que en l'estudi de distància intertextual es calculen els factors i es creen agrupacions partint de la proximitat o llunyania estadística, en aquest cas es calculen els factors i es representen en un eix cartesià com el de la imatge; així es manté més informació individual de cada subcorpus i no són necessàries les agrupacions per clúster.

D'una banda, si s'adopta com a referència l'eix X (horitzontal), l'EAC 2006 és el text que més enganxat hi està —de fet, hi queda superposat— a l'extrem esquerre, mentre que l'EAC 1979 (situat a mitja distància, a la part interior dreta) i, sobretot, l'EAC 1932 (que es troba a la part superior esquerra i gairebé se surt del gràfic) se'n distancien força.

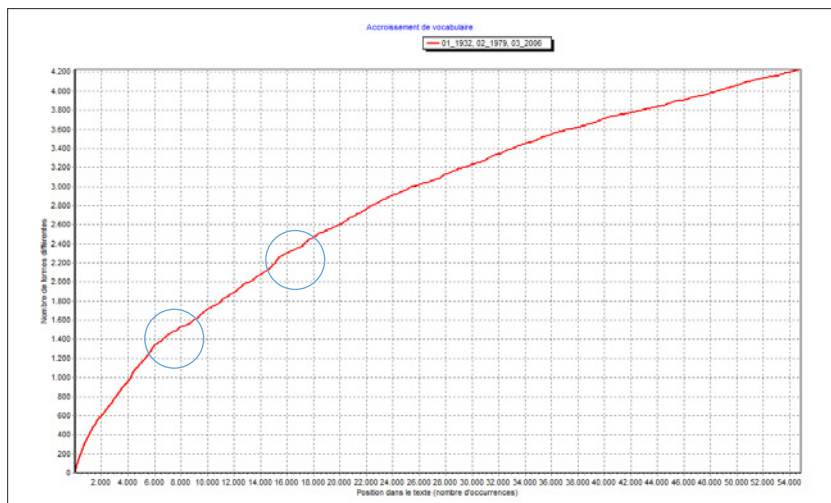
De l'altra, si adoptem com a referència l'eix Y (vertical), es comprova de nou que el més proper al centre de l'eix cartesià és l'EAC 2006, mentre que els EAC 1979 (situat a l'extrem dret inferior del gràfic) i, de nou, l'EAC 1932 (en una posició més allunyada encara, a l'extrem superior dret del gràfic) estan més distanciats d'aquest eix Y.

Per tant, podem concloure que, des del punt de vista de l'AFC, els tres estatuts estudiats tenen un perfil lèxic prou diferenciat, però tant si s'adopta com a referència l'eix Y (vertical) com l'eix X (horitzontal), trobem que l'EAC 2006 es distancia bastant de les posicions dels EAC 1932 i 1979, tot i que entre ells la distància també és notable.

6.2.3. Creixement del vocabulari

Una altra de les proves habituals d'una exploració lexicomètrica és l'estudi del creixement del vocabulari. De nou, havent segmentat el corpus segons la partició <EAC>, hem activat l'opció AC (*Accroissement de vocabulaire*) dins la pestanya de PCLC. El gràfic que en resulta és:

Figura 24. Creixement del vocabulari (Lexico 3.6)

Aquesta representació mostra una corba ascendent amb diferents moments de ruptura lèxica marcats (amb cercles). Inicialment la corba és força marcada fins al punt 1.000—1.200 (eix Y, vertical) i 4.000 (eix X, horitzontal), que es correspon per la seva distribució al text de l'EAC 1932; aquesta inclinació implica que el vocabulari creix notablement en aquest primer estatut: hi ha un nombre reduït d'ocurrències (eix X) amb un nivell d'originalitat lèxica força elevat, degut al grau d'inclinació de la corba.

Aquest creixement es manté —però amb un grau d'inclinació lleugerament menys marcat— entre, aproximadament, els valors 4.000 i 16.000 de l'eix horitzontal (X), valors corresponents al segon text, l'EAC 1979, que té un increment de 1.000 punts (de 1.200 a 2.200) en l'eix vertical (Y): hi ha un cabal lèxic més gran però amb un grau de repetició també més alt.

Per acabar, hem d'assenyalar que des de la posició 16.000 fins al final (54.000) el grau d'inclinació és menys pronunciat: l'EAC 2006 presenta, per tant, un grau de repetició més alt de les formes que conté, però també és la part del corpus amb un vocabulari més ampli (en aquest tram els valors se situen entre 2.200 i 4.200 en l'eix vertical Y).

Aquesta representació gràfica valida les inferències quantitatives que hem presentat als apartats anteriors, ja que l'exploració demostra que, malgrat que des del punt de vista lèxic l'EAC 1932 té més variació de formes (més paraules, amb un grau de repetició inferior) però un vocabulari més limitat (té només 4.242 ocurrences), mentre que l'EAC 1979 presenta un creixement una mica menys pronunciat (menys "originalitat lèxica", però amb un grau més alt de repeticions), però encara més accentuat que en el cas de l'EAC 2006 (el qual presenta una corba amb una trajectòria menys inclinada però que assoleix els valors més alts en l'eix vertical, és a dir, que té un vocabulari quantitativament més variat que, al mateix temps, té un grau de repetició més alt).

Aquesta trajectòria justificaria el fet que el discurs estatutari català contemporani presenta un grau d'estabilització més alt: el llenguatge jurídic, com ja hem assenyalat, es caracteritza pel seu elevat grau de repetició d'estructures i formules lingüístiques preestablertes. La corba presenta un EAC 1932 amb una corba més pronunciada (és a dir, amb menys repeticions) mentre que els EAC 1979 i, sobretot, EAC 2006 tenen un vocabulari quantitativament més elevat (per això arriben a valors més alts en l'eix vertical) però també amb un grau d'estabilització més alt.

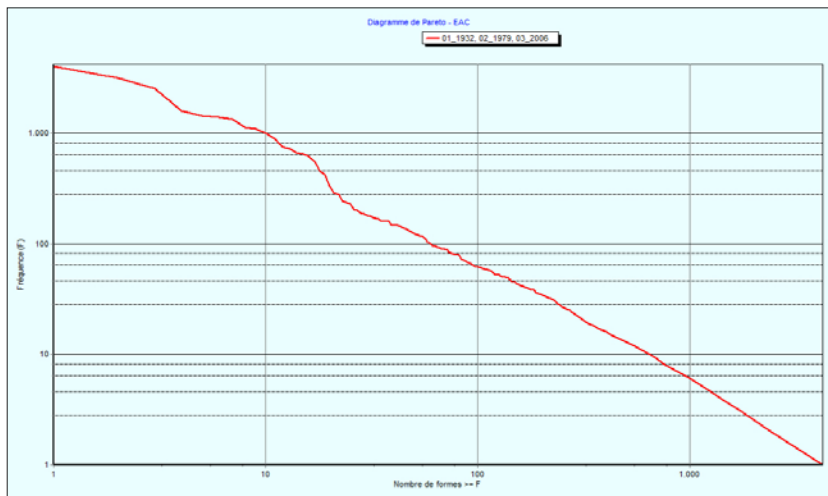
6.2.4. Diagrama de Pareto

La darrera prova lexicomètrica d'aquesta exploració s'obté prement l'opció *Pareto* a partir de la partició <EAC> dins la pestanya *Principales caractéristiques lexicométriques du corpus*.

Si llegim el gràfic d'esquerra a dreta observem que el comportament del vocabulari en el nostre corpus encaixa perfectament amb la a bastament descrita llei de Zipf (anomenada així perquè el lingüista nord-americà George Kingsley Zipf la va formular)

Aquesta llei, que es materialitza en el gràfic obtingut amb el Lexico 3.6, afirma que un grup reduït de formes acumula un nombre molt alt de repeticions i un elevat nombre de formes presenta una freqüència baixa o, de fet, només apareixen una vegada al corpus:

Figura 25. Diagrama de Pareto (Lexico 3.6)

Així doncs, a la part superior esquerra trobem que hi ha 10 formes amb una freqüència igual o superior a 1.000.

Si consultem el llistat de freqüències i en seleccionem les 20 més habituals, totes aquestes corresponen a paraules gramaticals com preposicions, articles o conjuncions:

Forma	Freqüència absoluta
1. de	4.031
2. la	3.166
3. i	2.531
4. l'	1.590
5. les	1.444
6. a	1.399
7. en	1.324
8. el	1.134
9. d'	1.089
10. que	995

Forma		Freqüència absoluta
11.	els	898
12.	generalitat	750
13.	' [apòstrof]	720
14.	del	669
15.	per	651
16.	dels	619
17.	catalunya	547
18.	amb	454
19.	article	428
20.	estat	338

Es comprova que un nombre reduït de formes (les més properes al centre de l'eix cartesià) presenten una freqüència alta: les formes amb una freqüència superior a 1.000 (*de, la, i, l', les, a, en, el* i *d'*) acumulen un total de 17.708 ocurrences (és a dir, el 32,3 % del total d'ocurrences del corpus: 54.833).

El 67,7 % restant de formes, presenta, com hem assenyalat, una freqüència inferior a 1.000: la més utilitzada, la forma *que*, s'empra 995 vegades i la forma *xarxes* compta amb dues ocurrences al corpus. En l'extrem contrari trobem 1.804 formes que s'empren únicament una vegada al corpus.

6.3. Exploració lexicomètrica qualitativa

En aquest apartat duem a terme un estudi qualitatiu del corpus. En un primer moment, comparem l'estructura dels diferents EAC. A continuació, a partir de l'exploració dels índexs freqüencials estudiem el vocabulari original de cada subcorpus i els hàpax (apartat 6.3.2) i els segments repetits (apartat 6.3.3). Cal fer un esment a part de l'estudi de les especificitats: n'hem analitzat les especificitats tenint en compte les particions <estructura> (6.3.4) i <EAC> (6.3.5). Com ja es va demostrar a la tesi doctoral (Morales 2015:496), una de les proves estadístiques que donen millors resultats per estudiar lingüísticament les lleis és la d'especificitats.

Inicialment, analitzem les especificitats d'algunes parts de la llei segons la partició <estructura> per tal d'observar les formes que, d'acord amb les dimensions d'aquell estatut i del corpus en conjunt, s'empren per sobre o per sota de les vegades esperades estadísticament en alguna part de la llei (preàmbul, articulat, disposicions...). Hem d'afirmar, però, que ens hem centrat en l'estudi segons la partició <EAC>. Aquestes especificitats serien les anomenades cronològiques: per les característiques del nostre corpus es pot considerar un estudi de corpus diacrònic. Així doncs, executem l'anàlisi segons la partició <EAC> per identificar si l'ús de les formes és específic (en positiu o negatiu) d'algun dels estatuts analitzats.

6.3.1. *Descripció estructural*

En aquest apartat presentem els aspectes relacionats amb l'estructura de cadascun dels EAC analitzats durant la nostra recerca. Com hem constatat a l'apartat 6.2.1 hi ha diferències notables en relació amb la mida dels subcorpus. Això, evidentment, es tradueix també en diferències quant a l'estructuració dels EAC 1932, 1979 i 2006. A continuació, en presentem les parts:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
Preàmbul (no n'hi ha)	Preàmbul (306 paraules)	Preàmbul (638 paraules)
	Títol preliminar. Disposicions Generals (Articles 1-8)	Títol preliminar (Articles 1-14)
Títol I. Disposicions generals (Articles 1-4)	Títol primer: Competències de la Generalitat (Articles 9-28)	Títol I. Dels drets, deures i principis rectors
		Capítol I. Drets i deures de l'àmbit civil i social (Articles 15-28)
		Capítol II. Drets en l'àmbit polític i de l'Administració (Articles 29-31)
		Capítol III. Drets i deures lingüístics (Articles 32-36)
		Capítol IV. Garanties dels drets estatutaris (Articles 37-38)
		Capítol V. Principis rectors (Articles 39-54)

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
Títol II. Atribucions de la Generalitat de Catalunya (Articles 5-13)	Títol segon: De la Generalitat (Articles 29-42)	Títol II. De les institucions
		Capítol I. El Parlament (Articles 55-66)
		Capítol II. El president o presidenta de la Generalitat (Article 67)
		Capítol III. El Govern i l'Administració de la Generalitat,
		Secció primera. El Govern , 68-70
		Secció segona. Administració de la Generalitat (Articles 71-72)
		Capítol IV. Les relacions entre el Parlament i el Govern (Articles 73-75)
		Capítol V. Altres institucions de la Generalitat
		Secció primera. El Consell de Garanties Estatutàries (Articles 76-77)
		Secció segona. El Síndic de Greuges (Articles 78-79)
		Secció tercera. La Sindicatura de Comptes (Articles 80-81)
		Secció quarta. Regulació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (Article 82)
		Capítol VI. El Govern local,
		Secció primera. Organització territorial local (Articles 83-85)
		Secció segona. El municipi (Articles 86-89)
		Secció tercera. La vegueria (Articles 90-91)
Secció quarta. La comarca i els altres ens locals supramunicipals (Articles 92-93)		
Capítol VII. Organització institucional pròpia de l'Aran (Article 94)		

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
Títol III. De la Generalitat de Catalunya (Articles 14-15)	Títol tercer: Finances i Economia (Articles 43-55)	Títol III. Del poder judicial a Catalunya
		Capítol I. El Tribunal Superior de Justícia i el Fiscal o la Fiscal Superior de Catalunya (Articles 95-96)
		Capítol II. El Consell de Justícia de Catalunya (Articles 97-100)
		Capítol III. Competències de la Generalitat sobre l'Administració de Justícia (Articles 101-109)
Títol IV. De la Hisenda (Articles 16-17)	Títol quart: Reforma de l'Estatut (Articles 56-57)	Títol IV. De les competències
		Capítol I. Tipologia de les competències (Articles 110-115)
Títol IV. ³⁸ De la modificació de l'Estatut (Article 18)		Capítol II. Les matèries de les competències (Articles 116-173)
		Títol V. De les relacions institucionals de la Generalitat
		Capítol I. Relacions de la Generalitat amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes (Article 174)
		Secció primera. Col·laboració amb l'Estat i amb altres comunitats autònomes (Articles 175-178)
		Secció segona. Participació en institucions i en procediments de presa de decisions estatals (Articles 179-182)
		Secció tercera. La Comissió Bilateral Generalitat Estat (Article 183)
		Capítol II. Relacions de la Generalitat amb la Unió Europea (Articles 184-192)

38. Malgrat que la numeració correcta hauria de ser V, tant a l'arxiu enviat per la Direcció d'Estudis Parlamentaris com als arxius disponibles a Internet (com aquest de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya http://www.gencat.cat/eapc/revistes/RCDP/Documentos_interes/RCDP_41/9_Estatut_1932.pdf) hi consta repetit el Títol IV.

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
		Capítol III. Acció exterior de la Generalitat (Articles 193-200)
		Títol VI. Del finançament de la Generalitat
		Capítol I. Les finances de la Generalitat (Articles 201-210)
		Capítol II. El pressupost de la Generalitat (Articles 211-216)
		Capítol III. Les finances dels governs locals (Articles 217-221)
		Títol VII. De la reforma de l'Estatut (Articles 222-223)
	Disposicions addicionals (Disposicions 1-7)	Disposicions addicionals (Disposicions 1-15)
Disposicions transitòries (Article únic)	Disposicions transitòries (Disposicions 1-8)	Disposicions transitòries (Disposicions 1-2)
		Disposicions derogatòries (Disposició 1)
		Disposicions finals (Disposicions 1-4)

Les diferències estructurals entre Estatuts són notables: mentre que l'EAC 2006 compta amb 223 articles, 15 disposicions addicionals, 2 disposicions transitòries, 1 disposició derogatòria i 4 disposicions finals, l'EAC 1979 inclou 57 articles, 7 disposicions addicionals i 8 disposicions transitòries i l'EAC 1932 conté 18 articles i una disposició transitòria amb un sol article. L'EAC 1932 consta de cinc títols, l'EAC 1979 de quatre i l'EAC 2006 de sis.

Constatem que l'EAC 1932 no inclou cap preàmbul, mentre que els de 1979 i 2006 sí. La primera secció és comuna a tots tres EAC i inclou les disposicions generals: en el cas de l'EAC 1932 es troben integrades al títol I i en els de l'EAC 1979 i 2006 en un títol preliminar.

Els EAC 1932 i 1979 presenten un segon apartat amb continguts similars: el títol II de l'EAC 1932 regula les "atribucions de la Generalitat de Catalunya" i el títol primer de l'EAC 1979 regula les "competències de la

Generalitat”. La part equivalent (titulada “De les competències”) se situa en el títol IV de l'EAC 2006, així que constatem un canvi en relació amb la terminologia. Si recuperem les freqüències relatives de la família lèxica (grup de formes) d'*atribució* i de *competència*, es comprova que, en efecte, l'ús de *competència* és més pronunciat a l'EAC 2006, mentre que el d'*atribució* és superior als EAC 1932 i 1979:

Figura 26. Gràfic d'especificitats: “atribució/competències” (Lexico 3.6)

Es comprova que l'EAC 2006 inicia el redactat amb el títol I relatiu als “drets, deures i principis rectors”, a diferència dels dos ja esmentats. El títol III de l'EAC 1932, titulat “De la Generalitat de Catalunya”, equival al títol segon de l'EAC 1979 (“De la Generalitat”) i al títol II de l'EAC 2006, malgrat que aquest és més genèric: es titula “De les institucions” i regula no només el funcionament de la Generalitat sinó també del Parlament, del Govern i del Consell de Garanties Estatutàries, entre d'altres.

El títol IV de l'EAC 1932, titulat “De la Hisenda”, equival al títol tercer de l'EAC 1979 (Finances i Economia) i, en el cas de l'EAC 2006, al títol VI, “Del finançament de la Generalitat”.

El darrer títol de l'EAC 1932, titulat “De la modificació de l'Estatut”, veiem que es diferencia dels equivalents als altres dos EAC per la tria lèxica *modificació*, en comptes de *reforma*, com es documenta al títol quart de l'EAC 1979 (“Reforma de l'Estatut”) i del títol VII de l'EAC 2006 (“De la reforma de l'Estatut”).

Cal esmentar que, com s'indicava a l'inici de l'apartat, l'EAC 2006 inclou més títols que els altres dos EAC. Per aquest motiu, aquest també inclou el “Títol III. Del poder judicial a Catalunya” i el “Títol V. De les relacions institucionals de la Generalitat”.

A més de les diferències ja esmentades, cal assenyalar algunes diferències destacables en l'estil de redacció dels diferents estatuts. Per començar, cal dir que els descriptors de tots els epígrafs de l'EAC 2006 van introduïts per la preposició *de*, forma part del títol, mentre que a l'EAC 1932 i 1979 no hi ha aquesta sistematicitat i només apareix en alguns de concrets. Així doncs, s'empra en contextos com el “Títol III. **De** la Generalitat de Catalunya” (EAC 1932), el “Títol segon: **De** la Generalitat” (EAC 1979) i “Títol II. **De** les institucions” (EAC 2006), però després no hi ha la mateixa coherència i llegim epígrafs com “Títol II. Atribucions de la Generalitat de Catalunya” (EAC 1932), “Títol primer: Competències de la Generalitat” (EAC 1979) i “Títol IV. **De** les competències” (EAC 2006). També es comprova que els EAC 1932 i 2006 opten per la numeració romana, mentre que l'EAC 1979 està organitzat amb numerals ordinals (*primer, segon...*). S'observen, doncs, més similituds en aquests aspectes esmentats entre l'EAC 1932 i 2006 que no pas amb l'EAC 1979.

Una diferència significativa de l'EAC 2006 respecte dels altres dos és que, mentre que els EAC 1932 i 1979 tenen una part dispositiva en què els articles no tenen títol (només el número cardinal), tots els articles de l'EAC 2006 compten amb un títol propi que en facilita i agilitza la consulta, com es veu en els exemples reproduïts a continuació:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
Títol II. Atribucions de la Generalitat de Catalunya	Títol primer. Competències de la Generalitat	TÍTOL IV. De les competències
Article 5. De conformitat amb el que preveu l'article 15 de la Constitució, la Generalitat executarà la legislació de l'Estat en les següents matèries.	Article 9. La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva sobre les matèries següents:	CAPÍTOL I. Tipologia de les competències
		ARTICLE 110. COMPETÈNCIES EXCLUSIVES
		1. Corresponen a la Generalitat, en l'àmbit de les seves competències exclusives, de manera íntegra, la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva. Correspon únicament a la Generalitat l'exercici d'aquestes potestats i funcions, mitjançant les quals pot establir polítiques pròpies.

En aquest apartat reproduïm les fórmules que encapçalen i clouen cada EAC:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
(Gaceta de Madrid, núm. 265, de 21.9.1932)	(Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, núm. 38, 31 desembre 1979)	(Boletín Oficial del Estado, suplement núm. 16, divendres 21 juliol 2006)
Estatut de Catalunya de 1932	Llei Orgànica 4/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya.	Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.
Presidència del Consell de Ministres El President de la República Espanyola A tots els qui la present vegin i entenguin,	Juan Carlos I, Rei d'Espanya A tots quants la present vegin i entenguin,	Juan Carlos I Rei d'Espanya A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.
Sapigueu: Que les CORTS han decretat i sancionat la següent LLEI	Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat amb caràcter d'Orgànica i jo sanciono la següent Llei	Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat, els ciutadans de Catalunya han ratificat en referèndum i Jo sanciono la Llei orgànica següent.
[...]	[...]	[...]

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<p>Per tant: Mano a tots els ciutadans que coadjuvin al compliment d'aquesta llei, així com a tots els Tribunals i Autoritats que la facin complir.</p> <p>San Sebastián, a 15 de setembre de 1932.—NICETO ALCALÁ-ZAMORA I TORRES. — El President del Consell de Ministres. — MANUEL AZAÑA.</p>	<p>Per tant, Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que guardin i facin guardar la present Llei Orgànica.</p> <p>Palau Reial, de Madrid, a divuit de desembre de mil nou-cents setanta-nou. — JUAN CARLOS R. — El President del Govern, ADOLFO SUÁREZ GONZÁLEZ.</p>	<p>Per tant, Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin i facin complir la present Llei orgànica.</p> <p>Madrid, 19 de juliol de 2006 JUAN CARLOS R. El president del Govern, JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO</p>

El primer element diferent és la persona que sanciona l'EAC. Mentre que els EAC 1979 i 2006 estan sancionats pel mateix cap d'Estat, el rei Joan Carles I (tot i que amb diferents presidents del Govern), que regna entre 1975 i 2014, en el cas de l'EAC 1932 s'indica com a subjecte sancionador el president de la República Espanyola, Niceto Alcalá-Zamora i Torres. A la frase que encapçala l'EAC veiem que el llenguatge emprat en l'EAC 2006 és més clar que els dels EAC 1932 i 1979: mentre que aquests darrers inclouen un demostratiu (*la present*), a l'EAC 2006 hi diu *aquesta Llei orgànica*.

L'EAC 2006 presenta un redactat en què no només hi apareix la institució, sinó que el ciutadà hi té un rol més clar (en fem referència a l'apartat 6.3.5 també): *Que les Corts Generals han aprovat, els ciutadans de Catalunya han ratificat en referèndum i Jo sanciono la Llei orgànica següent*, diferent de *Que les CORTS han decretat i sancionat la següent* (EAC 1932) i *Que les Corts Generals han aprovat amb caràcter d'Orgànica i jo sanciono la següent Llei* (EAC 1979).

La diferència més notable de tots tres la trobem en la fórmula de cloenda de cada EAC:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
Per tant: Mano a tots els ciutadans que coadjuvin al compliment d'aquesta lleï, així com a tots els Tribunals i Autoritats que la facin complir.	Per tant, Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que guardin i facin guardar la present Llei Orgànica.	Per tant, Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin i facin complir la present Llei orgànica.

L'EAC 1932 opta per una fórmula amb un llenguatge d'un registre més alt (*coadjuvin al compliment*), la de l'EAC 1979 resulta més entenedora (*guardin i facin guardar*) però la de l'EAC en vigor, el de 2006, és la que des del punt de vista de la llegibilitat resulta més accessible (*compleixin i facin complir*), almenys des d'un punt de vista sincrònic.

Els aspectes que hem analitzat ens permeten comprovar, per tant, que les diferències estructurals entre els EAC són notables i es veu una evolució deguda a la modernització del llenguatge jurídic català.

6.3.2. *Estudi del vocabulari*

En aquest apartat presentem l'estudi del vocabulari: en primer lloc analitzem el vocabulari original (és a dir, el que només consta en un dels tres estatuts analitzats, encara que hi presentin una freqüència superior a 1) i, després, les formes que es documenten una única vegada a tot el corpus (vocabulari hàpax).

Si filtrem el llistat de freqüències i seleccionem les formes documentades als EAC 1932, 1979 i 2006, en trobem un total de 515. Aquestes 515 formes representen el 12,2 % del total de formes del corpus (4.226). Tot i que entre les més freqüents apareixen moltes formes gramaticals (les 11 primeres són *de, la i, l', les, a, en, el, d, que i els*), algunes de les paraules amb contingut semàntic són les esperades degut a la temàtica de l'EAC. Per exemple, *Generalitat* compta amb 750 ocurrències, *Catalunya* amb 547, *article* amb 428 (amb especificitat positiva E+04 a l'EAC 1979 i negativa E-04 a l'EAC 2006) i *estat* amb 338 (específica positiva de l'EAC 1932 (E+06) i l'EAC 1979 (E+04) i negativa de l'EAC 2006 (E-09)). Ens hem

proposat analitzar detalladament en futures recerques les característiques del vocabulari compartit, perquè estudis preliminars (Morales 2015) han demostrat que la informació que s'obté de les formes amb freqüència 1 (els hàpax) i del vocabulari original (és a dir, les formes que només apareixen documentades en un dels EAC independentment de llur freqüència d'ús, tot i que sovint se solapen amb els hàpax) és més significativa.

En total, al corpus hi ha 1.804 formes amb freqüència 1, és a dir, hàpax, que es distribueixen de la manera següent al corpus:

	Formes
EAC 1932	225
EAC 1979	346
EAC 2006	1.233

Com ja hem assenyalat abans, la distribució d'hàpax té una relació directament proporcional amb les dimensions de cadascuna de les parts del corpus. Atès que molts d'aquests hàpax se solapen amb el vocabulari original, hem preferit centrar-nos a analitzar bé aquest segon paràmetre.

Així doncs, quant al vocabulari original, si cerquem les formes que presenten freqüència 1 a l'EAC 1932 trobem un total de 606 formes. Cal assenyalar que d'aquestes, n'hi ha 225 que no apareixen a cap altre EAC estudiat. Com ja hem assenyalat, aquest tret lingüístic està directament relacionat amb la grandària de cada (sub)corpus (en aquest apartat només comentem les formes que no presenten especificitat, ja que les formes específiques s'analitzen als apartats 6.3.6 i 6.3.7):

	Formes
EAC 1932	257
EAC 1979	405
EAC 2006	2.073

Hem constatat que a l'EAC 1932 hi ha 257 formes originals, és a dir, que només es documenten en aquest estatut. Si recordem el total de formes d'aquest subcorpus (1.009 formes), representen el 25,5 % del total de formes de l'EAC 1932. Les formes identificades que integren el vocabulari original d'aquest subcorpus amb una freqüència superior a 2 són *república* (32), *regió* (4), *regional* (4), *salvat* (4), *atribuïda* (3), *concurrs* (3), *diferència* (3), *disposat* (3), *exceptuant* (3), *feta* (3), *organitzarà* (3), *precis* (3) i *produeixin* (3).

La forma *república* és original d'aquest EAC perquè era el règim polític que hi havia aleshores: la Segona República Espanyola, que s'endegà amb la proclamació del 14 d'abril de 1931 i que es clou l'1 d'abril de 1939, quan acaba la Guerra Civil. S'empra, sobretot, en contextos com *el govern de la República*, *la constitució de la República* o *el territori de la República*, com comprovem en les concordances següents:

Figura 27. Concordances: “república” (Lexico 3.6)

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 32	
des a les mateixes matèries que a Catalunya ja tributin a	la república, i podrà donar una nova ordenació als seus ingressos . els
ixi mateix representa la regió en les seves relacions amb	la república i l' estat en les funcions, l' execució directa de les quals
l'ites de jurisdicció que es exercin entre autoritats de	la república i de la generalitat o entre organismes dependents d' elles,
cionaris de totes classes, tant de la generalitat com de	la república, qualssevol escrit o document que es presenti davant dels tribunals
lació sobre aquestes matèries . el tribunal de comptes de	la república fiscalitzarà anualment la gestió de la generalitat quant a la
l' estat espanyol, de conformitat amb la constitució de	la república i el present estatut . el seu organisme representatiu és la
rets individuals són els establiments per la constitució de	la república espanyola . la generalitat de Catalunya no podrà regular cap
parts del vot de les corts . si l' acord de les corts de	la república fou rebutjat pel referèndum de Catalunya, caldrà, per tal
l' crèdit estranger sense l' autorització de les corts de	la república . si l' estat emet deute, el producte del qual s' hagi d'
diferències a la resolució del president de les corts de	la república, previ acord amb el govern, la generalitat fixarà la data
nin en endavant les despeses dels presagujos futurs de	la república en els serveis corresponents a aquells que siguin transferits
si no ho fes en temps oportú, correspondrà al govern de	la república d' adoptar aquelles mesures, pel fet de tenir al seu càrrec
els serveis de les quals s' hagi reservat al govern de	la república, els consentits béns i drets no podran ésser alienats, gravats
liment de Catalunya . § b) per iniciativa del govern de	la república i a proposta de la quarta part dels vots de les corts . en un
, a fi de donar per acabada la intervenció del govern de	la república, per a la declaració d' estat de guerra, de la mateixa manera
unta de seguretat formada per representants del govern de	la república i de la generalitat, i per les autoritats superiors que, depenent
at estarà obligada a subseuar, a requeriment del govern de	la república, les deficiències que s' observin en l' execució d' aquelles
disposa el paràgraf anterior . § article 9 . el govern de	la república, en us de les seves facultats i en exercici de les seves funcions
a d' arap . si la generalitat ho proposa, el govern de	la república podrà atorgar a la universitat de Barcelona, un règim d' autonomia
§ disposicions transitòries § article unis . el govern de	la república queda facultat, dintre dels dos mesos següents a la promulgació
l'ora absoluta del congrés § article 17 . la hisenda de	la república respectarà els actuals ingressos de les hisendes locals de Catalunya
potrà continuar recaptant per delegació de la hisenda de	la república, i amb el prems que aquesta tingui consignat en pressupost:
a la que uns i altres hagin experimentat en la hisenda de	la república . la proposta d' aquesta comissió serà elevada a l' aprovació
ce que li sigui atribuïda per la delegació d' hisenda de	la república i a l' execució de serveis per encàrrec seu, sempre que es
l'itres . en qualsevol moment, el ministre d' hisenda de	la república podrà fer una revisió extraordinària en el règim d' hisenda
comissió de tècnics nomenats pel ministre d' hisenda de	la república i per la generalitat, a la revisió de les concessions fetes
§ presidència del consell de ministres § el president de	la república espanyola § a tots els que la present vegin i entenguin, espiguen
teporer recurs de cassació davant del tribunal suprem de	la república o el que procedeixi, segons les lleis de l' estat . el tribunal
i . segons les lleis de l' estat . el tribunal suprem de	la república resoldrà també els conflictes de competència i de jurisdicció
competència a Catalunya que a la resta del territori de	la república . § títol iv de la hisenda § article 16 . la hisenda de la generalitat
els que tinguin els catalans en la resta del territori de	la república . § article 4 . als efectes de règim autòmic d' aquest estatut
, que regirà a Catalunya igual que a tot el territori de	la república . igualment regiran a Catalunya les disposicions de l' estat

A continuació hem trobat les formes *regió* i *regional*, que s'empren, respectivament, en 4 contextos cadascuna:

Figura 28. Concordances: “regió/regional” (Lexico 3.6)

<p>Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 9</p> <p>matèries atribuïdes totalment o parcialment a la competència regional pel present estatut . si no ho fes en temps oportú , correspondrà posicions generals § article 1 . catalunya es constituïx en regió autònoma dintre de l ' estat espanyol , de conformitat amb la pública a catalunya , sempre que siguin de caràcter extra - regional o supra - regional , la policia de fronteres , immigració , i el cost total dels serveis que l ' estat transfereixi a la regió autònoma , tot això referit al moment de la transmissió . si ralesa i no hagin adquirit veïnatge administratiu fora de la regió . 2n . els altres espanyols que adquireixin aquest veïnatge la representació de catalunya . així mateix representa la regió en les seves relacions amb la república i l ' estat en les funcions eliminarà la propietat i les facultats de l ' estat i de les regions . § 11 ' serveis d ' aviació civil i radiodifusió , salvat el a , sempre que siguin de caràcter extra - regional o supra - regional , la policia de fronteres , immigració , emigració , estrangeria nt de l ' un i de l ' altra , prestin servei en el territori regional , la qual entendrà en totes les qüestions de regulació de serveis</p> <p>Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 2</p> <p>un marc de lliure solidaritat amb les altres nacionalitats i regions . aquesta solidaritat és la garantia de l ' autèntica unitat ue la constitució reconeix i garanteix a les nacionalitats i regions que integren espanya , manifesta la seva voluntat de constituir</p> <p>Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 1</p> <p>nt § 1 . la generalitat ha de promoure la cooperació amb les regions europees amb què comparteix interessos econòmics , socials ,</p>
--

A l'EAC 1932 es defineix Catalunya com a *regió autònoma* i per indicar les matèries relacionades s'empra *regional*. Resulta pertinent assenyalar que el plural de *regió*, *regions*, sí que apareix als altres dos estatuts. Es documenta en dos contextos a l'EAC 1979 i en un a l'EAC 2006:

Catalunya, exercint el dret a l'autonomia que la Constitució reconeix i garanteix a les nacionalitats i **regions** que integren Espanya, manifesta la seva voluntat de constituir-se en comunitat autònoma. (EAC 1979, preàmbul)

El present Estatut és l'expressió de la identitat col·lectiva de Catalunya i defineix les seves institucions i les seves relacions amb l'Estat en un marc de lliure solidaritat amb les altres nacionalitats i **regions**. (EAC 1979, preàmbul)

La Generalitat ha de promoure la cooperació amb les **regions** europees amb què comparteix interessos econòmics, socials, ambientals i culturals i hi ha d'establir les relacions que corresponguin. (EAC 2006, Art. 197.1)

Sobre l'ús de *regió* (emprat 4 vegades), ja s'ha asseverat a diferents punts de l'apartat 3 que ha estat un dels aspectes més difícils de negociar:

I no obstant, legislar amb aquesta base és legislar amb un fonament tan fals que en les dues sessions en les quals s'han discutit aquests articles no hi ha hagut ningú que s'atrevis ja a repetir aquell argument tan utilitzat durant les darreres setmanes, aquí i a Madrid, que no hi feia res que al primer article de l'Estatut fos canviat el nom de Estat pel de “regió”, perquè no es tractava més que d'un canvi de paraules sense transcendència i el que interessava eren les facultats d'Estat, encara que no en tinguessin el nom.

Aquestes dues sessions demostren que no es tracta de cap joc de paraules. Certament, per una paraula no val la pena de barallar-se, com deien, els que han anat sostenint que el canvi no té importància. Un mateix concepte pot ésser expressat amb paraules diferents i per aquest motiu a l'Estatut català podia ésser substituïda la paraula Estat sense que Catalunya en patís. A l'Estatut d'Islàndia, d'un Estat se'n diu una *sobirania*; el dret públic alemany i també austríac un *Estat* l'anomenen un *país*; el suís l'anomena un *cantó*; en canvi l'holandès, amb el desig de significar que les *províncies* tenen facultats autonòmiques de gran amplitud, l'anomena *Estat* una *província*.

El nom no fa la cosa; el que li dóna forma externa legal és la definició que en fa la llei i per aquesta causa el canvi de paraula d'*Estat* amb *regió* a l'Estatut no és un joc sense transcendència, perquè el canvi és fet segons una Constitució que defineix la *regió* dient que és un conjunt de *províncies* sense facultats pròpies ni més possibilitats que les que l'Estat unitarista espanyol li consenti.

(Maspons 1932:5-6)

A continuació, la forma que trobem és *salvat*, que s'empra com a part de la locució *salvat allò que*:

La Legislació i execució de ferrocarrils, camins, canals, ports i altres obres públiques de Catalunya, **salvat allò que** disposa l'article 15 de la Constitució. (EAC 1932, Art. 12.a)

Tots els conflictes de jurisdicció que es suscitin entre Autoritats de la República i de la Generalitat o entre organismes depenents d'elles, **salvat allò que** disposa l'article 12 d'aquest Estatut per a les qüestions de competència entre Autoritats judicials [...]. (EAC 1932, Art. 15)

El discurs estatutari actual tendeix a emprar altres fórmules sinònimes, com *excepte* o, sobretot, *tret de/que*. De la resta d'unitats d'aquest primer bloc, cal assenyalar l'ús de l'adjectiu *precís*, que s'empra en contextos com els següents:

El Tribunal de Garanties Constitucionals, si ho creu **precís**, podrà suspendre l'execució dels actes o acords als quals es refereix la discrepància, mentre el resol definitivament. (EAC 1932, Art. 6)

En un i altre cas serà **precís** per a l'aprovació (definitiva) de la llei de Reforma de l'Estatut, les dues terceres parts del vot de les Corts. (EAC 1932, Art. 18.b)

A més, n'ha canviat l'ús en discurs; actualment s'hi emprarien formes com *oportú* o *adient*, com en aquest procediment³⁸ de 2017 de l'Oficina d'Accreditació d'Entitats Col·laboradores de la Generalitat:

L'OA tindrà accés a tota la informació rellevant sobre els organismes relacionats o altres empreses amb qui pugui existir un conflicte d'interès i podrà sol·licitar, si ho creu *oportú* informació addicional o evidències addicionals sobre aquests organismes.

Les formes amb freqüència 2 són *augment*, *encarregarà*, *fedataris*, *fos interessada*, *mínimes*, *ministre*, *núm*, *oposició*, *peculiaris*, *quantia*, *regiran*, *riquesa*, *telèfons* i *universitat*. Es comprova que són formes relatives a algunes de les competències que assumia la Generalitat amb aquest nou EAC, com demostraria la forma *telèfons* quant al desenvolupament tecnològic del territori:

Ferrocarrils, carreteres, canals, **telèfons** i ports que siguin d'interès general; l'Estat, però, tindrà al seu càrrec la revisió i policia dels ferrocarrils i dels telèfons i l'execució directa que es pugui reservar de tots aquests serveis. (EAC 1932, Art. 5.4)

En aquesta recerca també hem identificat les formes que només apareixen 1 cop documentades en aquest Estatut (i, per tant, és l'única ocurrència en tot el corpus analitzat i en constitueixen el vocabulari original).

En alguns casos es tracta de formes com *coadjuvin*, *desenrotllament* o *regit/regida* que no s'han estabilitzat en el discurs estatutari català i no s'empren gaire en la redacció estatutària, com s'ha vist. Caldria verificar, però, amb altres gèneres textuais de lleis quines d'aquestes formes han caigut en desús (detectem que, per exemple, hi ha formes que encara s'empren als textos legislatius, com *realitzar*, *tributin* o *vetllin* incloses a l'enumeració anterior).

Hem constatat que a l'EAC 1979 hi ha 405 formes originals, és a dir, que només es documenten en aquest Estatut. Si recordem el total de formes d'aquest subcorpus (1.766 formes), representen el 22,9 % del total de formes de l'EAC 1979. Les formes de freqüència superior a 1 són: *regularà*

---

38. Generalitat de Catalunya. *Procediment específic d'habilitació d'entitats col·laboradores de medi ambient en l'àmbit de caracterització de residus i llixiviats- entitats de control*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2017.

(7), *prevista* (7), *previst* (5) *instàncies* (5), *directes* (4), *esmentat* (4), *ajustarà* (3), *aprovarà* (3), *assumirà* (3), *audiència* (3), *cal* (3), *canal* (3), *celebrar* (3), *constituirà* (3), *estaran* (3), *mètode* (3), *participarà* (3), *passaran* (3), *pertoca* (3), *previstes* (3), *requerirà* (3), *través* (3), *vuit* (3), *adoptarà* (2), *adquiriran* (2), *assumint* (2), *atribuiran* (2), *calendaris* (2), *cessarà* (2), *cessaran* (2), *cobertes* (2), *considerarà* (2), *declaressin* (2), *degudament* (2), *disposin* (2), *elaboraran* (2), *especialització* (2), *específicament* (2), *establiran* (2), *favor* (2), *garantirà* (2), *hores* (2) *inclourà* (2) *indirectes* (2) *indrets* (2) *integrarà* (2), *judici* (2), *junes* (2), *mèrit* (2), *nacionalitats* (2), *prevegi* (2), *previstos* (2), *província* (2), *quantitat* (2), *quedarà* (2), *reconegudes* (2), *reunirà* (2), *transitori* (2) o *últim* (2).

D'aquestes hem d'assenyalar que predominen els verbs en futur simple (vegeu l'apartat 6.3.5). Quant als verbs, també cal assenyalar la presència del verb *caldre*, les formes documentades del qual (*cal*, *caldrà*, *calgui*, *calguin*, *calia*...) esdevenen formes específiques positives d'aquesta part:

Figura 29. Gràfic d'especificitats: "caldre" (Lexico 3.6)

Una altra de les formes interessants de paraules originals de l'EAC 1979 és el fet d'incloure-hi un parell de referències a les nacionalitats:

El present Estatut és l'expressió de la identitat col·lectiva de Catalunya i defineix les seves institucions i les seves relacions amb l'Estat en un marc de lliure solidaritat amb les altres **nacionalitats** i regions. Aquesta solidaritat és la garantia de l'autèntica unitat de tots els pobles d'Espanya. (EAC 1979, preàmbul)

L'ús d'aquesta forma i del singular és, probablement, un dels aspectes més controvertits en els darreres segles, des del mateix moment de naixement i creixement de l'independentisme.

En el llistat de formes originals de l'EAC 1979 identifiquem, com s'especifica a l'apartat 6.3.5, la presència de nombrosos verbs en futur simple (*aprovarà, regularà...*). És destacable que la forma *cal* (3a persona del singular del present verb *caldre*) només apareix en aquest EAC i, de fet, si analitzem les concordances de les diferents formes del verb documentades al corpus (*cal, caldrà, calgui, calguin, calia*) es comprova que la majoria de concordances corresponen a aquest EAC 1979:

Figura 30. Concordances: grup de formes "caldre" (Lexico 3.6)

```

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 1

s rebutjat pel referèndum de catalunya , caldrà , per tal que prosperi la reforma , la ratificació

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 7

è catalunya recupera la seva llibertat , cal retre homenatge a tots els homes i dones
nisme de la generalitat a favor del qual caldrà atribuir en cada cas la competència transferida
blicació al boletín oficial del estado , caldrà atèner - se a allò que disposi la corresponent
ssats i de procedir a l ' adaptació , si cal , dels que passaran a la competència de
ferències realitzades s ' adaptaran , si calia , als termes d ' aquest estatut . § 7 .
òria . § setena § les transferències que calgui fer en matèria d ' ensenyament per a traspassar
cer canal , de titularitat estatal , que cal crear específicament per a la seva emissió

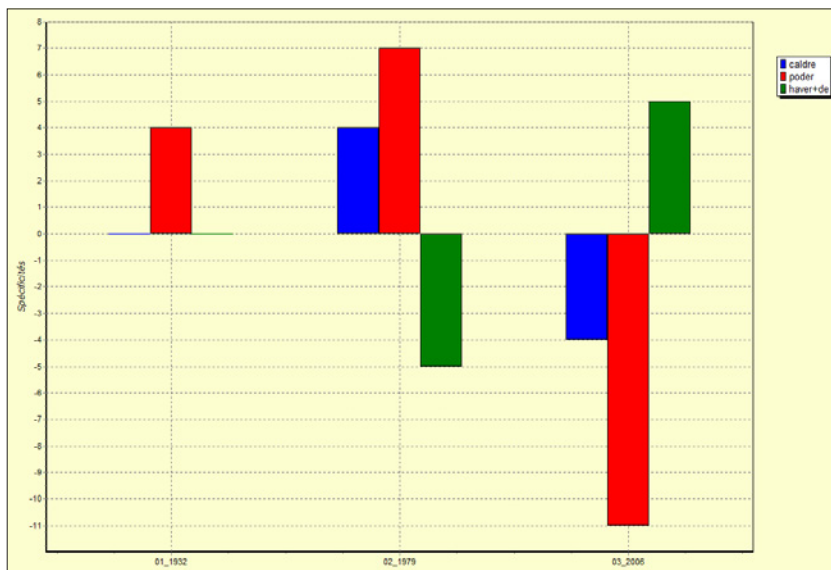
Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 2

ions i l ' intercanvi d ' informació que calguin per a l ' exercici de les seves competències
l ' aran per a adaptar - lo , en el que calgui , al que estableix aquest estatut . § disposició

```

El verb modal *caldre*, de fet, ens permet comparar amb altres verbs com *haver de* o *poder* i comprovar que, en efecte, si agrupem les diferents formes documentades del verb *caldre* aquestes presenten un ús específic positiu a l'EAC 1979:

Figura 31. Gràfic d'especificitats: “caldre/poder/haver+de” (Lexico 3.6)

A més, cal destacar el fet que l'ús de les formes documentades al corpus del verb *poder* són específiques positives dels EAC 1932 i 1979, mentre que a l'EAC 2006 presenten una especificitat notablement baixa (E-11). Finalment, cal comprovar que l'ús de les formes documentades de la perífrasi d'obligació *haver de* són específiques positives (E+05) de l'EAC 2006.

Quant al vocabulari, s'han d'indicar algunes unitats habituals al discurs polític contemporani com, per exemple, *nacionalitats* (reconegudes a la CE 1978), *província* (règim territorial constitucionalment establert), *extra-comunitari*, *reestructuració* o *supracomunitari* que caracteritzen aquest

EAC 1979; s'han de destacar altres formes com, per exemple, a més, *lacustre*, d'un alt nivell de formalitat.

Hem comprovat que a l'EAC 2006 hi ha 2.073 formes originals, és a dir, que només es documenten en aquest subcorpus. Si recordem el total de formes d'aquest subcorpus (3.457 formes), representen el 60,0 % del total de formes de l'EAC 2006. Entre aquestes formes trobem moltes xifres, atès el número notablement superior d'articles d'aquest EAC respecte dels altres, com ja s'ha constatat a l'apartat 6.3.1. Algunes de les formes que hem de destacar són, per exemple, *vegueries* i *vegueria*, puix aquest Estatut “crea les vegueries i contempla el procés de substitució de les diputacions” (Ridao 2012:336). Hem d'assenyalar que aquest, però, no és un terme nou:

Els antecedents de l'organització comarcal els hem de situar en el període de la Generalitat republicana i més que en el vessant institucional d'ens local en el de demarcació merament territorial. L'octubre del 1931, una ponència dirigida pel geògraf Pau Vila, que consultà els municipis sobre la qüestió, proposà dos anys més tard un projecte de divisió en trenta-vuit comarques i nou regions o vegueries.

(Ridao 2012:340)

Cal afegir que, “la vegueria, com a govern local, té naturalesa territorial i gaudeix d'autonomia per a la gestió dels seus interessos” (ib. 336). Així doncs, aquesta nova forma prevista a l'EAC és normal que es documenti com a vocabulari original de l'EAC 2006, com passa amb la forma *aranès* (present perquè aquest EAC regula, a l'art. 6.5, l'oficialitat d'aquesta llengua a tot el territori de Catalunya).

Entre la resta de formes algunes presenten també un interès notable, però el vocabulari d'aquest EAC ja es va descriure a bastament a la tesi doctoral (Morales 2015) que va motivar aquest estudi.

En aquest apartat hem pogut comprovar que, atesa la seva grandària, l'EAC 2006 és l'Estatut que més formes originals inclou. A més, hi ha l'EAC 1932, que presenta un percentatge lleugerament més alt de vocabulari original que l'EAC 1979: respectivament, tenen un 25,5 % (257 formes) i un 22,9 % (405 formes) de formes originals. En el cas de l'EAC 2006, observem que el percentatge suposa el 60 % del total de formes

diferents al corpus. Es comprova, per tant, que l'EAC 2006 es diferencia notablement dels altres dos EAC, fet degut al cabal lèxic força superior respecte els altres dos textos estudiats.

6.3.3. *Estudi dels segments repetits*

Aquesta part analitza els anomenats segments repetits (SR), és a dir, les seqüències de formes repetides sense cap canvi a diferents llocs del corpus en què la freqüència total superi un llindar mínim F establert prèviament per l'usuari (Salem 2003:8). En aquest estudi hem executat l'anàlisi amb el Lexico 3.6 per tal que detectés tots els SR amb una freqüència superior a 5 documents (com a mínim cinc cops).

L'exploració lexicomètrica duta a terme ha donat un total de 2.398 segments repetits. La distribució d'aquests segments repetits en relació amb la seva longitud és:

Longitud	Seqüències	Exemples
2	1282	<i>de Barcelona les llibertats la coordinació</i>
3	660	<i>de la Constitució de seguretat pública en aquest Estatut</i>
4	281	<i>les lleis de Catalunya a les Corts Generals el president o presidenta</i>
5	98	<i>de conformitat amb les lleis els poders públics han de</i>
6	31	<i>correspon a la Generalitat la competència d'acord amb allò que</i>
7	23	<i>sens perjudici d'allò que disposa el president o presidenta de la Generalitat</i>
8	10	<i>els poders públics han de vetllar per la impost sobre la renda de les persones físiques</i>
9	7	<i>en una votació final sobre el conjunt del text en el diari oficial de la Generalitat de Catalunya</i>

Longitud	Seqüències	Exemples
10	4	<i>correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de</i>
11	11	<i>de l' apartat 1 de l' article 149 de la carta dels drets i els deures dels ciutadans de Catalunya</i>

Cal assenyalar, però, que com el sistema treballa a partir d'una noció purament formal (s'hauria d'incorporar algun tipus d'etiquetatge morfo-sintàctic per filtrar millor els resultats) del concepte de *segment repetit* (a la bibliografia s'acostuma a emprar també el concepte de *n-gram*), el sistema detecta com a SR combinacions que, des del punt de vista de l'AD, no són interessants (com *la de* i *una o de la*, entre moltes altres). A continuació reproduïm els 20 més habituals:

Seqüència	Freqüència
de la	805
*la generalitat	718
de les	506
de l	499
l'	437
*de catalunya	372
a la	367
i la	288
*de la generalitat	264
per a	251
d'	232
*a la Generalitat	204
en els	193
de l'	188
en el	169
correspon a	158
*la competència	158
correspon a la	156

Seqüència	Freqüència
*correspon a la generalitat	154
a l	152

Com es comprova, dels 20 primers SR, només els cinc marcats amb asterisc corresponen a unitats lingüístiques plenes, amb sentit i independents; són unitats pertinents per a una anàlisi lingüística, mentre que la resta són combinacions purament formals basades en la correlació lèxica (*de les, de l' o i la*).

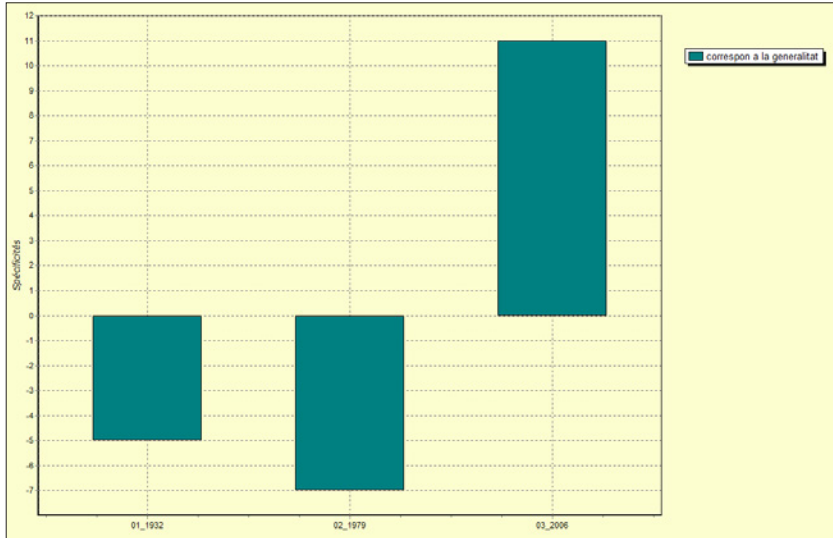
Per tant, malgrat que l'estudi de SR permet identificar correlacions lèxiques com *de les quals* (10), *els altres* (23), *la resta* (17), *les quals* (18), *en el termini* (25) o *la seva* (57) —unitats que, per la seva banda, podrien ser interessants per a recerques estilomètriques o d'atribució d'autoria—, a continuació, nosaltres analitzem l'ús dels SR amb una freqüència superior a 40 i que tenen sentit com a unitats autònomes (és a dir, com els exemples esmentats amb asterisc).

Evidentment, el sistema ha identificat com a segments repetits alguns sintagmes relatius a càrrecs i institucions com poden ser el *Consell de Garanties Estatutàries* (13), *les Corts* (46) i les *Corts Generals* (33), *el Tribunal* (26), *Poder Judicial* (46), *comissió mixta* (34), la *Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat* (14), l'*Agència Tributària de Catalunya* (10), el *Consell de Justícia de Catalunya* (19), *el Govern* (50), *el President* (38), *el President o Presidenta* (21), *el President o Presidenta de la Generalitat* (26), *el Síndic* (12), *governos locals* (18), la *Comissió Bilateral Generalitat-Estat* (11), *la Policia* (16), *la Unió Europea* (31) i *el Parlament de Catalunya* (24).

En aquest treball ens hem centrat a analitzar les locucions i les col·locacions (no tant estructures del tipus SN + adjectiu) pròpies de la redacció dels estatuts analitzats. L'estudi de segments repetits ens ha permès identificar, a través del sintagma principal, referències a institucions, lleis, termes habituals en el llenguatge juridicoadministratiu, formes lèxiques que denoten canvis diacrònics estilístics i locucions.

Un dels SR més freqüents és *correspon a la Generalitat*. Aquest segment té un total de 154 ocurrences al corpus i, si en realitzem l'estudi d'especificitats, es comprova que el seu ús és paradigmàtic en la redacció de l'EAC 2006:

Figura 32. Gràfic d'especificitats: "correspon a la Generalitat" (Lexico 3.6)

Aquesta fórmula es perfila, per tant, com un tret lingüístic característic de l'EAC 2006. La distribució al corpus d'aquest SR és la següent:

SR: <i>correspon a la Generalitat</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	1	9	144
FR (×10000)	4,4	8,5	36,0
Esp.	E-05	E-07	E+11

A l'EAC 1932 es documenta a sis casos la fórmula en futur (*correspondrà a la Generalitat*) i a l'EAC 1979, tot i que hi ha 9 ocurrencies d'aquest SR, una lectura del redactat ens permet constatar que per indicar les facultats i competències de la Generalitat s'empren els verbs en futur simple:

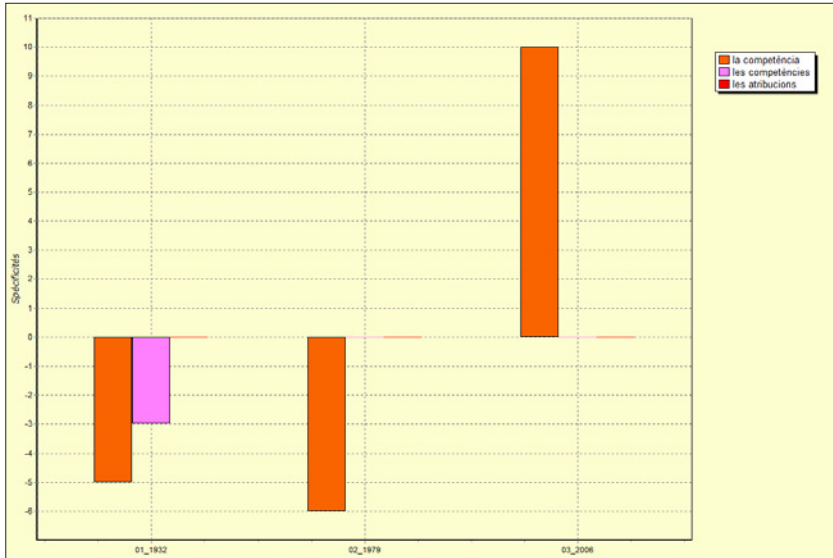
EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<p>Correspon a la Generalitat la legislació exclusiva en matèria civil, exceptuant allò que disposa l'article 15, número 1 de la Constitució i l'administrativa que li sigui plenament atribuïda per aquest Estatut. [...]</p> <p>Els Notaris seran designats per la Generalitat mitjançant oposició o concurs, que convocarà ella mateixa de conformitat amb les lleis de l'Estat. [...]</p> <p>(Art. 11)</p>	<p>2. La Generalitat participará en la fixació de les demarcacions corresponents als registres de la propietat i mercantils per a acomodar-les a allò que es disposi en aplicació de l'article 18, paràgraf 2 d'aquest Estatut. També participará en la fixació de les demarcacions notariales i del nombre de notaris, d'acord amb allò que prevegin les lleis de l'Estat.</p> <p>(Art. 24)</p>	<p>1. Correspon a la Generalitat de Catalunya, en matèria de notaries i de registres públics de la propietat, mercantils i de béns mobles, la competència executiva que inclou en tot cas: [...]</p> <p>c) L'establiment de les demarcacions notariales i registrals incloent-hi la determinació dels districtes hipotecaris i dels districtes de competència territorial dels notaris.</p> <p>(Art. 147)</p>

Uns altres sintagmes que l'anàlisi del Lexico 3.6 ha detectat com a SR són *la competència* i *les competències*. Aquest dos sintagmes es documenten al corpus així:

SR: <i>la competència</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	2	12	146
FR (×10000)	4,7	11,3	36,5
Esp.	E-05	E-06	E+10
SR: <i>les competències</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	—	12	42
FR (×10000)	0	11,3	10,5
Esp.	E-03	—	—

L'anàlisi d'especificitats d'aquest SR dona els resultats següents:

Figura 33. Gràfic d'especificitats: "competència/atribucions" (Lexico 3.6)

Es constata, per tant, que l'ús d'aquestes formes és específic de la redacció de l'EAC 2006. Quan s'estudia qualitativament el corpus, amb l'estudi dels contextos dels substantius *competència/es*, es constata que als EAC 1979 i 2006 apareix en contextos molt més lexicalitzats i amb determinats adjectius, mentre que a l'EAC 1932 l'únic sintagma amb adjectiu el complementa *regional*. Per tant, en els EAC 1979 i 2006 es documenta complementat en els SR següents:

SR: <i>competència/es exclusiva/es</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	—	8	80
FR (×10000)	—	7,6	20,0
Esp.	E-04	E-03	E+06

SR: <i>competència compartida</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	—	—	29
FR (×10000)	—	—	7,2
Esp.		E-04	E+05
SR: <i>competència executiva</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	—	—	25
FR (×10000)	—	—	6,2
Esp.		E-03	E+04

Com ja s'ha indicat, la tècnica legislativa emprada per redactar l'últim EAC estableix la "definició general de les tipologies competencials, que distingeix entre competències exclusives, compartides i executives" (Barceló i Vintró 2011:47). L'ús d'aquests segments repetits (*competència* i *competències*³⁹ amb els adjectius ja indicats), per tant, és específic positiu de l'EAC 2006:

Figura 34. Gràfic d'especificitats: grup de formes de "competència+" (Lexico 3.6)

39. Per a una anàlisi exhaustiva, vegeu Bernadí (2003).

Aquest índex denota que podria tractar-se d'un tret del discurs legislatiu català contemporani, però caldria contrastar-ho amb més corpus. Aquesta categorització competencial esdevé, per tant, el reflex d'una estabilització terminològica i una fixació conceptual més grans: la denominació i especificació detallada dels diferents tipus competencials que es poden atribuir a la Generalitat de Catalunya.

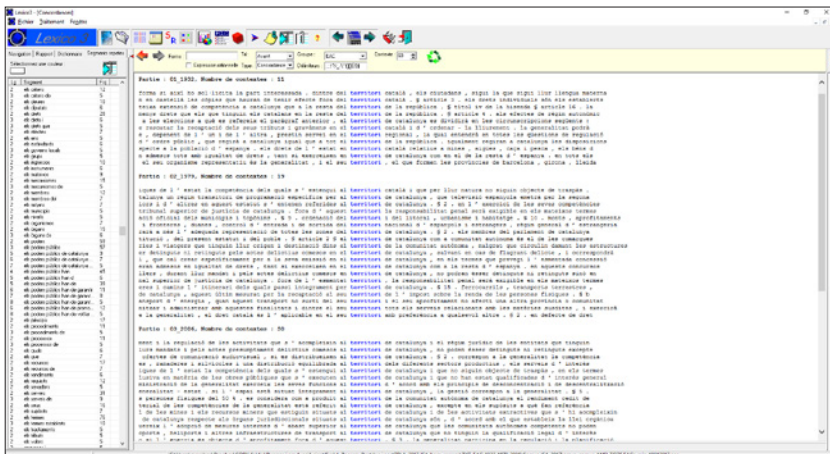
Un SR que presenta especificitat a l'EAC 1932 és *del territori*, tal com es constata a continuació, que tot i tenir més ocurrences a l'EAC 2006 (11), l'anàlisi estadística la presenta com a específica (E+02) del primer subcorpus:

SR: <i>del territori</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	4	3	11
FR (x10000)	9.4	2.8	2.7
Esp.	E+02	—	—

A l'EAC 1932 s'empra als contextos següents, fent referència a l'àmbit d'aplicació de l'Estatut a nivell regional (*dintre/fora del territori català*) i estatal (*la resta del territori de la República*):

sol·licita la part interessada . dintre **del territori català** , els ciutadans , sigui s còpies que hauran de tenir efecte fora **del territori català** . § article 3 . els drets els que tinguin els catalans en la resta **del territori de la república** . § article 4 e competència a catalunya que a la resta **del territori de la república** . § títol iv de

Malgrat que només és específica de l'EAC 1932, hem observat que, diacrònicament s'ha produït un canvi en l'ús de *territori* als estatuts analitzats:

El substantiu *territori* apareix amb la distribució següent als diferents estatuts:

<i>territori</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	11	19	50
FR (x10000)	25.9	18.0	12.5
Esp.	E+02	—	E-03

A l'EAC 1932, apareix en contextos com *territori* Ø (1), ~ *català* (4), ~ *de Catalunya* (2), ~ *de la República* (3) i ~ *regional* (1). A l'EAC 1979 es documenta a *territori* Ø (7), ~ *català* (1), ~ *de Catalunya* (9), ~ *de la comunitat autònoma* (1) i ~ *nacional* (1, emprat amb el significat d'«espanyol/a»). Finalment, a l'EAC 2006 només es documenta als sintagmes *territori* Ø (18) i ~ *de Catalunya* (32). Es constata, per tant, que amb el temps se n'estabilitza l'ús en context i que n'hi ha menys variació al darrer estatut.

Sobre el sintagma *la regulació* remetem a l'apartat 6.3.5 relatiu a l'EAC 2006 perquè la forma *regulació* consta com a forma específica d'aquest Estatut i hi hem incorporat un estudi general de les nominalitzacions.

Un altre segment repetit dels més freqüents (105 ocurrences) és *la Constitució* i presenta la distribució següent:

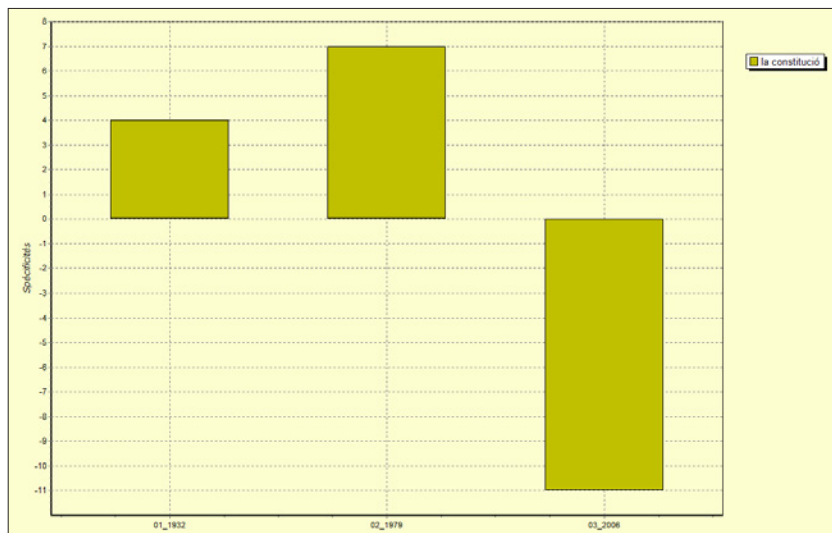
SR: <i>la Constitució</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	17	42	46
FR (x10.000)	40,1	39,7	11,5
Esp.	E+04	E+07	E-11

A continuació podem observar-ne algunes concordances d'ús:

Figura 35. Concordances: “la Constitució” (Lexico 3.6)

Partic : 01_1932, Nombre de contextes : 17
<p>ia en regió autònoma dintre de l' estat espanyol , de conformitat amb la constitució de la república i el present estatut . el seu org   teria civil , exceptuant allò que disposa l' article 15 , número 1 de la constitució . i l' administrativa que li sigui plenament atribu   ional de garanties constitucionals , d' acord amb l' article 121 de la constitució . el tribunal de garanties constitucionals , si m   que està disposat en els números , 4 , 10 , i 16 de l' article 14 de la constitució , queden reservats a l' estat tota els servei de   a fluvial , no contradient allò que està disposat en l' article 14 de la constitució . les mancomunitats hidrogràfiques al radi d' act   e a les lleis socials , feta en el paràgraf 1r . de l' article 15 de la constitució . § article 13 . la generalitat de catalunya pres   agrària , salvat el que disposa el paràgraf 5è . de l' article 15 de la constitució i la reserva sobre lleis socials consignada en   i , exceptuant el que està disposat en el número 7è de l' article 15 de la constitució . § e) i l' establiment i ordenació de centres de   res públiques de catalunya , salvat allò que disposa l' article 15 de la constitució . § b) els serveis forestals , els agrònomic   l' unya § article 5 . de conformitat amb el que preveu l' article 15 de la constitució , la generalitat executarà la legislació de l' e   rearà a catalunya , tenint en compte allò que ordena l' article 20 de la constitució , una junta de seguretat formada per representant   les proves i els requisits que , de conformitat amb l' article 49 de la constitució , estableixi l' estat per a l' expedició de ti   oportuns , sempre subjectant - se a allò que disposa l' article 50 de la constitució , amb independència de les institucions docents i   garantías , en l' ordre civil i el criminal . per les infraccions de la constitució . de l' estatut i de les lleis . § article 15 .   en la militar i la de l' armada , de conformitat amb els preceptes de la constitució i de les lleis processals i orgàniques de l' est   n el funcionament d' aquestes organismes , d' acord amb l' estatut i la constitució . el parlament , que exercirà les funcions legisl   xi català . § article 3 . els drets individuals són els establerts per la constitució de la república espanyola . la generalitat de cat</p>
Partic : 02_1979, Nombre de contextes : 42
<p>de catalunya són titulars dels drets i deures fonamentals establerts a la constitució . § 2 . correspon a la generalitat , com a poder   al seu autogovern , es constitueix en comunitat autònoma d' acord amb la constitució i amb el present estatut , que és la seva norma i   unya ordenant el funcionament d' aquestes institucions d' acord amb la constitució i el present estatut . § capítol primer . el parç   i les altres funcions que els encarrega directament l' article 104 de la constitució i les que els atribueixi la llei orgànica que el   el ministeri fiscal en les funcions especificades a l' article 126 de la constitució i en les termes que disposen les lleis processals   e les altres facultats previstes a l' apartat 2 de l' article 129 de la constitució . § títol quart . reforma de l' estatut § article 15 .   se ús de les facultats previstes a l' apartat 1 de l' article 130 de la constitució . § podrà formular i promulgar una legislació adequ   uilades , sense perjudici d' allò que disposen els articles 16 i 135 de la constitució . § 24 . fundacions i associacions de caràcter d   estat , de conformitat amb allò que preveuen els articles 137 i 141 de la constitució . § article 6 § 1 . als efectes del present estat   respectant l' autonomia que els reconeixen els articles 140 i 142 de la constitució i d' acord amb l' article 9 . § d' aquest estat   ' allò que disposa el número 10 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § 23 . col·legis professionals i exercici de les   38 . 121 i els números 11 i 13 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § la competència exclusiva de les matèries següen   ' allò que disposa el número 15 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . les acadèmies que tinguin llur seu central a ca   ' allò que disposa el número 16 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § 20 . establiment i ordenació de centres de cu   ' allò que disposa el número 18 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . alteracions dels termes municipals i denominaci   e l' article 92 i el número 10 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . i correspon a l' estat l' autorització de l' lliu   us disposen els números 20 i 21 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § centres de contractació i terminals de càrrega   a què es refereix el número 21 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució , sense perjudici de l' execució directa que es m   b allò que disposa el número 23 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § 11 . higiene , tenint en compte allò que disp   allò que estableix el número 25 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § 17 . pesca en aigües interiors , cria i recol   allò que disposa el número 28 de l' apartat 1 de l' article 149 de la constitució . § 6 . artius - bibliotecas - museus - heretar</p>

Cal assenyalar que en la majoria de casos es tracta de contextos que fan referència a un article concret de la CE 1978. Són fórmules que serveixen per restringir i remetre a la carta magna espanyola. Resulta interessant, tanmateix, comprovar que l'anàlisi d'especificitats denota un ús específic positiu als EAC 1932 (E+04) i EAC 1979 (E+07):

Figura 36. Gràfic d'especificitats: "la Constitució" (Lexico 3.6)

En futures recerques, haurem d'ampliar l'estudi d'aquesta mena de clàusules perquè sembla que podrien aportar resultats interessants per descriure el discurs estatutari català des d'una aproximació cronològica. Una altra de les clàusules remissives identificades com a segment repetit és *aquest Estatut* (96 ocurrences), SR que, però, no presenta especificitat a cap subcorpus, i també hem identificat a altres lleis, com a *l'article 149 de la constitució* o el *Títol V* del mateix EAC.

Moltes de les unitats que aquesta anàlisi ens ha permès identificar corresponen a sintagmes nominals que fan referència a mots i termes emprats, en particular, en el discurs estatutari català, i en general a molts textos juridicoadministratius en llengua catalana.

Alguns d'aquests sintagmes són *l'article*, *l'estatut*, *la legislació*, *una llei*, *lleis orgàniques*, *administracions públiques*, *l'administració*, *aquest article*, *comunitat autònoma*, *de Catalunya*, *de seguretat*, *del règim jurídic*, *disposició addicional*, *domini públic*, *dret civil*, *el control*, *el foment*, *el règim*, *els àmbits*, *els articles*, *els deures*, *els mecanismes*, *els principis*, *els pro-*

cediments, els processos, la llei, la llengua, la majoria, la normativa, la propietat, la salut, les activitats, les actuacions, les administracions, les administracions públiques, les comunitats, les empreses, les entitats, les iniciatives, les matèries, les normes, les organitzacions, les polítiques, les universitats, llei del parlament, polítiques públiques, règim jurídic, serveis públics, serveis socials, tributs estatals i una llei del parlament.

Pel que fa a les locucions, la primera és *en matèria de* (o *d'*). De nou, en aquest cas trobem que el seu ús és característic de l'EAC 2006. L'ús d'aquesta locució al corpus es distribueix així:

SR: en matèria de/d'	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	1	9	116
FR (×10.000)	2,4	8,5	29
Esp.	E-04	E-05	E+08

L'ús d'aquestes locucions podria ser un tret característic de la redacció estatutària contemporània, segons l'índex d'especificitats:

Figura 37. Gràfic d'especificitats: "en matèria de/d'" (Lexico 3.6)

La segona locució identificada gràcies a aquest mètode ha estat *si escau*, que presenta la distribució següent al corpus:

SR: <i>si escau</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	0	1	15
FR (×10.000)	0,0	4,7	7,5
Esp.	—	—	E+02

En el nostre corpus d'estudi, aquesta locució es considera específica positiva (E+02) de l'EAC 2006 i en la redacció de les lleis s'empra amb la funció següent, tal com indica el llibre d'estil del Parlament (DAL 2017:261):

<p>si escau</p> <p>La locució <i>si escau</i> significa 'si és procedent'. No s'ha de confondre amb <i>si s'escau</i>, que significa 'si es produeix (una cosa)'. La locució <i>en el seu cas</i>, usada sovint com a equivalent tant de <i>si escau</i> com de <i>si s'escau</i>, no és correcta en cap cas.</p> <p>Es faculden el Govern i, <u>si escau</u>, el conseller de Governació per a fer el desplegament reglamentari d'aquesta llei.</p> <p>La denegació de la subvenció, <u>si s'escau</u>, ha d'anar acompanyada d'un escrit justificatiu.</p>

Altres locucions i expressions que l'anàlisi de segments repetits ha identificat com a unitats són *per mitjà (de/d')* (41, E+07), *i també* (69, E+09), *a què fa referència* (28, E+05), *amb relació a* (12, E+03), *amb relació als* (11, E+03) i *per llei* (25, E+03). En tots els casos, aquests SR s'identifiquen com a usos específics de l'EAC 2006.

Una altra expressió lexicalitzada que hem pogut identificar amb aquesta anàlisi estadística és *en condicions de/d'*. Presenta especificitat positiva a l'EAC 2006 (E+02) i, de fet, forma part de l'anomenat vocabulari exclusiu d'aquest subcorpus (és a dir, només s'ha documentat a l'EAC 2006):

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 12

a de discriminació . § 2 . les dones tenen dret a participar en condicions d' igualtat d' oportunitats amb els homes en tots lleis , especialment pel personal sanitari quan no estiguin en condicions d' expressar personalment llur voluntat . § article zones tenen dret a una educació de qualitat i a accedir - hi en condicions d' igualtat . la generalitat ha d' establir un termini les lleis , per tal de garantir els drets d' accés en condicions d' igualtat a la qualitat de l' ensenyament . Àmbit cultural § 1 . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat a la cultura i al desenvolupament de it de la salut § 1 . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat i gratuïtament als serveis sanitaris de serveis socials § 1 . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat a les prestacions de la xarxa de serveis a tenen dret a complir les tasques laborals i professionals en condicions de garantia per a la salut , la seguretat i la dignitat de tenen dret a gaudir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d' igualtat . i tenen el deure de fer - ne un ús ció § 1 . els ciutadans de catalunya tenen dret a participar en condicions d' igualtat en els afers públics de catalunya , administració § 1 . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat als serveis públics i als serveis econòmics cés a la comunicació i a les tecnologies de la informació , en condicions d' igualtat , en tots els àmbits de la vida social

Com es constata als exemples, s'empra sobretot en l'expressió *en condicions d'igualtat* (10 de 12 ocurrences). De fet, si observem la distribució de la forma *igualtat* als tres EAC es pot intuir, en termes absoluts, que al més actual es fa més èmfasi en aquest concepte que en les versions anteriors:

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 2

lana i catalana les garanties recíproques de convivència amb igualtat de drets per a professors i alumnes . les proves i els requisits z o per oposició entre els notaris , seran admesos tots amb igualtat de drets , tant si exercixen en territori de catalunya com

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 5

de la seva vida col·lectiva la llibertat , la justícia i la igualtat , i manifesta la seva voluntat d' avançar per una via de progrés ment i crearà les condicions que permetin d' arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de catalunya . meia , promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l' individu i dels grups en què aquest s' integra siguin i a la provisió de notaries , els candidats seran admesos en igualtat de drets , tant si exercixen en el territori de catalunya com part en els concursos de treball que convoqui l' estat en igualtat de condicions amb els altres membres de llur cos , i d' aquesta

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 30

de la seva vida col·lectiva la llibertat , la justícia i la igualtat , i manifesta la seva voluntat d' avançar per una via de progrés e la cohesió social , del desenvolupament sostenible i de la igualtat de drets , i avui , especialment , de la igualtat entre dones le i a de la igualtat de drets , i avui , especialment , de la igualtat entre dones i homes . § catalunya , per mitjà de l' estat unys han de promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individus i dels grups siguin reals i efectives ; han de e de promoure els valors de la llibertat , la democràcia , la pau , la justícia , la solidaritat , la

§ 2 . les dones tenen dret a participar en condicions d' igualtat d' oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i una educació de qualitat i a accedir - hi en condicions d' igualtat - la generalitat ha d' establir un model educatiu d' interès , per tal de garantir els drets d' accés en condicions d' igualtat a la qualitat de l' ensenyament . § 4 . l' ensenyament es per a satisfer els requeriments educatius i per a accedir en igualtat de condicions als nivells educatius superiors , en funció de . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat a la cultura i al desenvolupament de llurs capacitats creatives . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat i gratuïtament als serveis sanitaris de responsabilitat pública . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat a les prestacions de la xarxa de serveis socials de responsabilitat uir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d' igualtat , a tene el deure de fer - ne un ús responsable i evitar - adane de catalunya tenen dret a participar en condicions d' igualtat en els afers públics de catalunya , de manera directa o bé per . totes les persones tenen dret a accedir en condicions d' igualtat als serveis públics i als serveis econòmics d' interès general un desenvolupar llur propi projecte de vida i participar en igualtat de drets i deures en la vida social i cultural . § 5 . els poders egeracional . § 7 . els poders públics han de promoure la igualtat de les diferents unions establides de parella , tenint en compte llurs efectes . § 8 . els poders públics han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l' origen , la nacionalitat sòfonia i de qualssevol altra expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones . § article el - perspectiva de eders públics han de garantir el compliment del principi d' igualtat d' oportunitats entre dones i homes en l' accés a l' ocupació ones en totes les polítiques públiques per a aconseguir la igualtat real i efectiva i la paritat entre dones i homes . § 3 . les civitat dels drets i deures de les persones immigrades , la igualtat d' oportunitats , les prestacions i els ajuts que en permetin ca i tècnica de l' alumne basada en els valors socials d' igualtat , solidaritat , llibertat , pluralisme , responsabilitat civica olidaritat , la cohesió , el desenvolupament sostenible i la igualtat d' oportunitats . § 2 . els poders públics han de promoure la signes catalana i les condicions que permetin d' assolir la igualtat de les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua , ió a les tecnologies de la informació , en condicions d' igualtat , en tots els àmbits de la vida social , inclosa el laboral ; condicions bàsiques que l' estat estableixi per garantir la igualtat en l' exercici del dret a la reserva de llei orgànica , la e i dels registres , els candidats han d' ésser admesos en igualtat de drets i han d' acreditar el coneixement de la llengua i condicions bàsiques que l' estat estableixi per garantir la igualtat de l' exercici del dret a la reserva de llei orgànica . § 3 . l' establiment ime de dones que compleixen activitats relacionades amb la igualtat i la no - discriminació i de les iniciatives de participació

Tanmateix, l'anàlisi d'especificitats no denota l'ús d'igualtat com a específica de cap dels tres EAC (és a dir, és una forma de base del discurs estatutari des d'un punt de vista sincrònic i diacrònic):

<i>igualtat</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	2	5	30
FR (×10.000)	4,7	4,7	7,5
Esp.	—	—	—

D'acord amb presenta especificitat positiva a l'EAC 1979 (E+20) i negativa a l'EAC 2006 (E-20), mentre que presenta especificitat zero a l'EAC 1932:

SR: <i>d'acord amb</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	3	31	0
FR (×10.000)	7.1	29.3	0.0
Esp.	—	E+20	E-20

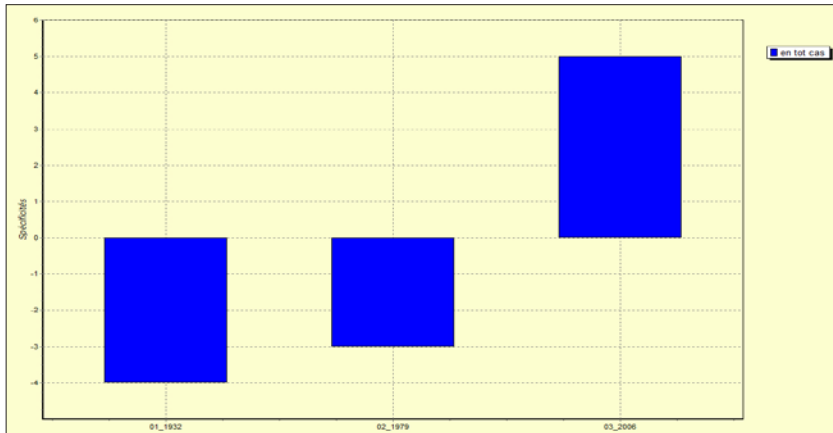
Aquesta diferència es deu al fet que aquesta és una locució que amb el temps ha quedat fora de l'ús en el discurs estatutari català, tot i que sí que s'empra en la redacció d'altres normes (DAL 2017:268).

A continuació trobem el segment repetit *en tot cas*, que amb 95 ocurrences, es distribueix de la manera següent:

SR: <i>en tot cas</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	—	10	85
FR (×10.000)	—	9,5	21,2
Esp.	E-04	E-03	E+05

Aquesta distribució fa que sigui una forma amb especificitat positiva a l'EAC 2006:

Figura 38. Gràfic d'especificitats: "en tot cas" (Lexico 3.6)

Algunes de les concordàncies en què es documenta són les següents:

Figura 39. Concordàncies: "en tot cas" (Lexico 3.6)

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 10

an exclusos del fur militar . les llicències d ' armes correspondran , en tot cas , a l ' estat . § article 14 § 1 . en és de les facultats i retindrà sinó en cas de flagrant delictes , i correspondrà decidir , en tot cas , sobre llur inculpatió , presó , processament i judici , salvant en cas de flagrant delictes , i correspondrà de decidir , en tot cas , sobre llur inculpatió , presó , processament i judici l ' es refereix l ' apartat 2 de la disposició transitòria tercera , que en tot cas els referirà a rendiments a Catalunya . el govern traspassa a les corts generals . § b) la proposta de la reforma requerirà , en tot cas , l ' aprovació del parlament de Catalunya per majoria de 1 ' actuació de les policies locals . § 4 . queden reservades , en tot cas , a les forces i coses de seguretat de l ' estat sota institucions públiques de protecció i tutela de menors , respectant , en tot cas , la legislació civil , penal i penitenciària . § 29 aris i tradicionals i en la instal·lació dels jutjats , sotmetent - se en tot cas a allò que disposa la llei orgànica del poder judicial . Funcions executives en un dels consellers . § 4 . el president serà , en tot cas , políticament responsable davant del parlament . § 5 a establirà els calendaris i terminis per al traspass de cada servei . en tot cas , l ' assemblada comissió haurà de determinar en un

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 95

de Catalunya en la forma i amb l ' abast que determini la llei . § 3 . en tot cas , el coneixement suficient de la llengua i del dret p n les matèries que l ' article 149 . 1 . 8 de la constitució atribueix en tot cas a l ' estat . aquesta competència inclou la determinac ions i subterranies que no passen per una altra comunitat autònoma . en tot cas , dins del seu àmbit territorial , correspon a la generalitat exclusiva en matèria de cultura , aquesta competència exclusiva comprèn en tot cas : § a) les activitats artístiques i culturals i que municipis i veïnats . § 2 . 1 ' àmbit supramunicipal és constituït , en tot cas , per les comarques , que ha de regular una llei del g ranitació de l ' administració de la generalitat i han de determinar en tot cas : § a) les modalitats de descentralització funcional idicional i per a tutelar els drets reconeguts per aquest estatut . en tot cas , el tribunal superior de justícia de Catalunya és com itat , en matèria d ' expropiació forçosa , la competència executiva , en tot cas , per a : § a) determinar els supòsits , les causes i es poden aplicar de manera gradualment llur viabilitat financera . en tot cas , aquesta aplicació ha d ' ésser plenament efectiva es le 149 . 1 . 16 de la constitució . § 3 . correspon a la generalitat , en tot cas , la competència compartida en els àmbits següents : a l ' activitat s ' a compleix exclusivament a Catalunya , incloent - hi en tot cas : § a) la creació i l ' autorització de joc i apostes . competències normatives . § b) el patrimoni cultural , incloent - hi en tot cas : primer , la regulació i l ' execució de mesures dest de dipòsit cultural que no són de titularitat estatal , incloent - hi en tot cas : primer , la creació , la gestió , la protecció i l ' nal al servei de l ' administració de la generalitat , incloent - hi , en tot cas , el règim d ' incompatibilitats , la garantia de fore tre , especialment l ' atorgament d ' autoritzacions i concessions i , en tot cas , les concessions d ' obres fixes a la mar , respectat a autònoma , si ho permet la normativa de l ' entitat corresponent , i en tot cas la transmissió de documents atorgats per entitats inter bre seguretat . les facultats executives que li atribueixi l ' estat i en tot cas : § a) les funcions governatives sobre l ' exercici i atives . § 3 . la competència a què fa referència l ' apartat i inclou en tot cas la regulació i el foment del moviment cooperatiu , en ació administrativa de l ' activitat comercial , la qual alhora inclou en tot cas : § a) la determinació de les condicions administratv ormes addicionals de protecció . aquesta competència compartida inclou en tot cas : § a) l ' establiment i la regulació dels instruments salvant el que estableix l ' apartat 2 . aquesta competència inclou , en tot cas , l ' ordenació dels sectors i dels processos industrials i hi afecten una altra comunitat autònoma , aquesta competència inclou en tot cas la planificació , la construcció i el finançament de i plina , inspecció i sanció de les oixes . aquesta competència inclou en tot cas l ' establiment d ' infraccions i sancions addicionals l ' administració de justícia a Catalunya . aquesta competència inclou en tot cas : § a) la construcció i la reforma dels edificis judi lurs funcions majoritàriament a Catalunya . aquesta competència inclou en tot cas : § a) la regulació de les modalitats d ' associació lurs funcions majoritàriament a Catalunya . aquesta competència inclou en tot cas : § a) la regulació de les modalitats de fundació ,

A la tesi (Morales 2015:398-400), ja vam comprovar que aquesta és una clàusula força emprada en el discurs estatutari català contemporani i en vam descriure els usos, d'aquesta clàusula. El llibre d'estil del Parlament la defineix així:

en tot cas

Locució adverbial, equivalent a *en qualsevol cas*, que es pot emprar amb valor concessiu o amb el sentit de 'en tots els casos'. Quan té aquest sentit, per raons de claredat i precisió, és preferible substituir-la per *sempre* o *en tots els casos* o, si escau, prescindir-ne.

(SAL 2014:272)

Segons Jaume Bosch, era una creació de Carles Viver Pi-Sunyer, el qual en dóna una definició a la *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals* l'any 2005:

La clàusula "en tot cas" s'inclou precisament per donar a entendre que tota la matèria és [...] exclusiva i que la relació de submatèries no té caràcter exhaustiu [...]. Per això si en una determinada matèria la legislació no ha plantejat problemes, s'especifica només l'execució, la qual cosa no vol dir que la legislació no sigui també exclusiva.

(Viver Pi-Sunyer 2005:126)

El legislador inclou aquesta clàusula per blindar competencialment l'EAC 2006, ja que, com assegura Ferret, "el prolix esforç de l'Estatut per l'establiment detallat de les competències en submatèries pretenia posar límit a la possibilitat invasiva de les competències estatals" (RCDP 2010:42). La doctrina del TC posterior a l'entrada en vigor de l'EAC 1979 havia avalat aquesta possibilitat invasiva de les competències estatals en relació amb cedir competències als governs autonòmics, o compartir-les, de submatèries que la Generalitat no havia previst inicialment en l'articulat estatutari, però que estaven relacionades amb matèries sí incloses, com l'administració de Justícia, segons Capelleras (2014:236-237).

Viver Pi-Sunyer afirma que el nou EAC 2006 inclou, en realitat, poques competències noves:

En molts casos es tracta de matèries o submatèries que en rigor podien considerar-se ja incloses en matèries de competències que ja tenia atribuïdes la Generalitat, però que l'Estatut decideix especificar-les per tal de donar seguretat a aquest nou enquadrament competencial. En qualsevol cas, les matèries o submatèries incorporades ex

novo a l'Estatut de 2006 no superen la dotzena i tenen una transcendència pràctica molt desigual.

(Viver Pi-Sunyer 2011:365)

La tècnica que s'aplica és la següent:

Cal tenir present que, per tal d'incrementar el *quantum* competencial i garantir («blindar», com es va conèixer col·loquialment aquesta tècnica) les competències autonòmiques, el legislador estatutari utilitzà la tècnica de definir de forma exhaustiva les submatèries dins de cada àmbit material general, precisant en cada cas les potestats de la Generalitat.

(Ridao 2012:354)

L'informe *Millores introduïdes pel nou Estatut en les competències de la Generalitat* destaca els àmbits que milloren:

1. Àmbits materials nous, en els que la Generalitat assumeix competències exclusives, compartides o executives: 70 submatèries, que corresponen a 39 matèries diferents.
2. Àmbits materials en què la competència compartida de la Generalitat esdevé competència exclusiva. En altres paraules, àmbits en què, malgrat la seva naturalesa, la Generalitat no podia exercir la funció legislativa en exclusiva a causa de l'ús expansiu per l'Estat de les seves competències per a l'establiment de les bases i amb el nou Estatut la competència compartida de la Generalitat es converteix en competència exclusiva: 50 submatèries, que corresponen a 41 matèries diferents.
3. Àmbits materials en què la competència executiva de la Generalitat esdevé competència compartida. En altres paraules, àmbits on la Generalitat no podia exercir la funció legislativa a causa de l'ús expansiu per l'Estat de les seves competències i on la Generalitat amb el nou Estatut pot exercir-la, gràcies a la seva inclusió expressa com a àmbits de competència compartida de la Generalitat: 20 submatèries, que corresponen a 7 matèries diferents.
4. Àmbits materials en què el nou Estatut preveu la participació o col·laboració de la Generalitat en les competències estatals: 40 submatèries competencials, que corresponen a 28 matèries diferents.

(Santos, Bonet i Fuentes 2006:116-117)

La clàusula *en tot cas*, doncs, s'empra per *blindar* competències que ja havien estat regulades amb normes d'un rang inferior: l'Estatut és una llei orgànica la modificació de la qual és molt més complexa que la de qualsevol llei ordinària. Per tant, si s'hi consolidaven competències ja recollides a lleis d'un rang inferior, seria molt més complex eliminar-les en un futur.

La STC 31/2010 fins i tot fa referència explícita a la clàusula *en tot cas*, tot limitant-ne el sentit a “merament descriptiu” sempre que la competència no l'obstaculitzi:

Respecto a la expresión «en todo caso» al relacionar las submaterias a las que se extiende la competencia autonómica ya hemos tenido ocasión de declarar que debe entenderse en sentido meramente descriptivo o indicativo de que dichas submaterias forman parte de la competencia de la que se trate, pero sin que las competencias estatales, tanto si son concurrentes como si son compartidas con las de la Comunidad Autónoma, resulten obstaculizadas en su ejercicio por esa atribución estatutaria «en todo caso» (fundamentos jurídicos 59 y 64).

(STC 31/2010:324)

Lloveras interpreta que, en realitat, aquesta clàusula té un encaix plenament constitucional, perquè limita el dret autonòmic:

La funció doncs del “en todo caso” no es pròpiament limitar la legislació civil de l'Estat en el cas de les CCAA amb dret civil propi, ja que en cap cas substitueix l'atribució inicial de competència exclusiva a l'Estat, sinó tot el contrari: té la funció de limitar el dret autonòmic —cosa que es pot entendre literalment del text constitucional— però sense que sigui l'únic límit possible.

(Lloveras 2007:10)

Tanmateix, la STC 31/2010 l'interpreta de manera diferent i declara part d'aquest blindatge competencial inconstitucional, a causa de la seva expressió limitativa de les bases de l'Estat:

El nuevo Estatuto de Cataluña dedica a la asunción de competencias el extenso título IV, al que se ha achacado el mal llamado «blindaje» de las mismas, por la vía de la definición y la descripción de materias y submaterias. Los problemas se plantean en la definición de «competencias exclusivas», en la expresión reiterada «en todo caso», en la marginación o reducción de las bases de la legislación del Estado y en el término «participación» [...].

La Sentencia de la mayoría afronta el problema con una interpretación conforme en el fallo, explícita y severa, del art. 110 para situar donde corresponde a las referidas expresiones de «competencias exclusivas» y «en todo caso», con la declaración de inconstitucionalidad de la expresión limitativa de las bases del Estado del art. 111 (con las correlativas declaraciones de inconstitucionalidad de las expresiones concordantes de los artículos 120.2 y 126.2) y con la interpretación conforme del término «participa» en el art. 174.3.

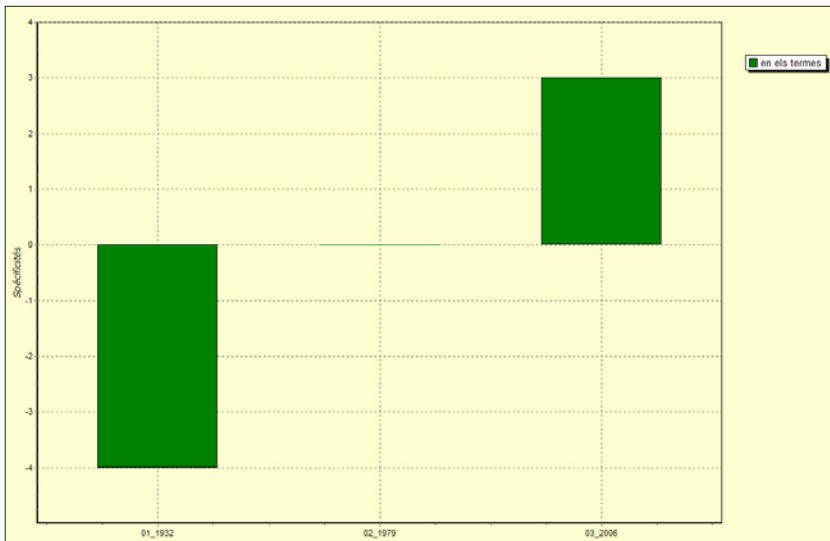
(STC 31/2010:487)

Una altra clàusula identificada com a segment repetit és *en els termes*. Aquesta presenta la distribució següent al corpus:

SR: <i>en els termes</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	—	12	63
FR ($\times 10.000$)	—	11,3	15,7
Esp.	E-04	—	E+03

S'observa que l'anàlisi d'especificitats dona el resultat següent:

Figura 40. Gràfic d'especificitats: "en els termes" (Lexico 3.6)

Observant-ne les concordances, es comprova que apareix sobretot en contextos com *en els termes que disposin/determini/estableix* o similars (*en els termes establerts...*):

Figura 41. Concordances: “en els termes...” (Lexico 3.6)

Partic : 02_1979, Nombre de contextes : 12	
lítica monetària de l' estat , correspon a la generalitat ,	en els termes d ' allò que disposen els articles 38 , 131 i els
de legislar en el desenvolupament de les esmentades lleis ,	en els termes de l ' apartat 1 de l ' article 150 de la constitució i
l qual s ' egotegen les successives instàncies processals ,	en els termes de l ' article 152 de la constitució i d ' acord
general , de tots els mitjans de comunicació social .	§ 3 . en els termes establerts als apartats anteriors d ' aquest article
estatut i l ' execució del règim de radiodifusió i televisió	en els termes i casos establerts en la llei que reguli l ' estatut
s o comercials .	§ siena § 1 . se cedeix a la generalitat ,
marc de la legislació bàsica de l ' estat i , si s ' escau ,	en els termes previstos al paràgraf 3 d ' aquesta disposició ,
funcions especificades a l ' article 126 de la constitució i	en els termes que aquella legislació estableixi ,
m dels sindicats de treballadors i associacions empresarials	en els termes que disposin les lleis processals .
licament per a la seva emissió en el territori de catalunya ,	en els termes que la llei estableixi .
va correspon als diputats , al consell executiu o govern i ,	en els termes que prevegi l ' esmentada concessió .
l' tancan una legislació adequada les societats cooperatives	en els termes que una llei de catalunya estableixi ,
	als òrgans
	l' tancan una legislació adequada les societats cooperatives
	en els termes resultants del número 21 de l ' article 9 del present
Partic : 03_2006, Nombre de contextes : 63	
seguir un procediment anàleg a l ' establert per la lletra e	en els termes del reglament del senat . en aquest cas , la delegació
personal establert per la llei orgànica del poder judicial .	en els termes esmentats , aquesta competència inclou la regulació
proposar al parlament que exercixi la iniciativa de reforma	en els termes establerts per l ' article 222 . l ' a . § b) l ' 1
§ . les comunitats catalanes a l ' exterior la generalitat ,	en els termes establerts per la llei , ha de fomentar els vincles
l' muna l ' organització judicial a catalunya i és competent ,	en els termes establerts per la llei orgànica corresponent , per
seccions i jutjats , per delegació del govern de l ' estat ,	en els termes establerts per la llei orgànica del poder judicial
a proveir places vacants de jutges i magistrats a catalunya	en els termes establerts per la llei orgànica del poder judicial
eral del poder judicial i es poden impugnar jurisdiccionalment	en els termes establerts per les lleis . § capítol iiii . competències
ts , els grups parlamentaris i al govern . també correspon	en els termes establerts per les lleis de catalunya , els ciutadans
sol licitar dictamen al consell de garanties estatutàries ,	en els termes establerts per llei , sobre la compatibilitat amb
fa a l ' elecció de metge o metgesa i de centre sanitari ,	en els termes i les condicions que estableixen les lleis . § 3
les lleis . § 6 . totes les persones tenen dret a disposar ,	en els termes i les condicions que estableixen les lleis , § 4
relatives a terrenys i instal·lacions situats a catalunya ,	en els termes que determinen les lleis . la generalitat participa
t la competència executiva en matèria de salvament marítim ,	en els termes que determini la legislació de l ' estat . § 4 .
i amb la participació del consell de justícia de catalunya ,	en els termes que determini la llei orgànica del poder judicial
i amb la participació del consell de justícia de catalunya ,	en els termes que determini la llei orgànica del poder judicial
i la programació de ports i aeroports d ' interès general ,	en els termes que determini la normativa estatal . § 5 . correspon
m tot cas competències pròpies sobre les matèries esmentades	en els termes que determinen les lleis : § a) l ' 1 . ordenació i
tats religiosos que complexen lliur activitat a catalunya ,	en els termes que determinin les lleis . § b) l ' 1 . establiment
ció pròpia per a informar sobre lliur activitat en el senat ,	en els termes que estableix el reglament del parlament . § article
mbé en pot requerir la presència al ple i a les comissions ,	en els termes que estableix el reglament del parlament . § article
representa el ministre fiscal a catalunya i és designat	en els termes que estableix el seu estatut orgànic . § 2 . el president
ió europea quan afecta l ' àmbit de les seves competències ,	en els termes que estableix el títol v . § article iiii . activitat
licitat ha de promoure la cooperació amb altres territoris ,	en els termes que estableix l ' apartat i . § 3 . la generalitat

L'EAC 1979 presenta més variació en l'ús d'aquesta clàusula (les 12 ocurrences presenten 12 realitzacions diferents), mentre que l'EAC 2006 en presenta menys i, de les 63 ocurrences, les que acumulen més ocurrences són:

- *en els termes que estableix/estableixen/estableixi/estableixin* + [les lleis, la legislació...]: 41
- *en els termes que determinin/determinen* + [la llei orgànica, la legislació...]: 7

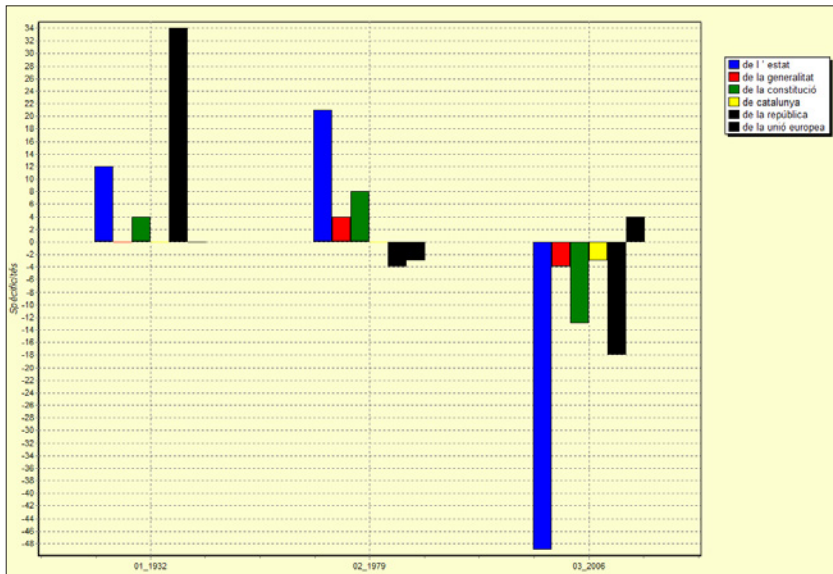
Es comprova, per tant, una fixació més alta. Caldria analitzar corpus més grans per verificar aquesta hipòtesi, però aquesta tendència a tenir un discurs estatutari més fixat a l'EAC 2006 sembla confirmar-se. Hem constatat, tanmateix, que en la majoria de segments repetits s'observa un comportament lingüístic diferent entre els EAC 1932 i 1979 d'una banda

i l'EAC 2006 de l'altra. Per tant, aquests resultats confirmen la hipòtesi que hem plantejat inicialment.

La darrera anàlisi d'especificitats que hem volgut executar dels segments repetits més freqüents té a veure amb els sintagmes preposicionals introduïts per la preposició *de* que fan referència a diferents nivells i llocs. Per això hem analitzat els segments *de l'Estat* (84), *de la Generalitat* (264), *de la Constitució* (70), *de Catalunya* (372), *de la República* (30) i *de la Unió Europea* (19).

El gràfic resultant és:

Figura 42. Gràfic d'especificitats: "llocs/institucions" (Lexico 3.6)

Es comprova que a l'EAC 1932 els segments que s'empren per sobre de les vegades estadísticament són *de l'Estat* (E+12), *de la Constitució* (E+04) i, sobretot, *de la República* (E+34); quant a l'EAC 1979, els segments *de l'Estat* (E+21), *de la Generalitat* (E+04) i *de la Constitució* (E+08)

són específics positius, mentre que *de la República* (E-04) i *de la Unió Europea* (E-03) són formes específiques negatives. Per acabar, quant a l'EAC 2006, es veu que l'únic segment amb especificitat positiva és *de la Unió Europea* (E+04) i que tota la resta de segments repetits analitzats tenen especificitat negativa: *de l'Estat* (E-49), *de la Generalitat* (E-04), *de la Constitució* (E-13), *de Catalunya* (E-03) i *de la República* (E-18).

Aquesta distribució ens sembla molt interessant i tenim algunes hipòtesis per explicar el perquè d'aquests usos (menys redundàncies a l'EAC 2006, més referències i remissions a legislació estatal als EAC 1932/1979, referència a la UE exclusiva de l'EAC 2006 i a la República a l'EAC 1932 perquè són pròpies de cada moment històric), però ens agradaria poder estudiar-ne millor els usos en una recerca futura.

Si complementem aquesta anàlisi dels SR amb la que obtenim amb l'extractor de terminologia Wikiyate identifiquem els sintagmes nominals següents que segueixen el patró *nom+adjectiu*.

	Formes
EAC 1932	225
EAC 1979	346
EAC 2006	1.233

Com a línia de recerca ens proposem ampliar l'anàlisi a les unitats terminològiques identificades en aquest primer estudi. Es tracta d'unitats especialitzades polilèxiques de categoria nominal complementades amb un adjectiu que s'empren en textos especialitzats de l'àmbit del Dret. Una ullada als llistats ens permet afirmar que cal filtrar la llista i, després, dur a terme una anàlisi lingüística sobre com s'han emprat en els diferents estatuts (ens plantegem dur a terme en un futur, en un estudi més detallat, de l'ús de la terminologia i dels verbs que coocurreixen amb aquestes unitats polilèxiques).

6.3.4. Estudi de les especificitats (partició <estructura>)

En aquesta secció presentem els resultats de l'exploració lexicomètrica corresponent a la distribució de les formes més freqüents segons la partició <estructura>. Hem de recordar, com indicàvem a l'apartat 6.3.1 (relatiu a la descripció estructural de cada EAC), que en aquest apartat només constaran formes documentades als preàmbuls dels EAC 1979 i 2006, ja que l'EAC 1932 no inclou aquesta part expositiva.

Com ja s'ha constatat a l'apartat 5.5, si adoptem com a referència la part *preàmbul* la forma *Catalunya* apareix més vegades de les esperades estadísticament:

Figura 43. Gràfic d'especificitats: "Generalitat/Catalunya" (Lexico 3.6)

Cal assenyalar, però, que l'índex d'especificitat és E+07: per tant, apareix més vegades de les esperades estadísticament però tampoc gaires més el valor màxim de l'índex d'especificitat és E-52/E+52. Les formes que presenten un índex d'especificitat superior a 5 a la partició *01_preàmbul* són *catalunya, una, seva, espanya, dones, autogovern, poble, vida, llibertat, voluntat, col·lectiva, homes, llibertats, progrés, pobles, possible, societat, història i recuperació*. Totes aquestes formes apareixen, per tant, als EAC 1979 i 2006 i, a més, hem verificat que no es troben documentades a cap part de l'EAC 1932.

Autogovern, segons l'exploració lexicomètrica, és una forma no documentada a l'EAC 1932 i que, per tant, es podria considerar que forma part del llenguatge normatiu contemporani.

Figura 44. Concordances: "autogovern" (Lexico 3.6)

```

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 5
mocràtiques , el poble de catalunya recobra les seves institucions d ' autogovern . catalunya , exercint el dret a l ' autonomia que la
ts principis i per fer realitat el dret inalienable de catalunya a l ' autogovern , els parlamentaris catalans proposen , la comissió co
§ article 1 § 1 . catalunya , com a nacionalitat i per accedir al seu autogovern , es constitueix en comunitat autònoma d ' acord amb l
la generalitat és la institució en què s ' organitza políticament i l ' autogovern de catalunya . § 3 . els poders de la generalitat esan
s matèries següents : § 1 . organització de les seves institucions d ' autogovern , en el marc del present estatut . § 2 . conservació .

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 11
e catalunya ha mantingut al llarg dels segles una vocació constant d ' autogovern , encarnada en institucions pròpies com la generalitat
han estat diversos els intents de recuperació de les institucions d ' autogovern . en aquest itinerari històric constitueixen fites des
enedora , uns valors que continuen impulsant - ne el progrés . § 1 ' autogovern de catalunya es fonamenta en la constitució , i també
m a nacionalitat . en exercici del dret inalienable de catalunya a l ' autogovern , els parlamentaris catalans proposen , la comissió co
article 1 . catalunya catalunya . com a nacionalitat , exerceix el seu autogovern constituïda en comunitat autònoma d ' acord amb la con
itat és el sistema institucional en què s ' organitza políticament l ' autogovern de catalunya . § 2 . la generalitat és integrada pel p
el desenvolupament sostenible . § article 5 . els drets històrics l ' autogovern de catalunya es fonamenta també en els drets històrics l
i la llei . § article 11 . § 1 ' aran § 1 . el poble aranès exerceix l ' autogovern mitjançant aquest estatut , el conselh generau d ' ara
tit prezenació com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l ' autogovern de catalunya . § 2 . la generalitat ha de vetllar perq
ursos financers suficients per a afrontar l ' exercici adequat del seu autogovern . § 2 . la generalitat gaudeix de plena autonomia de d
trius polítiques i socials determinades per les seves institucions d ' autogovern . § 3 . els recursos de les finances de la generalitat
    
```

Resulta interessant també comprovar que tant *Catalunya* com *Espanya* són formes específiques positives (respectivament, E+07 i E+05) de la part *preàmbul*, mentre que a la resta de parts de la llei no hi presenta especificitat:

Figura 45. Gràfic d'especificitats: "Catalunya/Espanya" (Lexico 3.6)

La distribució d'aquestes formes al corpus és la següent:

Catalunya	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	53	110	384
<i>FR (×10.000)</i>	124,9	104,0	96,0
<i>Esp.</i>	0	0	0
Espanya	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	4	6	9
<i>FR (×10.000)</i>	9,4	5,7	2,2
<i>Esp.</i>	0	0	E-03

Si en mirem la distribució segons la partició <estructura>, constatem que:

Catalunya	Preàmbul	Articulat	Part final
<i>FA</i>	27	483	37
<i>FR (×10.000)</i>	283,9	98,3	78,4
<i>Esp.</i>	E+07		
Espanya	Preàmbul	Articulat	Part final
<i>FA</i>	4	15	0
<i>FR (×10.000)</i>	42,1	3,1	0
<i>Esp.</i>	E+05		

La freqüència relativa d'ambdues formes és molt elevada a la part del preàmbul dels tres EAC: mentre que *Catalunya* apareix 283,9 vegades per cada 10.000 paraules de corpus al preàmbul, només ho fa 98,3 i 78,4 vegades, respectivament, a l'articulat i a la part final; en relació amb *Espanya*, es veu una tendència similar: de cada 10.000 paraules, a la part del preàmbul apareix 42,1 vegades i a l'articulat 3,1 vegades (a la part final no s'hi ha documentat). És important, per tant, identificar on es troben els topònims amb una certa connotació simbòlica, com *Catalunya* o *Espanya*.

Les formes *dones* i *homes* consten com a específiques d'aquesta part perquè es troben inserides en la forma desenvolupada *homes i dones* (a l'EAC 1979) o *dones i homes* (EAC 2006), com es veu en les concordances següents:

En aquesta hora solemne en què Catalunya recupera la seva llibertat, cal retre homenatge a tots els **homes i dones** que han contribuït a fer-ho possible. (Preàmbul, EAC 1979)

[...] una història que **les dones i els homes** de Catalunya volen prosseguir amb la finalitat de fer possible la construcció d'una societat democràtica i avançada, de benestar i progrés, solidària amb el conjunt d'Espanya i incardinada a Europa. (Preàmbul, EAC 2006)

Aquest és un tret lingüístic propi del llenguatge normatiu català contemporani, ja que no la trobem documentada a l'EAC 1932. Si mirem el redactat de l'Estatut de Núria, de fet, en molt pocs contextos apareixen les persones i que en la majoria de frases el subjecte és institucional: la Generalitat mateixa. En la majoria de casos són formes lèxiques associades a valors connotats positivament, com seria el cas d'*autogovern*, *llibertat/s*, *progrés* o *recuperació* (formes que cal assenyalar, a més, que només s'empren als EAC 1979 i 2006).

D'aquestes, cal destacar *recuperació*, perquè els EAC (més el de 2006 que el de 1979) remarquen la importància que va tenir la recuperació de les institucions d'*autogovern* (forma, que com s'ha vist, també és específica de la partició preàmbul):

En el procés de recuperació de les llibertats democràtiques, el poble de Catalunya recobra les seves institucions d'**autogovern**. (Preàmbul, EAC 1979)

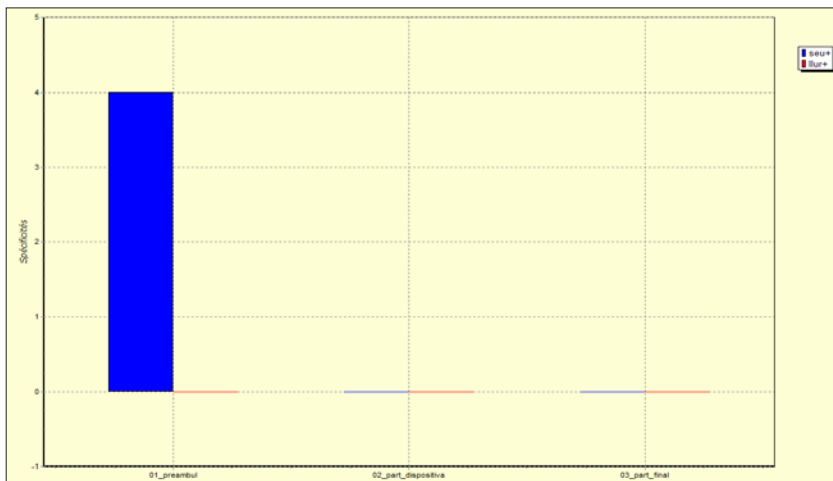
Després del 1714, han estat diversos els intents de recuperació de les institucions d'**autogovern**. (Preàmbul, EAC 2006)

Aquesta mena de vocabulari apareix perquè, com afirma el *Manual de redacció de les lleis*, el legislador "aprofita de vegades per introduir-hi aspectes que hauria volgut legislar, però que no ha pogut fer-ho per raons diverses, generalment polítiques" (GRETEL 1995:78). A més, aquesta part "ha de manifestar, d'una manera breu i concisa, els objectius de la llei, ha de fer referència als antecedents d'aquesta i a les competències en l'exercici de les quals es dicta" (ib. 78).

Una altra de les formes que ens donen pistes sobre alguns dels trets lingüístics dels preàmbuls és *seva*. L'ús dels possessius és una de les qüestions que tracten habitualment els manuals de redacció normativa (GRETEL 1995, SAL 2014, DAL 2017). Segons la bibliografia, “en els textos parlamentaris, en principi, només hi apareixen possessius de tercera persona” (DAL 2017:125) i aquesta exploració lexicomètrica valida aquesta afirmació: al nostre corpus només hem documentat les formes *seu*, *seva*, *seus*, *seves*, *llur* i *llurs* de tot el paradigma de possessius i les hem agrupat amb el Lexico 3.6.

L'exploració del corpus (partició <estructura>) demostra que, en efecte, l'ús del possessiu és específic positiu (E+04) dels preàmbuls:

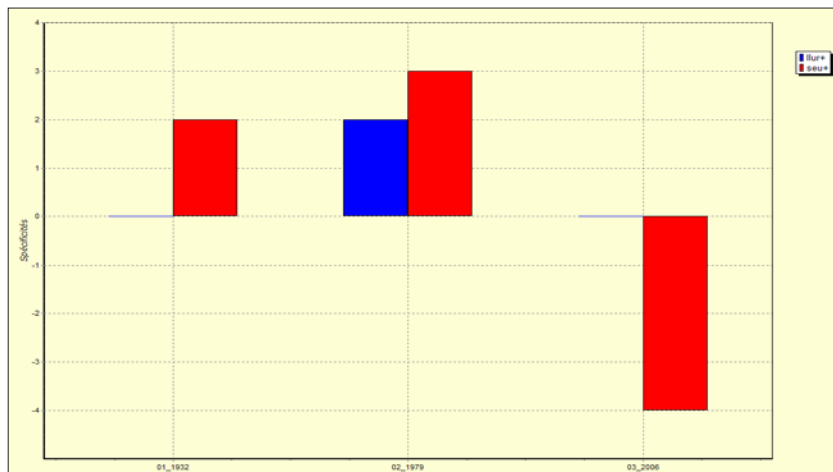
Figura 46. Gràfic d'especificitats: grup de formes de possessius (Lexico 3.6)

Des d'un punt de vista diacrònic, tanmateix, hem volgut identificar la distribució dels possessius documentats al corpus. Els manuals de redacció normativa contemporània recomanen evitar l'ús d'aquells que siguin innecessaris, “perquè el sentit de possessió es dedueix del context i també en els casos en què són fàcilment reemplaçables per pronoms febles” (DAL

2017:125). L'anàlisi d'especificitats segons la partició <EAC> demostra l'evolució dels possessius als EAC analitzats:

Figura 47. Gràfic d'especificitats: "llur(s)/seu(s)" (Lexico 3.6)

D'una banda, quant a *llur* i *llurs*, es comprova que no presenta especificitat ni a l'EAC 1932 ni a l'EAC 2006, mentre que sí que ho fa a l'EAC 1979; de l'altra, quant a l'ús de *seu(s)/seva(es)*, s'observa que *llur* ús decreix a l'EAC 2006 (presenta especificitat negativa E-04) i que s'emprava més vegades de les esperades estadísticament als EAC 1932 (E+02) i, sobretot, EAC 1979 (E+03). Això demostra, per tant, l'adequació de la redacció normativa als criteris preferents actuals, que limiten l'ús del possessiu només als casos que són realment necessaris.

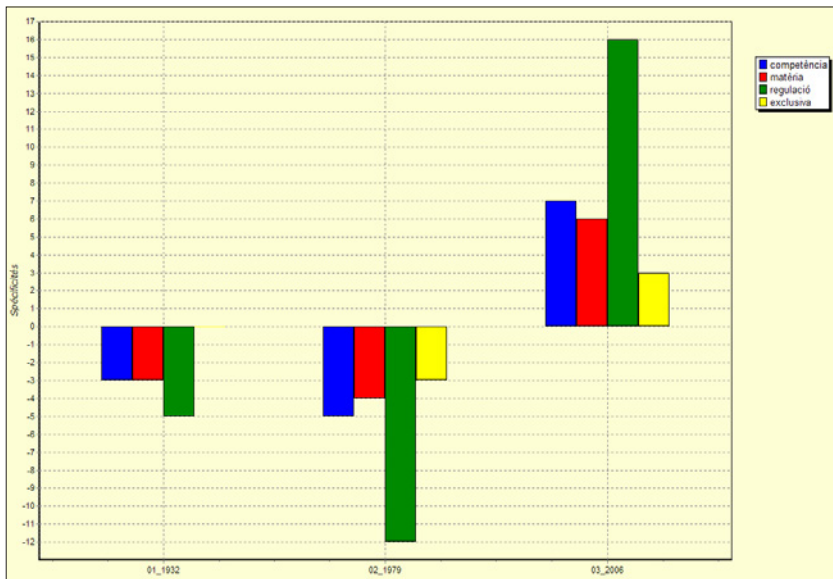
Les úniques dues formes que presenten especificitat negativa si prenem com a referència la partició *01_preàmbul* són *generalitat* i *article*.

En relació amb la segona part d'aquest estudi segons la partició <estructura>, hem d'indicar que les formes que presenten especificitat positiva superior a E+05 a la part dispositiva són *la*, *i*, *les*, *article*, *competència*, *correspon*, *matèria*, *regulació*, *públics*, *exclusiva* i *inclou*. Observem, per

tant, paraules que tenen a veure amb la descripció competencial inherent a l'Estatut: serien els casos dels substantius *competència*, *matèria*, *regulació* i *exclusiva*, i els verbs *correspon* i *inclou* (que analitzem a l'apartat dedicat als verbs: 6.3.6).

Es constata que la presència dels substantius té especificitat positiva a l'EAC 2006:

Figura 48. Gràfic d'especificitats: “competència/matèria/regulació/exclusiva” (Lexico 3.6)

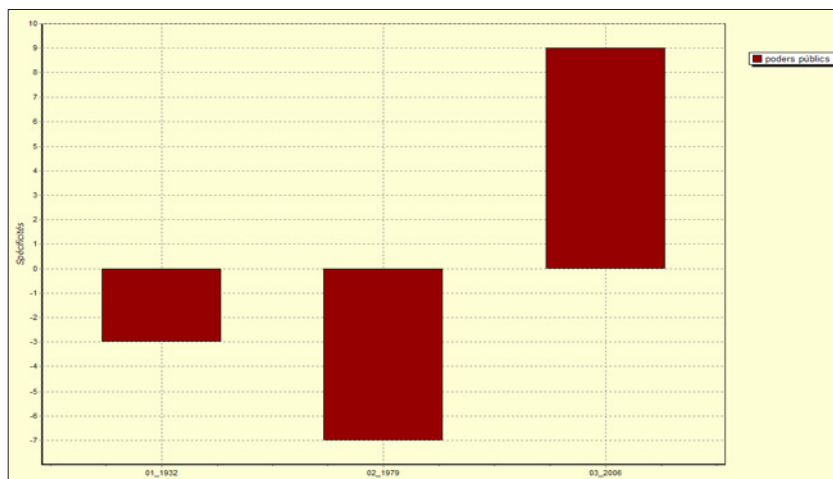
Per acabar, hem d'indicar que si *públics* presenta especificitat a l'articulat és perquè es documenta a *poders públics*,⁴⁰ com en el context següent:

Els poders **públics** de Catalunya han d'establir les mesures necessàries per a facilitar l'exercici d'aquests drets i el compliment d'aquest deure. (art. 6, EAC 2006)

40. Aquest sintagma també s'empra en el discurs legislatiu francès, com ha constatat Laure Pairet (2010).

Dels 122 contextos en què es documenta *públics*, 62 corresponen al segment repetit *poders públics* i cal assenyalar que tots els contextos apareixen a l'EAC 2006, sintagma que, en conseqüència, hi presenta especificitat positiva i que esdevé un dels subjectes que s'empren habitualment en el discurs estatutari català contemporani:

Figura 49. Gràfic d'especificitats: “poders públics” (Lexico 3.6)

Les formes que presenten especificitat negativa al preàmbul són: *addicional, anys, aplicació, aquest, aquesta, barcelona, candidat, cessió, com, comissió, des, disposició, dos, eleccions, elegit, entrada, es, estatut, final, girona, haurà impost, lleida, màxim, mentre, mesos, mixta, partir, pobles, projecte, segona, sobre, tarragona, tercera, termini, transitòria, traspàs, un, valor, vi, vigència, vigor* i *votació*.

Quan seleccionem com a referència la part final de la partició <estructura>, les formes següents presenten especificitat positiva superior a E+05: *sobre, aquest, estatut, es, un, aquesta, comissió, disposició impost, termini, mixta, aplicació, vigor, entrada, anterior, addicional, barcelona, partir, fins, anys, refereix, votació, cessió, haurà, elegit, segona, tercera, dos, eleccions, mentre, traspàs, projecte, percentatge, candidat, final, màxim,*

mesos, transitòria, vi, girona, lleida, tarragona, valor, vigència, begudes, aragó, corona, esmentada, hidrocarburs, setembre, setena i sisena.

A més d'algunes qüestions formals per les quals *segona, tercera, sisena* o *setena* presenten especificitat (perquè figuren a epígrafs com *disposició transitòria segona* (EAC 2006)), és interessant assenyalar que hi ha una sèrie de paraules, com *impost, vi, begudes* o *hidrocarburs* que presenten especificitat a la part final perquè aquesta secció de l'EAC 2006 incorpora a la DA 6 una llista molt detallada del rendiment dels tributs que se cedeixen a Catalunya i que en formen part, precisament, des del punt de vista del vocabulari:

Se cedeix a la Comunitat Autònoma de Catalunya el rendiment dels següents tributs:

- a) L'impost sobre la renda de les persones físiques, amb caràcter parcial, en el percentatge del 50 per cent.
- b) L'impost sobre patrimoni.
- c) L'impost sobre successions i donacions.
- d) L'impost sobre transmissions patrimonials i actes jurídics documentats.
- e) Els tributs sobre el joc.
- f) L'impost sobre el valor afegit, amb caràcter parcial, en el percentatge del 50 per cent.
- g) L'impost especial sobre la cervesa, amb caràcter parcial, en el percentatge del 58 per cent.
- h) L'impost especial sobre el vi i begudes fermentades, amb caràcter parcial, en el percentatge del 58 per cent.
- i) L'impost especial sobre productes intermedis, amb caràcter parcial, en el percentatge del 58 per cent.
- j) L'impost especial sobre l'alcohol i begudes derivades, amb caràcter parcial, en el percentatge del 58 per cent.
- k) L'impost especial sobre hidrocarburs, amb caràcter parcial, en el percentatge del 58 per cent.
- l) L'impost especial sobre les labors del tabac, amb caràcter parcial, en el percentatge del 58 per cent.
- m) L'impost especial sobre l'electricitat.
- n) L'impost especial sobre determinats mitjans de transport.
- ñ) L'impost sobre les vendes detallistes de determinats hidrocarburs.

S'observa que una altra de les formes identificades com a específica positiva és *Aragó*. Cal indicar que a la DA 13 es regulen els fons propis i comuns amb altres territoris:

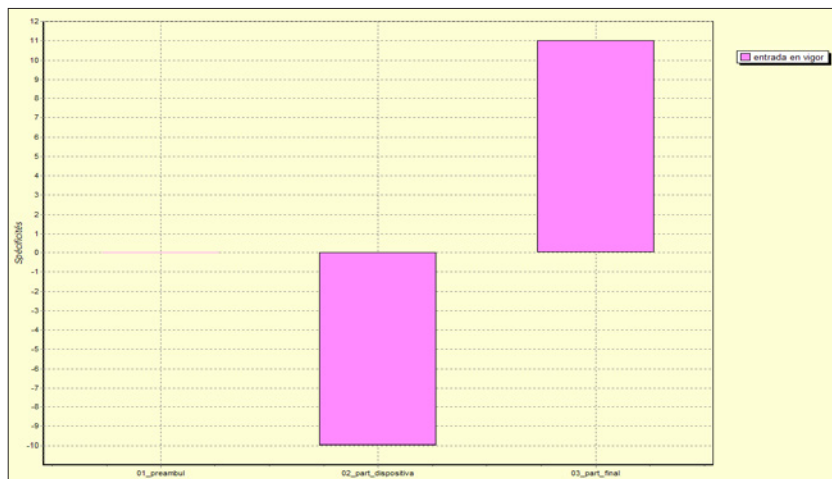
Disposició addicional tretzena

Fons propis i comuns amb altres territoris

Els fons propis de Catalunya situats a l'Arxiu de la Corona d'**Aragó** i a l'Arxiu Reial de Barcelona s'integren en el sistema d'arxius de Catalunya. Per a la gestió eficaç de la resta de fons comuns amb altres territoris de la Corona d'**Aragó**, la Generalitat ha de col·laborar amb el Patronat de l'Arxiu de la Corona d'**Aragó**, amb les altres comunitats autònomes que hi tenen fons compartits i amb l'Estat per mitjà dels mecanismes que s'estableixin de mutu acord.

Dues formes del llistat presenten especificitat positiva separatament, però formen part del segment repetit *entrada en vigor*, el qual també és específic d'aquesta partició:

Figura 50. Gràfic d'especificitats: "entrada en vigor" (Lexico 3.6)

Finalment, resulta pertinent destacar que entre les formes del llistat anterior hi ha documentats els demostratius *aquest/a*. De tot el paradigma, aquestes formes presenten especificitat positiva a la part final, com es veu a la gràfica següent:

Figura 51. Gràfic d'especificitats: "aquest/a/s/es" (Lexico 3.6)

Les que presenten especificitat negativa prenent com a referència la partició 03_disposicions_finals són: *àmbit, article, competència, correspon, dels, dret, drets, els, entre, és, exercici, funcions, general, gestió, han i, la, legislació, les, locals, matèria, públiques, règim, regulació, seguretat, social, també, tenen, tot i totes.*

6.3.5. *Estudi de les especificitats cronològiques (partició <EAC>)*

Aquest capítol exposa una comparació de les formes que presenten un índex d'especificitat més alt en cadascun dels tres textos analitzats, tot i que ens proposem estudiar més detalladament en un futur totes les especificitats de cada EAC.

L'anàlisi comparada de les 11 especificitats més freqüents⁴¹ són:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
república, 32, E+37	serà, 33, E+15	ha, 166, E+21
hisenda, 12, E+12	allò, 40, E+15	han, 167, E+20
podrà, 20, E+11	present, 26, E+14	regulació, 130, E+16
conformitat, 11, E+10	executiu, 26, E+14	tenen, 93, E+14
autoritats, 8, E+8	podrà, 30, E+11	inclou, 90, E+13
aquells, 8, E+6	apartat, 36, E+11	públics, 116, E+11
estat, 49, E+6	seran, 23, E+10	pot, 68, E+10
serveis, 26, E+6	número, 15, E+9	persones, 85, E+9
seran, 10, E+5	perjudici, 28, E+9	correspon, 168, E+9
correspondrà, 5, E+4	sens, 28, , E+9	poders, 64, E+8
igual, 14, E+5	refereix, 13, , E+8	poden, 41, E+7

EAC 1932

Com acabem d'assenyalar, les 11 formes amb un índex d'especificitat més alt són:

Forma	Freqüència absoluta	Especificitat
república	32	E+37
hisenda	12	E+12
podrà	20	E+11
conformitat	11	E+10
autoritats	8	E+8
aquells	8	E+6
estat	49	E+6
serveis	26	E+6

41. No hi hem inclòs les formes gramaticals, com la preposició *de/d'*, la conjunció *i* o els articles definits *el/la/els/les/l'*.

Forma	Freqüència absoluta	Especificitat
seran	10	E+5
correspondrà	5	E+4
igual	14	E+5

Quant a l'EAC 1932, la forma que presenta un índex d'especificitat més alt (E+37) és la forma *república*. Aquesta forma és esperable: aquest era el règim polític vigent en el moment de redacció de l'EAC 1932, mentre la monarquia ho és en els casos dels EAC 1979 i 2006 (en aquests dos últims EAC no apareix cap ocurrència d'aquesta forma).

La forma *república*, apareix, sobretot, en el sintagma *el govern de la República*, que és un dels subjectes més emprats en les frases que estableixen les seves atribucions competencials:

Figura 52. Concordances: “república” (Lexico 3.6)

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 32
<p>onsell de ministres § el president de la república espanyola § a tots els qui la present vegin de conformitat amb la constitució de la república i el present estatut . el seu organisme asse , tant de la generalitat com de la república . qualsevol escrit o document que es presenti els establerts per la constitució de la república espanyola . la generalitat de catalunya catalans en la resta del territori de la república . § article 4 . als efectes de règim autònom ubsanar , a requeriment del govern de la república , les deficiències que s ' observin en l generalitat ho proposa , el govern de la república podrà atorgar a la universitat de barcelona rmada per representants del govern de la república i de la generalitat , i per les autoritats anterior . § article 9 . el govern de la república , en ús de les seves facultats i en exercici acabada la intervenció del govern de la república . per a la declaració d ' estat de guerra lunya igual que a tot el territori de la república . igualment regiran a catalunya les disposicions associat davant del tribunal suprem de la república o el que procedeixi , segons les lleis de de l ' estat . el tribunal suprem de la república resoldrà també els conflictes de competència ps oportú , correspondrà al govern de la república d ' adoptar aquelles mesures . pel fet de a la regió en les seves relacions amb la república i l ' estat en les funcions , l ' execució ó que es suscitin entre autoritats de la república i de la generalitat o entre organismes dependents lnya que a la resta del territori de la república . § titol iv de la hisenda § article 16 despeses dels pressupostos futurs de la república en els serveis corresponents a aquells que nomenats pel ministre d ' hisenda de la república i per la generalitat , a la revisió de les s hagin experimentat en la hisenda de la república . la proposta d ' aquesta comissió serà l moment , el ministre d ' hisenda de la república podrà fer una revisió extraordinària en ongrès . § article 17 . la hisenda de la república respectarà els actuals ingressos de les ateries que a catalunya ja tributin a la república , i podrà donar una nova ordenació als seus aptant per delegació de la hisenda de la república , i amb el premi que aquesta tingui consignat ense l ' autorització de les corts de la república . si l ' estat emet deute , el producte quals s ' hagi reservat al govern de la república . els esmentats béns i drets no podran ésser materies . el tribunal de comptes de la república fiscalitzarà anualment la gestió de la generalitat buida per la delegació d ' hisenda de la república i a l ' execució de serveis per endrrec . § b) per iniciativa del govern de la república i a proposta de la quarta part dels vots corts . si l ' acord de les corts de la república fos rebutjat pel referèndum de catalunya itories § article únic . el govern de la república queda facultat , dins dels dos mesos següents solució del president de les corts de la república . previ acord amb el govern , la generalitat</p>

La segona especificitat positiva més freqüent és *hisenda* (E+12). La distribució d'aquesta forma al corpus és:

<i>hisenda</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	12	1	1
<i>FR (x10.000)</i>	28,3	0,9	0,2
<i>Esp.</i>	E+12	—	E-07

Es comprova que la presència normalitzada d'*hisenda* a l'EAC 1932 és de 28,3 ocurrences (per cada 10.000 paraules), mentre que als altres dos subcorpus no supera el llindar de l'1 (0,9 en el cas de l'EAC 1979 i 0,2 en el del 2006). Apareix a:

Figura 53. Concordances: “hisenda” (Lexico 3.6)

<p>Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 13</p> <p>de l' estat , i amb els recursos de la hisenda de la generalitat , dotada per aquest estatut itori de la república . § titol iv de la hisenda § article 16 . la hisenda de la generalitat titol iv de la hisenda § article 16 . la hisenda de la generalitat de catalunya es constitueix eixi la generalitat . els recursos de la hisenda de la generalitat es fixaran amb subjecció sió de tècnics nomenats pel ministre d ' hisenda de la república i per la generalitat , a ue uns i altres hagin experimentat en la hisenda de la república . la proposta d ' aquesta . en qualsevol moment , el ministre d ' hisenda de la república podrà fer una revisió extraordinària a revisió extraordinària en el règim d ' hisenda pel present titol , de comú acord amb la absoluta del congrés . § article 17 . la hisenda de la república respectarà els actuals ingressos respectarà els actuals ingressos de les hisendes locals de catalunya sense gravar amb noves enda , que serà tribut de l ' estat . la hisenda de la generalitat podrà continuar recaptant continuar recaptant per delegació de la hisenda de la república , i amb el premi que aquesta li sigui atribuïda per la delegació d ' hisenda de la república i a l ' execució de serveis</p> <p>Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 1</p> <p>na llei de catalunya . § article 44 § la hisenda de la generalitat es constitueix amb : §</p> <p>Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 1</p> <p>i sanció que el ministeri d ' economia i hisenda i el banc d ' espanya exerceixen sobre les</p>
--

Cal esmentar que l'EAC 1932 es redacta en un català més influenciat pel llenguatge jurídic castellà que els de 1979 i 2006, com veurem amb altres exemples a continuació (l'ús del futur).

El cas d'*hisenda* és representatiu del procés que ha experimentat el llenguatge jurídic català des de la restauració de les institucions democràtiques, ja que com suggereix el llibre d'estil de redacció de lleis del

Parlament és preferible l'ús de la forma *finances* en català (mentre que antigament es tendien a utilitzar formes més properes al castellà, en què sí s'empra el terme *hacienda* per a aquest concepte):

finances

El terme *hisenda* fa referència al conjunt de béns i riqueses que té una persona física o jurídica. En el llenguatge normatiu català, aquest concepte aplicat a les administracions públiques, és preferible designar-lo amb el terme *finances*.

(DAL 2017:219)

L'especificitat positiva que hi ha després d'*hisenda* és *podrà* (E+11), forma de futur simple del verb *poder*. Al llistat de formes específiques de l'EAC 1932 també trobem conjugats futurs simples dels verbs *ser* (*seran*, E+05) i *correspondre* (*correspondrà*, E+04). En el cas de l'EAC 1979 també hem identificat com a formes específiques positives els verbs *serà* (E+15), *podrà* (E+11) i *seran* (E+10). En paral·lel, a l'EAC 2006 hi ha com a positives algunes formes verbals en present, com *ha* (E+21), *han* (E+20), *tenen* (E+14) *inclou* (E+13), *pot* (E+10), *correspon* (E+08) i *poden* (E+07).

Històricament, el discurs estatutari català emprava el present i el verb modal *deure*. Aquest verb, tanmateix, va deixar-se d'utilitzar als anys 1980-1990 i el llenguatge jurídic català va adoptar aleshores el present mantingut, com altres llengües properes (per exemple, el francès (Cornu 2005:267)):

Normalment, els textos legals són més complexos i contenen més verbs. En la tradició espanyola, dins la qual ens hem trobat fent normes i textos administratius, *els verbs que no són aquest primer performatiu se solen escriure en futur. Però aquest futur no és freqüent en la tradició antiga catalana, que se sol expressar amb perfrasis d'obligació amb el verb "deure". Aquesta construcció és obsoleta en el català actual. [...] En realitat, la redacció en present d'indicatiu el que fa és ampliar el camp dels performatius en els textos legals, ja que s'hi donen les mateixes condicions que en el performatiu inicial: contradicció amb la realitat mentre la transformació que es predica no s'ha complert, compromís de la institució en la realització dels enunciats, promulgació per una autoritat legalment constituïda.*

(GRETEL 1995:36)

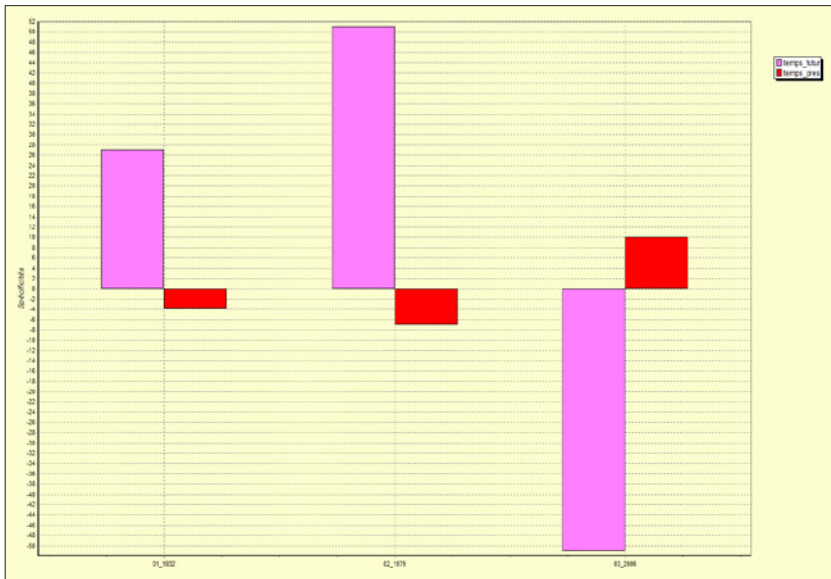
L'exploració lexicomètrica duta a terme ens ha permès verificar com l'ús dels verbs en futur simple és estadísticament representatiu de la redacció dels EAC 1932 i 1979, mentre que l'ús dels verbs en present ho és de l'EAC 2006. Per fer-ho, hem agrupat amb l'eina *Groupes de formes* del Lexico 3.6 les formes de futur simple⁴² i les formes de present simple⁴³ del corpus. La representació gràfica de les formes de futur simple i de present és:

---

42. Formes de futur simple analitzades (documentades al corpus): *podrà, serà, haurà, correspondrà, establirà, determinarà, regularà, tindrà, entendreà, estarà, exercirà, convocarà, crearà, fixarà, ajustarà, aprovarà, assumirà, caldrà, constituirà, ordenarà, organitzarà, participarà, procedirà, requerirà, resoldrà, adoptarà, cessarà, considerarà, continuarà, encarregarà, farà, garantirà, inclourà, integrarà, prendrà, quedarà, regirà, respectarà, reunirà, abonarà, acomodarà, aplicarà, articularà, assegurarà, atorgarà, cabrà, celebrarà, compondrà, concedirà, culminarà, definirà, delimitarà, desenvoluparà, designarà, dictaminarà, disposarà, distribuirà, dividirà, donarà, efectuarà, elegirà, emetrà, estructurarà, executarà, exigirà, facilitarà, fiscalitzarà, funcionarà, gaudirà, implicarà, legislarà, negociarà, nomenarà, precisarà, proposarà, realitzarà, reconèixerà, referirà, reservarà, sotmetrà, suposarà, tramitarà, seran, podran, hauran, tindran, quedaran, estaran, passaran, adquiriran, atribuiran, cessaran, continuaran, correspondran, dependran, elaboraran, establiran, ordenaran, regiran, aconsellaran, adaptaran, aprovaran, col·laboraran, consideraran, convocaran, determinaran, donaran, elegiran, entraran, esgotaran, exerciran, expediran, figuraran, fixaran, gaudiran, participaran, prendran, produiran, representaran, requeriran, votaran.*

43. Formes de present simple analitzades (documentades al corpus): *tenen, estableixen, poden, corresponen, afecten, disposen, exerceixen, aconpleixen, depenen, reconeixen, integren, determinen, gaudeixen, fonamenten, col·laboren, deriven, inclouen, compleixen, configuren, emanen, incideixen, mantenen, organitzen, passen, presten, promouen, queden, regulen, representen, requereixen, troben, actuen, condueixen, demanen, destinen, garanteixen, imparteixen, porten, proposen, ratifiquen, refereixen, regeixen, resten, signen, sol·liciten, treballen, ultrapassen, vinculen, viuen, volen, acorden, adquireixen, aixequen, alteren, apliquen, aproven, atribueixen, comparteixen, comporten, concorren, constitueixen, contenen, continuen, convoquen, declaren, despleguen, distribueixen, donen, elegeixen, entenen, examenen, executen, existeixen, formen, generen, gestionen, incorporen, informen, justifiquen, negocien, participen, pateixen, permeten, preveuen, recapten, resideixen, responen, substitueixen, tramiten.*

Figura 54. Gràfic d'especificitats: grup de formes de present/futur (Lexico 3.6)

Aquest gràfic demostra que l'ús de les formes de futur simple analitzades presenta un ús específic positiu a l'EAC 1932 (E+27) i, sobretot, a l'EAC 1979 (E+51), mentre que a l'EAC 2006 aquesta mateixa agrupació presenta un ús específic negatiu oposat (E-51). Contrastat amb els temps en present, es comprova que els verbs en present simple són específics positius a l'EAC 2006 (índex d'E+10), mentre que s'empren per sota del que s'espera estadísticament als EAC 1932 i EAC 1979 (índexs d'especificitat negatiu, respectivament, d'E-4 i E-7). Així doncs, podem constatar que la substitució en el discurs estatutari de l'ús del futur simple, un tret lingüístic que es devia a la influència històrica del llenguatge jurídic castellà en el català, s'ha assolit amb èxit.

Una altra forma que presenta un índex d'especificitat en l'EAC 1932 és *conformitat*. Aquesta paraula s'integra dins la locució *de conformitat amb*, que presenta la distribució següent al corpus:

conformitat	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	11	5	0
FR (x10.000)	25,9	4,7	0
Esp.	E+10	—	—

De nou, és una locució que amb el temps ha quedat fora de l'ús en el discurs estatutari català, com ja s'ha explicat a l'apartat 6.3.3 relatiu al segment repetit en què havia aparegut la forma *acord*.

Sobre *autoritats*, comprovem que és una forma que s'empra a vuit contextos de l'EAC 1932, zero al de 1979 i tres al de 2006. L'estudi dels contextos denota l'ús d'aquesta forma per referir-se a les instàncies que han de governar a Catalunya:

Figura 55. Concordances: "autoritats" (Lexico 3.6)

<p>Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 8</p> <p>així com per a la comunicació entre les autoritats de l' estat i les de catalunya , la llengua n en llurs relacions amb els tribunals , autoritats i funcionaris de totes classes , tant de epública i de la generalitat , i per les autoritats superiors que , depenent de l' un i de s de competència i jurisdicció entre les autoritats judicials de catalunya . en les restants tes de jurisdicció que es susciten entre autoritats de la república i de la generalitat o entre per a les qüestions de competència entre autoritats judicials , seran resolts pel tribunal de es , i correspondrà llur aplicació a les autoritats i organismes de la generalitat , amb les a llei , així com a tots els tribunals i autoritats que la facin complir . \$ san sebastián ,</p> <p>Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 3</p> <p>a . \$ c) demanar la col·laboració a les autoritats de l' estat que exerceixen funcions públiques una indicació geogràfica protegida . les autoritats corresponents col·laboren en la protecció accions de col·laboració i auxili amb les autoritats policiaques d' altres països . la generalitat</p>

Si analitzem els adjectius que complementen *autoritats*, com *judicials* o *superiors* i comparem els tres redactats de matèries similars, observem que en els EAC 1979 i 2006 en contextos similars als quals l'EAC 1932 emprava aquesta forma, se n'hi troben d'altres com òrgan/s, tribunals o *govern*, o el sintagma *els poders públics*, com veiem als contextos:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<p>El Tribunal de Cassació entendreà, a més, en els recursos sobre qualificació de documents referents al dret privatiu català que hagin de motivar inscripció en els Registres de la Propietat. Així mateix resoldrà els conflictes de competència i jurisdicció entre les autoritats judicials de Catalunya.</p> <p>(Art. 11)</p>	<p>El Tribunal Suprem resoldrà també els conflictes de competència i jurisdicció entre els tribunals de Catalunya i els de la resta d'Espanya.</p> <p>(Art. 20)</p>	<p>El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és l'òrgan jurisdiccional en què culmina l'organització judicial a Catalunya i és competent, en els termes establerts per la llei orgànica corresponent, per a conèixer dels recursos i dels procediments en els diversos ordres jurisdiccionals i per a tutelar els drets reconeguts per aquest Estatut.</p> <p>(Art. 95)</p>
<p>En tant que no legisli sobre matèries de la seva competència, continuaran en vigor les lleis actuals de l'Estat que es refereixen a les expressades matèries i correspondrà llur aplicació a les Autoritats i organismes de la Generalitat, amb les facultats que actualment són assignades als de l'Estat.</p> <p>(DT)</p>	<p>1. En matèria de la competència exclusiva de la Generalitat, el dret català és l'aplicable en el seu territori amb preferència a qualsevol altre.</p> <p>2. En defecte de dret propi el dret de l'Estat serà d'aplicació supletòria.</p> <p>(Art. 26)</p>	<p>Correspon a la Generalitat el desplegament, l'aplicació i l'execució de la normativa de la Unió Europea quan afecti l'àmbit de les seves competències, en els termes que estableix el títol V.</p> <p>(Art. 113)</p>

Els redactats dels EAC 1979 i 2006 empen referents més precisos (*tribunals, òrgans jurisdiccionals, la Generalitat*) que no pas l'EAC 1932 (*autoritats judicials, Autoritats i organismes de la Generalitat*). Segurament el fet que aquesta forma s'hagi perdut i s'hagi optat per altres com les ja esmentades en contextos similars es deu a la modernització i a la major precisió dels textos. En aquest cas, es comprova que el redactat dels EAC 1932 i 1979 són menys coincidents que els dels EAC 1979 i 2006.

La forma *aquells* (pronom o determinant demostratiu) presenta un índex d'especificitat positiu E+06 a l'EAC 1932 i la distribució següent al corpus:

<i>aquells</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	8	5	2
<i>FR</i> (x10.000)	18,9	4,7	0,5
<i>Esp.</i>	E+06	—	E-07

Es comprova com l'ús del demostratiu ha decrescut significativament amb el pas del temps i es documenta als contextos següents:

Figura 56. Concordances: “aquells” (Lexico 3.6)

<p>Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 8</p> <p>, tindran la condició de catalans : 1r . aquells que ho siguin per naturalesa i no hagin diodifusió , i exercirà la inspecció d ' aquells que funcionin per concessió de la generalitat icie 6 . la generalitat organitzarà tots aquells serveis que la legislació social de l ' autonomia municipal a límits menors que aquells que assenyali la llei general de l ' estat república en els serveis corresponents a aquells que siguin transferits a la generalitat stat , i , en cas d ' incompatibilitat , aquells tributs quedaran absorbits pels de l ' estat açà i pesca , els béns d ' ús públic , i aquells que , sense ésser d ' ús comú , pertanyin transferits a la generalitat , exceptuats aquells que estiguin afectes a funcions , els serveis</p> <p>Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 5</p> <p>els estats on s ' integrin o resideixin aquells territoris i comunitats . § 5 . la generalitat l executiu o govern en termes idèntics a aquells que per al supòsit de delegació de les corts a disposició addicional sisena i de tots aquells la cessió dels quals sigui aprovada per , que les aprovarà mitjançant decret , i aquells acords figuraran com a annexos al decret ablet en la legislació de règim local , aquells serveis que per llur pròpia naturalesa requereixin</p> <p>Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 2</p> <p>§ a) tributs cedits totalment , que són aquells respecte als quals corresponen a la generalitat b) tributs cedits parcialment , que són aquells respecte als quals corresponen a la generalitat</p>

De nou, l'explicació més plausible és la d'identificar aquesta forma com a poc precisa i genèrica. Mentre que a l'EAC 1932 apareix com a subjecte de frases com *aquells que ho siguin per naturalesa o tots aquells que assenyali la llei general*, als EAC posteriors s'empren subjectes més precisos com *totes les persones* (específic a l'EAC 2006).

Així doncs, l'ús del demostratiu es limita en el discurs estatutari català actual (segons DAL 2017:138) als contextos següents:

Figura 57. Fitxa dels pronoms demostratius (DAL 2017)

III.9.4. Pronoms demostratius

Com en el cas dels adjectius i adverbis demostratius, només distingim dos graus de proximitat: *aquest* / *aquell*.

El pronom *aquest* fa referència sempre l'element que té més a prop. S'ha d'evitar, doncs, l'ús d'aquest pronom si hi ha un altre element intercalat entre el pronom i el seu antecedent, per tal com la claredat i la comprensió del text se'n podrien ressentir.

~ s'adscriu al departament responsable de la gestió de l'institut i actua sota les directrius d'aquest

✓ s'adscriu al departament responsable del control de l'institut i actua sota les directrius del dit departament

Quan hi ha dos possibles antecedents, el pronom *aquest* fa referència al més pròxim, mentre que *aquell* fa referència al més llunyà.

Els treballadors de l'empresa que fa fallida i els creditors que en demostrin la condició tenen dret a una indemnització. En cas d'insuficiència de recursos econòmics, aquells tenen prioritat sobre aquests.

Vegeu també III.6.2.4. *Mateix. Ús pronominal.*

Tampoc no s'han d'usar els pronoms demostratius si no són necessaris.

~ ha d'avaluar els projectes i ha de decidir si aquests són adequats

✓ ha d'avaluar els projectes i ha de decidir si són adequats

La següent forma que trobem a la llista de formes específiques de l'EAC 1932 és *estat*, la qual presenta la distribució següent:

<i>estat</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	49	89	200
<i>FR</i> (×10.000)	115,5	84,1	50,0
<i>Esp.</i>	E+06	E+04	E-09

Aquesta forma pot pertànyer a dues categories diferents (el participi pasat del verb *estar*, com a *serveis que hagin estat* i el substantiu, com a

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<p>De conformitat amb el que preveu l'article 15 de la Constitució, la Generalitat executarà la legislació de l'Estat en les següents matèries: 1ª Eficàcia dels comunicats oficials i documents públics.</p> <p>(Art. 5.1)</p>	<p>Així mateix, d'acord amb la legislació de l'Estat en la matèria, podrà fer ús de les altres facultats previstes a l'apartat 2 de l'article 129 de la Constitució.</p> <p>(Art. 55.2)</p>	<p>La Generalitat, en els termes que estableix la legislació estatal, assumeix competències executives sobre el domini públic hidràulic i les obres d'interès general. En els mateixos termes, li correspon la participació en la planificació i la programació de les obres d'interès general.</p> <p>(Art. 117.2)</p>
<p>L'Estat podrà instal·lar serveis propis de radiodifusió i exercirà la inspecció d'aquells que funcionin per concessió de la Generalitat.</p> <p>(Art. 5.11)</p>	<p>En el marc de les normes bàsiques de l'Estat, pertoca a la Generalitat el desenvolupament legislatiu i l'execució del règim de radiodifusió i televisió en els termes i casos establerts en la llei que reguli l'Estatut jurídic de la ràdio i la televisió.</p> <p>(Art. 16)</p>	<p>Correspon a la Generalitat la competència sobre les condicions dels edificis per a la instal·lació d'infraestructures comunes de telecomunicacions, radiodifusió, telefonia bàsica i altres serveis per cable, respectant la legislació de l'Estat en matèria de telecomunicacions.</p> <p>(Art. 137.2)</p>

A la tesi (Morales 2015) ja vam assenyalar l'ús de clàusules remissives com les que hem vist als contextos anteriors com una via de recerca futura. Aquesta exploració lexicomètrica confirma que aquestes presenten un comportament que cal estudiar amb corpus més amplis i que validen aquella hipòtesi. Un estudi contrastiu de les especificitats de les formes *Generalitat*, *estat* i *Catalunya* ens permet identificar que només *estat* presenta especificitat: positiva als EAC 1932 i 1979 i negativa a l'EAC 2006:

Figura 59. Gràfic d'especificitats: "estat/Catalunya/Generalitat" (Lexico 3.6)

Això vol dir que les formes *Generalitat* i *Catalunya* s'empren el nombre de vegades esperades estadísticament a cada subcorpus, mentre que *estat* apareix sobreutilitzat (per sobre de la quantitat de vegades esperades estadísticament) als EAC 1932 i 1979.

Pel que fa a la següent forma, *serveis*, es pot observar que es distribueix així al corpus:

<i>serveis</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	26	30	85
<i>FR</i> (×10.000)	61,3	28,4	21,2
<i>Esp.</i>	E+06	—	—

jurídica espanyola, de tipus més servilista (fórmules d'afalac, verbs com *rogar*, etc.). Caldrà estudiar detingudament, però, en recerques futures els sintagmes en què apareixen emprades històricament les formes *servei* i *serveis*.

Quant a l'adjectiu *igual*, hem constatat que aquesta forma presenta especificitat positiva a l'EAC 1932, però es documenta a tots tres estatuts:

<i>igual</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	5	4	5
FR (x10.000)	11,8	3,8	1,2
Esp.	E+04	—	E-03

L'estudi dels contextos d'ús d'aquest adjectiu ens permet comprovar que hi ha hagut un canvi significatiu, en funció del context en què s'empra. La definició que n'ofereix el *Diccionari de la llengua catalana* ens permet veure'n els dos usos documentats al corpus:

Figura 61. Definició d'igual (DIEC)

igual
<p>1 1 adj. [LC] [MT] Que no difereix gens d'un altre, d'una altra cosa. <i>La teva corbata és igual a la meva. Té un piano igual que el meu. Dues quantitats iguals a una tercera són iguals entre elles. Dues llargàries iguals. Dos gruixos iguals. Són iguals d'ample, de llarg. Tots sou iguals: uns deixats. No he vist una cosa igual!</i></p> <p>1 2 adj. [LC] En geom., que superposat a un altre, hi coincideix exactament. <i>Figures iguals.</i></p> <p>1 3 [LC] ésser-li igual una cosa a algú Ésser-li indiferent. <i>Feu el que vulgueu, m'és igual. Tot li és igual: tant li és una cosa com una altra.</i></p> <p>2 1 m. i f. [LC] Persona de la mateixa condició, rang, etc. <i>És superbiós àdhuc amb els seus iguals.</i></p> <p>2 2 [LC] d'igual a igual loc. adv. Sense establir distinció de rang o condició, com a iguals. <i>Hem tingut una conversa d'igual a igual.</i></p> <p>2 3 m. [LC] [MT] Signe gràfic que indica igualtat (=).</p> <p>2 4 [LC] a l'igual de loc. prep. D'una manera igual a la de.</p> <p>3 adv. [LC] De la mateixa manera. <i>Tots caminen igual.</i></p> <p>4 1 adj. [LC] Que és sempre el mateix. <i>Amb un pas igual. Un pols igual.</i></p> <p>4 2 adj. [LC] Que no admet diversitat en el seu procedir. <i>La llei és igual per a tothom.</i></p> <p>4 3 adj. [LC] Que és llis, uniforme, no divers en les seves parts. <i>Un terreny, una superfície, igual, que no té alts i baixos. Una planura sempre igual.</i></p>

Es comprova que a l'EAC 1932 hi ha usos relatius a les accepcions 1 (adjectiu que indica igualtat) i 2.4 (a la locució a *l'igual de* o a *l'igual que*). Els contextos d'ús en què apareix són els següents:

Figura 62. Concordances: “igual” (Lexico 3.6)

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 5

' ordre públic , que regirà a catalunya **igual** que a tot el territori de la república . anys , per sufragi universal , directe , **igual** i secret . els diputats del parlament de l ' import dels serveis . § 3 ^a una suma **igual** al coeficient d ' augment que experimentin ntribucions industrial i d ' utilitats , **igual** a la diferència entre la quantia de les icultats amb un augment o amb una rebaixa **igual** a la que uns i altres hagin experimentat

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 4

nta de seguretat , formada per un nombre **igual** de representants del govern i de la generalitat anys , per sufragi universal , lliure , **igual** , directe i secret , d ' acord amb la llei erits a la generalitat amb una quantitat **igual** al cost efectiu del servei a catalunya en tats seran elegits per sufragi universal **igual** , directe i secret dels majors de divuit

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 5

er mitjà de sufragi universal , lliure , **igual** , directe i secret , d ' acord amb aquest nicipis per mitjà de sufragi universal , **igual** , lliure , directe i secret . § 7 . les elegida per mitjà de sufragi universal , **igual** , lliure , directe i secret , en la forma litat - estat és integrada per un nombre **igual** de representants de l ' estat i de la generalitat i l ' estat . és integrada per un nombre **igual** de representants de l ' estat i de la generalitat

Per cloure aquesta secció és pertinent assenyalar l'únic ús compartit als tres EAC, relatiu a la composició del Parlament de Catalunya i al tipus de sufragi que ha de regir les eleccions:

EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<p>El Parlament, que exercirà les funcions legislatives, serà elegit per un termini no major de cinc anys, per sufragi universal, directe igual i secret.</p> <p>(Art. 14)</p>	<p>El Parlament serà elegit per un termini de quatre anys, per sufragi universal, lliure igual, directe i secret, d'acord amb la llei electoral que el mateix Parlament aprovarà. El sistema electoral serà de representació proporcional i assegurarà a més l'adequada representació de totes les zones del territori de Catalunya.</p> <p>(Art. 31.1)</p>	<p>El Parlament es compon d'un mínim de cent diputats i un màxim de cent cinquanta, elegits per a un termini de quatre anys per mitjà de sufragi universal, lliure igual, directe i secret, d'acord amb aquest Estatut i la legislació electoral.</p> <p>(Art. 56.1)</p>

EAC 1979

Com ja hem vist a l'inici d'aquest capítol, les 11 formes amb un índex d'especificitat més alt són:

Forma	Freqüència absoluta	Especificitat
serà	33	E+15
allò	40	E+15
present	26	E+14
executiu	26	E+14
podrà	30	E+11
apartat	36	E+11
seran	23	E+10
número	15	E+9
perjudici	28	E+9
sens	28	E+9
refereix	13	E+8

De nou, en aquest EAC apareixen entre les formes específiques més freqüents verbs com els que ja hem comentat a l'apartat anterior: els futurs simples *serà*, *podrà* i *seran* i la forma *refereix* (en present).

La següent forma a la llista és *refereix*. La seva distribució al corpus és:

<i>refereix</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	2	13	1
FR ($\times 10.000$)	4,7	12,3	0,2
Esp.	—	E+8	E-8

La forma que hi ha a continuació, a la segona posició de la llista de freqüències, és *allò*. La seva distribució al corpus és la següent:

<i>allò</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	9	40	13
FR (x10.000)	21,2	37,8	3,2
Esp.	E+02	E+15	E-18

Es documenta en contextos com els de la captura següent:

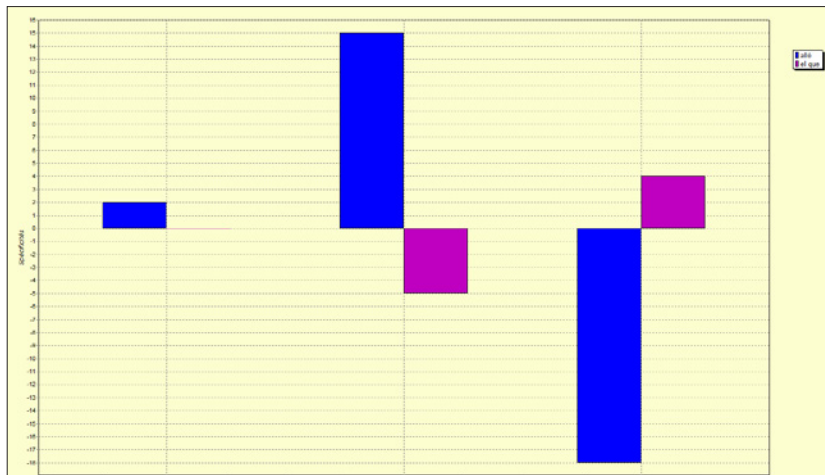
Figura 64. Concordances: "allò" (Lexico 3.6)

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 40	
diferents entitats territorials . § 4 .	<i>allò</i> que estableixen els apartats anteriors s
vitats de l ' estat , de conformitat amb	<i>allò</i> que preveuen els articles 137 i 141 de la
cològic i científic , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposa el número 28 de l ' apartat
§ 7 . investigació , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposa el número 15 de l ' apartat
§ 8 . règim local , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposa el número 18 de l ' apartat
ial de zones de muntanya , d ' acord amb	<i>allò</i> que disposa el número 23 de l ' apartat
ució . § 11 . higiene , tenint en compte	<i>allò</i> que disposa l ' article 17 d ' aquest estatut
ològic de catalunya , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposen els números 20 i 21 de l '
bterrànies . tot això sens perjudici d '	<i>allò</i> que estableix el número 25 de l ' apartat
enació farmacèutica , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposa el número 16 de l ' apartat
dústria i navegació , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposa el número 10 de l ' apartat
ofessions titulades , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposen els articles 36 i 139 de la
àmbit de catalunya , de conformitat amb	<i>allò</i> que disposin les lleis a les quals es refereix
nacional i de feina , sens perjudici d '	<i>allò</i> que estableixin les normes de l ' estat
pon a la generalitat , en els termes d '	<i>allò</i> que disposen els articles 38 , 131 i els
a . § 2) indústria , sens perjudici d '	<i>allò</i> que determinin les normes de l ' estat per
blic econòmic de la generalitat , en tot	<i>allò</i> que no sigui tractat en altres normes d
en el marc del present estatut , i , en	<i>allò</i> que no hi estigui específicament regulat
seves competències , sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposen l ' article 27 de la constitució
ls jutjats , sotmetent - se en tot cas a	<i>allò</i> que disposa la llei orgànica del poder judicial
administració de justícia , d ' acord amb	<i>allò</i> que disposi la llei orgànica del poder judicial
etat i mercantils per a acomodar - les a	<i>allò</i> que es disposi en aplicació de l ' article
i del nombre de notaris , d ' acord amb	<i>allò</i> que prevegin les lleis de l ' estat . §
ls tractats i convenis internacionals en	<i>allò</i> que afectin les matèries atribuïdes a la
els projectes de legislació duanera , en	<i>allò</i> que afectin matèries del seu específic interès
uest mitjançant una llei , d ' acord amb	<i>allò</i> que estableix la llei orgànica prevista
a i cessaran com a senadors , a part d '	<i>allò</i> que disposa en aquesta matèria la constitució
ficial del estado , caldrà atènyer - se a	<i>allò</i> que disposi la corresponent norma de l '
tiva . § article 41 § sens perjudici d '	<i>allò</i> que disposa l ' apartat 1 de l ' article
administracions , tot això d ' acord amb	<i>allò</i> que especifici la llei que fixarà l ' abast
icle 53 § la generalitat , d ' acord amb	<i>allò</i> que estableixin les lleis de l ' estat ,
e siguin de la seva competència , segons	<i>allò</i> que estableix el present estatut . § article
uest article . § article 57 § no obstant	<i>allò</i> que disposa l ' article anterior , quan
odrà cobrir interinament , d ' acord amb	<i>allò</i> previst a l ' apartat anterior , les places
re i atribució essencial , d ' acord amb	<i>allò</i> que preveu l ' apartat 2 de l ' article
estatut a la generalitat s ' ajustarà a	<i>allò</i> que estableixi la llei orgànica a la qual
litat que es constituirà , d ' acord amb	<i>allò</i> que preveu aquest estatut , als efectes
al no hi cabrà cap recurs . § 5 . en tot	<i>allò</i> que no sigui previst en la present disposició
organització d ' aquesta s ' acomodarà a	<i>allò</i> que preveu aquest estatut i cessaran el
generalitat de catalunya , d ' acord amb	<i>allò</i> establert en la legislació de règim local

S'hi empra el pronom *allò*, forma que presenta especificitat positiva als EAC 1932 (E+02) i EAC 1979 (E+15) i negativa a l'EAC 2006 (E-18) en estructures de fórmules com *de conformitat amb allò que preveuen o sens perjudici d'allò que disposa*. A cada EAC el trobem en els contextos següents:

EAC 1932	<i>Sempre subjectant-se a allò que... (disposa)</i> <i>Tenint en compte allò que... (ordena)</i> <i>No contradient allò que... (disposa)</i> <i>En allò que... (es relacioni/afecta)</i> <i>Exceptuant allò que... (disposa)</i> <i>Sens perjudici d'allò que... (disposa)</i>
EAC 1979	<i>D'acord amb allò... (establert/previst/que especifiqui/que preveu/que estableixin/que disposi/que estableix/que prevegin/que disposin)</i> <i>De conformitat amb allò que... (disposin/preveuen)</i> <i>En allò que... (afectin/no hi estigui regulat)</i> <i>En tot allò que... (no sigui previst/tractat)</i> <i>No obstant allò que... (disposa)</i> <i>Segons allò que... (estableix)</i> <i>Sens perjudici d'allò que... (disposa/disposen/estableix/estableixin/determinin)</i> <i>Tenint en compte allò que... (disposa)</i>
EAC 2006	<i>En allò que... (no regula/no estigui afectat/no queda inclòs/no hi correspongui)</i> <i>En tot allò... (que no és atribuït/que no estableix/que afecta/que regula/relatiu)</i> <i>Tot allò que... (estigui relacionat/a què no fa referència)</i>

Es comprova, que en els EAC 1932 i 1979 hi ha més estructures diferents, mentre que en el de 2006 n'hi ha menys. A més, és significatiu que a l'EAC 2006 en la majoria de casos ve acompanyat d'una clàusula de negació (*no regula, no queda inclòs, etc.*). Llegint els estatuts podem veure que amb el pas del temps l'ús d'*allò* als EAC ha anat decreixent, en detriment d'un ús sempre més elevat del pronom relatiu *el que*, com es constata al gràfic següent, que presenta contrastivament l'índex d'especificitats d'*allò* i d'*el que*:

Figura 65. Gràfic d'especificitats: "allò/el que" (Lexico 3.6)

Constatem, per tant, que el discurs estatutari català contemporani, comparat amb l'emprat als EAC 1932 i 1979, tendeix a emprar menys aquesta forma, probablement pel fet que és un coreferent textual poc precís. Com ja hem assenyalat, una de les característiques bàsiques del llenguatge normatiu és la precisió. El fet d'evitar les fórmules amb *allò* (amb una freqüència d'aparició de 3,2 per cada 10.000 paraules) i de preferir les d'*el que* (recurs anafòric més concret que *allò*, ja que fa referència a un element ja mencionat en el text i és un mecanisme de cohesió textual) indica, doncs, una redacció més modernitzada del llenguatge emprat a l'EAC 2006.

A continuació trobem a la llista l'adjectiu *present*. Aquesta forma apareix documentada als tres subcorpus, però amb una distribució desigual, com es veu a la taula següent:

<i>present</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	5	26	2
FR (×10.000)	11,8	24,6	0,5
Esp.	—	E+14	E-16

Quan s'estudien els contextos d'ús, comprovem que apareix, sobretot, emprat com a element anafòric (*del/el/pel present Estatut*) als EAC 1932 i 1979, mentre que a l'EAC 2006 forma part de la locució verbal ésser present en/a:

Figura 66. Concordances: “present” (Lexico 3.6)

<p>Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 5</p> <p>amb la constitució de la república i el present estatut . el seu organisme representatiu segons en el moment de promulgar - se el present estatut . § article 2 . l' idioma català república espanyola § a totes els qui la present vegin i entenguin , segueu i § que les extraordinària en el règim d' hisenda pel present títol , de comú acord amb la generalitat acrialment a la competència regional pel present estatut . si no ho feu en temps oportú ,</p> <p>Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 26</p> <p>lei determinarà , sobre l' adequació al present estatut dels projectes o proposicions de a la qual es refereix l' apartat 1 del present article . § 3 . pertoca a la generalitat a la qual es refereix l' apartat 1 del present article o a la que determini el govern , cancs del número 21 de l' article 9 del present estatut . § 2 . així mateix , d' acord heralitat emanen de la constitució , del present estatut i del poble . § article 2 § el territori ució . § article 6 § 1 . als efectes del present estatut , gaudeixen de la condició política era § en el marc de la constitució i del present estatut seran reconegudes i actualitzades itacions d' autogovern , en el marc del present estatut . § 2 . conservació , modificació ar una policia autonòmica en el marc del present estatut , i , en allò que no hi estigui e octubre de 1977 fins a la vigència del present estatut . quant a les competències el tirapàs a § a partir de l' entrada en vigor del present estatut , els pressupostos que elaboraran eritorial de catalunya d' acord amb el present estatut , tot garantint l' autonomia de 152 de la constitució i d' acord amb el present estatut . § article 20 § 1 . la competència ha d' acord amb la constitució i amb el present estatut , que és la seva norma institucional gació de competències no assumides en el present estatut . § 2 . la generalitat podrà també altres matèries que s' atribuiran en el present estatut expressament com de competència es que s' atribuiran expressament en el present estatut com de competència exclusiva i les ppetència , segons allò que estableix el present estatut . § article 55 § 1 . la generalitat ucions d' acord amb la constitució i el present estatut . § capítol primer . el parlament han contribuït a fer - ho possible . el present estatut es l' expressió de la identitat , en el moment d' ésser promulgat el present estatut . § article 3 § 1 . la llengua pròpia ferma i les corts generals ratifiquen el present estatut . títol preliminar § disposicions buides a la seva competència , segons el present estatut . § 4 . per tal com el català és herents a les competències que segons el present estatut corresponen a la generalitat es a aquestes efectes , la modificació de la present disposició no serà considerada modificació . en tot allò que no sigui previst en la present disposició , seran d' aplicació les normes</p> <p>Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 2</p> <p>, d' acord amb l' estat , ha d' ésser present en els grups de treball de col·laboració es vermelles en fons groc i ha d' ésser present als edificis públics i en els actes oficials</p>

Constatem que el sintagma (*d/el/de la present + substantiu (article, disposició, Estatut)*) és específic de l'EAC 1979 i que actualment no s'empra. De fet, si consultem el llibre d'estil actual del Parlament de redacció de lleis, trobem l'explicació que motiva aquest canvi i detectem que se'n restringeix l'ús a aquells casos en què calgui “desfer una l'ambigüitat en cas que una remissió interna sigui precedida per una d'externa a una altra llei” (DAL 2017:75):

Figura 67. Gràfic d'especificitats: "present" (Lexico 3.6)

De la mateixa manera, quan la llei fa referència a ella mateixa, s'ha d'emprar la fórmula «aquesta llei».

Aquesta llei fixa també el procediment que s'ha de seguir a l'hora de decidir elevar el recurs a la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques.

En aquest sentit, reservem l'adjectiu *present* per a desfer l'ambigüitat en cas que una remissió interna sigui precedida per una d'externa a una altra llei.

L'experiència derivada de l'aplicació pràctica de la Llei 4/2005, en els més de tres anys de vigència, ha palesat algunes insuficiències i alguns defectes que la present llei pretén esmenar.

Es tracta, de nou, d'una desaparició del discurs estatutari català que posa de manifest la feina ben feta del DAL del Parlament en relació amb la modernització, simplificació i voluntat de precisió dels textos normatius redactats en català.

La forma que ocupa la quarta posició a la taula inicial d'aquesta secció és *executiu*. Hem d'assenyalar que la seva distribució és:

<i>executiu</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	1	15	0
FR (×10.000)	2,4	14,2	—
Esp.	—	E+11	—

Hem comprovat que aquesta forma s'empra, especialment, a l'EAC 1979. Quan n'observem les concordances, es deu al fet que s'empra sistemàticament a la locució *el Consell Executiu o Govern* a l'EAC 1979 i que a l'EAC 1932 figura al context *el President de la Generalitat i el Consell Executiu*:

número	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	3	15	0
FR (x10.000)	7,1	14,2	—
Esp.	—	E+09	—

Aquestes formes apareixen en contextos com els que llistem tot seguit:

Figura 69. Concordances: “apartat” (Lexico 3.6)

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 36	
al qual es refereix el paràgraf b de l' apartat	1 d' aquest article . \$ article 57 \$ no
ituirà la comissió mixta esmentada a l' apartat	1 d' aquesta disposició transitòria . \$
fer ús de les facultats previstes a l' apartat	1 de l' article 130 de la constitució ,
amb allò que disposa el número 23 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
' allò que estableix el número 25 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
d' allò que disposa el número 16 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
d' allò que disposa el número 10 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
d' allò que disposa el número 28 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
d' allò que disposa el número 18 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
que disposen els números 20 i 21 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
de l' article 92 i el número 18 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució ,
tribueix a l' estat el número 30 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució ,
es 38 , 131 i els números 11 i 13 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució ,
d' allò que disposa el número 15 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució .
al a què es refereix el número 21 de l' apartat	1 de l' article 149 de la constitució ,
esmentades lleis , en els termes de l' apartat	1 de l' article 150 de la constitució .
sens perjudici d' allò que disposa l' apartat	1 de l' article anterior , una llei de
llel orgànica a la qual es refereix l' apartat	1 del present article . \$ 3 . pertoca a
llel orgànica a la qual es refereix l' apartat	1 del present article o a la que determini
, designat en els mateixos termes de l' apartat	2 d' aquesta disposició transitòria . \$
de les altres facultats previstes a l' apartat	2 de l' article 129 de la constitució .
cial , d' acord amb allò que preveu l' apartat	2 de l' article 149 de la constitució ,
comissió mixta a la qual es refereix l' apartat	2 de la disposició transitòria tercera ,
llel orgànica a la qual es refereix l' apartat	3 de l' article 157 de la constitució .
ereix a televisió , l' aplicació de l' apartat	3 de l' article 16 d' aquest estatut suposa
ercentatge de participació previst a l' apartat	3 de l' article 44 . el mètode a seguir
in les lleis a les quals es refereix l' apartat	3 de l' article 92 i el número 18 de l
donant per acomplerts els tràmits de l' apartat	a del número 1 de l' esmentat article .
ponguin . \$ 3 . la comissió mixta de l' apartat	anterior fixarà el citat percentatge , mentre
ament , d' acord amb allò previst a l' apartat	anterior , les places de les quals se sol·licita
competència als quals fa referència l' apartat	c del número 1 de l' article 161 de la
competència als quals fa referència l' apartat	c del número 1 de l' article 161 de la
ci del que disposa l' article 136 i l' apartat	d de l' article 153 de la constitució ,
a recepció de la consulta prevista a l' apartat	precedent , les corts generals no es declaressin
i lleis orgàniques que , conforme a l' apartat	primer de l' article 81 d' aquella , el
. \$ 4 . a partir del mètode fixat a l' apartat	segon , s' establirà un percentatge en
Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 27	
alanes en allò que no queda inclòs a l' apartat	1 . \$ 3 . correspon a la generalitat , amb
partida en tot allò que no estableix l' apartat	1 . \$ 3 . correspon a la generalitat la
itoris , en els termes que estableix l' apartat	1 . \$ 3 . la generalitat ha de promoure

Figura 70. Concordances: “número” (Lexico 3.6)

```

Partit: 01.1932. Nombre de concordances : 3
Legislació exclusiva en matèria civil, excusament allò que disposa l' article 15. número 1 de la Constitució. i 1 " administrativa que li sigui plenament atribuïda per: eques-
de l' article 16 de la Constitució i la reserva sobre l'letre mensual reconeguda en el número 16. del mateix article. § 6 i la Beneficència. § 6 i la sanitat interior, excusament
i la beneficència. § 6 i la sanitat interior, excusament el que està previst en el número 16 de l' article 16 de la Constitució. § 6 i 1 " excusament i concòrdia de reserves

Partit: 02.1979. Nombre de concordances : 13
el, excusament, arqueològic i científic, sense perjudici d' allò que disposa el número 28 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. § 4. article, Maltracte
a la comunitat autònoma. § 7. l'investigació, sense perjudici d' allò que disposa el número 16 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. Les acadèmies que tingue
en comú a catalunya. § 8. s'ajuda social, sense perjudici d' allò que disposa el número 16 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. elencunat dels termes mencionats
civils i tractament especial de zones de muntanya. § 8. així com amb allò que disposa el número 23 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. § 11. Seguretat, treball en
interior, treball i subterranis. tot així com sense perjudici d' allò que estableix el número 16 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. § 17. per a un algnes interiors
- seguretat. § 19. subministrament d'energia elèctrica, sense perjudici d' allò que disposa el número 16 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. § 22. excusament a referència
ambos de comarcs. § 2 " indústria i turisme, sense perjudici d' allò que disposa el número 16 de l' apartat 1 de l' article 149 de la Constitució. § 23. col·legis professionals
i que disposa les lleis a les quals es refereix l' apartat 1 de l' article 150 de la Constitució. § 24. article 150 de la Constitució. § 25. article 150 de la Constitució. § 26. article 150 de la Constitució. § 27. article 150 de la Constitució. § 28. article 150 de la Constitució. § 29. article 150 de la Constitució. § 30. article 150 de la Constitució. § 31. article 150 de la Constitució. § 32. article 150 de la Constitució. § 33. article 150 de la Constitució. § 34. article 150 de la Constitució. § 35. article 150 de la Constitució. § 36. article 150 de la Constitució. § 37. article 150 de la Constitució. § 38. article 150 de la Constitució. § 39. article 150 de la Constitució. § 40. article 150 de la Constitució. § 41. article 150 de la Constitució. § 42. article 150 de la Constitució. § 43. article 150 de la Constitució. § 44. article 150 de la Constitució. § 45. article 150 de la Constitució. § 46. article 150 de la Constitució. § 47. article 150 de la Constitució. § 48. article 150 de la Constitució. § 49. article 150 de la Constitució. § 50. article 150 de la Constitució. § 51. article 150 de la Constitució. § 52. article 150 de la Constitució. § 53. article 150 de la Constitució. § 54. article 150 de la Constitució. § 55. article 150 de la Constitució. § 56. article 150 de la Constitució. § 57. article 150 de la Constitució. § 58. article 150 de la Constitució. § 59. article 150 de la Constitució. § 60. article 150 de la Constitució. § 61. article 150 de la Constitució. § 62. article 150 de la Constitució. § 63. article 150 de la Constitució. § 64. article 150 de la Constitució. § 65. article 150 de la Constitució. § 66. article 150 de la Constitució. § 67. article 150 de la Constitució. § 68. article 150 de la Constitució. § 69. article 150 de la Constitució. § 70. article 150 de la Constitució. § 71. article 150 de la Constitució. § 72. article 150 de la Constitució. § 73. article 150 de la Constitució. § 74. article 150 de la Constitució. § 75. article 150 de la Constitució. § 76. article 150 de la Constitució. § 77. article 150 de la Constitució. § 78. article 150 de la Constitució. § 79. article 150 de la Constitució. § 80. article 150 de la Constitució. § 81. article 150 de la Constitució. § 82. article 150 de la Constitució. § 83. article 150 de la Constitució. § 84. article 150 de la Constitució. § 85. article 150 de la Constitució. § 86. article 150 de la Constitució. § 87. article 150 de la Constitució. § 88. article 150 de la Constitució. § 89. article 150 de la Constitució. § 90. article 150 de la Constitució. § 91. article 150 de la Constitució. § 92. article 150 de la Constitució. § 93. article 150 de la Constitució. § 94. article 150 de la Constitució. § 95. article 150 de la Constitució. § 96. article 150 de la Constitució. § 97. article 150 de la Constitució. § 98. article 150 de la Constitució. § 99. article 150 de la Constitució. § 100. article 150 de la Constitució.
    
```

S'observa que la forma *apartat* no es documenta a l'EAC 1932 i que *número* no consta a l'EAC 2006. Això es deu al fet que en ambdós redactats s'ha optat per ometre l'una o l'altra. En el cas d'*apartat*, determinem que l'EAC 1932 és tan breu que no necessita tants apartats com els altres dos EAC; quant al fet que *número* no aparegui a l'EAC 2006 és perquè en redactar-lo es va optar per simplificar el sistema de remissions: així doncs, si a l'EAC 1979 trobem un context com *allò que disposa l'apartat 1 de l'article 150 de la Constitució*, al 2006 s'hauria utilitzat *allò que disposa l'article 150.1 de la Constitució*. L'ús d'ambdues formes està relacionat, per tant, amb un aspecte purament formal relacionat amb la forma d'estructurar les lleis, i de tècnica legislativa.

Les dues darreres formes que constaven al llistat del començament de la secció són *perjudici* i *sens*, que apareixen als diferents subcorpus documentats així:

<i>perjudici</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	1	28	23
FR (x10.000)	2,4	26,5	5,7
Esp.	—	E+09	E-06
<hr/>			
<i>sens</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	1	28	23
FR (x10.000)	2,4	26,5	5,7
Esp.	—	E+09	E-06

Tot i que també es documenta a l'EAC 2006, en redactar-lo es va produir una innovació en la tècnica legislativa en relació amb la clàusula *sens perjudici*, com Ernest Benach afirma:

Em sembla que [l'EAC 2006] és important, per «la seva nova tècnica legislativa d'assumpció de competències, que renuncia a la clàusula del “sens perjudici” i opta per la definició casuística i detallada, dins de cada àmbit competencial, de submatèries o perfils competencials». I hi afegeixo jo que a ningú no el podrà sorprendre que, després de vint-i-cinc anys de patir els perjudicis del «sens perjudici», els redactors de la Proposta del nou Estatut hagin optat per una tècnica legislativa moderna que precisa amb claredat l'abast de les competències de la Generalitat.

(Benach 2006:20)

Així doncs, es comprova que aquest canvi és fruit de la modernització del discurs legislatiu en redacció estatutària per tal d'obtenir en l'EAC 2006 un blindatge competencial més ampli del que s'havia aconseguit amb l'EAC 1979.

EAC 2006

Al primer apartat d'aquesta secció hem assenyalat que les 11 formes amb un índex d'especificitat més alt d'aquest darrer EAC són:

Forma	Freqüència absoluta	Especificitat
ha	166	E+21
han	167	E+20
regulació	130	E+16
tenen	93	E+14
inclou	90	E+13
públics	116	E+11
pot	68	E+10
persones	85	E+9
correspon	168	E+9
poders	64	E+8
poden	41	E+7

Per tant, és un tret lingüístic propi de la redacció de l'EAC 2006. Si consultem el llibre d'estil de redacció de les lleis del Parlament (DAL 2017:117), s'explicita que és la perífrasi preferent per expressar l'obligació:

Figura 73. Fitxa de la perífrasi d'obligació (DAL 2017)

III.1.1.6. Perífrasis d'infinitiu

III.1.1.6.1. Perífrasi d'obligació: *haver de* + [infinitiu]

Per a expressar l'obligació, emprem preferentment la perífrasi *haver de* + [infinitiu]. Evitem la perífrasi *tenir de* + [infinitiu] i, naturalment, la perífrasi incorrecta *tenir que* + [infinitiu]. Recordem que la construcció *caldre* + [infinitiu] no expressa l'obligació, sinó la necessitat.

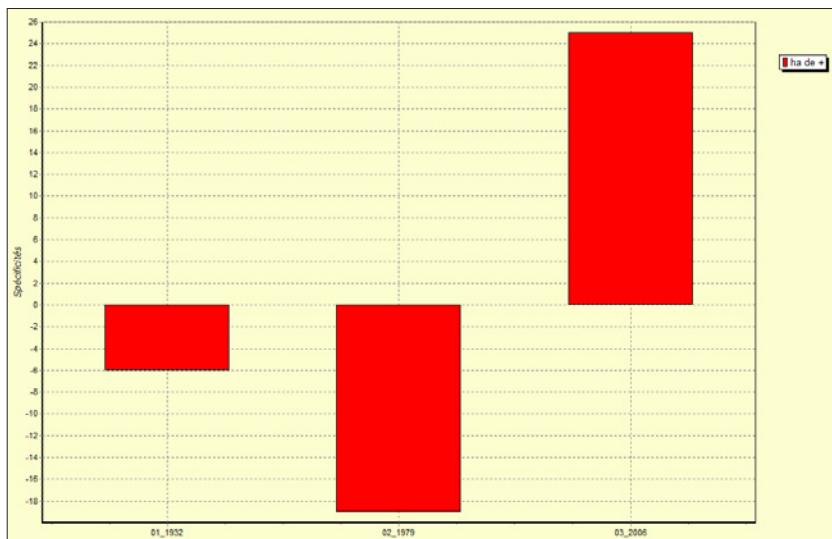
~ La planificació i la programació territorials, sectorials i urbanístiques es tenen d'elaborar amb criteris de sostenibilitat.

~ Cal elaborar amb criteris de sostenibilitat la planificació i la programació territorials, sectorials i urbanístiques.

✓ La planificació i la programació territorials, sectorials i urbanístiques s'han d'elaborar amb criteris de sostenibilitat.

Tot i que caldrà ampliar l'estudi a corpus més amplis per verificar si aquesta tendència es confirma en lleis d'un rang diferent, les dades ens permeten afirmar que l'ús de la perífrasi d'obligació és un tret lingüístic específic del discurs legislatiu estatutari català contemporani, com es constata en l'anàlisi d'especificitats dels SR *ha de* (104) i *han de* (104):

Figura 74. Gràfic d'especificitats: "haver de + infinitiu" (Lexico 3.6)

La següent forma a la llista és *regulació*, que es reparteix al corpus de la manera següent:

<i>regulació</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	1	1	130
<i>FR (×10.000)</i>	2,4	0,9	32,5
<i>Esp.</i>	E-05	E-12	E+16

Algunes de les concordances d'aquesta forma són les que recollim a continuació:

Figura 75. Concordances: “regulació” (Lexico 3.6)

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 1	qual entendreà en totes les qüestions de regulació de serveis , allotjament de forces i nomenament
Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 1	e competència plena de la generalitat la regulació i administració de l ' ensenyament en tota
Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 130	reconeguts per la dita carta . § 3 . la regulació essencial i el desenvolupament directe dels i l ' establiment d ' un text refós , la regulació essencial i el desenvolupament directe dels e de lleis de desenvolupament bàsic , la regulació essencial i el desenvolupament directe dels sindicatura de comptes , secció quarta . regulació del consell de l ' audiovisual de catalunya serveis bàsics a la comunitat . § d) la regulació i la gestió dels equipaments municipals ó dels equipaments municipals . § e) la regulació de les condicions de seguretat en les activitats ansport de viatgers municipal . § i) la regulació de l ' establiment d ' autoritzacions i el desenvolupament sostenible . § k) la regulació i la gestió dels equipaments esportius i ure i promoció d ' activitats . § l) la regulació de l ' establiment d ' infraestructures serveis de telecomunicacions . § m) la regulació i la prestació dels serveis d ' atenció ' acolliment dels immigrants . § n) la regulació , la gestió i la vigilància de les activitats smentats , aquesta competència inclou la regulació de : a) l ' organització d ' aquest personal rgans jurisdiccionals , incloent - hi la regulació de les institucions , els instituts i els uropees territorialitzables , i també la regulació de les condicions d ' atorgament i la gestió ritorialitzables , i també completar la regulació de les condicions d ' atorgament i tota competència inclou en tot cas : § a) la regulació i el desenvolupament de l ' agricultura ia i el sector agroalimentari . § b) la regulació i l ' execució sobre la qualitat , la traçabilitat rcialització agroalimentàries . § c) la regulació de la participació de les organitzacions ismes genèticament modificats . § f) la regulació dels processos de producció , de les explotacions a i del sector agroalimentari . § b) la regulació i el règim d ' intervenció administrativa la participació dels usuaris . § e) la regulació i l ' execució de les actuacions relacionades competència inclou en tot cas : § a) la regulació de les modalitats d ' associació , de la competència inclou en tot cas : § a) la regulació de les modalitats de fundació , de la denominació eneralitat la fixació dels criteris , la regulació de les condicions , l ' execució i el control en tot cas : § a) la planificació i la regulació . § b) la regulació del règim d ' intervenció a planificació i la regulació . § b) la regulació del règim d ' intervenció administrativa reactiva en aigües interiors , i també la regulació i la gestió dels recursos pesquers i la times , que inclou en tot cas : § a) la regulació i la gestió del marisqueig i l ' agricultura cions per a practicar - los , i també la regulació i la gestió dels recursos . § b) la regulació ió i la gestió dels recursos . § b) la regulació i la gestió de les instal·lacions destinades unya , la competència exclusiva sobre la regulació de llur organització , respectant el que ió a les fundacions que creïn . § e) la regulació de les agrupacions de caixes d ' estalvis estatal , que inclou , en tot cas , la regulació de la distribució dels excedents i de l atèria de comerç i fires , que inclou la regulació de l ' activitat firal no internacional

És una forma previsible, atesa la natura reguladora de les lleis en general i de l'Estatut d'autonomia en particular.

Aquesta forma ens ha permès identificar una tendència quant a l'ús de les nominalitzacions. Havent identificat *regulació*, hem decidit observar el comportament de la resta de substantius⁴⁵ acabats en *-ció* del corpus

45. Les formes analitzades són: *accions, acció, acomodació, acreditació, actuacions, actuació, actualització, adaptacions, adaptació, adequació, administracions, administració, adopció, adquisició, adscripció, afectació, afiliació, afirmació, agrupacions, agrupació, alteracions, alteració, ampliació, antelació, aplicació, aportacions, aportació, aprovació, articulació, assignacions, assignació, associacions, associació, atenció, atribucions, atribució, autoorganització, autoritzacions, autorització, avaluació, aviació, bonificacions, canalització, cancel·lació, capacitació, cassació, certificació, cessació,*

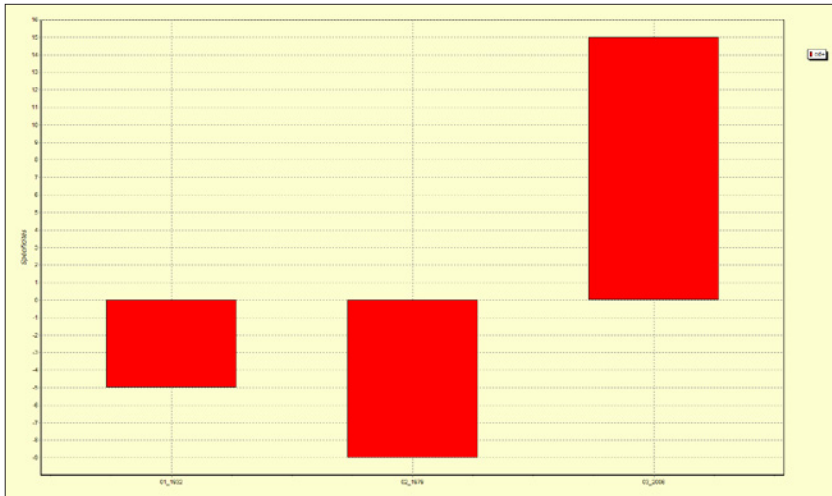
(i, evidentment, els plurals en *-cions*) que a la pràctica són nominalitzacions de verbs i que al *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC es defineixen a partir de la fórmula “acció de”. En total, n'hem identificat

---

circulació, circumscripcions, circumscripció, classificació, col·laboració, col·legiació, col·locació, comercialització, compensació, composició, comunicacions, comunicació, concentracions, concentració, concertació, conciliació, concreció, condicions, condició, configuració, conservació, consideració, consignacions, consignació, constitucions, constitució, construcció, contaminació, contractació, contrastació, contribucions, contribució, convalidació, conviccions, convicció, cooperació, coordinació, corporacions, correcció, creació, declaracions, declaració, deduccions, definició, defunció, delegacions, delegació, deliberació, delimitació, demarcacions, demarcació, denegació, denominacions, denominació, derogació, desadscripció, descentralització, desconcentració, designació, destinacions, destinació, determinació, diferenciació, dilacions, diputacions, diputació, direcció, discriminacions, discriminació, disminució, disposicions, disposició, dissolució, distribució, divulgació, documentació, donacions, exportació, dotació, edificació, educació, elaboració, eleccions, elecció, emancipació, emigració, eradicació, escolarització, especialitzacions, especialització, especificació, espoliació, estacions, evolució, excepcions, excepció, execució, exempcions, exhibició, expedició, expendició, experimentació, expiració, explotacions, explotació, exportació, exposicions, expropiacions, expropiació, extinció, extradició, fabricació, federacions, fixació, formació, formalització, formulació, funcions, funció, fundacions, fundació, generacions, generació, harmonització, homologació, identificació, immigració, implantació, implicació, imposicions, impugnacions, impugnació, incentivació, incorporació, inculpació, indemnitzacions, indicacions, indicació, informació, infraccions, inhabilitació, innovació, inscripcions, inscripció, inspecció, instal·lacions, instal·lació, institucions, institució, instruccions, integració, intermediació, interposició, interpretació, intervencions, intervenció, investigació, jurisdiccions, jurisdicció, legislació, limitació, liquidació, localització, manifestació, matriculació, mediació, mencions, menció, migracions, minoració, moció, modificacions, modificació, nació, navegació, negociació, normalització, notificacions, notificació, obligacions, obligació, observacions, obtenció, ocupació, opcions, opció, operacions, oposicions, oposició, ordenació, organitzacions, organització, orientació, participacions, participació, percepció, persecució, personificació, peticions, petició, planificació, poblacions, població, posicions, posició, presentació, preservació, prestacions, prestació, prevenció, proclamació, producció, programació, projecció, promocions, promoció, promulgació, proporció, proposicions, protecció, publicacions, publicació, qualificacions, qualificació, ratificació, realització, recaptació, recepció, reclamacions, reclamació, recomanacions, recopilacions, recuperació, reduccions, reducció, reestructuració, reglamentació, regulació, rehabilitació, reinserció, relacions, relació, rendició, renovació, reparació, representació, resolucions, resolució, restauració, retribucions, retribució, reutilització, revocació, sancions, sanció, seccions, secció, selecció, sensibilització, separació, situacions, situació, socialització, solució, subjecció, subscripció, substitució, subvencions, subvenció, tecnificació, telecomunicacions, titulacions, tradicions, tradició, traducció, tramitació, transformació, transició, tributació, unificació, urbanització, utilització, valoracions, valoració, variació, vocació i votació.

335 (*ampliació, aportació, concreció...*) i els hem agrupat amb la funció *Groupe de formes* per tal de veure'n l'índex d'especificitat als diferents EAC, que hem obtingut amb la funció *Graphique de ventilation* del Lexico 3.6:

Figura 76. Gràfic d'especificitats: “nominalitzacions” (Lexico 3.6)

Aquest gràfic fa palès l'ús específic positiu (E+15) de les nominalitzacions a l'EAC 2006. Es comprova que la diferència entre els EAC 1932 i 1979 és de 4 punts: hi presenta un índex E-05 i E-09, respectivament. Això implica que el redactat de l'Estatut actual presenta una quantitat de nominalitzacions molt per sobre del llindar estadísticament esperat d'acord amb les dimensions del text i del corpus.

Per tant, aquest gràfic confirma que, quant a l'ús de les nominalitzacions, els EAC 1932 i 1979 presenten més similituds i que la presència d'aquestes és, proporcionalment, molt més freqüent a l'EAC 2006, fet que es dona també en altres llengües i que és un fenomen habitual en societats industrialitzades i complexes com la nostra. Tenint en compte aquest resultat, per tant, es pot afirmar que l'ús de la nominalització és

un tret del discurs legislatiu estatutari contemporani, però caldria validar aquests primers resultats amb corpus més grans que incloguin altres lleis de cadascuna de les èpoques analitzades.

Les formes següents són els presents de dos verbs habituals en el discurs legislatiu: *tenir* i *inclou*. Hem comprovat que el futur d'aquestes formes també s'havia documentat en els EAC 1932 i 1979, de mode que la presència específica positiva (E+13 i E+14, respectivament) d'aquestes dues formes a l'EAC 2006 es deu a la substitució sistemàtica d'usos que antigament s'expressaven en futur simple (per influència de la tradició jurídica en castellà) per usos en present mantingut, una característica ja analitzada a l'apartat relatiu a les especificitats de l'EAC 1932.

Ja que estem analitzant verbs en present, hem d'assenyalar la presència a la llista d'un altre verb (posició novena): la forma *correspon*. La distribució d'aquesta forma és:

<i>correspon</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	2	16	168
<i>FR</i> (×10.000)	4,7	15,1	42,0
<i>Esp.</i>	E-05	E-05	E+09

Com ja s'ha avançat a l'apartat 6.3.3, apareix sobretot a *correspon a la Generalitat*:

Figura 77. Concordances: "correspon" (Lexico 3.6)

necessàriament en coordinació amb la que	correspon	a	l' estat en matèria d' entrada i residència
3 . el desenvolupament d' aquest títol	correspon	a	la comissió mixta d' afers econòmics
animes de caràcter multilateral . § 2 .	correspon	a	la comissió mixta d' afers econòmics
nt al territori de catalunya , la gestió	correspon	a	la generalitat . § 5 . correspon a la
no queda inclòs a l' apartat 1 . § 3 .	correspon	a	la generalitat , amb relació als contractes
ial i institucions i serveis de suport §	correspon	a	la generalitat , d' acord amb la llei
estableixi la normativa estatal . § 7 .	correspon	a	la generalitat , d' acord amb la normativa
147 . notariat i registres públics § 1 .	correspon	a	la generalitat de catalunya , en matèria
t . § article 143 . llengua pròpia § 1 .	correspon	a	la generalitat de catalunya la competència
opietat intel·lectual i industrial § 1 .	correspon	a	la generalitat de catalunya la competència
lunya . § article 130 . dret processal §	correspon	a	la generalitat dictar les normes processals
nques hidrogràfiques intercomunitàries	correspon	a	la generalitat , dins del seu àmbit territorial
trol i la vigilància del trànsit . § 2 .	correspon	a	la generalitat el comandament suprem de
itat per cap altra administració . § 5 .	correspon	a	la generalitat el control de l' adequació
lanificació general de l' estat . § 4 .	correspon	a	la generalitat el desenvolupament i la
ralitat i normativa de la unió europea §	correspon	a	la generalitat el desplegament , l' aplicació
il o de béns mobles de catalunya . § 3 .	correspon	a	la generalitat , en el marc de la regulació
article 112 . competències executives §	correspon	a	la generalitat , en l' àmbit de les seves
hi la tramitació i la concessió . § 3 .	correspon	a	la generalitat , en les matèries de competència
encions amb càrrec a fons propis . § 2 .	correspon	a	la generalitat , en les matèries de competència
hi la tramitació i la concessió . § 4 .	correspon	a	la generalitat , en les matèries de competència
article 114 . activitat de foment § 1 .	correspon	a	la generalitat , en les matèries de la
e 117 . aigua i obres hidràuliques § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' aigües
imparteixen aquests ensenyaments . § 2 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' ensenyament
talunya . § article 131 . educació § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' ensenyament
i de l' administració educativa . § 4 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' ensenyament
s del personal docent funcionari . § 2 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' ensenyament
sme . § article 172 . universitats § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' ensenyament
espècies i el règim sancionador . § 2 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' espais
e la generalitat per la lletra a . § 4 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' expropiació
cions . § article 139 . immigració § 1 .	correspon	a	la generalitat en matèria d' immigració
ió bilateral generalitat - estat . § 3 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' ordenació
paisatge , del litoral i urbanisme § 1 .	correspon	a	la generalitat en matèria d' ordenació
de l' administració de la generalitat §	correspon	a	la generalitat , en matèria d' organització
el que estableix l' article 148 . § 5 .	correspon	a	la generalitat , en matèria d' urbanisme
litat financera i a la solvència . § 3 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de caixes
alvis amb seu social a catalunya . § 2 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de caixes
article 120 . caixes d' estalvis § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de caixes
ret públic i professions titulades § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de col·legis
es administracions públiques catalanes §	correspon	a	la generalitat , en matèria de funció
nstitucions públiques o privades . § 3 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de menors
volupament i innovació tecnològica § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de recerca
ministracions públiques catalanes § 1 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de règim jurídic
just i fixar - ne el procediment . § 5 .	correspon	a	la generalitat , en matèria de responsabilitat

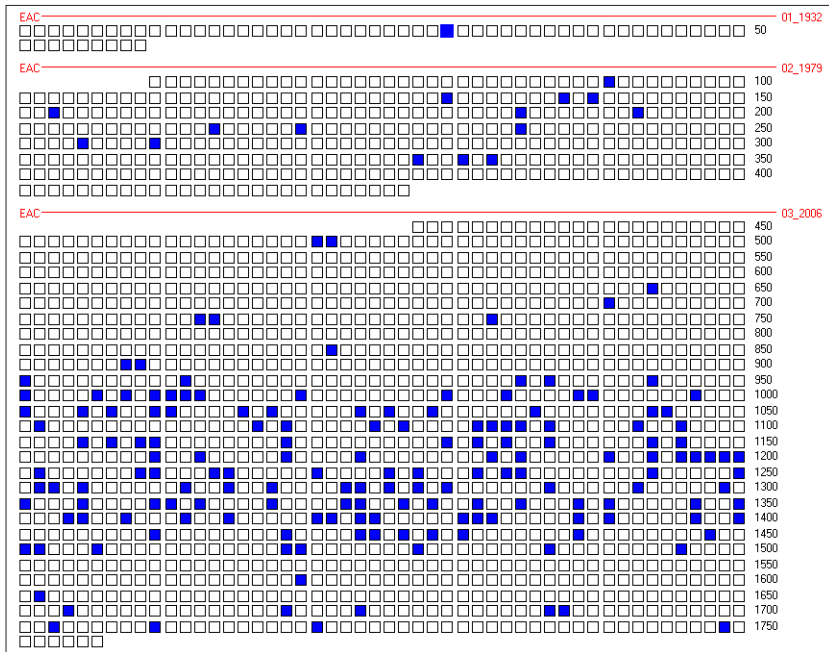
Si analitzem en conjunt totes les formes documentades al corpus relatives a *correspondre* (*correspon*, *correspondrà*, *correspondran*, *correspondre*, *corresponen*, *correspongui*, *corresponguin*) i n'analitzem l'índex d'especificitats, comprovem que és característic de l'EAC 2006:

Figura 78. Gràfic d'especificitats: "correspon" (Lexico 3.6)

Podem determinar, per tant, que aquesta fórmula per expressar les atribucions estatutàries de la Generalitat és identificativa de la redacció legislativa contemporània amb un nivell d'especificitat positiva E+04 i que se n'ha estès l'ús a l'Estatut en vigor encara avui, com es visualitza a la *Carte des sections* (mapa de seccions) del corpus:

Figura 79. Mapa de seccions (Lexico 3.6)

Dos verbs més que formen part de la llista de les formes amb un índex d'especificitat més alt ocupen les posicions setena i onzena respectivament: els presents del verb *poder* *pot* i *poden*. Si estudiem llur distribució al corpus, comprovem que formen part del vocabulari original de l'EAC 2006:

<i>pot</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	0	0	68
<i>FR</i> (×10.000)	—	—	17,0
<i>Esp.</i>	—	—	E+10

<i>poden</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	0	0	41
FR (x10.000)	—	—	10,2
Esp.	—	—	E+07

Una selecció de les concordances d'aquests verbs és la següent:

Figura 80. Concordances: “pot/poden” (Lexico 3.6)

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 109	
ésser informades sobre els serveis a què ords amb les altres comunitats autònomes de personificació pública i privada que iva bàsica de l' estat , la generalitat e les comunitats autònomes competents no nancers de què disposi la generalitat es l' exercici de les seves funcions . es vi . § 2 . els preceptes del títol vi es ir el que disposa l' article 201 . 4 es § 2 . la delegació legislativa només es . amb aquesta finalitat , la generalitat e representen la generalitat en el senat prèviament la generalitat i l' estat , els recursos entre els governs locals no 16 . empreses públiques § la generalitat ' un municipi formin nuclis separats es ial que no comportin reforma legislativa iment del parlament . § 6 . el parlament ó disposa d' una secretaria permanent i la llei orgànica del poder judicial , es neralitat . així mateix , la generalitat trolar - lo . la llei de pressupostos no potestat legislativa § 1 . el parlament i una altra . § 3 . el ple del parlament conseller primer o consellera primera de la proposta o la iniciativa europees de l' estat en els quals la generalitat 2 . el consell de garanties estatutàries itat extraordinària i urgent , el govern atalunya . la generalitat i el parlament s administracions públiques , dels quals sota la seva exclusiva responsabilitat , ats de reinserció . § 2 . la generalitat íode de set anys . § aquestes inversions de les disposicions d' aquest títol no s seves funcions , és inamovible i només s comos al territori de catalunya , no s immunitat amb l' efecte concret que no oldre el parlament . aquesta facultat no s públics . el dret d' informació només i els acords adoptats pels municipis no ionals sota la forma de decret llei . no	poden accedir i els requisits necessaris per a poden acordar , entre altres continguts , la creació pot adoptar l' administració de la generalitat pot adoptar la legislació de desenvolupament poden adoptar per mitjà de mecanismes de col·laboració poden ajustar perquè el sistema estatal de finançament poden ampliar per llei les funcions dictaminades poden aplicar de manera gradual atenen llur viabilitat poden aplicar gradualment fins a assolir l' objectiu pot atorgar al govern . la delegació ha d' pot atorgar subvencions amb càrrec a fons propis poden comparèixer davant el parlament a petició poden complir funcions de comerç exterior i destinar pot comportar en cap cas una minoració dels pot constituir empreses públiques per a complir poden constituir en entitats municipals descentralitzades poden correspondre al govern de la generalitat pot crear comissions d' investigació sobre pot crear les subcomissions i els comitès que poden crear per llei del parlament cossos de funcionaris pot crear seccions i jutjats , per delegació pot crear tributs , però pot modificar - ne pot delegar en el govern la potestat de dictar pot delegar la tramitació i l' aprovació d pot delegar temporalment funcions executives poden derivar conseqüències financeres o administratives pot designar representants , i les modalitats pot dictaminar , en els termes que estableixi pot dictar disposicions legislatives provisionals poden dirigir al govern les observacions que considerin poden disposar lliurement en l' exercici de llurs pot dissoldre el parlament . aquesta facultat pot emetre informes en el procediment d' atorgament poden emprar - se també per a l' alliberament pot ésser desplegada , aplicada o interpretada pot ésser destituït i suspès per les causes poden ésser detinguts ni retinguts excepte en poden ésser detinguts si no és en cas de delictes pot ésser exercida quan estigui en tràmit una pot ésser limitat per motius d' ordre públic poden ésser objecte de control d' oportunitat poden ésser objecte de decret llei la reforma

Els seus usos es descriuen al llibre d'estil de les lleis del Parlament (DAL 2017:117):

Figura 81. Fitxa del verb poder (DAL 2017)

III.1.1.6.2. Poder + [infinitiu]

La perífrasi *poder* + [infinitiu] en afirmatiu s'empra per a expressar la possibilitat o la permissió.

El Govern pot decidir sotmetre a les obligacions d'aquesta llei plans no inclosos en l'apartat 1 si motiva que hi concorren circumstàncies extraordinàries que poden comportar un risc per al medi ambient.

La perífrasi *poder* + infinitiu en negatiu s'empra per a expressar la prohibició.

La resolució sobre la memòria ambiental no pot introduir noves determinacions respecte a les indicades en el document de referència.

D'acord amb aquests resultats, es pot afirmar que l'ús del verb *poder* forma part del discurs legislatiu català contemporani, tot i que caldria verificar-ho amb corpus més amplis.

La resta de formes pendents d'analitzar són totes de categoria nominal. A la posició novena hi ha recollida la forma *persones*, que es reparteix al corpus de la manera següent:

<i>persones</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
FA	1	2	85
FR (×10.000)	2,4	1,9	21,2
Esp.	E-03	E-07	E+09

Algunes de les concordances d'aquesta forma són les que apareixen a la captura de pantalla següent:

Figura 82. Concordances: "persones" (Lexico 3.6)

Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 1
. l ' impost sobre els drets reals , les persones jurídiques i les transmissions de béns amb
Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 2
tori de l ' impost sobre la renda de les persones físiques . § b) la quantitat equivalent
ons següents : § a) la protecció de les persones i béns i el manteniment de l ' ordre públic
Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 85
vil i social § article 15 . drets de les persones § 1 . els ciutadans de catalunya són titulars
mpacte en la seguretat o la salut de les persones . § 2 . correspon a la generalitat la competència
lora de la qualitat de vida de totes les persones . § 2 . els poders públics han de garantir
alut , la seguretat i la dignitat de les persones . § 4 . els treballadors , o llurs representants
l , cultural i religiosa entre totes les persones a catalunya i pel respecte a la diversitat
ues de catalunya i les altres entitats i persones a què fa referència l ' apartat 1 tenen
com a primer nucli de convivència de les persones . així mateix , han de promoure les mesures
de garantir la protecció jurídica de les persones amb discapacitats i han de promoure ' n
han de promoure la igualtat de totes les persones amb independència de l ' origen , la nacionalitat
garanteixin l ' accessibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda . § 2 . els poders
cs , aptituds i preferències . § 7 . les persones amb necessitats educatives especials tenen
es que estableixen les lleis . § 2 . les persones amb necessitats especials , per a mantenir
estableixen les lleis . § 3 . totes les persones , amb relació als serveis sanitaris públics
a catalunya o dels quals siguin titulars persones amb residència habitual a catalunya ; l
permetin d ' assolir la igualtat de les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua
concertada o indirecta i la de les altres persones amb un vincle contractual amb l ' administració
contra la igualtat i la dignitat de les persones . § article 41 . perspectiva de gènere l
prestació dels serveis d ' atenció a les persones , dels serveis socials públics d ' assistència
les condicions que permetin a totes les persones el gaudi del patrimoni natural i paisatgístic
de catalunya es poden estendre a altres persones , en els termes que estableixen les lleis
e facilitar la participació de totes les persones en la vida política , econòmica , cultural
xen funcions públiques . § 2 . totes les persones , en les relacions amb l ' administració
ets dels consumidors i usuaris § 1 . les persones , en llur condició de consumidores i usuaris
seguretat i la protecció integral de les persones , especialment de les més vulnerables .
serveis públics d ' ocupació . § 2 . les persones excloses del mercat de treball perquè no
ssió de l ' impost sobre la renda de les persones físiques del 50 % . es considera com a produït
ssió de l ' impost sobre la renda de les persones físiques el primer projecte de llei de cessió
cialment : - impost sobre la renda de les persones físiques . - impost sobre el valor afegit
de drets de propietat industrial de les persones físiques o jurídiques . § b) la defensa
personal privats creats o gestionats per persones físiques o jurídiques per a l ' exercici
icacions i les notificacions dirigides a persones físiques o jurídiques residents a catalunya
edit de l ' impost sobre la renda de les persones físiques que correspongui als subjectes
n de procurar la plena integració de les persones grans en la societat per mitjà de polítiques

Els contextos en què es documenta aquesta forma és en el sintagma (*a*) *les persones* (amb funció de subjecte, OI o OD) i *totes les persones* (amb les mateixes funcions). Això es deu al fet que és una forma característica del discurs estatutari català, fruit de tota la línia de recerca i pràctiques de redacció inclusiva i sense discriminació de gènere fomentades des de les institucions públiques catalanes⁴⁶ (entre molts altres, consulteu les guies editades per la Generalitat de Catalunya (2005, 2011) sobre aquest tema).

Resulta interessant també enumerar els complements del substantiu *persones* en aquestes concordances: *persones amb discapacitats*, ~ *amb mobilitat reduïda*, ~ *amb necessitats educatives especials*, ~ *amb sordesa*, ~ *físiques o jurídiques*, ~ *grans*, ~ *immigrades*, ~ *retornades* i ~ *treballadores*. Al corpus també apareix la forma *personal*, que s'empra als EAC 1979 i 2006.

Resulta pertinent analitzar els contextos d'ús de *persones*, ja que observem que a l'EAC 2006 s'empra sobretot com a subjecte en contextos com els següents:

Totes les **persones** tenen dret, d'acord amb els requisits establerts per la llei, a rebre prestacions socials i ajuts públics per a atendre les càrregues familiars. (Art. 16)

Totes les **persones** tenen dret a viure en un medi equilibrat, sostenible i respectuós amb la salut, d'acord amb els estàndards i els nivells de protecció que determinen les lleis. També tenen dret a gaudir dels recursos naturals i del paisatge en condicions d'igualtat i tenen el deure de fer-ne un ús responsable i evitar-ne el malbaratament. (Art. 27.1)

La redacció de l'EAC 2006 es caracteritza perquè tendeix a emprar sempre l'estructura canònica *subjecte + verb + predicat* i, a més d'enumerar competències (amb la fórmula *Correspon a la Generalitat...*, que ja hem analitzat a l'apartat 6.3.3) serveix per indicar els drets i obligacions dels quals són titulars els ciutadans de Catalunya. Per tant, el sintagma *les persones* apareix en el context *Totes les persones tenen dret a...* Per aquest motiu, si estudiem els 144 contextos d'ús de la forma *dret* als diferents EAC, hi ha hagut una evolució cronològica en relació amb l'ús d'aquesta forma:

---

46. Entre molts altres, consulteu les guies editades per la Generalitat de Catalunya (2005, 2011) sobre aquest tema.

EAC 1932	<p><i>Dret d'expropiació</i> (1) <i>Dret de gents</i> (1) <i>Dret de l'Estat</i> (1) <i>Dret de rescatar la recaptació</i> (1) <i>Dret privatiu català</i> (1) <i>Llengua i del dret catalans</i> (2) <i>Tindran dret a ...</i> (1)</p>
EAC 1979	<p><i>Donar dret a extingir o renovar el contracte</i> (1) <i>Dret a l'autonomia</i> (1) <i>Dret català</i> (3) <i>Dret civil català</i> (4) <i>Dret civil de Catalunya</i> (1) <i>Dret civil</i> (1) <i>Dret de l'Estat</i> (1) <i>Dret inalienable de Catalunya a l'autogovern</i> (1) <i>Dret permanent d'opció</i> (1) <i>Dret privat</i> (1) <i>Dret privatiu</i> (1) <i>Dret propi</i> (1) <i>Dret substantiu de Catalunya</i> (1)</p>
EAC 2006	<p><i>Dret (sense cap complement)</i> (9) <i>Dret a la informació</i> (1) <i>Dret a la propietat</i> (1) <i>Dret a la protecció de les dades personals</i> (2) <i>Dret a l'educació i a la llibertat d'ensenyament</i> (1) <i>Dret a l'obtenció d'un títol oficial</i> (1) <i>Dret a rebre un suport lingüístic especial</i> (1) <i>Dret a viure amb dignitat el procés de la mort</i> (1) <i>Dret aplicable</i> (1) <i>Dret català</i> (4) <i>Dret civil</i> (3) <i>Dret civil català</i> (1) <i>Dret civil de Catalunya</i> (2) <i>Dret de Catalunya</i> (1) <i>Dret de la Unió Europea</i> (4) <i>Dret de participació</i> (1) <i>Dret de reversió</i> (1) <i>Dret de vot</i> (2) <i>Dret d'informació</i> (1) <i>Dret d'opció lingüística</i> (2) <i>Dret inalienable de Catalunya</i> (1) <i>Dret invocat com a aplicable</i> (1) <i>Dret privat</i> (2) <i>Dret processal</i> (1) <i>Dret propi</i> (2) <i>Dret públic</i> (4) <i>Dret públic o privat</i> (1) <i>Dret substantiu de Catalunya</i> (2) <i>Llengua i dret catalans</i> (1) Tenen (el) dret a ... (63)</p>

Es constata que totes les ocurrencies de *tenir (el) dret a* pertanyen a l'EAC 2006. Aquesta forma, per tant, ens ha permès identificar un canvi en els usos especialitzats de la forma *dret*. Ens proposem en futures recerques analitzar els coocorrents verbals de la forma *dret* i *drets* per veure si s'ha produït un canvi en els usos especialitzats d'aquest verb fraseològic (segons la classificació de Lorente (2008)). Aquesta diferència quant a estils de redacció rau en el fet que els manuals de redacció normativa actuals (DAL 2017:38) i la normativa (GIEC 2016) estableixen l'ordre canònic dels elements d'una oració com a ordre preferent:

Figura 83. Fitxa de l'ordre dels constituents de l'oració (DAL 2017)

II.1.2. Ordre dels constituents de l'oració

L'ordre neutre dels constituents d'una oració és:

[marc] + subjecte + verb + complements del verb

D'acord amb el que estableix l'article 209, la Comissió Mixta ha de proposar les mesures de cooperació necessàries.

Segons el tipus d'oració, també es considera ordre neutre:

[marc] + verb + complements + subjecte

Correspon a la Generalitat l'establiment dels límits per a assolir els objectius de l'estabilitat pressupostària.

L'alteració d'aquest ordre serveix per a emfatitzar o destacar algun element. En els textos parlamentaris, d'acord amb el principi de neutralitat, hem d'evitar els usos emfàtics. Per tant, les oracions s'han de construir seguint preferentment l'ordre neutre.

Precisament per això, a més del subjecte *totes les persones* (vegeu apartat 6.3.6), en trobem d'altres, com *els ciutadans de Catalunya, el poble de Catalunya/català o tots els ciutadans i ciutadanes*:

El **poble de Catalunya** ha mantingut al llarg dels segles una vocació constant d'auto-govern, encarnada en institucions pròpies com la Generalitat —que fou creada el 1359 a les Corts de Cervera— i en un ordenament jurídic específic, aplegat, entre d'altres recopilacions de normes, en les Constitucions i altres drets de Catalunya. (Preàmbul)

El **poble català** continua proclamant avui com a valors superiors de la seva vida col·lectiva la llibertat, la justícia i la igualtat i manifesta la seva voluntat d'avançar per una via de progrés que assegurí una qualitat de vida digna per a tots els que viuen i treballen a Catalunya. (Preàmbul)

L'aportació de **tots els ciutadans i ciutadanes** ha configurat una societat integradora, amb l'esforç com a valor i amb capacitat innovadora i emprenedora, uns valors que continuen impulsant-ne el progrés. (Preàmbul)

Els **ciutadans de Catalunya** tenen dret a participar, directament o per mitjà d'entitats associatives, en el procés d'elaboració de les lleis del Parlament, mitjançant els procediments que estableixi el Reglament del Parlament. (Art. 29)

Si llegim els redactats dels tres EAC notem que al de 1932 hi ha pocs contextos en què s'explicitin els titulars dels drets i quan es fa s'empren sintagmes com *els ciutadans* (art. 2), *els catalans* (art. 3), *aquells* (art. 4); a l'EAC 1979 apareixen *els ciutadans de Catalunya* (art. 3.3), *el poble* (preàmbul), *homes i dones de Catalunya* (preàmbul), *el poble català* (preàmbul) o *catalans* (art. 6), entre d'altres (aquests són els més freqüents).

Les últimes dues formes que integren el llistat de formes específiques positives de l'EAC 2006 són l'adjectiu *públics* i el substantiu *poders*. Aquestes presenten la distribució següent al corpus:

<i>poders</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	0	2	64
<i>FR (×10.000)</i>	—	1,9	16,0
<i>Esp.</i>	—	E-05	E+08
<hr/>			
<i>públics</i>	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	4	2	116
<i>FR (×10.000)</i>	9,4	1,9	29,0
<i>Esp.</i>	E-02	E-10	E+11

L'anàlisi d'aquestes dues formes també es pot explicar en relació amb la llengua. La lectura de l'EAC 2006 permet comprovar que un dels subjectes oracionals més freqüents (62 ocurrences) és els poders públics (sintagma que ja hem analitzat a l'apartat 6.3.4):

Figura 84. Concordances: “poders” (Lexico 3.6)

Partit : 03_2006, Nombre de contextes : 62	
52 . mitjans de comunicació social § 1 . correspon als poders públics de promoure les condicions per a garantir el dret	4 . memòria històrica § 1 . la generalitat i els altres poders públics han de vetllar pel coneixement i el manteniment
ció positiva, la pràctica judicial i l ' actuació dels poders públics . § 3 . els principis rectorors són exigibles davant	manera imparcial i objectiva , i que l ' actuació dels poders públics sigui proporcionada a les finalitats que la justifiquen
. § article 50 . foment i difusió del català § 1 . els poders públics han de protegir el català en tots els àmbits i	molègies de la informació i de la comunicació § 1 . els poders públics han de facilitar el coneixement de la societat
. § article 49 . educació , recerca i cultura § 1 . els poders públics han de garantir la qualitat del sistema d ' ensenyament	. protecció de les persones i de les famílies § 1 . els poders públics han de tenir com a objectiu la millora de la qualitat
rectors § article 39 . disposicions generals § 1 . els poders públics de catalunya han d ' orientar les polítiques públiques	persones § article 41 . perspectiva de gènere § 1 . els poders públics han de garantir el compliment del principi d '
le . § article 43 . foment de la participació § 1 . els poders públics han de promoure la participació social en l ' elaboració	art . § article 4 . drets i principis rectorors § 1 . els poders públics de catalunya han de promoure el ple exercici de
l . § article 42 . cohesió i benestar socials § 1 . els poders públics han de promoure polítiques públiques que fomentin	atalunya . § article 45 . àmbit socioeconòmic § 1 . els poders públics han d ' adoptar les mesures necessàries per a promoure
vulupament sostenible i equilibri territorial § 1 . els poders públics han de vetllar per la protecció del medi ambient	cle 49 . protecció dels consumidors i usuaris § 1 . els poders públics han de garantir la protecció de la salut , la seguretat
. § article 48 . mobilitat i seguretat viària § 1 . els poders públics han de promoure polítiques de transport i de comunicació	pluralisme , llibre iniciativa i autonomia . § 2 . els poders públics han de facilitar la participació i la representació
indicadors econòmics i socials de catalunya . § 2 . els poders públics han de vetllar per la plena integració social ,	s que fonamenten la convivència democràtica . § 2 . els poders públics han de promoure el coneixement suficient d ' una
ixen els drets i les llibertats fonamentals . § 2 . els poders públics de catalunya han de promoure les condicions perquè	minades a causa d ' embaràs o de maternitat . § 2 . els poders públics han de garantir la transversalitat en la incorporació
en la informació també ha d ' ésser neutral . § 2 . els poders públics han de promoure les condicions per a garantir i	s sostenible i la igualtat d ' oportunitats § 2 . els poders públics han de promoure una distribució de la renda personal
e la qualitat de vida de totes les persones . § 2 . els poders públics han de garantir la protecció jurídica , econòmica	at per a les persones amb mobilitat reduïda . § 2 . els poders públics han d ' impulsar , d ' una manera prioritària ,
eressos legítims dels consumidors i usuaris . § 2 . els poders públics han de garantir l ' existència d ' instruments	n el marc d ' un sistema català de benestar . § 3 . els poders públics han d ' adoptar les mesures necessàries per a garantir
s a conservar i desenvolupar llur identitat . § 3 . els poders públics de catalunya han de promoure els valors de la llibertat	a atenció especial a les famílies nombroses . § 3 . els poders públics han de garantir la protecció dels infants , especialment
ua en finalitzar l ' ensenyament obligatori . § 3 . els poders públics han de promoure i han d ' impulsar la implicació	e i reutilització dels béns i els productes . § 3 . els poders públics han de fer efectives les condicions per a la preservació
ió de pobresa i de risc d ' exclusió social . § 3 . els poders públics han de vetllar per la dignitat , la seguretat i	al a les zones menys poblades del territori . § 3 . els poders públics han de procurar que les companyies institucionals
a les activitats d ' educació en el lleure . § 4 . els poders públics han de fomentar la investigació i la recerca científica	at , a la unió europea i a la resta del món . § 4 . els poders públics han de promoure que les dades que figurin en l
gaudi del patrimoni natural i paisatgístic . § 4 . els poders públics han de vetllar per la cohesió econòmica i territorial	ció i l ' avaluació d ' aquestes polítiques . § 4 . els poders públics han de reconèixer i tenir en compte el valor econòmic
rior de l ' infant ha d ' ésser prioritari . § 4 . els poders públics han de promoure polítiques públiques que afavoreixin	ances , especialment de les més vulnerables . § 4 . els poders públics han de garantir la qualitat del servei i la gratuïtat

De nou, es pot justificar aquest ús específic positiu de les formes esmentades per la preferència del discurs estatutari actual de frases que s'adapten a l'ordre canònic oracional, com ja hem assenyalat.

6.3.6. Verbs

En aquesta darrera part de l'anàlisi hem estudiat el comportament dels verbs des d'un punt de vista lexicològic i hem establert els fonaments per dur-ne a terme també un de terminològic. Inicialment, presentem l'anàlisi corresponent a l'estudi lexicològic dels verbs més freqüents del corpus. Per acabar, analitzem els verbs coocorrents d'un substantiu bàsic de l'àmbit que ens ocupa, el substantiu *dret*, per veure quins són els verbs amb què coocorreix a cadascuna de les versions.

Pel que fa als usos especialitzats del verb, partim, entre d'altres referències (com D'Acquisto (2017) i Iserte (2016)), del marc teòric i la classificació que Mercè Lorente planteja a l'article "Les unitats lèxiques verbals dels textos

especialitzats. Redefinició d'una proposta de classificació", en què l'autora ha reelaborat una tipologització dels verbs que apareixen en textos especialitzats.

La seva classificació revisada contempla quatre categories (Lorente 2007:377-379):

	Exemples⁴⁷
Verb quasiterme	<i>nomenar</i>
Verb fraseològic	<i>entrar en vigor, sancionar una llei, ratificar un estatut</i>
Verb de relació lògica	<i>contenir, correspondre, tenir</i>
Verb performatiu del discurs	<i>començar, expressar, decidir</i>

Per seleccionar les unitats d'estudi, hem iniciat amb una exploració quantitativa de les dades. Prenent com a criteri la freqüència superior a 5 ja esmentada (en total hi ha 1.176 formes amb freqüència absoluta superior o igual a 5), es constata que les unitats de categoria verbal són poques. En total, n'hi ha 140 de documentades, que presentem a continuació en blocs (estan en ordre alfabètic i freqüencial ascendents) com a formes conjugades, infinitius, gerundis i participis passats.

Les formes conjugades identificades són *atribueixin* (5), *garanteixin* (5), *gaudeix* (5), *fonamenten* (5), *constitueix* (5), *entendrà* (5), *estan* (5), *estarà* (5), *estigui* (5), *estiguin* (5), *exercirà* (5), *representa* (5), *tracti* (5), *aprovi* (6), *col·labora* (6), *garanteix* (6), *permetin* (6), *queda* (6), *tindrà* (6), *tingui* (6), *determinen* (7), *determinin* (7), *gaudeixen* (7), *hagi* (7), *regularà* (7), *afecti* (7), *determinarà* (7), *tindran* (7), *disposi* (8), *corresponguin* (8), *establirà* (8), *reconeix* (9), *regula* (9), *està* (9), *acompleixen* (10), *depenen* (10), *reconeixen* (10), *disposen* (11), *exerceixen* (11), *afecten* (11), *atribueix* (12), *correspondrà* (12), *estableixin* (12), *hauran* (12), *correspongui* (13), *requereix* (13), *pugui* (14), *haurà* (15), *determini* (15), *podran* (16), *refereix* (16), *afectin* (17), *sigui* (18), *hagin* (19), *tinguin* (20), *exerceix* (21), *puguin* (21), *corresponen* (23), *escau* (25), *estableixi* (29), *seran* (33), *té* (33), *participa* (35), *siguin* (37), *disposa* (40), *poden* (41), *són* (41), *serà* (45), *estableixen* (49), *fa* (49), *podrà*

---

47. Exemples extrets del nostre corpus a partir de les explicacions i exemples de Lorente (2007:378-380).

(50), *pot* (68), *estableix* (71) *inclou* (90), *tenen* (93), *és* (122), *ha* (168), *han* (170) i *correspon* (186).

Constatem que, entre les formes verbals més freqüents, predominen els verbs en present simple (*correspon*, *han*, *ha*, *pot*, *estableix*...), tot i que també n'hi ha en futur simple (*podrà*, *serà*...) i en present de subjuntiu (*pugui*, *tinguin*, *estableixi*...). Com és previsible, molts d'ells corresponen a verbs fraseològics de l'àmbit del dret: *exercir les atribucions* (EAC 2006) o *interposar un/el/Ø recurs* (EAC 1932, 1979 i 2006).

Les formes en infinitiu són *assegurar* (5), *assolir* (5), *atendre* (5), *conèixer* (5), *convocar* (5), *dirigir* (5), *protegir* (5), *resoldre* (5), *sotmetre* (5), *acordar* (6), *elaborar* (6), *emetre* (6), *informar* (6), *interposar* (6), *nomenar* (6), *portar* (6), *seguir* (6), *tramitar* (6), *utilitzar* (6), *acreditar* (7), *aprovar* (7), *impulsar* (7), *ordenar* (7), *prestar* (7), *subscriure* (7), *viure* (7), *delegar* (7), *donar* (8), *presentar* (8), *designar* (8), *vetllar* (9), *proposar* (9), *aplicar* (10), *constituir* (11), *fixar* (11), *fomentar* (11), *sol·licitar* (12), *rebre* (14), *complir* (14), *facilitar* (15), *tenir* (15), *accedir* (16), *adoptar* (16), *exercir* (18), *crear* (19), *participar* (19), *regular* (23), *fer* (25), *garantir* (43), *promoure* (50), *establir* (60) i *ésser* (73).

Si ens fixem en l'índex d'especificitat segons la partició <EAC>, es comprova que les formes verbals que presenten especificitat (tant negativa com positiva) a l'EAC 1932 són *està* (E+06), *seran* (E+05) i *podrà* (E+11), d'una banda; amb especificitat negativa, tenim les formes *ha* (E-06) i *han* (E-05) del verb *haver* i *correspon* (E-05).

Com ja hem assenyalat a l'apartat 6.3.5 aquest ús específic positiu de formes de futur simple com *seran* o *podrà* (també presents a l'EAC 1979, com veurem a continuació, en què són específiques positives les formes *regularà*, *determinarà*, *establirà*, *haurà*, *podran*, *seran*, *serà* i *podrà*) es deuen a la modernització del discurs estatutari en llengua catalana: mentre que durant la redacció dels EAC 1932 i 1979 els models de redacció legislativa en castellà exercien més influència que en la redacció de l'EAC 2006, un EAC que es redacta 30 anys i escaig després que s'aprovés la llei de normalització lingüística i que es modernitzés el llenguatge jurídic català.

Cal assenyalar, també, que *està* presenta especificitat perquè hem observat que, en alguns contextos, la redacció normativa actual empraria un present simple en comptes de l'estructura *està* + participi passat, com observem a continuació:

Aigües, caça i pesca fluvial, no contradient allò que **està disposat** en l'article 14 de la Constitució. (Art. 4, EAC 1932)

En matèria d'ordre públic, d'acord amb el que **està disposat** en els números, 4, 10 i 16 de l'article 14 de la Constitució, queden reservats a l'Estat tots els serveis de seguretat pública a Catalunya. (Art. 8, EAC 1932)

Es comprova com aquesta formulació, en el discurs estatutari català contemporani es redactaria emprant tan sols el verb *disposar* en present, com observem aquí:

D'acord amb el que **disposa** l'article 32, no hi pot haver discriminació per l'ús de qualsevol de les dues llengües.] (Art. 6, EAC 2006)

És també remarcable el fet que les formes *correspon*, *ha* i *han* presenten especificitat negativa en aquest Estatut (ja n'hem vist les raons en l'anàlisi del capítol anterior).

Si restringim la cerca a les formes específiques segons la partició <EAC>, es comprova que les formes verbals que presenten especificitat (tant negativa com positiva) al segon subcorpus, l'EAC 1979, són *regularà* (E+06), *determinarà* (E+05), *establirà* (E+05), *haurà* (E+06), *podran* (E+07), *refereix* (E+08), *seran* (E+10), *serà* (E+15), *podrà* (E+11); en relació amb les especificitats negatives, s'han identificat les formes *estableix* (E-05), *ha* (E-15), *han* (E-15), *correspon* (E-05), *promoure* (E-05), *previst* (E-05), i *elegit* (E-05).

A més dels casos de futur, que ja s'han analitzat globalment a l'apartat 6.3.5, hem de destacar l'ús del verb *refereix*, el qual apareix sobretot a l'EAC 1979, concretament a la locució *a la qual es refereix* com consta a les concordances següents:

Figura 85. Concordances: "es refereix" (Lexico 3.6)

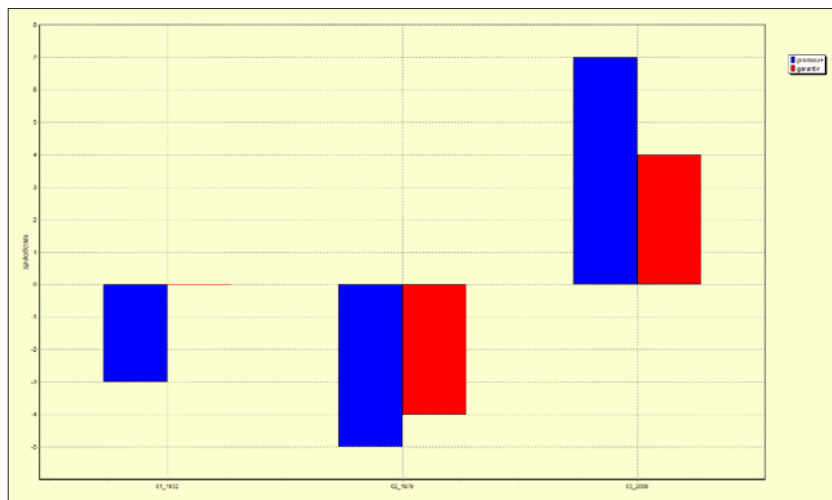
Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 3
 odrà suspendre l'execució dels actes o acords als quals es refereix la discrepància, mentre el resol definitivament. § article
 , continuaran en vigor les lleis actuals de l'estat que es refereixen a les expressions mètriques, i correspondrà llur aplicació a
 leccions a curta constituenta. per a les eleccions a què es refereix el paràgraf anterior, el territori de catalunya es dividirà

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 14
 ls dos primers anys de funcionament del nou canal al qual es refereix aquesta disposició transitòria. § proposta de reforma de l
 § c) el principi de solidaritat interterritorial al qual es refereix la constitució, que s'aplicarà en funció de la relació inversa
 estat perquè la generalitat convoqui el referèndum al qual es refereix el paràgraf b) de l'apartat 1 d'aquest article. § article
 la cessió s'establen per la comissió mixta a la qual es refereix l'apartat 2 de la disposició transitòria tercera, que en
 s altres funcions previstes en la llei orgànica a la qual es refereix l'apartat 1 del present article. § 3. pertoca a la generalitat
 ajuntarà a allò que estableixi la llei orgànica a la qual es refereix l'apartat 3 de l'article 137 de la constitució. § disposicions
 ció administrativa que prevegi la llei orgànica a la qual es refereix l'apartat 1 del present article o a la que determini el govern
 cost de la programació específica de televisió a la qual es refereix el paràgraf anterior s'entendrà com a base per a la determinació
 s rendiments dels impostos cedits per l'estat als quals es refereix la disposició addicional sisena 1 de tots aquells la cessió
 e conformitat amb allò que disposin les lleis a les quals es refereix l'apartat 3 de l'article 92 i el número 15 de l'apartat
 re les corts generals no elaboraran les lleis a les quals es refereix aquest estatut, i el parlament de catalunya no legislarà sobre
 n vigor les actuals lleis i disposicions de l'estat que es refereixen a les esmentades mètriques, sense perjudici que llur desenvolupament
 mes que defineixi la comissió mixta. § vuitena § pel que es refereix a televisió, l'aplicació de l'apartat 3 de l'article
 cullin damunt les estructures de titularitat estatal a què es refereix el número 21 de l'apartat 1 de l'article 149 de la constitució

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 1
 . § 2. La participació que estableix l'apartat 1, si es refereix a competències exclusives de la generalitat, permet, mitjançant

Finalment, quan seleccionem únicament les especificitats relatives a l'EAC 2006 amb la partició <EAC> identifiquem com a formes específiques positives *estableixen* (E+05), *fa* (E+05), *garantir* (E+05), *participa* (E+06), *poden* (E+07), *estableix* (E+07), *promoure* (E+07), *correspon* (E+09), *pot* (E+010) *inclou* (E+13), *tenen* (E+14), *han* (E+20) i *ha* (E+21); les formes identificades com a especificitats negatives són *serà* (E-24), *refereix* (E-08) i *elegit* (E-05).

Trobem que en la majoria de casos, els verbs que presenten especificitat són presents simples d'indicatiu (*estableixen*, *fa*, *participa*, *poden*, *estableix*, *pot*, *inclou*, *tenen*, *han* i *ha*), així com també l'infinitiu *garantir* i *promoure*, els quals presenten especificitat positiva al darrer Estatut:

Figura 86. Gràfic d'especificitats: "promoure/garantir" (Lexico 3.6)

Aquests dos darrers verbs podrien ser representatius d'un canvi en el discurs estatutari. Estudiant-ne les concordances, l'EAC es percep com un text la redacció del qual ha anat evolucionant. Entenem que l'estil del nou EAC atribueix a la Generalitat facultats per *garantir* drets (alguns dels sintagmes a què acompanya són *el dret d'opció lingüística*, *la qualitat del sistema d'ensenyament* o *la protecció jurídica*) i de *promoure* diferents aspectes (alguns dels substantius que el precedeixen són *la cultura*, *la cooperació* o *les polítiques públiques*, entre d'altres), com es veu als contextos següents:

Els poders públics han de **garantir** la protecció jurídica, econòmica i social de les diverses modalitats de família que regulen les lleis, com a estructura bàsica i factor de cohesió social i com a primer nucli de convivència de les persones. (Art. 40.2, EAC 2006)

Els poders públics de Catalunya han de **promoure** els valors de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible. (Art. 4.3, EAC 2006)

Els subjectes que acompanyen els verbs també canvien en els diferents estatuts. Tant als EAC 1932, EAC 1979 com a l'EAC 2006, observem que

el subjecte que acompanya els verbs és, sobretot, *la Generalitat* (puntualment en trobem també d'altres, com el *Govern de la República*, *l'Estat*, o alguna forma impersonal):

La Generalitat organitzarà tots aquells serveis que la legislació social de l'Estat hagi establert o estableixi. (Art. 6, EAC 1932)

El Govern de la República, en ús de les seves facultats i en exercici de les seves funcions constitucionals, podrà assumir la direcció dels serveis compresos en l'article anterior i intervenir en el manteniment de l'ordre interior de Catalunya en els següents casos. (Art. 9, EAC 1932)

Correspondrà a **la Generalitat de Catalunya** la legislació exclusiva i l'execució directa de les funcions següents. (Art. 12, EAC 1932)

La Generalitat de Catalunya integrarà en la seva organització els serveis corresponents per tal de dur a terme les competències que li atribueix aquest Estatut. (Art. 25.3, EAC 1979)

La Generalitat gaudirà del tractament fiscal que la llei estableixi per a l'Estat. (Art. 47, EAC 1979)

La Generalitat ha de promoure la comunicació, l'intercanvi cultural i la cooperació amb les comunitats i els territoris, pertanyents o no a l'Estat espanyol, que tenen vincles històrics, lingüístics i culturals amb Catalunya. A aquests efectes, la Generalitat i l'Estat, segons que correspongui, poden subscriure convenis, tractats i altres instruments de col·laboració en tots els àmbits, que poden incloure la creació d'organismes comuns. (Art. 12, EAC 2006)

La Generalitat, en consideració a les funcions social, cultural i de promoció econòmica que compleixen les caixes d'estalvis, ha de protegir l'autonomia institucional i ha de promoure la contribució social d'aquestes entitats a les estratègies econòmiques i socials dels diversos territoris de Catalunya. (Art. 45.8, EAC 2006)

Si mirem l'índex d'especificitat de *Generalitat*, comprovem que presenta una distribució força equilibrada al corpus, motiu pel qual té especificitat zero als tres Estatuts:

Generalitat	EAC 1932	EAC 1979	EAC 2006
<i>FA</i>	63	142	545
<i>FR</i> (×10000)	148,5	134,2	136,2
<i>Esp.</i>	—	—	—

Quan es llegeix el redactat dels estatuts, tanmateix, comprovem que l'EAC 2006 presenta en moltes oracions un subjecte diferent als esmentats: *els poders públics*. A continuació presentem un parell d'exemples en què s'empra:

Els poders públics han de promoure polítiques de transport i de comunicació, basades en criteris de sostenibilitat, que fomentin la utilització del transport públic i la millora de la mobilitat i garanteixin l'accessibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda. (Art. 48.1, EAC 2006)

La Generalitat i ***els altres poders públics*** han de vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques. Amb aquesta finalitat, han d'adoptar les iniciatives institucionals necessàries per al reconeixement i la rehabilitació de tots els ciutadans que han patit persecució com a conseqüència de la defensa de la democràcia i l'autogovern de Catalunya. (Art. 54.1, EAC 2006)

Aquest segment repetit només apareix documentat a l'EAC 2006, així que podem identificar-lo com a característic del discurs estatutari català contemporani, sintagma que també es documenta al discurs legislatiu d'altres llengües romàniques (com ha comprovat Laure Pairet (2010:459) sobre el francès).

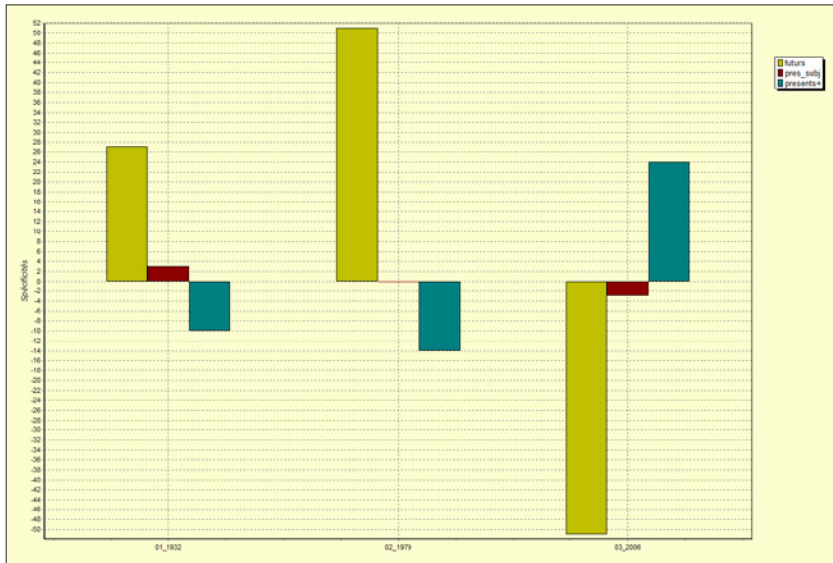
Si comparem l'ús dels diferents sintagmes que predominen com a subjecte (a més dels ja esmentats *la Generalitat (de Catalunya)* i *els poders públics*, també hem documentat altres segments com *el Govern* i *el Parlament*), constatem que és sobretot el sintagma *poders públics* el que caracteritza específicament (E+09) en positiu l'EAC aprovat l'any 2006 (presenta especificitat negativa als altres dos EAC) i *el Govern* també és específic positiu (E+03) del darrer EAC (i presenta especificitat negativa (E-03) a l'EAC 1979), com es veu al gràfic que resulta de l'anàlisi d'especificitats executada amb el Lexico 3.6:

Figura 87. Gràfic d'especificitats: "locs/institucions" (Lexico 3.6)

Les dades quantitatives d'aquesta secció ens fan inferir que hi ha hagut una evolució quant als temps verbals. Malgrat que a l'apartat 6.3.5 ja s'han mostrat les diferències cronològiques en relació amb l'ús del futur simple i del present simple de totes les formes incloses al corpus, a continuació limitem l'estudi a les formes enumerades a l'apartat anterior. Hem agrupat amb l'eina *groupe de formes* tots els futurs simples, tots els presents de subjuntiu i tots els presents d'indicatiu i n'hem executat l'anàlisi d'especificitats, el qual ha resultat en el gràfic següent:

Figura 88. Gràfic d'especificitats: grups de formes futur/present (indicatiu/subjuntiu) (Lexico 3.6)

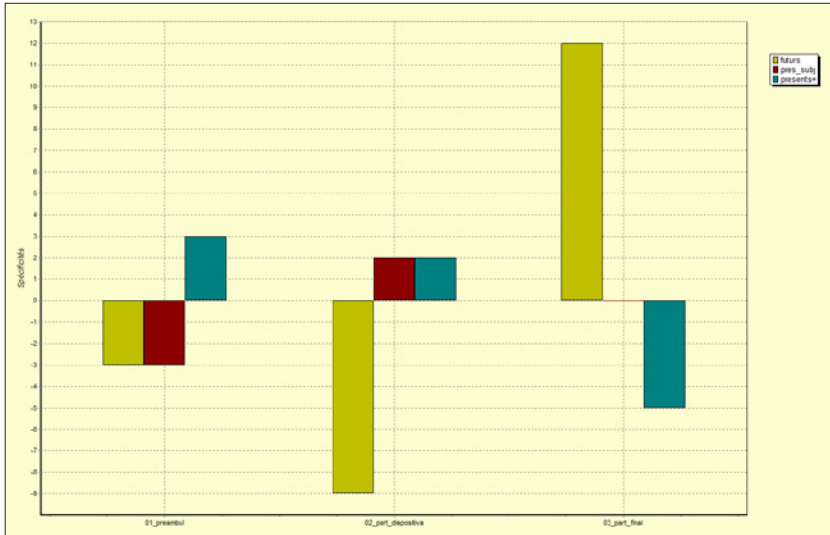
La columna relativa als temps de futur (la de l'esquerra), demostra que l'ús d'aquest temps verbal és característic de l'EAC 1979 (E+51) i de l'EAC 1932 (E+27), mentre que a l'EAC 2006 presenta una elevada especificitat negativa. En relació amb l'ús del present de subjuntiu, es comprova que als EAC 1932 i 2006, respectivament, presenta una lleugera especificitat positiva (E+03) i negativa (E-03) i a l'EAC 1979 s'empra tantes vegades com les esperades estadísticament (especificitat zero). Quant a la tercera columna, la relativa a l'ús dels temps de present d'indicatiu, constatem com els EAC 1932 i 1976 presenten especificitat negativa (E-10 i E-14), mentre que a l'EAC 2006 s'empra per sobre del llindar estadístic esperat (E+24).

Juntament amb els estudis presentats als apartats anteriors, aquest gràfic demostra que l'ús del futur simple en la redacció estatutària en català s'ha reemplaçat per l'ús del present simple (o mantingut, el qual esmentaven les referències bibliogràfiques presentades al capítol 5.1).

Si, en comptes d'adoptar com a referència la partició <EAC> seleccionem <estructura>, obtenim el gràfic següent:

Figura 89. Gràfic d'especificitats: grups de formes futur/present (indicatiu/subjuntiu) (Lexico 3.6)

El preàmbul es caracteritza per tenir una presència específica positiva de verbs en present d'indicatiu (E+03) i negativa de verbs en futur (E-03) i en present de subjuntiu (E-03). Com que és la part expositiva de la llei, remarca l'estat del present i les motivacions que han impulsat aquell EAC.

En relació amb la part dispositiva, es comprova una presència específica negativa molt marcada de temps de futur (E-09), mentre que els temps en present tant d'indicatiu com de subjuntiu en són específics positius (E+02).

Per acabar, hem de subratllar l'elevat índex d'especificitat positiu (E+12) dels temps de futur a la part final dels EAC, mentre que els verbs en present de subjuntiu s'empren en els llindars estadístics esperats (per això hi ha especificitat zero) i els verbs en present d'indicatiu tenen especificitat negativa (E-05).

Un altre segment repetit que s'ha d'assenyalar és el ja esmentat a l'apartat 6.3.5 *totes les persones*. Aquest segment repetit es documenta en 30 contextos diferents, tots de l'EAC 2006:

Article 153.204. **Nombre de contextos: 33**

El poder públic han de tenir com a objectiu la millora de la qualitat de vida de **totes les persones**. § 1. Els òrgans públics han de garantir la protecció jurídica, ja pública com de treball per la inversió social, cultural i religiosa entre **totes les persones a catalunya i pel respecte a la diversitat i autonomia** respecte a llurs creences. § 2. El poder públic han de promoure la igualtat de **totes les persones** amb independència de l'origen, la rraç, l'orientació, el sexe, la religió, la llengua, la discapacitat, l'edat, l'origen i les condicions que estableixen les lleis. § 3. **Totes les persones** amb relació als serveis públics i privats, tenen dret als mateixos drets i obligacions i han d'assumir les condicions que estableixen les lleis. § 4. **Totes les persones** el casu del patrimoni natural i paisatgístic. § 5. El poder públic han de garantir el dret a la salut i el benestar de **totes les persones** en la vida política, econòmica, cultural, sanitària i de benestar social. Els òrgans públics han de garantir que les persones amb discapacitat tinguin accés a les mateixes oportunitats i serveis públics. § 6. **Totes les persones** en les relacions amb l'administració de justícia, el ministeri de justícia i el poder públic han d'assumir les mateixes condicions que estableixen les lleis. § 7. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 8. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 9. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 10. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 11. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 12. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 13. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 14. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 15. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 16. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 17. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 18. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 19. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 20. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 21. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 22. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 23. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 24. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 25. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 26. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 27. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 28. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 29. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 30. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 31. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 32. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya. § 33. **Totes les persones** tenen dret a accedir a la cultura, a les activitats culturals i al patrimoni cultural de Catalunya.

Apareix com a subjecte, sobretot, del verb *tenir (el) dret (a/de)* (en 23 contextos diferents), fet que assenyala aquesta manera de redactar, que s'adiu a les directrius adoptades els darrers anys quant a redacció legislativa en llengua catalana per emprar noms col·lectius que evitin usos sexistes del llenguatge, tal com s'explicita a l'*Acord sobre l'ús no sexista de la llengua* ("Cal afavorir la claredat i la simplicitat dels textos administratius i respectar-hi els principis de neutralitat i concisió. Per aquest motiu, cal donar preferència, en general, als recursos que no comporten l'ús de formes dobles, com ara noms col·lectius i epicens, i expressions impersonals") (2012:2).

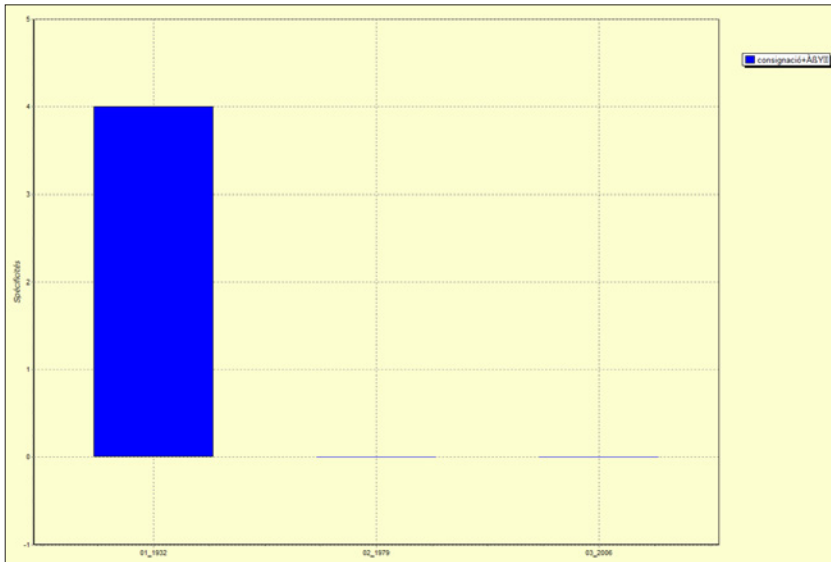
Les formes en gerundi presents al corpus són *salvant* (8), *tenint* (9) *incloent* (22) i *respectant* (38). D'aquests cal esmentar que les 9 ocurrences de *tenint* corresponen al segment repetit *tenint en compte* (distribuïdes equitativament als EAC 1932, 1979 i 2006) i que en a l'article 16 de l'EAC 1932 apareix en un sintagma diferent:

Un tant per 100 sobre la quantia que resulti d'aplicar la regla anterior per raó de les despeses imputables a serveis que es transfereixin i que **tenint** consignació en el Pressupost de l'Estat no produeixin pagaments a Catalunya o els produeixin en qualitat inferior a l'import dels serveis.

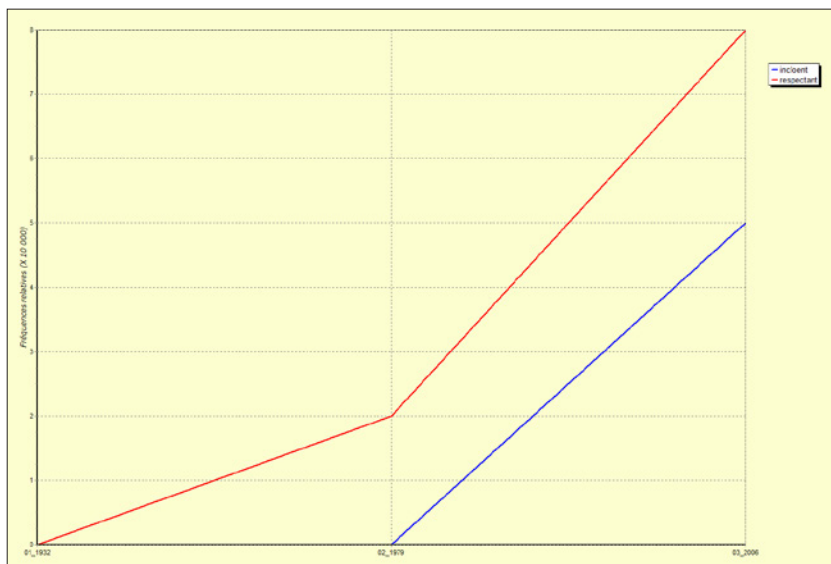
(EAC 1932, Art. 16.c.2)

Les dades del nostre corpus, de fet, demostren que la família lèxica del verb *consignar* i els seus derivats i deverbals (hi ha documentats *consignació/ons*, *consignat/ada*) són específics positius (E+04) d'aquest EAC 1932:

Figura 90. Gràfic d'especificitats: "consignació/cions" (Lexico 3.6)

Els verbs *incloent* i *respectant* formen part dels trets lingüístics del discurs estatutari català contemporani. Hem comprovat que cap de les dues apareix a l'EAC 1932 i que la seva presència és molt limitada a l'EAC 1979:

Figura 91. Gràfic d'especificitats: "incloent/respectant" (Lexico 3.6)

En ambdós casos, la freqüència d'ús relativa és superior a l'EAC 2006. D'una banda, la forma *respectant* té una freqüència d'ús de 2 (per cada 10.000 ocurrences) a l'EAC 1979 i 8 (per cada 10.000 ocurrences) a l'EAC 2006.

Figura 92. Concordances: “respectant” (Lexico 3.6)

Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 3	
t en el sistema de la seguretat social ,	respectant la legislació mercantil . \$ 22 . cambres
liques de protecció i tutela de menors ,	respectant , en tot cas , la legislació civil , penal
la tutela financera sobre els ens locals	respectant l ' autonomia que els reconeixen els articles
Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 35	
stals § 1 . correspon a la generalitat ,	respectant el que estableixi l ' estat en exercici
cions § 1 . correspon a la generalitat	respectant les condicions bàsiques que l ' estat estableixi
obre la regulació de llur organització	respectant el que estableixi l ' estat en exercici
) la regulació dels horaris comercials	respectant en l ' exercici d ' aquesta competència
s apartats 2 i 3 . aquesta competència	respectant el que disposen els articles 36 i 139 de
als . \$ 4 . correspon a la generalitat	respectant les normes generals sobre titulacions acadèmiques
litat § 1 . correspon a la generalitat	respectant el que disposa l ' article 149 . 1 . 13
im de titularitat de les denominacions	respectant la legislació de propietat industrial .
t apartat , correspon a la generalitat	respectant els aspectes essencials del dret a l ' educació
dels governs locals en aquesta matèria	respectant el que estableixi l ' estat en exercici
a en els espectacles públics esportius	respectant les facultats reservades a l ' estat en
ralitat , en matèria de funció pública	respectant el principi d ' autonomia local : \$ a)
onia bàsica i altres serveis per cable	respectant la legislació de l ' estat en matèria de
s altres infraestructures de transport	respectant les facultats del titular del domini públic
o entitats amb residència a catalunya	respectant la legislació de l ' estat . \$ article 143
aturals , la competència exclusiva que	respectant el que disposa l ' article 149 . 1 . 23
comunicació audiovisual d ' àmbit local	respectant la garantia de l ' autonomia local . \$ b
, en matèria d ' ordenació del litoral	respectant el règim general del domini públic , la
s concessions d ' obres fixes a la mar	respectant les excepcions que es puguin establir per
régim jurídic de la propietat del sòl	respectant les condicions bàsiques que l ' estat estableix
ritorial § correspon a la generalitat	respectant la garantia institucional que estableixen
ció entre els ens locals i la població	respectant l ' autonomia local . \$ article 152 . planificació
matèria de polítiques de gènere , que	respectant el que estableix l ' estat en exercici de
cció de dades de caràcter personal que	respectant les garanties dels drets fonamentals en
artats 1 , 3 , 4 i 5 s ' han d ' exercir	respectant el principi d ' autonomia local . \$ article
clusiva en matèria de règim local que	respectant el principi d ' autonomia local , inclou
litat , en matèria de seguretat social	respectant els principis d ' unitat econòmica patrimonial
uació de risc i dels menors infractors	respectant en aquest darrer cas la legislació penal
res que requereixin un règim específic	respectant les competències estatals sobre seguretat
anscorri íntegrament per catalunya que	respectant les competències de l ' estat en marina
litat ha d ' exercir aquesta competència	respectant els drets fonamentals . \$ títol v . de les
re els seus interessos en aquest àmbit	respectant la competència de l ' estat en matèria de
s que la mateixa generalitat determini	respectant els principis generals i la normativa estatal
ela financera sobre els governs locals	respectant l ' autonomia que els reconeix la constitució
una majoria de tres cinquenes parts , i	respectant els criteris que fixi la legislació de l

Es comprova que aquest verb introdueix una clàusula que serveix per garantir el respecte de la legislació existent (s'observen, per exemple, *respectant el que estableixi l'Estat...*, *respectant el que disposen els articles...* o *respectant el que disposa l'article...*). Aquesta locució s'alterna amb l'estructura *respectant + sintagma nominal* (*respectant la legislació, les normes, el principi d'autonomia...*), present tant a l'EAC 1979 com 2006.

Es podria considerar, per tant, un tret lingüístic característic del discurs estatutari contemporani. Creiem que caldrà aprofundir en l'ús d'aquesta mena de clàusules en altres tipus de lleis, tant des d'un punt de vista sincrònic com diacrònic.

D'altra banda, la forma *incloent* només apareix a l'EAC 2006, sempre acompanyada pel pronom feble *hi*:

Figura 93. Concordances: "incloent" (Lexico 3.6)

Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 22	
de l'administració de la generalitat	, incloent - hi , en tot cas , el règim d' incompatibilitats
s de suport als òrgans jurisdiccionals	, incloent - hi la regulació de les institucions ,
condicions d'atorgament i la gestió	, incloent - hi la tramitació i la concessió . § 3
icions d'atorgament i tota la gestió	, incloent - hi la tramitació i la concessió . § 4
unitàries europees territorialitzables	, incloent - hi la tramitació i la concessió . § 5
ls , que es porten a terme a catalunya	, incloent - hi : primer . les mesures relatives a
rmatives . § b) el patrimoni cultural	, incloent - hi en tot cas : primer . la regulació
ural que no són de titularitat estatal	, incloent - hi en tot cas : primer . la creació ,
nt dels plans d'estudi corresponents	, incloent - hi l'ordenació curricular . § d) el
'acompleix exclusivament a catalunya	, incloent - hi en tot cas : § a) la creació i l'
ials relacionats amb el joc en general	, incloent - hi les modalitats de joc per mitjans informàtics
'informació meteorològica i climàtica	, incloent - hi el pronòstic , el control i el seguiment
es demarcacions notariales i registrals	, incloent - hi la determinació dels districtes hipotecaris
executiva en matèria de registre civil	, incloent - hi el nomenament dels seus encarregats
l títol v . § c) la gestió dels plans	, incloent - hi els fons i els recursos d'origen
a exercir les funcions administratives	, incloent - hi el règim dels béns de domini públic
i l'administració de la generalitat	, incloent - hi les diverses formes associatives ,
re la salut pública en tots els àmbits	, incloent - hi la salut laboral , la sanitat animal
ia judicial i la investigació criminal	, incloent - hi les diverses formes de crim organitzat
ionament de les universitats públiques	, incloent - hi els òrgans de govern i de representació
esa en l'aplicació de llurs recursos	, incloent - hi les participacions que percebin a càrrec
stablir diverses formes de finançament	, incloent - hi la participació en els recursos de

De nou, aquest gerundi, generalment va precedir d'un sintagma nominal (*incloent-hi la regulació/la tramitació/el règim...*). El *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya* parla d'aquest verb (DAL 2017:195), del qual també hem documentat la forma en 3a persona del singular del present simple (*inclou*) com a específica de l'EAC 2006, fet que denotaria que és un tret lingüístic habitual en el discurs català contemporani. De fet, si cerquem totes les formes del verb *incloure* del corpus (hi ha emprades *inclou*, *inclouen*, *inclourà*, i *incloure*) 97 es documenten a l'EAC 2006 i només 2 a l'EAC 1979.

Ens proposem ampliar-ho en un futur per veure si aquesta tendència es confirma amb corpus més grans i si es pot identificar com un tret lingüístic de les lleis actuals.

Finalment, les formes en participi passat són *previst* (5), *nomenat* (7), *elegit* (14) i *establert* (18) (i el participi *estat*, que s'empra en vuit contextos en passiva). Aquestes formes són indicadores de l'ús de temps verbals compostos o de passives.

Si mirem les concordances, trobem que en predomina l'ús en contextos en què forma part d'una oració en veu passiva a l'EAC 1979:

Figura 94. Concordances: grups de formes de participi (Lexico 3.6)

<p>Partie : 01_1932, Nombre de contextes : 2</p> <p>rvada al poder central . el president de la generalitat serà elegit pel parlament de catalunya . i podrà delegar temporalment les el parlament , que exercirà les funcions legislatives , serà elegit per un termini no major de cinc anys , per sufragi universal</p>
<p>Partie : 02_1979, Nombre de contextes : 18</p> <p>vocaran noves eleccions en el termini de quinze dies . § 7 . elegit el primer president de la generalitat , i ' organització d ' de catalunya podrà cobrir interinament , d ' acord amb allò previst a l ' apartat anterior , les places de les quals se sol·licita de la composició del consell executiu proposats pel candidat elegit . § 4 . si no assoleix aquella majoria , el mateix candidat rà , després d ' un debat , a la votació . § 3 . per a ésser elegit president de la generalitat el candidat haurà d ' obtenir els n la qual també es requerirà la majoria absoluta per a ésser elegit president . si tampoc no assolix la majoria absoluta en la segona president serà elegit pel parlament entre els seus membres i nomenat pel rei . § 2 . el president de la generalitat dirigeix i coordina a un mètode encaminat a fixar el percentatge de participació previst a l ' apartat 3 de l ' article 44 . el mètode a seguir tindrà ades per la reforma , aquesta haurà de seguir el procediment previst a l ' article anterior , donant per acomplerts els tràmits de i després d ' aquesta tercera votació el candidat no resulta elegit , haurà d ' iniciar - se el procediment amb un altre candidat l procediment per a les eleccions al parlament , aquest serà elegit d ' acord amb les normes següents : § 1 . previ acord amb el l poder judicial . el personal interí que en el seu cas serà nomenat cessarà quan sigui nomenat el titular . § 2 . quan les necessitats resident del tribunal superior de justícia de catalunya serà nomenat pel rei a proposta del consell general del poder judicial : tació quaranta - vuit hores després de l ' anterior , i serà elegit president si obtingués el vot favorable de la majoria simple e la llei determinarà . § article 31 § 1 . el parlament serà elegit per un termini de quatre anys , per sufragi universal , lliure el segon . el president § article 36 § 1 . el president serà elegit pel parlament entre els seus membres i nomenat pel rei . § 2 rial no hi cabrà cap recurs . § 5 . en tot allò que no sigui previst en la present disposició , seran d ' aplicació les normes vigents nal interí que en el seu cas serà nomenat cessarà quan sigui nomenat el titular . § 2 . quan les necessitats del servei ho aconsellaran que , per llur contingut , el conveni ha de seguir el tràmit previst en el paràgraf segon d ' aquest article com a acord de cooperació</p>
<p>Partie : 03_2006, Nombre de contextes : 6</p> <p>lunya és el representant del poder judicial a catalunya . és nomenat pel rei , a proposta del consell general del poder judicial lunya . § 2 . el president o presidenta de la generalitat és elegit pel parlament d ' entre els seus membres . es pot regular per idria . § 4 . el president o presidenta de la generalitat és nomenat pel rei . § 5 . una llei del parlament regula l ' exercici personal el sindic de greuges § 1 . el sindic o síndica de greuges és elegit pel parlament per majoria de tres cinques parts dels seus era votació d ' investidura , cap candidat o candidata no és elegit , el parlament resta dissolt automàticament i el president o § 9 . el president o presidenta de la generalitat , si no ha nomenat un conseller primer o consellera primera , pot delegar temporalment</p>

Aquests participis presenten especificitat negativa (E-08) a l'EAC 2006. Aquesta distribució demostra la preferència del discurs estatutari actual a evitar la passiva. Segons el *Llibre de redacció de les lleis del Parlament de Catalunya*, "els participis dels verbs transitius tenen valor passiu perquè denoten el resultat de l'acció del verb damunt del complement directe. El sintagma *la llei aprovada* pressuposa l'oració *s'ha aprovat la llei*, en la qual la llei és el complement directe d'aprovar. Per tant, pel que fa al significat, *la llei aprovada* és equivalent a *la llei que s'ha aprovat*" (DAL 2017:40) i, de fet, s'explicita que cal evitar-lo:

Figura 95. Fitxa sobre el participi passiu (DAL 2017)

Sovint el participi passiu, a causa del seu valor verbal, envaeix abusivament les funcions del verb en forma personal. Aquest abús es pot evitar si el participi té algun complement que pot funcionar com a subjecte de l'oració equivalent.

~ El compliment de l'establert per la normativa

✓ El compliment del que estableix la normativa

~ la regulació i el procediment establerts per aquesta llei

✓ la regulació i el procediment que estableix aquesta llei

En aquesta segona part, ens hem proposat analitzar la combinatòria lèxica del substantiu *dret* per veure quins són els verbs amb què coocurreix. Per dur a terme aquesta anàlisi hem revisat el llistat de freqüències de tot el corpus i de cada subcorpus. Atès que era un primer estudi derivat d'aquesta exploració lexicomètrica, hem estudiat les 144 concordances en què apareix.

D'aquestes, 28 no tenen cap verb coocurrent perquè, per exemple, apareixen a encapçalaments i títols o contextos com:

Serveis d'aviació civil i radiodifusió, salvat el **dret** de l'Estat a coordinar els mitjans de comunicació en tot el país. (Art. 5.11, EAC 1932)

La hisenda de la Generalitat es constitueix amb: [...] Ingressos de **dret** privat; llegats i donacions, subvencions. (Art 44.11, EAC 1979)

Aquesta competència inclou la determinació del sistema de fonts del **dret** civil de Catalunya. (Art. 129, EAC 2006)

Per tant, hem analitzat els 116 contextos restants i hem identificat els següents verbs com a coocurrents:

EAC 1932	<i>conèixer</i> (2), <i>observar</i> (1), <i>reservar-se</i> (1), <i>tenir (futur)</i> (1)
EAC 1979	<i>conservar</i> , <i>modificar</i> , <i>desenvolupar</i> (1), <i>derivar-se</i> (1), <i>donar (futur)</i> (1), <i>especialitzar-se</i> (2), <i>ésser aplicable</i> (1), <i>ésser d'aplicació (futur)</i> (1), <i>exercir</i> (2), <i>fer realitat</i> (1), <i>respectar</i> (1), <i>sotmetre's</i> (1), <i>tenir eficàcia (futur)</i> (1)
EAC 2006	<i>acreditar el coneixement de</i> (4), <i>actuar amb submissió al</i> (1), <i>aplicar</i> , <i>executar</i> (1), <i>assistir</i> (1), <i>conèixer</i> (1), <i>derivar-se</i> (2), <i>desenvolupar</i> , <i>aplicar</i> (1), <i>donar (present)</i> (1), <i>ésser aplicable</i> (1), <i>ésser limitat</i> (1), <i>ésser titular de</i> (1), <i>establir</i> (1), <i>executar</i> (1), <i>exercir</i> (4), <i>garantir</i> (5), <i>gaudir</i> (1), <i>interpretar</i> (1), <i>invocar</i> (1), <i>limitar</i> (1), <i>obligar</i> (1), <i>reconèixer</i> (2), <i>respectar</i> (1), <i>sotmetre's</i> (1), <i>tenir</i> (98), <i>tenir eficàcia (present)</i> (1)

Aquesta taula demostra que els coocorrents verbals del substantiu singular *dret* són diferents a cada EAC analitzat. Constatem que l'EAC 1932 fa molt poques referències a *dret* (com ja s'ha assenyalat a l'apartat 6.3.5) i els únics verbs que també es documenten als altres EAC són *conèixer* (EAC 1932 i 2006) i *tenir* (EAC 1932 i 2006). Quant a l'EAC 1979, comprovem que s'empra més i hi ha una variació força elevada: 13 contextos amb 13 verbs. En relació amb l'EAC 2006, es comprova que hi ha nombrosos usos del substantiu *dret* però que predomina per sobre de tots un verb com a coocorrent: el verb *tenir*, documentat a 98 de les 144 concordances estudiades.

Aquesta primera exploració lexicomètrica, per tant, ens ha permès identificar algunes tendències en relació amb la fraseologia especialitzada de l'àmbit del Dret que, però, caldrà analitzar més exhaustivament i amb corpus més amplis. Sembla, tanmateix, una bona estratègia per ampliar la descripció dels usos especialitzats i generals dels verbs de l'àmbit del dret que s'empren en la redacció normativa catalana.

7. Línies de recerca futura

Aquesta recerca ha obert noves vies d'investigació per estudiar millor el discurs estatutari en llengua catalana. Del mateix corpus, per exemple, ens interessa continuar caracteritzant el vocabulari compartit (o de base), és a dir, el lèxic documentat a tots els EAC analitzats i fer altres estudis lingüístics més aprofundits.

El primer que vam dissenyar durant aquesta estada de recerca, però que al final no vam poder implementar, consistia a analitzar exhaustivament la terminologia amb l'extractor de terminologia desenvolupat per Jordi Vivaldi a l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada de la Universitat Pompeu Fabra. Com que els documents ja estan introduïts a l'extractor, durem a terme aquest estudi més endavant.

A més a més, ens agradaria analitzar qualitativament més en detall les unitats identificades als apartats relatius al vocabulari original i als hàpax (6.3.2), als segments repetits (6.3.3) i a les especificitats (6.3.4 i 6.3.5). Un dels estudis que ja hem previst és, precisament, el del vocabulari compartit (és a dir, el que apareix a tots els EAC) per tractar d'identificar amb un estudi de les coocurrències com han canviat els verbs que regeixen alguns usos especialitzats.

Aquesta recerca també ha permès comprovar a l'apartat d'especificitats cronològiques la necessitat d'estudiar amb corpus més amplis l'ús de clàusules remissives (com *respectant el que estableixi l'Estat* o similars) des d'un punt de vista tant diacrònic com sincrònic. Així mateix, durem a terme un estudi aprofundit dels coocorrents lèxics amb mòduls integrats, per exemple, al programari com el TXM o l'Iramuteq. Posteriorment, explotarem el corpus amb el programari Stylo, perquè aquesta opció ens permetrà un estudi del corpus estilomètric. Després d'aquesta recerca, considerem que la lexicometria és una metodologia molt potent que ens permet extreure informació de tipus freqüencial molt completa, però es limita a l'àmbit lèxic.

Durant el desenvolupament d'aquest projecte i gràcies a les converses amb la Dra. Arjuna Tuzzi hem pogut descobrir el programari Stylo, desenvolupat per Maciej Eder, Jan Rybicki i Mike Kestemont, que obre un nou camp de possibilitats per contrastar estilísticament els diferents estatuts. La diferència principal rau en el fet que aquest estudi estilomètric ens permetria tenir més informació de tipus discursiu i macrocontextual, mentre que el Lexico 3.6 i els altres programes lexicomètrics citats tendeixen a tenir un abast molt limitat al nivell lèxic. Per tant, considerem que una anàlisi que integri ambdues aproximacions ens podria donar una visió estilomètrica general acurada i un estudi més exhaustiu relatiu a l'ús del vocabulari i la terminologia contextualitzats.

Ja hem assenyalat que durant la realització d'aquest projecte vam decidir estudiar en detall els processos de redacció i, sobretot, de traducció dels diferents estatuts. Ja hem indicat que hem pogut estudiar notablement els processos relatius als EAC 1979 i 2006, degut a la proximitat temporal, però no hem aconseguit esbrinar els detalls de la tramitació relativa a la redacció i la traducció de l'EAC 1932. Ens proposem, a més de consultar el fons digitalitzat de revistes de l'època recollides al repositori ARCA, consultar els fons pertanyents a Rafael Campalans i a Pere Coromines i els arxius de l'Institut d'Estudis Catalans i de la Mancomunitat de Catalunya. A més, tornarem a revisar alguns fons ja consultats, com els del President Macià a l'Arxiu Nacional de Catalunya i els Diaris de sessions del Parlament de la II República digitalitzats (consultables des de la pàgina web del Parlament de Catalunya).

8. Primeres conclusions

Aquest estudi ha estat una primera explotació del corpus d'anàlisi constituït amb els EAC 1932, 1979 i 2006. Hem de recordar, en primer lloc, que la proposta inicial per sol·licitar finançament a l'IEA tenia uns objectius molt ambiciosos pel que fa a la descripció del discurs estatutari català: volem matisar aquella idea i dir que, en realitat, hem dut a terme un estudi del discurs legislatiu en la redacció dels EAC.

Som conscients, a més, que caldrà continuar analitzant el aquest corpus perquè, com ja assenyalàvem al títol, aquest és un estudi lexicomètric que ens permet copsar les tendències generals del lèxic del corpus. Les proves qualitatives també han donat bons resultats, però per continuar descrivint el discurs estatutari català hem de centrar-nos en alguns dels fenòmens observats i ampliar-ne l'estudi qualitatiu.

Aquesta recerca ha obert noves línies d'estudi que hem recollit a l'apartat anterior. Considerem que vam ser molt ambiciosos amb el títol, ja que per dur a terme una anàlisi holística i exhaustiva del discurs estatutari català, seria necessari complementar aquesta anàlisi amb altres estudis lingüístics sincrònics de lleis i jurisprudència de les mateixes èpoques (1932, 1979 i 2006) per confirmar les tendències observades al nostre corpus.

Proposem les idees de línies de treball futur (capítol 7) perquè llur caracterització detallada ens hauria de permetre entendre l'evolució i la modernització que presenta el discurs estatutari en llengua catalana en un període d'uns vuitanta anys.

Aquest treball ha contribuït a descriure els EAC 1932, 1979 i 2006 d'una manera quantitativa i qualitativa. Això suposa un primer pas en aquesta descripció global del discurs legislatiu català, però ha donat resultats encertats i prometedors.

En relació amb la part dedicada a la caracterització dels processos de redacció i, sobretot, de traducció dels diferents estatuts analitzats, cal assenyalar que hem aconseguit obtenir una panoràmica molt completa del procés de traducció que va implicar l'EAC 2006. Així mateix, hem aconseguit identificar alguns dels actors clau de la traducció i revisió de l'EAC 1979 (entre d'altres, el fet que Joan Sales va ser-ne un dels correctors), tot consultant documentació de diversos arxius (sobretot del Parlament de Catalunya). Quant a l'EAC 1932, malgrat que hem investigat a diferents fonts documentals i biblioteques, no hem aconseguit estudiar tots els detalls d'aquest transcendent procés de traducció. Tanmateix, la generositat de les persones que ens han ajudat ens han permès identificar altres arxius on considerem que podríem trobar-hi noves pistes.

Quant a la primera part de l'anàlisi, l'estadística, s'ha constatat amb l'estudi de la riquesa lèxica (6.1.1) i el de la distància intertextual (6.1.2) que, en ambdós casos, hi ha més proximitat, estadísticament parlant, entre els EAC 1932 i l'EAC 1979 que no pas amb l'EAC 2006, resultats que també s'han verificat amb l'anàlisi factorial de correspondències (6.2.2) de l'apartat destinat a l'exploració lexicomètrica quantitativa. La resta de proves d'aquesta secció, l'estudi de les PCLC (6.2.1), del creixement del vocabulari (6.2.3) i del diagrama de Pareto (6.2.4) ens han permès obtenir una imatge general de les característiques globals del corpus. En aquell apartat s'ha pogut comprovar que l'EAC 2006 presenta un percentatge que supera amb escreix els EAC de 1932 i 1979 i, per tant, és l'estatut amb un cabal lèxic propi més gran. Pel que fa a la riquesa lèxica, tanmateix, es constata que l'EAC 1932 presenta uns índexs estadístics més alts i, des del punt de vista de la distància intertextual, és palesa que els EAC més similars són els de 1932 i 1979.

En el nucli central de l'anàlisi, després de la primera selecció d'unitats d'estudi obtinguda gràcies a les proves estadístiques i lexicomètriques dels apartats 6.1 i 6.2, hem dut a terme l'exploració lexicomètrica qualitativa. A la part relativa a la descripció estructural (6.2.1) s'han constatat similituds entre versions (sobretot entre l'EAC 1932 i 1979) però, sobretot, s'ha vist com tant els aspectes formals com lingüístics han tendit a la

modernització de la llengua catalana. Quant als estudis del vocabulari original i els hàpax (6.3.3), hem contrastat constantment contextos d'ús de formes analitzades (com seria *el cas de*) i s'ha observat que demostren que els gràfics d'especificitats tendeixen a presentar una dinàmica similar quant als EAC 1932 i 1979.

L'estudi ens ha permès identificar les formes del vocabulari que integren el vocabulari original i els hàpax (6.3.2) i en nombrosos gràfics (com el relatiu a l'ús d'*haver de*, figura 72) s'ha constatat, de nou, la proximitat entre els usos documentats als EAC 1932 i 1979 i menys amb l'EAC 2006.

L'estudi de segments repetits (apartat 6.3.3) també ha permès constatar el grau de proximitat entre els EAC 1932 i 1979 (menys amb l'EAC 2006) i, en casos, per exemple, quant a l'ús negatiu de l'estructura *correspon a la Generalitat*, de la locució *en matèria de* i de la fórmula *en tot cas*, s'ha constatat de nou l'aïllament gairebé constant de l'EAC 2006.

L'anàlisi d'especificitats dividida en la descripció detallada quantitativa del corpus (6.3.4) i qualitativa (apartats 6.3.4 i 6.3.5) ha donat bons resultats. Hem obtingut els índexs freqüencials i l'experiència prèvia i el fet d'analitzar el mateix corpus segons les particions <estructura> i <EAC> ha donat resultats encoratjadors, ja que la visió del corpus ha estat completa. S'observa, a més, que els EAC 1932 i 1979 presenten molts trets en comú, el principal dels quals és l'ús del futur simple com a temps habitual als textos més antics, mentre que a l'EAC 2006 es documenten com a específics els que s'expressen en present. Hem constatat, per exemple, durant l'anàlisi de les especificitats cronològiques (segons la partició <EAC>) com l'ús de formes com *hisenda* o *república*, la locució *de conformitat amb* o determinats usos d'*igual*, entre d'altres, són específiques de l'EAC 1932; quant a l'EAC 1979, hem identificat usos genèrics, poc precisos (*allò*), redundàncies lèxiques (*executiu*), algunes qüestions relacionades amb la forma de les lleis (amb formes com *apartat* o *número*) i algunes locucions específiques com la locució *sens perjudici*, que a la versió posterior tendeixen a desaparèixer degut als processos de modernització del llenguatge normatiu i la voluntat que siguin comprensibles i llegibles; finalment, pel que fa a l'EAC 2006, hem identificat alguns usos,

presència de verbs com *haver* a la perífrasi d'obligació *haver + de*, del verb *poder*, del subjecte *poders públics* o la fórmula *correspon a la Generalitat*. Generalment, quan hem fet el contrast entre tots tres estatuts, els resultats derivats de l'anàlisi d'especificitats presenten més similituds entre els EAC 1932 i 1979 que en qualsevol altra combinació.

A més a més, aquesta recerca continua la línia endegada amb la tesi doctoral "Estudi lexicomètric del vocabulari del procés d'aprovació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (2006)" (Morales 2015) amb què pretenem demostrar la gran utilitat de la Lingüística de Corpus i de l'Estadística Textual per analitzar lingüísticament no només textos literaris i de premsa, sinó també legals. La recerca ha permès extreure conclusions qualitatives a partir d'una exploració lexicomètrica de les variacions estadístiques significatives detectades amb el Lexico 3.6.

Així doncs, es reafirma l'aplicació d'aquest tipus de metodologia per estudiar textos tan complexos i sensibles com els estatuts d'autonomia. Si bé és cert que aquesta recerca no l'endega, com ja s'ha comprovat a l'apartat 5, sí que ha actualitzat la recerca que durant aquests anys han estat duent a terme organismes com el TERMCAT, els SAL del Parlament de Catalunya o el grup GRETEL.

Aquest projecte postdoc, que neix de la tesi doctoral ja esmentada, ha generat noves llavors per a recerques futures, que ja hem explicat a l'apartat 7. Hem resolt algunes preguntes però ens en queden moltes per respondre.

Com ja hem dit, aquesta metodologia híbrida quantitativa-qualitativa hauria d'atreure més interès. A causa de les limitacions temporals, no hem pogut aprofundir al màxim en l'estudi del vocabulari dels EAC analitzats, però hem observat alguns fets lingüístics que ens han de permetre endreçar millor els resultats, ampliar corpus i contribuir a la descripció detallada del discurs legislatiu català.

Aquest podria ser un senyal de bona salut del discurs estatutari en llengua catalana, ja que seria una demostració empírica de la superació de certs trets que es devien a la influència del castellà (el més paradigmàtic, l'ús

del futur simple o l'alteració de l'ordre canònic dels elements oracionals com a *constitucionalment previst*).

En paral·lel, una de les recerques que creiem que donarà millors resultats és la de l'estudi de la terminologia amb l'eina Wikiyate, que hem implementat testimonialment al final de l'apartat 6.3.6, però que volem ampliar. L'estudi d'aquells sintagmes especialitzats ens permetrà identificar l'evolució d'alguns sintagmes propis del discurs especialitzat de les lleis redactades en català.

Els estudis freqüencials ens han permès identificar conceptes i competències clau de cada EAC i veure com ha evolucionat llur tractament diacrònicament als diferents EAC estudiats, que s'han observat en els estudis dels contextos als apartats 6.3.4 i 6.3.5, relatius a l'estudi de les especificitats.

Bibliografia

- [BOPC] Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya. “Resolució 343/VI del Parlament de Catalunya, per la qual es crea la Comissió d’Estudi per a l’Aprofundiment de l’Autogovern”. *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, n. 117. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2000, 6.
- [BOPC] Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya. “Moció 187/VI del Parlament de Catalunya, sobre l’exercici de l’autogovern”. *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, n. 366. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2002, 89.
- [BOPC] Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya. “Moció 186/VI del Parlament de Catalunya, sobre l’autogovern”. *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, n. 211. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2002b, 88.
- [CMLJ] Comisión de Modernización del Lenguaje Jurídico. *Informe de la Comisión de Modernización del Lenguaje Jurídico*. Madrid: Ministerio de Justicia, 2011.
- [DAL] Departament d’Assessorament Lingüístic. *Llibre d’estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2017.
- [DGPL] Direcció General de Política Lingüística. *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1999.
- [GIEC] Institut d’Estudis Catalans. *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 2016.
- [GRETEL] Grup d’Estudis de Tècnica Legislativa. *La Forma de les lleis: 10 estudis de tècnica legislativa*. Barcelona: Bosch, 1986.
- [GRETEL] Grup d’Estudis de Tècnica Legislativa. *La Redacció de les lleis*. Barcelona: Escola d’Administració Pública de Catalunya, 1995.
- [ICV] Iniciativa per Catalunya Verds. *7 milions de persones 1 estatut: l’esquerra verda nacional i el nou estatut*. Barcelona: Fundació Nous Horitzons, 2005.

- [PC] Parlament de Catalunya. *Constitució espanyola. Estatut d'autonomia de Catalunya. Reglament del Parlament de Catalunya. Textos consolidats*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2013.
- [RAP] Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. *Revista Activitat parlamentària. Especial sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2010.
- [RCDP] Escola d'Administració Pública de Catalunya. *Revista catalana de dret públic. Especial Sentència 31/2010 del Tribunal Constitucional, sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006*. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya, 2010.
- [SAL] Serveis d'Assessorament Lingüístic. *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2014.
- [SJSALPC] Serveis Jurídics i Serveis d'Assessorament Lingüístic del Parlament de Catalunya. *Informe tecnicolingüístic sobre el text de l'Estatut d'autonomia de Catalunya*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2006.
- [STC 31/2010] Ple del Tribunal Constitucional. "Tribunal Constitucional. Sentencia 31/2010, de 28 de junio de 2010. Recurso de inconstitucionalidad 8045-2006. Interpuesto por noventa y nueve Diputados del Grupo Parlamentario Popular del Congreso en relación con diversos preceptos de la Ley Orgánica 6/2006, de 19 de julio, de reforma del Estatuto de Autonomía de Cataluña". Madrid: Tribunal Constitucional, 2010.
- Abelló Güell, Teresa. *El debat estatutari del 1932*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2007.
- Acosta España, Rafael (ed.). *La España de las Autonomías. Pasado, presente y futuro*. Madrid: Espasa Calpe, 1981.
- Aguiló, Josep. "Informática jurídica, lenguajes documentales y técnica legislativa". Universitat d'Alacant, 1989.
- Albertí, Enoch, et al. *Manual de dret públic de Catalunya*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms, Generalitat de Catalunya, 2002.
- . "L'Estatut com a norma i la seva funció constitucional". *Revista Catalana de Dret Públic. Especial Sentència 31/2010 del Tribunal*

- Constitucional, sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006* (2010): 81-100.
- Anglada Arboix, Emilia. "Lenguaje y elecciones: estudio lexicométrico de programas y manifiestos electorales". Universitat de Barcelona, 1978.
- Arnold, Edward. "Le sens des mots chez Tony Blair (people et Europe)". A: Serge Heiden, Bénédicte Pincemin, i Liliane Vosghanian (eds.). *JADT 2008: Actes des 9es Journées Internationales d'Analyse Statistique des Données Textuelles, Lyon, 12-14 mars 2008: proceedings of 9th International Conference on Textual Data statistical Analysis, Lyon, March 12-14, 2008*. Lió: Presses Universitaires de Lyon, 2008, 109-19.
- Autor Anònim. *Per a seguir la discussió de l'Estatut de Catalunya: Degudament classificat per articles, conté la totalitat de: projecte votat pel poble català; dictamen elaborat per la comissió parlamentària; vot particular dels Srs. Lluhí-Xirau al dictamen*. Barcelona: Impr. "La Ibèrica" C. Gisbert, 1932?.
- Aymamí, Lluís. *Amb els braços oberts...: reportatge de l'Estatut*. Barcelona: Políglota, 1932.
- Bacardí, Montserrat, et al. *Teoria i pràctica de la traducció*. Barcelona: UOC, 2012.
- Balcells, Albert. *El Projecte d'autonomia de la Mancomunitat de Catalunya del 1919 i el seu context històric*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2010.
- Baldit-Schneller, Priscille, i Catherine Dominguès. "La carte de randonnée vue par les randonneurs". A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano (eds.). *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d'Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 853-64.
- Barbeta, Jordi. "Espanya toma en consideración la propuesta catalana de Estatut". *La Vanguardia* (03/11/2005): 13-14.
- Barceló, Mercè, i Joan Vintró. *Dret públic de Catalunya*. Barcelona: Atelier, 2011.

- Battisti, Nadia, i Francesca Dolcetti. "Emozioni e testo: costruzione di risorse per il tagging automatico". A: Anne Dister, Dominique Longrée, i Gérald Purnelle (eds.). *JADT 2012. Actes des 11es Journées internationales d'analyse statistique des données textuelles*. Lieja: LASLA-SESLA, 2012, 95-107.
- Beliankou, Andrei. "Lexical Richness. Measurement of lexical diversity in texts". Trier: University of Trier, 2013.
- Benach, Ernest. *L'Estatut: una aposta democràtica i moderna: Barcelona, 7 de novembre de 2005*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2006.
- Benoit, Robert. "Le lexique communiste (1932-1946): description d'une évolution". A: Danielle Bonnaud-Lamotte (ed.). *Actes du 2e Colloque de Lexicologie Politique (Saint-Cloud, 15-20 septembre 1980)*. Paris: Librairie Klincksieck, 1982.
- Bentham, Jeremy. *Nomografía o el arte de redactar leyes*. Trad. Cristina Pibón. Madrid: Boletín Oficial del Estado, 2004.
- Benzécri, Jean Paul. *Pratique de l'Analyse des données*. Paris: Dunod, 1980.
- Bergeal, Catherine, i Renaud Denoix de Saint-Marc. *Rédiger un texte normatif: Manuel de légistique*. Paris: Berger-Levrault, 2012.
- Bernadí Gil, Xavier. "La distribució de les competències d'execució en l'estat autonòmic". Tesi doctoral. Universitat Pompeu Fabra, 2003.
- Bernardi, Lorenzo, i Arjuna Tuzzi. "L'autografo del Presidente della Repubblica: un archetipo del discorso di fine anno prodotto mediante ADT". A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano (eds.). *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d'Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 665-76.
- Bhatia, Vijay Kumar, Christopher Candlin, i Paola Evangelisti Allori. *Language, culture and the law: the formulation of legal concepts across systems and cultures*. Berna: Peter Lang, 2008.
- Bigey, Magali. "Rencontres en séries : matériel romanesque, lecteurs et lexique ; une analyse du roman sentimental de type sériel (1942-2004)". Université de Franche-Comté Besançon, 2007.

- Billig, Michael. "Prejudice, categorization and particularization: From a perceptual to a rhetorical approach". *European Journal of Social Psychology*, n. 15 (1985): 79-113.
- . *Arguing and thinking: a rhetorical approach to social psychology*. París: Editions de la Maison des sciences de l'homme, 1987.
- . *Ideology and opinions: studies in rhetorical psychology*. Londres: Sage, 1991.
- . *Banal nationalism*. Thousand Oaks, Califòrnia: Sage, 1995.
- Bolasco, Sergio. *Analisi multidimensionale dei dati. Metodi, strategie e criteri d'interpretazione*. Roma: Carocci, 1999.
- Bonachela Mesas, Manuel. "Los preámbulos de los Estatutos de Autonomía entre la técnica legislativa y su trascendencia constitucional". *Teoría y Realidad Constitucional*, n. 27 (2011): 377-422.
- Bosch, Jaume. *De l'Estatut a l'autodeterminació: esquerra nacional, crisi econòmica independència i Països Catalans*. Barcelona: Base, 2013.
- Brunet, Étienne. "Une mesure de la distance intertextuelle: la connexion lexicale". *Revue informatique et statistique dans les sciences humaines*, XXIV, n. 1-4 (1988): 81-116.
- Busse, Dietrich. "La comprensibilitat de les lleis: un problema jurídic des del punt de vista lingüístic". *Revista de Llengua i Dret*, n. 22 (1994): 7-24.
- Butt, Peter, i Richard Castle. *Modern Legal Drafting: A Guide to Using Clear Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Cabré Castellví, M. Teresa. "Lenguajes especiales: estudio léxico-semántico de los debates parlamentarios". Tesi de doctorat no publicada. Universitat de Barcelona, 1977.
- . "Les recherches de lexicologie politique en Espagne". A: Danielle Bonnaud-Lamotte, Institut de la Langue Française, i ENS Saint-Cloud. *Actes du II Colloque de Lexicologie Politique*. París: Kincksieck, 1982, 771-76.
- . *La terminología. Representación y comunicación. Elementos para una teoría de base comunicativa y otros artículos*. Sèrie Monografies, 3. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra, 1999.

- Carbó, Ismael. "Carod defensa el pacte amb PSC i ICV com el més 'nacional i integrador'". *Avui* (10/12/2003).
- Carofiglio, Gianrico. *La manomissione delle parole*. Milà: Rizzoli, 2010.
- Carrillo, Marc, Hèctor López Bofill, i Aida Torres (eds.). *L'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006. Textos Jurídics*. Barcelona: Institut d'Estudis Autònoms, 2006.
- Castellà, Josep Maria. *De la frase al text*. Barcelona: Empúries, 1992.
- Castiñeira, M. Teresa. "Precisión del lenguaje y principio de legalidad". A: M. Teresa Cabré i Castellví, Carme Bach Martorell, i Jaume Martí i Llobet (eds.). *Terminología y derecho: complejidad de la comunicación multilingüe: V Actividades de IULATERM de Verano (4-14 de julio de 2005)*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra, Documenta Universitaria, 2006, 69-78.
- Catalunya. *El Estatuto de Cataluña: lo que pedía Cataluña y lo que han concedido las Cortes Españolas*. N/A: N/A, 1932?.
- Centenera, Fernando. "El llenguatge no sexista en l'àmbit normatiu: una aproximació als anys més recents". *Revista de Llengua i Dret*, n. 61 (2014): 47-59.
- Centre de Lexicometria. Divisió de Ciències Humanes i Socials. *La Lexicometria*. Barcelona: PPU, 1993.
- Charaudeau, Patrick, Dominique Maingueneau, i Jean-Michel Adam. *Dictionnaire d'analyse du discours*. París: Éditions du Seuil, 2002.
- Chierichetti, Luisa, i Giovanni Garofalo. *Lengua y derecho: líneas de investigación interdisciplinaria*. Berna: Peter Lang, 2010.
- Comunidad Autónoma de Madrid. Dirección General de Cooperación con el Estado y Asuntos Europeo. *Técnica Normativa de las Comunidades Autónomas*. Madrid: Comunidad de Madrid, 1991.
- Cornu, Gérard. *Linguistique juridique*. París: Montchrestien, 2005.
- D'Acquisto, Germana. *A Linguistic Analysis of Diplomatic Discourse. UN Resolutions on the Question of Palestine*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2017.
- Darmstadter, Howard. *Hereof, Thereof and Everywhereof: A Contrarian Guide to Legal Drafting*. Washington DC: American Bar Association, 2008.

- De Bazin de Bezons, Jean. *Vocabulaire de "La Princesse de Clèves"*. París: Nizet, 1967.
- De Madre, Manuela, i Miquel Iceta. *El Estatuto de Cataluña: una propuesta para el acuerdo*. Barcelona: Fundació Rafael Campalans, 2005.
- Del Río, Emilio. "Técnica legislativa y sistemas expertos. La implementación de los sistemas expertos para el auxilio en la redacción de textos normativos". Tesis de doctorat no publicada. Universidad Complutense de Madrid, Madrid, 2003.
- Demol, Ségolène. "La Constitution espagnole de 1812 et son evolution dans les constitutions de 1931 e 1978". Tesis de llicenciatura no publicada. Université d'Artois, 2012.
- . "L'Espagne vue à travers les constitutions de 1812, 1931 e 1978". Tesis de màster no publicada. Université d'Artois, 2013.
- Demonet, Michel, et al. *Des tracts en mai 68. Mesures de vocabulaire et de contenu*. París: Armand Colin et Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques, 1975.
- Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya. *Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'Administració de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya, 2011.
- Di Ciommo, Tiziana. "Análisis crítico del estado actual de la justicia civil italiana a la luz de las últimas reformas legislativas". Tesis de doctorat no publicada. Universitat Pompeu Fabra, 2012.
- Dickerson, Reed. *The Fundamentals of legal drafting*. Boston, Massachusetts: Little & Brown, 1986.
- Doczekalska, Agnieszka. "All Originals: Fiction and reality of multilingual legal drafting in the European Union and Canada". Tesis de doctorat no publicada. European University Institute, 2009.
- Domènech, Ona. *La traducció entre el català i el castellà*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya, 2012.
- Drago, Roland. *La Confection de la loi*. París: Presses Universitaires de France, 2005.
- Duarte, Carles. *Llengua i administració*. Barcelona: Columna, 1993.
- Ducos, Alexia, et al. "Classification d'un corpus hétérogène: la page Facebook de soutien au 'bijoutier de Nice' (septembre 2013)". Emille

- Née, et al. (eds.). *Proceedings-Actes. 12th International Conference on Textual Data Statistical Analysis. 12es Journées Internationales d'Analyse Statistique des Données Textuelles. Paris. 3-6 Juin 2014.* Paris: JADT.org, 2014, 225-38.
- EFE. "Alfonso Guerra compara las reformas estatutarias en España con la disolución de la Unión Soviética". *El Mundo* (03/04/2006).
- Elamane, Abderrahim. "Problemas particulares de la traducción entre parejas de lenguas cercanas y parejas de lenguas de origen diferente". Julia Edo (ed.). *I Congrès Internacional sobre traducció. Vol. I. Actes (abril 1992)*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 1996, 253-64.
- Enciclopèdia Catalana. *Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998.
- Escoubas-Benveniste, Marie-Pierre. "Le Monde et le 'Grenelle de l'Environnement': pistes pour l'analyse sémantique assistée par ordinateur d'un corpus de presse". Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano. *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d'Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 853-754.
- Escribano, Daniel. "Anàlisi sociològica del règim d'oficialitat lingüística al domini territorial meridional de la llengua catalana durant la Segona República Espanyola (1931-1938)". Universitat de Barcelona, 2015.
- . "El règim d'oficialitat lingüística a Catalunya durant la Segona República espanyola". *Recerques*, n. 70 (2015): 125-59.
- . "Política lingüística a la Catalunya autònoma de la Segona República (1933-1938)". *Recerques*, n. 71 (2016): 159-87.
- Fairclough, Norman. *Language and Power*. Londres: Longman, 1989.
- . *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press, 1992.
- . *Critical discourse analysis: the critical study of language*. Londres: Longman, 1995.
- Fairclough, Norman, i Ruth Wodak. "Critical discourse analysis". A: Teun van Dijk (ed.). *Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction. Vol. 2. Discourse as Social Interaction*. Londres: Sage, 1997, 258-84.

- Fernández Moreno, Lydia. *L'Espagne à la Une du Monde: 1969-1985: le discours médiatique et ses filtres interculturels*. Paris: L'Harmattan, 1998.
- Ferreres, Víctor, Paloma Biglino, i Marc Carrillo. *Derechos, deberes y principios en el nuevo estatuto de Cataluña*. Madrid: Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2006.
- Fibla Sancho, Joan. "L'occità al Parlament de Catalunya: la Llei de l'occità, aranès a l'Aran". *RLD Blog. Revista de Llengua i Dret* (2016).
- Finegan, Edward. "Discourses in the Language of the law". A: James Paul Gee, i Michael Handford. *The Routledge handbook of discourse analysis*. Londres: Routledge, 2012, 482-93.
- Fontana, Josep. *La formació d'una identitat. Una història de Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 2014.
- Foucault, Michel. *Archéologie du savoir*. Paris: Gallimard, 1969.
- . "Truth and Power". A: Colin Gordon (ed.). *Power/Knowledge. Selected Interviews and Other Writings. 1972-1977. Michel Foucault*. Nova York: Pantheon Books, 1980, 109-33.
- Galiana, Ángeles. "La incidència de la tècnica legislativa en el llenguatge jurídic". *Revista de Llengua i Dret*, n. 31 (1999): 11-33.
- García Izquierdo, José Manuel. "Francesc Maspons i Anglasesell: polític, jurista, periodista (1872-1966)". Universitat Ramon Llull. Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna, 2016.
- García-Escudero, Piedad. *Manual de técnica legislativa*. Cizur Menor: Civitas Thomson Reuters, 2011.
- Gee, James Paul. *An introduction to discourse analysis: theory and method*. Nova York: Routledge, 1999.
- Gendrau, Pere. *L'Estatut. Km 0: off the record d'un periodista català a Madrid*. Berga: Edicions de l'Albí, 2007.
- Gémar, Jean Claude. *Traduire ou l'art d'interpréter. Langue, droit et société: éléments de jurilinguistique. Tome 2: Application. Traduire le texte juridique*. Sainte-Foy: Presses de l'Université du Québec, 1995.
- Ginebra, Jordi. "Rememorant un repte històric: antecedents en el procés de reconeixement i protecció de la llengua catalana". A: Anna M. Pla Boix (coord.). *Reptes del dret lingüístic català: reflexions per a un debat crític*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Generalitat de Catalunya, 2017, 123-159.

- Giuliano, Luca, i Gevisa La Rocca. *L'analisi automatica e semi-automatica dei dati testuali. I. Software e istruzioni per l'uso*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2008.
- Goodrich, Peter. *Legal discourse: studies in linguistics, rhetoric and legal analysis*. Houndmills, Hampshire: MacMillan, 1987.
- Grasset, Eloi. "Modernitat i canvis de llengua el pas del castellà al català a l'obra de Pere Gimferrer (aspectes crítics, teòrics i lexicomètrics)". Tesi de doctorat no publicada. Universitat de Girona, 2011.
- Greenstein, Rosalind. "Dénotation et connotation dans le domaine du droit". A: M. Teresa Cabré Castellví, Carme Bach, i Jaume Martí (eds.). *Terminología y derecho: complejidad de la comunicación multilingüe. V Actividades de IULATERM de Verano (4 - 14 de julio de 2005)*. Barcelona: IULA. Documenta Universitària, 2006, 17-67.
- Guerra, Alfonso. *PSdeG-Mitin de Alfonso Guerra en Arteixo (A Coruña)*. 22/02/2009. Rec 24/02/2009. Partido Socialista de Galicia. YouTube, LLC, 2009.
- Guilhamou, Jacques. "Le corpus en analyse de discours: perspective historiques". *Corpus*, n. 1 (2002): 21-50.
- . "Les discours de la Révolution française. Aperçu d'ensemble d'un trajet de recherche (1980-2009)". *Mots. Les langages du politique*, n. 94 (2010): 133-40.
- Guiraud, Pierre. *Langage et versification d'après l'œuvre de Paul Valéry*. París: Klincksieck, 1953.
- . *Problèmes et méthodes de la statistique linguistique*. París: Presses Universitaires de France, 1960.
- Habert, Benoît, Adeline Nazarenko, i André Salem. *Les linguistiques de corpus*. Paris: Armand Colin, 1997.
- Haggard, Thomas R., i George W. Kuney. *Legal Drafting, Process, Techniques, and Exercises (American Casebooks)*. Eagan, Minnesota: West Publisher, 2007.
- Hoffman, Craig, i Andrea E. Tyler. *United States Legal Discourse: Legal English for Foreign LLMs (American Casebooks)*. St. Paul, Minnesota: West Academic, 2008.
- Homs, Francesc. *Catalunya a judici*. Badalona: Ara Llibres, 2008.
- . *Dret a decidir. Estació concert*. Barcelona: Editorial Base, 2010.

- Hortalà Arau, Joan. “El Estatuto de Cataluña de 1979: ámbito competencial”. A: Rafael Acosta España (ed.). *La España de las Autonomías. Pasado, presente y futuro*. Madrid: Espasa Calpe, 1981.
- Ibáñez García, Isaac. “Propuestas sobre técnica legislativa”. *Actualidad administrativa*, n. 7 (2007): 788-821.
- Iezzi, Domenica Fiordistella, Mario Mastrangelo, i Scipione Sarlo. “The IEMA Fuzzy c-Means Algorithm for Text Clustering”. A: Anne Dister, Dominique Longrée, i Gérald Purnelle (eds.). *JADT 2012. Actes des 11es Journées internationales d’analyse statistique des données textuelles*. Lieja: LASLA–SESLA, 2012, 239-48.
- Incelli, Ersilia. “Investigating keyword extraction for identifying units of stance in legislative texts”. A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano (eds.). *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d’Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 743-54.
- Íñigo, Luís. “El partido Republicano Liberal Demócrata, 1931-1936. Aspectos ideológicos y programáticos”. *Espacio, Tiempo y Forma*, n. 8 (1995): 141-77.
- Institut d’Estudis Catalans. *Diccionari de la llengua catalana [DIEC2]*. Barcelona: Institut d’Estudis Catalans, 2007.
- Iserte Busqueta, Alfred. “La terminologia jurídica en català. Aproximació descriptiva dels seus patrons morfosintàctics”. *Terminàlia*, n. 14 (2016): 24-30.
- Jaworski, Adam, i Nikolas Coupland. “Perspectives on discourse analysis”. A: Adam Jaworski, i Nikolas Coupland (eds.). *The Discourse Reader*. Londres: Routledge, 1999, 1-44.
- Jockers, Matthew L. *Text Analysis with R for Students of Literature*. Cham: Springer, 2014.
- Jørgensen, Marianne, i Louise Phillips. *Discourse analysis as theory and method*. Londres: Sage, 2002.
- Juliana, Enric. *La España de los pingüinos: una visión antibalcánica del porvenir español: la concordia es posible*. Barcelona: Destino, 2006.
- Labbé, Cyril, i Dominique Labbé. “La distance intertextuelle”. *Corpus*, n. 2 (2003): 95-118.

- . “Was Shakespeare’s Vocabulary the Richest?” A: Emille Née, *et al.* (eds.). *Proceedings-Actes. 12th International Conference on Textual Data Statistical Analysis. 12es Journées Internationales d’Analyse Statistique des Données Textuelles. Paris. 3-6 Juin 2014*. París: JADT.org, 2014, 323-36.
- Labbé, Dominique. “Experiments on authorship attribution by intertextual distance in English”. *Journal of Quantitative Linguistics*, n. 14 (2007): 33-80.
- Lafon, Pierre. *Dépouillements et statistique en lexicométrie*. Ginebra: Slatkine, 1984.
- Lamalle, Cédric, *et al.* *Manuel d’utilisation. Lexico3 (Version 3.41 - Février 2003)*. París: SYLED–CLA2T. Université de la Sorbonne nouvelle–Paris 3, 2003.
- Lebart, Ludovic, i André Salem. *Statistique textuelle*. París: Dunod, 1994.
- Llomas-Gómez, Noemi. “‘L’escola en català: ara i sempre?’ Catalan immersion education in the 21st century: Educational or political conflict?” Tesi de màster no publicada. University of Glasgow, 2012.
- Lleal, Coloma. “Análisis del vocabulario político a través de una década de panfletos”. Tesi de doctorat no publicada. Universitat de Barcelona, 1980.
- Lledó, Eulàlia. *El sexisme i l’androcentrisme en la llengua: anàlisi i propostes de canvi*. Bellaterra: Institut de Ciències de l’Educació. Universitat Autònoma de Barcelona, 1992.
- López Olvera, Miguel Ángel. *Técnica legislativa*. Madrid: McGraw-Hill, 2002.
- Lorente, Mercè. “Les unitats lèxiques verbals dels textos especialitzats. Redefinició d’una proposta de classificació”. A: Mercè Lorente (ed.). *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada en honor de M. Teresa Cabré Castellví*. Barcelona: Documenta Universitària / IULA, 2007, 365-80.
- Mader, Luzius. “Millorar la legislació per mitjà de l’avaluació dels seus efectes: l’experiència suïssa”. A: *Legislador i tècnica legislativa: workshop celebrat al Palau del Parlament el dia 17 de febrer de 2003*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2003, 97-120.
- Magri, Véronique, i Gérald Purnelle. “*Mot à mot, brin par brin*: les suites [Nom préposition Nom] comme motifs”. A: Anne Dister, Dominique

- Longrée, i Gérald Purnelle. *JADT 2012. Actes des 11es Journées internationales d'analyse statistique des données textuelles*. Lieja: LASLA–SESLA, 2012, 659-73.
- Magri-Mourgues, Véronique. "Distance intertextuelle et connexion lexicale: outils de catégorisation générique ou stylistique? Approche expérimentale d'un corpus inédit: le corpus aragonien". A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano. *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d'Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 333-40.
- Mañé i Suñé, Núria, et al. (eds.). *El Fons President Francesc Macià de l'Arxiu Nacional de Catalunya*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, 1995.
- Marchand, Pascal. "Analyse avec Iramuteq de dialogues en situation de négociation de crise: le cas Mohammed Mehra". A: Emille Née, et al. *Proceedings-Actes. 12th International Conference on Textual Data Statistical Analysis. 12es Journées Internationales d'Analyse Statistique des Données Textuelles. Paris. Juin 2014*. Paris: JADT.org, 2014, 459-71.
- Margérad, Anne-Laurence. "Analyse lexicométrique d'un corpus de textes en psychiatrie: intentions vulgarisatrices et strategies discursives dans les ouvrages de vulgarisation". Tesi de doctorat no publicada. Université Lyon 3–Jean Moulin, 2006.
- Marí, Isidor. "El llenguatge dels textos legals. Comentari de dos llibres". *Revista de Llengua i Dret*, n. 1 (1983): 149-59.
- Martinez, William. "Contribution à une méthodologie de l'analyse des cooccurrences lexicales multiples dans les corpus textuels". Tesi de doctorat no publicada. Université Paris III–Sorbonne Nouvelle, 2003.
- Marty, Emmanuel, et al. "Variété et distribution des sujets d'actualité sur Internet. Une analyse quantitative de l'information en ligne". *Mots. Les langages du politique*, n. 93 (2010): 107-26.
- Maspous i Anglasell, Francesc. *La discussió de l'Estatut: comentari resumit*. Barcelona: [s. n.], 1932.

- . *L'Aplicació d'aquest estatut a Catalunya. Text taquigràfic de la conferència pública donada el dia 2 d'octubre de 1932, a l'estatge del Centre Català de Sabadell*. Barcelona: Altés, 1932.
- Matas Dalmasas, Jordi. "El Model lingüístic dels partits polítics catalans en la redacció de l'Estatut d'Autonomia de 1979". *Revista de Llengua i Dret*, n. 16 (1991): 121-37.
- Mattila, Heikki E. S., i Jean Claude Gémar. *Jurilinguistique comparée: langage du droit, latin et langues modernes*. Cowansville: Éditions Y. Blais, 2012.
- Mayaffre, Damon. *Le poids des mots. Le discours de gauche et de droite dans l'entre-deux-guerres: Maurice Thorez, Léon Blum, Pierre-Etienne Flandin et André Tardieu (1928-1939)*. Paris: Honoré Champion, 2000.
- . "Plaidoyer en faveur de l'Analyse de Données co(n)Textuelles. Parcours cooccurrentiels dans le discours présidentiel français (1958-2014)". A: Emille Née, et al. (eds.). *Proceedings-Actes. 12th International Conference on Textual Data Statistical Analysis. 12es Journées Internationales d'Analyse Statistique des Données Textuelles. Paris. 3-6 Juin 2014*. Paris: JADT.org, 2014. 15-32.
- Meehan, José H. *Teoría y técnica legislativas*. Buenos Aires: Depalma, 1976.
- Mellet, Sylvie, i Dominique Longrée. "Légitimité d'une unité textométrique: le motif". A : Anne Dister, Dominique Longrée, i Gérald Purnelle (eds.). *JADT 2012. Actes des 11es Journées internationales d'analyse statistique des données textuelles*. Lieja: LASLA–SESLA, 2012, 715-28.
- Mellinkoff, David. *The Language of the law*. Boston, Massachusetts: Little, Brown & Co., 1963.
- Menuet, Laëtitia. "Le discours sur l'espace judiciaire européen: analyse du discours et sémantique argumentative". Tesi de doctorat no publicada. Université de Nantes, 2006.
- Meyer, Charles F. *English corpus linguistics: an introduction*. Nova York: Cambridge University Press, 2002.
- Mingo, Isabella, i Cristina Panattoni. "Il lessico e i temi della statistica ufficiali in Italia. Un'analisi lessicometrica del Programma Statis-

- tico Nazionale degli ultimi dieci anni". A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano (eds.). *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d'Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 791-803.
- Molas, Isidre (ed.). *Comentaris jurídics a l'Estatut d'autonomia de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1982.
- Monière, Denis, i Dominique Labbé. "Le vocabulaire caractéristique du Premier ministre du Québec J. Charest comparé à ses prédécesseurs". A: Anne Dister, Dominique Longrée, i Gérald Purnelle. *JADT 2012. Actes des 11es Journées internationales d'analyse statistique des données textuelles*. Lieja: LASLA–SESLA, 2012, 737-51.
- Montolío, Estrella. "La modernització del discurs jurídic espanyol impulsada pel Ministeri de Justícia. Presentació i principals aportacions de l'Informe sobre el llenguatge escrit". *Revista de llengua i dret*, n. 57 (2012): 95-121.
- Montolío, Estrella, i Enoch Albertí. *Hacia la modernización del discurso jurídico: contribuciones a la I Jornada sobre la Modernización del Discurso Jurídico Español*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2012.
- Morales Moreno, Albert. "Discurs legislatiu i usos lèxics: Estatut d'Autonomia de Catalunya (2006). Primeres anàlisis lexicomètriques [Treball de línia de màster]". Universitat Pompeu Fabra, 2007.
- . "Aspectes estilístics en la redacció de textos administratius: anàlisi comparativa dels estatuts d'autonomia de Catalunya de 1979 i de 2006". *Revista de Llengua i Dret*, n. 48 (maig, 2008).
- . "Estudi lexicomètric del procés de redacció de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (2006)". Tesi doctoral no publicada. Universitat Pompeu Fabra, 2015.
- . "Apunts sobre la negociació de la terminologia i el vocabulari de les lleis". *RLD Blog. Revista de Llengua i Dret*, 2017.
- Muller, Charles. *Étude de statistique lexicale, le vocabulaire du théâtre de Pierre Corneille*. París: Larousse, 1967.
- . *Estadística lingüística*. Madrid: Gredos, 1968.

- . *Initiation aux méthodes de la statistique linguistique*. París: Hachette, 1973.
- . “La lemmatisation. Essai d’analyse mathématique”. *Travaux de linguistique et de littérature*, XII (1974): 189-208.
- Muller, Charles, i Étienne Brunet. “La statistique résout-elle les problèmes d’attribution?”. *Strumenti critici*, n. 3 (1988): 367-87.
- Muller, Pierre. “Preface. De la lemmatisation”. A: Pierre Lafon. *Dépouillements et statistique en lexicométrie*. Ginebra: Slatkine, 1984.
- Niklas-Salminen, Aino. *La lexicologie*. París: Armand Colin/Masson, 1997.
- Núñez, Emilio Alejandro, i Susana Guerrero. *El lenguaje político español*. Madrid: Cátedra, 2002.
- Nussbaum, Luci. “Comentari de la ponència de Teun A. Van Dijk ‘Political discourse and ideology’”. A: Clara Ubaldina Lorda Mur, i Montserrat Ribas Bisbal (eds.). *Anàlisi del discurs polític: producció, mediació i recepció: Jornades sobre Anàlisi del discurs polític: producció, mediació i recepció (20-21 d’octubre de 2000)*. Barcelona: IULA, 2002.
- Ondelli, Stefano, i Matteo Viale. “Evidenze quantitative sull’italiano tradotto in un corpus giornalistico”. A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano (eds.). *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d’Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 573-84.
- Osés Larumbe, José, i Juan Osés Hidalgo. *La Nación catalana no ha existido nunca: divulgación histórica*. Zaragoza: Ind. Gráf. Uriarte, 1932.
- Pagano, Rodolfo. *Introduzione alla legistica. L’arte di preparare le leggi*. Milà: Giuffrè, 2004.
- Pairet, Laure. “Vocabulaire de la gestion: usage et sémantique”. A: Sergio Bolasco, Isabella Chiari, i Luca Giuliano (eds.). *Statistical Analysis of Textual Data. Proceedings of 10th International Conference. Journées d’Analyse statistique des Données Textuelles. 9-11 June 2010 - Sapienza University of Rome*. Milà: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2010, 455-66.
- Paltridge, Brian. *Discourse analysis: an introduction*. Londres: Bloomsbury Academic, 2012.

- Parlament de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Universitat de Barcelona. Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades. *Acord sobre l'ús no sexista de la llengua*. Barcelona, 2010.
- Partal, Vicent. *A un pam de la independència: com hi arribarem i com la viurem*. Barcelona: RBA, 2013.
- Pineira-Tresmontant, Carmen. "'Nación' dans la Constitution espagnole de 1978". A: Institut National de la Langue Française. *'Nation' et Nationalisme en Espagne du Franquisme à la Démocratie*. URL "Lexicométrie et textes politiques". París: Publications de l'INALF, 1986, 89-104.
- Pitarch Ismael E. (ed.). *Parlament de Catalunya. L'obra legislativa 1932-1939*. Barcelona: Publicacions del Parlament de Catalunya, 1981.
- . *Llibre del cinquantenari*. Barcelona: Publicacions del Parlament de Catalunya, 1984.
- Pons, Marc. "Guerra al Estatuto Catalán". *ElNacional.cat*. (27/07/2017).
- Pons, Eva, i Anna M. Pla Boix. "La llengua en el procés de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya". *Revista de Llengua i Dret*, n. 47 (2007): 183-226.
- . "La llengua en el procés de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya". *Revista de Llengua i Dret*, n. 47 (juny, 2007): 183-226.
- Pons, Xavier, i Eduard Sagarra. *La Acción exterior de la Generalitat en el nuevo Estatuto de autonomía de Cataluña*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2006.
- Prost, Antoine. *Vocabulaire des proclamations électorales de 1881, 1885 et 1889*. París: Presses Universitaires de France, 1974.
- Reboul, Anne, i Jacques Moeschler. *Pragmatique du discours*. París: Colin, 1998.
- Remotti, José Carlos. *El Estatuto de Autonomía de Cataluña y su interpretación por el Tribunal Constitucional*. Barcelona: J. M. Bosch, 2011.
- Ribas Bruguier, Marta. "El discurs jurisprudencial: Proposta metodològica per analitzar-lo a través d'un programa d'alineació de textos paral·lels". A: M. Teresa Cabré Castellví, Carme Bach Martorell, i Jaume Martí i Llobet (eds.). *Terminología y derecho: complejidad de la comunicación multilingüe: V Actividades de IULATERM de Verano (4-14 de julio de 2005)*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra; Documenta, 2006, 167-74.

- . “Alineació de textos jurídics paral·lels (català i castellà): alguns problemes”. Universitat Pompeu Fabra, 2006.
- Ribas Bruguier, Marta, i Josep Salom Ges. “Cap a la igualtat en la llengua: detecció i neutralització del sexisme lingüístic”. *Llengua & Literatura: revista anual de la Societat Catalana de Llengua i Literatura*, n. 14 (2003): 191-209.
- Ridao Martín, Joan. *Així es va fer l'Estatut: de l'Estatut del Parlament a l'Estatut de la Moncloa*. Barcelona: Mediterrània, 2006.
- . *Curs de dret públic de Catalunya: comentari a l'Estatut*. Barcelona: Ariel-Escola d'Administració Pública de Catalunya, 2007.
- . *Curs de dret públic de Catalunya: adaptat a la nova legislació i a la sentència del Tribunal Constitucional 31/2010, del 28 de juny, sobre l'Estatut de Catalunya*. Barcelona: Columna, 2012.
- . *Així es va fer l'Estatut*. Barcelona: Mediterrània, 2006.
- . *Curs de dret públic de Catalunya*. 3a ed. Madrid: Marcial Pons, 2018.
- Rodríguez, Francisco J. “La epistemología naturalista de Quine y el discurso normativo”. Tesi de doctorat no publicada. Universidad de Granada, 1993.
- Romero Salazar, José Manuel, i Vera Gutiérrez Calvo. “Si no se reforma la Constitución se puede derrumbar todo lo conseguido” (entrevista a Felipe González). *El País* (24/11/2013).
- Romeu Gutiérrez de Soto, Lydia. “Aproximación lexicométrica al discurso de prensa de posguerra”. A: Monica Bécue-Bertaut, Ludovic Lebart, i Núria Rajadell (eds.). *Jornades Internacionals d'Anàlisi de les Dades Textuals: JADT 1990*. Barcelona: Servei de Publicacions de la UPC, 1992, 162-83.
- Rovira i Virgili, Antoni. *Catalunya i la república*. Barcelona: [Llibreria Catalònia], 1931.
- Royo Villanova, Antonio. *Un Grito contra el Estatuto: [por la nación única]*. N/A: Sociedad Administrativa de Ediciones Literarias, 1932?.
- Rylance, Paul. *Writing and Drafting in Legal Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2012.

- Sáenz de Santamaría, Blanca. “La formación de la ley durante el reinado de Isabel II (Un estudio histórico de técnica legislativa)”. Tesi de doctorat no publicada. Universidad Pontificia Comillas, 2008.
- Sainz Moreno, Fernando. “La técnica normativa, el seu significat dins el context autonòmic”. A: Generalitat de Catalunya. *Tècnica normativa. El procediment intern d'elaboració de les normes*. Barcelona: Comitè Assessor per a l'estudi de l'organització de l'Administració, 1991, 11-116.
- Salem, André. “Approches du temps lexical. Statistique textuelle et séries chronologiques”. *Mots. Les langages du politique*, n. 17 (1988): 105-43.
- . “De travailleurs à salariés. Repères pour une étude de l'évolution du vocabulaire syndical (1971-1990)”. *Mots. Les langages du politique*, n. 36 (1993): 74-83.
- . “La lexicométrie chronologique: l'exemple du Père Duchesne d'Hébert”. A: Equipe “18ème et Révolution” (ed.). *Langages de la Révolution (1770-1815): actes du 4e colloque international de lexicologie politique*. Paris: Klincksieck, 1995, 313-27.
- . “Tutoriels pour l'analyse lexicométrique”. *Lexicometrica*, n. 8 (2003): 1-26.
- Salem, André, M. Teresa Cabré, i Lydia Romeu. *Vocabulari de la lexicometria: català, castellà, francès*. Barcelona: Centre de Lexicometria, Divisió de Ciències Humanes i Socials, 1990.
- Sánchez Llibre, Josep. *Les veritats de l'Estatut. Allò que no s'ha publicat al Diari de Sessions*. Barcelona: Esfera dels Llibres, 2006.
- Sanjaume, Margarida. “Presentació”. A: Ed. Lingüístic, Parlament de Catalunya. Serveis d'Assessorament. *Llibre d'estil de les lleis i altres textos del Parlament de Catalunya*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2014, 13-18.
- . “Triar termes per transformar realitats”. A: Miquel Strubell i Trueta (cur.). *La terminologia instrumentalitzada*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2015, 13-20.
- Santos, Lúcia, Laia Bonet, i David Fuentes. *El nou Estatut. Comentaris a peu d'obra*. Barcelona: frc Llibres, 2006.

- Savoy, Jacques. "La voix du Président américain (1934-2014)". A: Emille Née (ed.), *et al. Proceedings-Actes. 12th International Conference on Textual Data Statistical Analysis. 12es Journées Internationales d'Analyse Statistique des Données Textuelles. Paris. 3-6 Juin 2014.* París: JADT.org, 2014, 593-604.
- Secretaria de Política Lingüística. Institut Català de la Dona. *Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua.* Barcelona: Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya, 2005.
- Segura, Antoni. *Crònica del catalanisme: de l'autonomia a la independència.* Barcelona: Angle Editorial, 2013.
- Seoane, María Cruz. *El primer lenguaje constitucional español (Las Cortes de Cádiz).* Madrid: Moneda y Crédito, 1968.
- Serra, Daniela. "Mujeres inmigrantes en Portugal: El discurso normativo y mediático de 2004 a 2007". Tesi de doctorat no publicada. Universidad de Salamanca, 2012.
- Serrano, Josep (ed.). *L'Estatut del 2006. El dret i els drets de Catalunya a la cruïlla del segle XXI: Barcelona, abril-maig de 2007.* Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana d'Estudis Jurídics, 2008.
- Shuy, Roger W. "Discourse Analysis in the Legal Context". A: Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, i Heidi Ehernberger Hamilton (eds.). *The Handbook of discourse analysis.* Oxford: Blackwell, 2001, 437-52.
- Sobrequés i Callicó, Jaume. *L'Estatut de la Transició: L'Estatut de Sau (1978-1979).* Barcelona: Parlament de Catalunya, 2010.
- Sobrequés i Callicó, Jaume, i Mercè Morales. *Manual d'autonomia. Textos per a la reforma de l'Estatut de Catalunya.* Barcelona: Editorial Base, 2003.
- Sobrequés i Callicó, Jaume, i Sebastià Riera i Viader. *L'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Bases documentals per l'estudi del procés polític d'elaboració de l'Estatut de 1979.* Barcelona: Edicions 62, 1982.
- Sparer, Michel, i Wallace Schwab. *Rédaction des lois: rendez-vous du droit et de la culture.* Québec: Editeur officiel du Quebec, 1980.
- Strubell i Trueta, Miquel (cur.). *La terminologia instrumentalitzada.* Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2015.

- Stubbs, Michael. "Computer-assisted Text and Corpus Analysis: Lexical Cohesion and Communicative Competence". A: Deborah Schiffrin, Deborah Tannen, i Heidi Ehernberger Hamilton (eds.). *The Handbook of discourse analysis*. Oxford: Blackwell, 2001, 304-20.
- Tessuto, Girolamo. "Drafting laws in UK settings: implementing plain language and discourse?" *Federalismi.it. Rivista di diritto pubblico italiano, comunitario e comparato*, n. 1 (2008): 1-30.
- Thornton, G. C. *Legislative drafting*. Londres: Butterworths, 1987.
- Tiersma, Peter. "Language of Legal Texts". A: Keith Brown (ed.). *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford: Elsevier, 2006, 549-56.
- Tremosa, Ramon. *Estatut, aeroports i ports de peix al cove*. València: Tres i Quatre, 2006a.
- . *Estatut de Catalunya: veritats contra mentides. Guia de defensa del nou Estatut i de valoració del nou model de finançament*. València: El Temps, 2006b.
- Tuzzi, Arjuna. *L'analisi del contenuto. Introduzione ai metodi e alle tecniche di ricerca*. Roma: Carocci, 2003.
- . "Reinhard Köhler's scientific production: words, numbers and pictures". A: Sven Naumann, et al. (eds.). *Synergetic Linguistics. Text and Language as Dynamic Systems*. Viena: Praesens Verlag, 2012, 223-42.
- Unió Catalana d'Estudis Polítics i Econòmic-Socials. *Elements per a l'estudi de l'Estatut de Catalunya*. Barcelona: Editorial Políglota, 1931.
- Van Dijk, Teun. *Discourse as social interaction*. Londres: Sage, 1997.
- Van Gijsel, Sofie, Dirk Speelman, i Dirk Geeraerts. "A Variationist, Corpus Linguistic Analysis of Lexical Richness". *Proceedings of the Corpus Linguistics 2005. Conference, July 14-17, Birmingham, UK 1.1* (2005): 1-16.
- Van Leeuwen, Theo. "Critical Discourse Analysis". Keith Brown (ed.). *Encyclopedia of Language and Linguistics*. Oxford: Elsevier, 2006, 290-94.
- Vanderlinden, Jacques (ed.). *Rédaction législative en contexte de pluralité juridique et de multilinguisme*. Bordeus: Presses de l'École internationale de Bordeaux, 1990.
- Vilar, Pierre. *Espanya i Catalunya: introducció a "Catalunya dins l'Espanya moderna"*. Barcelona: RBA, 2013.

- Viver Pi-Sunyer, Carles. *Constitución. Ordenamiento constitucional*. 9a ed. Barcelona: Vicens-Vives, 1994.
- . “En defensa dels estatuts d'autonomia com a normes jurídiques delimitadores de competències. Contribució a una polèmica jurídicococonstitucional”. *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, n. 1 (2005): 97-130.
- . “Les competències de la Generalitat a l'Estatut de 2006: objectius, tècniques emprades, criteris d'interpretació i comparació amb els altres estatuts reformats”. A: Carles Viver i Pi-Sunyer, *et al. La distribució de competències en el nou Estatut*. Barcelona: Institut d'Estudis Autonòmics, 2007, 13-52.
- . “Els efectes jurídics de la sentència sobre l'Estatut”. *Revista Activitat Parlamentària. Especial sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya*, n. 23 (2010): 59-62.
- . “El Tribunal Constitucional, ¿”sempre, només... i indiscutible”? La funció constitucional dels estatuts en l'àmbit de la distribució de competències segons la STC 31/2010”. *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*, n. 12 (2011): 363-402.
- Wagner, Anne, i Cacciaguidi-Fahy. *Legal language and the search for clarity: practice and tools*. Berna: Peter Lang, 2006.
- Wagner, Robert Léon. *Clitandre. Tragi-Comédie. Edition du texte de 1632 avec les variantes et un lexique*. Ginebra: Librairie Droz, 1949.
- Williams, Glyn. *French Discourse Analysis: The Method of Post-Structuralism*. London: Routledge, 1999.
- Wodak, Ruth. *Language, power and ideology: studies in political discourse*. Filadèlfia, Pennsylvania: John Benjamins, 1989.
- Xanthaki, Helen. *Thornton's legislative drafting*. Haywards Heath: Bloomsbury Professional, 2013.
- Zammit Borda, Aldo. *Legislative drafting*. Londres: Routledge, 2013.

En l'etapa política moderna, les aspiracions d'autogovern català s'han materialitzat en tres llargs itineraris legislatius que han culminat en els estatuts d'autonomia de Catalunya de 1932, 1979 i 2006. En tots tres casos, llur negociació i redacció es tradueix en procediments parlamentaris llargs i complexos, i costa consensuar-ne els continguts atesa la doble tramitació al Parlament i a les Corts Generals.

Aquest volum presenta els resultats d'un projecte finançat per l'Institut d'Estudis de l'Autogovern que ha caracteritzat, a partir d'un marc de treball basat en l'anàlisi del discurs i la lexicometria, trets quantitius i qualitius d'aquests tres textos cabdals. A més a més, s'hi presenten dades (en alguns casos, inèdites) relatives als processos de tramitació, redacció i traducció dels tres estatuts. El nucli del treball, basat en una exploració lexicomètrica, descriu el corpus a partir d'índexs estadístics que han permès caracteritzar la riquesa lèxica, la distància intertextual i altres característiques estadístiques de cada text estatutari. A través de múltiples trets lingüístics (sobretot de l'estudi del vocabulari i sintagmes específics de cada Estatut), aquest llibre demostra com s'ha modernitzat i ha evolucionat el discurs estatutari en llengua catalana.

